

पारदर्शी

वर्ष १७, अङ्क २, ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको बुलेटिन, २०७५ असोज

अर्जुन-दृष्टि

दियो निरन्तर बली रहोस्

□ श्रीहरि अर्याल

तीन तहका सरकारबीच

समन्वय र सहकार्य नभए समृद्धिको सपना पूरा हुँदैन

□ श्री डोरमणि पौडेल

असल नेतृत्वविना राष्ट्रनिर्माण हुँदैन

□ कृष्णप्रसाद भण्डारी

सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार

□ विशाल खनाल

सरकारसँग सुनौलो अवसर छ, सदुपयोग गरोस्

निर्वाचनपश्चात् गठन भएको नयाँ सरकारले निर्वाह गर्नुपर्ने जिम्मेवारी मुख्यतः तीनवटा थिए । ती हुन्- संविधानको कार्यान्वयन, संघीयताको स्थापना र कार्यान्वयन, र परिवर्तनमुखी शासनशैली ।

संविधान कार्यान्वयनको पहिलो खुड्किलो केन्द्रीय, प्रदेश र स्थानीय तहमा निर्वाचन सम्पन्न गराउनु थियो । त्यो कार्य सफलतापूर्वक सम्पन्न भइसकेको छ । यसले निर्वाचित स्थानीय तहसम्म जनप्रतिनिधिको उपस्थिति गराएको छ ।

त्यसैगरी, दोस्रो जिम्मेवारीअन्तर्गत सङ्घीयताको स्थापना र कार्यान्वयन गर्नु थियो । सङ्घीय संरचना अनुरूपका निकायहरू स्थापना गरिएका छन् । सबै तहमा सरकारहरू निर्माण भएका छन् । सङ्घीयताको कार्यान्वयन केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय तहमा बनेका सरकारहरूमार्फत् हुन थालेका छन् ।

तेस्रो परिवर्तनमुखी शासनशैली हो । लोकतान्त्रिक परिपार्श्वानुरूप तिनै तहमा बनेका सरकारहरूले आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन गर्ने शासनशैलीमा आमूल परिवर्तन गरी आम-नागरिकलाई 'आफ्नो सरकार'को अनुभूति दिलाउने प्रयत्न गरिरहेको छ । सरकारले विभिन्न क्षेत्रमा देखिएको अन्धौल हटाई सुधारको पहल गरेको छ । उदाहरणका रूपमा यातायातका क्षेत्रमा देखिएको सिन्डिकेट, तस्करी नियन्त्रण, पूर्वाधार तथा विकास निर्माणका काममा देखिने ढिलासुस्ती रोक्न गृहमन्त्रालयले गरेको पहल, खर्चमा मितव्ययिता, विदेश भ्रमणमा कटौती, सुरक्षाभत्ता वितरण, हवाई उड्डयन, रेलमार्ग अध्ययन, अर्थप्रशासनमा सुधार, बैकिङ्ग सेवा विस्तारका क्षेत्रमा गरिएको प्रयासलाई उदाहरणका रूपमा लिन सकिनेछ ।

दुईतिहाई बहुमतको गठबन्धन सरकारले विविध क्षेत्रमा नयाँ सोचकासाथ कार्यारम्भ गरे पनि राजनीतिक, आर्थिक र सामाजिक परिवेशका कारण अपेक्षित सफलता प्राप्त हुनसकेको देखिँदैन । सुन तस्करीको अनुसन्धानले अझै पूर्णता पाउन सकेको छैन । यातायात क्षेत्रको सिन्डिकेट तोडिएको भनेर जोडबलकासाथ प्रचार/प्रसार गरे पनि त्यसले स्थायित्व पाउन सकेन । नागरिकले यातायातका साधन उपयोग गर्दा भोग्नुपरेको सास्ती जस्ताको त्यस्तै छ । यसले नागरिकलाई 'चुचे ढुङ्गो उही ढुङ्गो' भन्ने उक्ति सम्भन बाध्य बनाएको छ ।

राजनीतिक दलको नेतृत्व र निर्माण कम्पनीका ठेकेदारको कुम जोडिएको हुँदा निर्माण क्षेत्रमा त्रुटि गर्नेलाई कारबाही गर्नुभन्दा सरकार ढाकछोप गर्ने लागेको छ । प्रधानमन्त्रीकै निर्देशन तालुकवाला अधिकारीले वास्तै नगरेको तथ्य बिमस्तेक आयोजना गर्दा सडक मर्मत कार्य समयमा गर्न नसकेको कुरा छताछुल्ला भएर पोखियो । पूर्वाधार निर्माणका लागि जिम्मेवारी पाएका अधिकांश कन्स्ट्रक्सन कम्पनीले बनाएका कुनै पनि संरचना समयमै निर्माण गर्न सकिएको छैन । बनेका पनि गुणस्तरहीन भएको कुरा बेलामौका सार्वजनिक हुँदै आएका छन् । यसले पनि नागरिकमा निराशा विस्तार गर्न सघाएको छ । बैकिङ्ग सेवा विस्तार, भ्रमण कटौती, रेलमार्गजस्ता केही विषयमा भने प्रक्रियागत कार्य सुरु भएको देखिन्छ ।

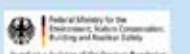
केही अधि डा. गोविन्द केसीले चिकित्सा क्षेत्र सुधारका लागि उठाउनुभएको सवाल सम्बोधन गर्न सरकार र सत्तासीन दलले समयमै परिवर्तनकारी स्वरूप देखाउन सकेनन् । यसले पनि सरकारी रवैयाप्रति थुप्रै नागरिकलाई निराश बनाएको देखिन्छ । त्यस्तै मुलुकी ऐन प्रतिस्थापनका लागि प्रतिनिधिसभाबाट जारी भएको मुलुकी (आचारसंहिता) ऐनका विषयमा उपयुक्त तवरले नागरिकलाई बुझाउन वा आवश्यकतानुसार सम्बोधन गर्न नसक्दा सरकार निरङ्कुशतातर्फ उन्मुख भएको सन्देश गएको छ ।

सरकारले थुप्रै निर्णयहरू गर्ने, तर कार्यान्वयन नहुने स्थिति सिर्जना हुनु निश्चय नै संवेदनशील विषय हो । यस्ता सबै पक्ष र घटना सुशासनका दृष्टिले उपयोगी देखिएका छैनन् । सरकार नागरिकको भरोसा बनेपछि उनीहरूको विश्वास जित्नेपट्टि लाग्नुपर्छ । समुदाय र राष्ट्रहितविपरीतका क्रियाकलापलाई आम-नागरिकले नियालेर बसिरहेका छन् भन्ने तथ्य सरकारले बिसर्नु हुँदैन । सरकारलाई टीआई नेपालको विशेष अनुरोध छ- आफ्नो क्रियाकलाप निष्पक्ष रूपले समीक्षा गरी सच्याउने र सुधारने बाटोमा सक्रिय होऔं । आफ्ना प्रतिवद्धताहरू कार्यान्वयन गरौं । सुशासन, प्रवर्द्धन, सदाचार अभिवृद्धि तथा जवाफदेही र पारदर्शिताको प्रत्याभूति गर्न दुई तिहाई जनमत प्राप्त गरेको सरकारले ऐतिहासिक र सुनौलो अवसर प्राप्त गरेको छ । यसको सदुपयोग गरौं ।

प्रकाशक: ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल
छकुबकु मार्ग, नयाँबानेश्वर, काठमाडौं, नेपाल । पोष्ट बक्स नं. ११४८६
फोन: ००९७७-१-४४७५२६२, ४४७५०६२ । फ्याक्स: ००९७७-१-४४७५११२
एलाक टोलफ्री नं. १६६०-०१-२२-२११ । नोटिस बोर्ड सेवा: १६९८-०१-४४-७५-११२
Email: trans@tinepal.org । Web: www.tinepal.org । /tinepal
सम्पादक: टी एन घिमिरे

त्यागबन्द: यो बुलेटिन ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालद्वारा सुशासन तथा सदाचार प्रवर्द्धनका लागि प्रकाशन गरिएको हो । यस बुलेटिनमा प्रकाशित आलेख लेखकका निजी विचार हुन् । यिनले प्रकाशक संस्थाको आधिकारिक धारणा प्रतिबिम्बित गर्ने छैनन् । -सम्पादक

निम्न संस्थाको सहयोगमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूबाट प्रकाशनमा सहयोग प्राप्त छ

मलाई भेट्न गाह्ने पर्ला !

sf65

- FRAMEWORK OF THE TI NEPAL STRATEGIC PLAN 2018-2022 ६
- सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार ८
- सार्वजनिक सेवाप्रवाह सरकारको अनुहार हो १६
- टीआई नेपालका सङ्क्षिप्त गतिविधि ३१
- प्रेस विज्ञप्ति ३६
- भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर) कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न गतिविधि ३९
- एलाक आउटरिच कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न गतिविधि ४९
- Climate Finance Governance activities ५८
- टीआई नेपालका पदाधिकारीको जिल्ला भ्रमण ६१
- ताइवान भ्रमण प्रतिवेदन २०१८ ६४
- टीआईको २३ औँ स्थापना दिवस, छलफल प्रतिवेदन ६५
- सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार, छलफल प्रतिवेदन ६९
- क्लाइमेट फाइनेन्स गभर्नेन्स प्रतिवेदन सार्वजनिक ... ७३
- आय/व्यय विवरण ७६
- टीआई नेपालको कार्यसमिति र सदस्यहरूको नामावली ७८

दियो निरन्तर बली रहोस्

■ श्रीहरि अर्याल
(वरिष्ठ अधिवक्ता)

तीन तहका सरकारबीच
समन्वय र सहकार्य नभए
समृद्धिको सपना पूरा हुँदैन

■ श्री डोरमणि पौडेल
मुख्यमन्त्री प्रदेश-३

असल नेतृत्वविना
राष्ट्रनिर्माण हुँदैन

■ कृष्णप्रसाद भण्डारी
(वरिष्ठ अधिवक्ता)

राजनीतिक स्वार्थमा
जेलिएको पुनर्निर्माण

■ भद्र शर्मा
पत्रकार

दियो निरन्तर बली रहोस्

□ श्रीहरि अर्याल (वरिष्ठ अधिवक्ता), टीआई नेपाल

सर्वप्रथम २०७५ सालको बडादशैं, तिहार, नेपाल सम्वत् र छठ पर्व नेपाली जनताको घर/ढोकामै आइसकेको छ । नेपालको संस्कृतिलाई समृद्ध बनाउन यस्ता महान् पर्वहरूले सनातनदेखि नै महत्वपूर्ण भूमिका खेलिआएको छ । नेपाल र नेपालीको सिङ्गो पहिचान भनेकै नेपालमा सनातनदेखि चल्दै थपिँदैआएको धर्म/संस्कृति नै हो । प्रत्येक परिवारलाई एकआपसमा जोड्न यस्ता चाडपर्वहरूले सांस्कृतिकरूपमा नेपाली जनतालाई

राजनीति परिचालन गर्ने जिम्मेदारी पाएका प्रमुख दलहरू सुसङ्गठित/सुव्यवस्थित नभएका कारण यत्रतत्र/सर्वत्र राजनीतिक हस्तक्षेपले प्रायः सबै संवैधानिक निकायहरू समेत प्रभावित भैरहेको यथार्थ सबैकासामु जगजाहेर छ ।

समृद्ध बनाएको छ । असत्यमाथि सत्यको विजय हुन्छ भन्ने बडादशैंको सन्देशले भ्रष्टाचार विरुद्ध अभियान चलाउन हामीलाई उत्प्रेरितसमेत गरेको हुन्छ । त्यसैले आगामी दिनमा मनाइने बडादशैं, तिहार, नेपाल सम्वत् र छठ पर्वको उपलक्ष्यमा यस संस्थाका तर्फबाट म भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानमा लागेका, सदाचार प्रवर्द्धनका लागि अग्रसर भएका समस्त जनतालाई हार्दिक मंगलमय शुभकामना प्रकट गर्न चाहन्छु ।

यस संस्थालाई संस्थापनाकालदेखि आजपर्यन्त विभिन्न हैसियतमा रहेर योगदान दिएका अग्रज, सहकर्मी/सहधर्मीका साथ सम्पूर्ण ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल परिवारलाई पनि कार्यसमिति र व्यक्तिगतरूपमा मेरोतर्फबाट हार्दिक बधाई एवं शुभकामना व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

मेरो अध्यक्षतामा गठित कार्यसमितिको दुई वर्षको कार्यकाल समाप्त हुँदैछ । यसको स्थापनाकालदेखि आजपर्यन्त संस्थासँग सम्बद्ध सबैले आ-आफ्नो हैसियतले यथाशक्य योगदान दिएकै कारण यस संस्थाको नाम र कामको प्रभाव व्यापक हुँदै गएको छ । यो एउटा गैरसरकारी संस्था भए पनि यसले नेपाली समाजमा विशिष्ट स्थान प्राप्त गर्न सफल भएको छ ।

नेपालमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने काम अत्यन्तै चुनौतीपूर्ण छ । भ्रष्टाचारविरुद्ध जति सङ्घर्ष गरे पनि त्यसको रफ्तार केही हदसम्म कम भएको हुन्छ, तर पनि यो घट्ने क्रममा अझै छैन । मुलुकले राजनीतिक स्थिरता पाएको हो कि जस्तो लागे पनि नेपाली जनताले प्रतिफल पाउने सङ्केत देखापरेको भनेर भन्न अझै कठिन छ ।

हाम्रो संविधानले स्थापना गरेको राजनीतिक निकायहरू सवल/सक्षम हुने क्रम प्रारम्भ नै भएका छैनन् । भन्नु/भन्नु कमजोर पो हुने हुन् कि भन्ने आशङ्का बढ्दै गएको छ । राजनीति परिचालन गर्ने जिम्मेदारी पाएका प्रमुख दलहरू सुसङ्गठित/सुव्यवस्थित नभएका कारण यत्रतत्र/सर्वत्र राजनीतिक हस्तक्षेपले प्रायः सबै संवैधानिक निकायहरू समेत प्रभावित भैरहेको यथार्थ सबैकासामु जगजाहेर छ । यस्तो अवस्थामा यो संस्थाको दबाव र प्रभावले मात्र भ्रष्टाचार नियन्त्रण हुन्छ भनेर

ठोकुवा गर्न सक्ने अवस्था छैन । नेपालको राजनीति भ्रष्टाचारमय छ भन्ने कुरा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलको २०१७ को प्रतिवेदनले नै प्रमाणित गरिदिएको छ । मुलुकलाई अँध्यारो अवस्थाबाट उज्यालोतर्फ अग्रसर गराउने क्रममा विगत २३ वर्षदेखि संस्थापकहरूले प्रज्वलन गरेको अखण्ड-दीप अहिले पनि बली नै रहेको छ । पहिलोपटक प्रज्वलन गरेको दीपको प्रकाश क्रमशः विस्तार हुँदै गएको छ । संस्थाका अग्रजहरूले निरन्तररूपमा दियोमा थप्दै गएको तेलका कारण आज यो संस्था अहिले धेरै दरिलो पनि भएको छ ।

विगतदेखि चलाउँदैआएको भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानलाई अहिलेको कार्यसमितिले समेत समर्पणभावसहित जारी राखेको छ र आगामी वर्षहरूमा समेत यसले अरु गति प्राप्त गर्न सक्षम र सफल हुनेछ भन्ने कुरामा आशावादी हुने बलियो आधार तयार भैरहेको छ ।

मुलुकलाई समृद्ध बनाउने अभियानको थालनी राजनीतिक नेतृत्वको अटोट, समर्पण र व्यवस्थापकीय क्षमताबाट मात्रै सम्भव हुन्छ । मुलुकबासीप्रति चोखो माया गाँसेरमात्र मुलुक समृद्ध हुनसक्छ । त्यसका लागि न्यायोचित कानूनको निर्माण कठोरतापूर्वक गरिने/गराइने कानूनको परिपालनाले मात्र मुलुकमा सही अर्थमा कानूनको शासनको स्थापना हुनसक्छ । परिणामस्वरूप जनताले असल शासनको रसास्वादन गर्न सक्ने हुन्छन् ।

यिनै कुरालाई केन्द्रविन्दु बनाएर यस संस्थाले अरु जोडबलकासाथ अभियान चलाउनेछ भन्ने विश्वास जाँदाजाँदै यो कार्यसमितिले लिएको छ ।

यस संस्थाको स्थापनाका लागि अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्नुका साथै स्थापना कालदेखि हालसम्म पनि संस्थालाई मार्गदर्शन गर्दैआउनुभएका पूर्वअध्यक्ष डा. देवेन्द्रराज पाण्डे, संस्थापनाकालदेखि हालसम्म पनि संस्थामा क्रियाशील पूर्वअध्यक्षहरू श्रीमती अम्बिका श्रेष्ठ, पूर्वअध्यक्ष

दामोदरप्रसाद गौतमकासाथै नेपालको शिक्षामा सदाचार प्रवर्द्धनका लागि महत्वपूर्ण योगदान दिँदैआउनुभएका संस्थाका सल्लाहकार परिषद्का पूर्वअध्यक्ष डा. केदारभक्त माथेमा र नब्बे वर्षको उमेर पार गरिसकेर पनि कार्यसमितिलाई निरन्तर भक्तभक्त्याएर नेपालमा कानूनीराजको स्थापनाका लागि अथकरूपमा क्रियाशील हुँदैआउनुभएका संस्थाका पूर्वमहासचिव वरिष्ठतम् अधिवक्ता श्री कृष्णप्रसाद भण्डारीलाई कार्यसमितिले सर्वसम्मतरूपमा मानार्थ सदस्यबाट सम्मानीत गर्न पाएकोमा यो संस्था गौरवान्वित भएको महसूस गर्दछ ।

उहाँहरूको आशीवादबाट र मार्गनिर्देशनबाट संस्था निरन्तर लाभान्वित हुँदै जानेछ भन्ने कुरा पनि यहाँ उल्लेख गर्नु प्रासङ्गिक नै हुनेछ । भविष्यमा संस्थालाई मार्गदर्शन गर्ने अन्य महानुभावहरूलाई पनि सम्मानीत गर्दै जाने विश्वास यहाँ गरिएको छ ।

पहिलोपटक प्रज्वलन गरेको दीपको प्रकाश क्रमशः विस्तार हुँदै गएको छ । संस्थाका अग्रजहरूले दियोमा निरन्तररूपमा थप्दै गएको तेलका कारण आज यो संस्था अहिले धेरै दरिलो पनि भएको छ ।

अन्त्यमा,

समर्पणभावकासाथ संस्थालाई सहयोग सेवा गर्नुहुने साधारणसभाका सदस्यहरूकासाथै संस्थाका कार्यकारी निर्देशक आशिष थापा र निज मातहत कार्यरत सबै कर्मचारी वन्धुहस्तमेतप्रति आभार प्रकट गर्दै उहाँहरूको सुस्वास्थ्य र दीर्घ जीवनका लागि अन्तरमनदेखि कामना गर्दछु ।

२०७५ असोज १९ गते

lbge/ wGbf r nfP/ sdfPsf] ; DklQ l ; /fg
xfn] k[o]s /ft 56k6fpg]ls,
lbge/ kl ; gf rXfP/ sdfPsf] ; DklQsf ; fy
; w]d : t ; & lgbfpg]< lj rf/ u/f]x

FRAMEWORK OF THE TI NEPAL STRATEGIC PLAN 2018-2022

Strategic Directions

The second strategic plan 2013-2017 has come to a conclusion. The new Strategic Plan 2018-2022 provides continuity to the practice of charting future directions through a wide and inclusive consultation process across TIN and key stakeholders using surveys, meetings, interviews and written inputs.

The TIN Strategic Plan 2018-2022 embodies collective commitment of the organization to the advancement of indicated priorities in the fight

against corruption; TIN aims to pursue the Plan with passion, professionalism and innovative outlook. The Strategic Plan, Working Together against Corruption, has identified four major directions as part of the road map for the 2018-2022 period. The directions are:

- (1) Advocacy and Intervention,
- (2) Prevention, Enforcement and Fairness,
- (3) Citizens and Grassroots Engagement
- (4) Communities, Institutions and Partners

Strategic Direction 1: Advocacy and Intervention

Priorities

- Devise and suggest additional measures for legislative initiatives for ensuring accountability of state institution
- Intervene to highlight executive responsibility as the nodal point for ensuring public integrity, especially with regard to the perceived or prevailing state of widespread impunity
- Bring judicial transparency and accountability at par with other organs of the state
- Intervene with specific measures to ensure accountability of political parties and transparency of their finances and operation
- Advocate and intervene for transparency in the delivery and use of foreign aid, the same way as it is done for public revenue
- Intervene to inculcate anti-corruption teaching and values in school curriculum
- Pursue and monitor the Code of Conduct and Conflicts of Interest for building integrity among public officials
- Advocate and intervene for transparency and accountability in the private sector

Strategic Direction 2: Prevention, Enforcement and Fairness

Priorities

- Prioritize, suggest and monitor enforcement of specific Anti-corruption Standards
- Suggest policies and legislative reforms, monitoring tools, and measurement standards for the government
- Monitor judicial cases and ensure fair dispensation of justice by the courts
- Engage with relevant institutions at all levels of governments- central, provincial and local
- Establish working relationships with like-minded anti-corruption State agencies, including the CIAA, OAG, EC, NVC, RID, AMLD, and Parliamentary Committees
- Suggest enforcement of fairness by leading with collective action of national coalition stakeholders

Strategic Direction 3: Citizens and Grassroots Engagements

Priorities

- Develop anti-corruption as a public based campaign as the centerpiece of the movement
- Enhance communication and information flows to the public on core values
- Produce TIN Annual Reports, researches and other publications that creates awareness in the people
- Focus on selected critical sectors and processes and the excesses, and abuses therein and suggest measures for improvements
- Execute programs and activities that the general public can actively engage in education, health, public works, public service delivery and revenue services etc.
- Monitor and suggest measures for improvements on earthquake reconstruction, climate change, social development, right to information and open government
- Honor and recognize with Integrity Awards

Strategic Direction 4: Communities, Institutions and Partners

Priorities

- Ensure transparency and accountability in the policies and operations of all coalition partners.
- Develop working relations with knowledge-creating institutions (universities, research institutions)
- Strengthen and build partnerships with communities that are committed to fighting corruption across society to work together
- Elicit effective cooperation with the media as an indispensable partner in the anti-corruption campaign
- Develop cooperative relations with international organizations, bilateral and multilateral agencies working on governance and on sustainable development in Nepal
- Develop networking with TI Chapters in South Asia through exchange of information, knowledge, visits and joint programs

Operational Arrangement

Priorities

- Improving Governance
 - Membership expansion and engagements
 - Youths and Women in TIN endeavors
 - Structural Changes in Internal Governance
 - Innovation and Flexibility
- Building the capacity of the Secretariat
 - Monitoring, Supervision and Evaluation
 - Human Resource Development
 - TIN Building (TN) and infrastructural facilities
 - Annual Plans
- Resource Mobilization. ◀◀

सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार

□ विशाल खनाल •

सन्दर्भ

भ्रष्टाचार समसामयिक विश्वको एउटा उच्चस्तरीय चिन्तन वा विचारको विषय बन्न पुगेको छ । भ्रष्टाचार चरम गरिबी, बेरोजगारी, अपराध, हिंसा र सुरक्षासँग जोडेर व्यापकरूपमा छलफल गरिने विषयभित्र परेको पाइन्छ । विकासोन्मुख मुलुकहरूमा भ्रष्टाचार निकै चासोको विषयवस्तु बन्न पुगेको पाइन्छ । विश्व बैंकका अध्यक्ष जीम यङ्ग किमको विचारमा भ्रष्टाचार गरीब मुलुकहरूमा सार्वजनिक शत्रुहरूमध्ये एक नम्बरभित्र पर्छ ।^१ केहीको अनुमानमा गरीवतम् मुलुकको GDP को पाँच प्रतिशत भार भ्रष्टाचारमा आधारित छ । यसलाई अमेरिकी डलरमा तुलना गर्दा ३ ट्रिलियन डलर बराबर भ्रष्टाचार हुने गरेको छ । आर्थिक सहयोग तथा

विकास संगठन (OECD) को Clean Government BIZ Report 2014 का अनुसार एक वर्षमा घूसवापत् करिब १ ट्रिलियन डलर चुकाइने गरिन्छ ।^२

राजनीतिज्ञ, नीति/निर्माता, अन्तर्राष्ट्रिय बौद्धिक वर्ग र नागरिक समाजको ध्यान यस विषयमा बढ्दै गइरहेको पाइन्छ । १९९० को दशकपछि अन्तर्राष्ट्रिय तहमा भ्रष्टाचारको विषयमा छलफल र विचार/विमर्शमा निकै नै बृद्धि भएको पाइन्छ ।^३ भ्रष्टाचार निरोध गर्ने संयन्त्रहरूको व्यापक अवलम्बन गरिएको पनि पाइन्छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि धेरै आलेख प्रकाशन र प्रचार/प्रसार निकै उच्चरूपमा भएको पनि पाइन्छ । तर, पनि विकासोन्मुख र कम विकसित मुलुकहरूमा भ्रष्टाचार आधिकाधिकरूपमा फैलिँदै गएको देखिन्छ । वेभसाइटहरूमा प्रकाशित प्रतिवेदनअनुसार यो बढ्दोरूपमा छ । १९९० पछिको दशकमा प्रतिवर्ष ६००० प्रकाशन प्रचार सामाग्रीको रूपमा प्रचार/प्रसार भएको पाइन्छ ।

केहीको अनुमानमा गरीवतम् मुलुकको GDP को पाँच प्रतिशत भार भ्रष्टाचारमा आधारित छ । यसलाई अमेरिकी डलरमा तुलना गर्दा ३ ट्रिलियन डलर बराबर भ्रष्टाचार हुने गरेको छ । आर्थिक सहयोग तथा विकास संगठनको Clean Government BIZ Report 2014 का अनुसार एक वर्षमा घूसवापत् करिब १ ट्रिलियन डलर चुकाइने गरिन्छ ।

भ्रष्टाचारको परिभाषा

अधिकांश परम्परागत हिन्दुग्रन्थहरूमा धोका दिएर वा कसैको इच्छाविपरीत अथवा अन्य कुनै तरिकाले अर्काको सम्पत्ति लिइयो भने त्यसलाई भ्रष्टाचारको तरिकाबाट आर्जन गरेको मानिन्छ । ती ग्रन्थले गैरकानूनी अनैतिक अथवा दाताको इच्छाविपरीतको आर्जनलाई निरुत्साहित गरेका छन् । आजभन्दा

- यो कार्यपत्र ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल, पूर्व कर्मचारी सेवा परिषद् र राम्रो नेपालद्वारा संयुक्त रूपमा काठमाडौँमा २०७५ साउन २४ गते आयोजना गरिएको कार्यशालाका लागि काठमान्डु विश्वविद्यालय स्कूल अफ ल का फ्याकल्टी मेम्बर एवं राम्रो नेपालका संस्थापक सदस्य श्री विशाल खनालले तयार गर्नुभएको हो ।

1. Paul M Heywood, Scale and Focus in the Study of Corruption, Paul M Heywood ed. Routledge Handbook of Political Corruption, 2015, p 1
2. www.oecd.org/cleangovbiz/
3. Supra note 1, p 1-2

करिब ३ हजार वर्ष पूर्वराजा धृतराष्ट्रको विचारमा केही मानिस सम्पत्तिद्वारा सम्पन्न छ र कोही उच्च नैतिकता र गुणले सम्पन्न छ । धनले सम्पन्न भएको, तर नैतिक गुणको अभाव भएको व्यक्ति छ भने स्वर्गीय वैभवबाट वञ्चित हुन्छ । त्यस्तो सम्पत्ति प्राप्तिले उसलाई भविष्यमा कुनै खास पहिचान वा मर्यादा दिन सक्दैन ।^४ चाणक्य नीति जसलाई कौटिल्यको अर्थशास्त्र भनेर पनि चिनिन्छ, ले राजा र उसका भारदार वा कामदारले लोभ/लालचको कमाईबाट मुक्त रहन निर्देश गर्छ । नेतृत्वको आधारशिला भनेको नै इमान्दारिता, विश्वसनीयता र छलछामविनाको व्यवहार हो भन्ने मानिन्छ । नेताको व्यक्तिगत गुण नै आत्मानुसाशन हो ।^५

संसारभरि नै समानरूपमा मान्य हुने गरी भ्रष्टाचारको कुनै खास परिभाषा रहे/भएको पाईदैन । साधारणतः भ्रष्टाचारलाई द्वी-आयामिक दृष्टिले अवलोकन गर्ने गरिएको देखिन्छ । पहिलो किसिमले यसलाई शाब्दिकरूपमा व्याख्या गरी त्यसको व्याख्याको आधार खडा गरिएको हुन्छ । त्यसबेला कुनै वस्तु वा घटनालाई बुझाउने शब्दबाट व्याख्या गरिन्छ । दोस्रो आयाम भने शाब्दिक वा वाक्यांशीय व्याख्याबाट भ्रष्टाचारजन्य कार्यलाई सम्बोधन गर्न असमर्थ भएपछि मानवीय व्यवहारका भ्रष्टाचारजन्य मानवीय व्यवहार वा आचरणको माध्यमलाई भ्रष्टाचार भनिने गरिन्छ । शारीरिक व्यवहार र बाह्य आचरणलाई लिएर प्रत्यक्षरूपमा भ्रष्टाचारको परिभाषा गर्न सकिन्न । कुनै अभिकर्ताको सामाजिक आर्थिक क्रियाकलापमा त्यसको प्रक्रिया र परिणामले प्रभाव पारिरहेको हुन्छ । केही घटनामा भ्रष्ट अभिकर्ताको क्रियाकलाप व्यापक सामाजिक आर्थिकरूपमा अनुचित लाभतर्फ निर्देशित हुन्छन् ।^६

सार्वजनिक नीति

शाब्दिक अर्थमा सार्वजनिक नीति भनेको शासन सञ्चालनका लागि तयार गरी लागू गरिएका कार्य, सरकारका क्रियाकलाप, योजना आदि पर्ने गर्छन्, जो समाजलाई सञ्चालन गर्न बनाइएको विधि वा तरिका हो । सार्वजनिक नीतिहरू खास प्रकारका जनसरोकारको विषय सम्बोधन गर्न विकसित गरिएका

हुन्छन् । जस्तै: नैतिकता, स्वास्थ्य, सुरक्षा, सार्वजनिक हित आदि पर्ने गर्छन् ।^७ यस्ता नीतिमा कानूनी व्यवस्था अथवा सरकारद्वारा प्राथमिकताको क्रममा उल्लेख गरिएका विषयहरू पनि समावेश गरिएको हुन्छ । यस्ता नीतिहरूमा विभिन्न विकल्पहरूमध्येबाट कुनैलाई अवलम्बन गरिने गरी तय गरिएको हुन्छ ।

जनसाधारणबाट समर्थित भएको विषय जसमा नेतृत्वदायी भूमिकामा रहेका व्यक्तिहरूले परिस्थिति मुताविक कार्यरूपमा परिणत गर्न आफ्ना अनुयायीहरूबाट समर्थित हुनेगरी खास परिस्थिति र अवस्थाका लागि बनाइएको नीतिलाई नै सार्वजनिक नीति भन्ने गरिन्छ ।^८ नीति भन्ने पदावलीबाट कुनै कार्ययोजन र त्यसले जनताको दैनिक जीवनसँग सम्बन्धित हुने कुरा बुझाउँछ । राम्रो नीति/निर्माताको नीति वैज्ञानिक तथ्याङ्क र सार्वजनिक आवश्यकता, जनभावनाको खास पहिचान हो । सार्वजनिक नीति/निर्माण प्रक्रियामा सामान्यतया निम्न तरिका समावेश हुने गर्छन् :

शाब्दिक अर्थमा सार्वजनिक नीति भनेको शासन सञ्चालनका लागि तयार गरी लागू गरिएका कार्य, सरकारका क्रियाकलाप, योजना आदि पर्ने गर्छन्, जो समाजलाई सञ्चालन गर्न बनाइएको विधि वा तरिका हो । सार्वजनिक नीतिहरू खास प्रकारका जनसरोकारको विषय सम्बोधन गर्न विकसित गरिएका हुन्छन् ।

१. नीति/निर्माण: नीति/निर्माण गर्दा दूरदृष्टि, लक्ष्य, परिलक्ष्य, उद्देश्य, नीतिको बनावट, फाइदा, लगानी लाभग्राही, नीति सञ्चालनको तरिका व्यवस्थापन र खर्च एवं त्यसको कार्यान्वयनबाट आउने प्रभाव विश्लेषणसमेत गरिन्छ ।

२. नीतिका प्रकार: नीति प्रतिक्रियात्मक र सकारात्मक हुन्छन् । प्रतिक्रियात्मक नीति ती हुन्, जसले कुनै समस्या आइपरेमा तिनको सम्बोधनका लागि हुन्छ भने

4. Vidur Niti, Chapter VIII. (Vidur Niti is the part of the Great epic the Mahabharata developed estimated over three millenniums ago. The Mahabharata comprises with around one hundred thousand hymns. Chapter 33-40 of Mahabharata which is called as Udyoga Parva or Prajagara sub-parva, is commonly called Vidur Niti. Vidur Niti is also divided into various chapters.)

5. Kautilya's Arthashastra, Chapter VII (Kautilya's Arthashastra commonly called as Chanakya Niti was authored By ancient Takshaila University researcher and teacher Kautilya in the 4th century BC. He was believed to be the Chief Adviser to well known King Chandraya Gupta Maurya as well. The book is about the rules of governance which contain 15 chapters dealing with role of different state authorities, penal rules, family rules among others).

6. Mark Philp, The Definition of Political Corruption, Heywood, Paul ed. Handbook of Political Corruption, 2015, p 17-18

7. Supra, note 6, p 2.

8. 8 Mark E Warren, What does Corruption Means in a Democracy, A George Town University Publication

सकारात्क नीति कुनै समस्याको रोकथामका लागि तयार गरिएको हुन्छ ।

३. कानून र नीतिमा फरक: सरकारी निकायले गर्नुपर्ने कामका लागि नीतिले मार्गदर्शन गर्छ । यो एक प्रकारको कार्ययोजना हो, जस्तो कुनै कार्यालयमा बस्दा सहायक कर्मचारी र उच्च कर्मचारीहरूले कसरी त्यसको सञ्चालन गर्ने भन्नेचाहिँ नीति हो । कानून पूर्णरूपमा तयार भएको नियम प्रक्रिया वा मापदण्ड हो, जसलाई समाजका प्रत्येक सदस्यले अनिवार्यरूपमा पालन गर्नुपर्छ । कानून लागू गर्नकै लागि निर्माण गरिएको हुन्छ । उदाहरणको रूपमा हेरौं : कुनै कर्मचारी अनुपस्थित भएमा निजको अनुपस्थितिलाई कानूनी प्रक्रियाद्वारा कारबाही गरिन्छ र आवश्यक भएमा विभागीय कारबाहीसमेत गर्नुपर्ने हुन्छ ।

नीतिगत भ्रष्टाचार या त कानूनमा रहेको कुनै कमी/कमजोरी वा कानूनी अभावको अवस्था वा कानूनी छिद्रताको अवस्थामा हुन्छ । जसलाई ठीक ठाउँमा लैजाने कुनै कानूनी वा नीतिगत आधार हुँदैन । त्यसैले नीतिगत भ्रष्टाचार भन्नु राजनीतिक भ्रष्टाचार हो ।

राजनीतिक भ्रष्टाचार

पाश्चात्य धारणाअनुसार राजनीतिक भ्रष्टाचारबाट अधोगति हुने वा राजनीतिक प्रक्रिया र त्यसको स्वच्छ परिणमको विनाश हुने भन्ने बुझिन्छ । यस परिभाषाबाट राजनीतिको चरित्र वा राजनीतिक व्यवस्था बिग्रिएको बुझ्नुपर्छ । परम्परागत अर्थात् अरु जनताले बुझ्ने हिसाबले हालसम्म उल्लेख भएका ग्रन्थमा उल्लेख भएका सन्दर्भलाई हेर्दा भ्रष्टाचारले सामाजिक एकताको नोक्सान गर्ने र बनेको राम्रो व्यवस्थाको विनाश गर्नेरूपमा उल्लेख भएको पाइन्छ । यो परिभाषा प्राचीन ग्रीक र रोमन चिन्तकहरूले परिकल्पना गरी स्थापित भएको राजनीतिक संस्कार र जनहितको भावनामा आधारित रहेको पाइन्छ । यसै विचारलाई यूरोपका चिन्तकहरू र खास गरेर मेकियाभेली, एजेए पोल्लक र अन्य तत्कालीन यूरोपका चिन्तकहरूले अबलम्बन गरेको देखिन्छ । विकासका लागि यसै चिन्तनलाई अमेरिकन चिन्तकहरूले समेत अवलम्बन गरेको पाइन्छ ।

माथिका सबै सन्दर्भले राजनीतिक भ्रष्टाचार भनेको “निजी प्राप्ती (स्वार्थ) का लागि सार्वजनिक सेवाको पदको दुरुपयोग गरेको” भन्ने बुझिन्छ । यद्यपि, सर्वमान्य परिभाषा भने पाउन कठिन छ ।^९ साधारणतया राजनीतिक भ्रष्टाचार भनेको स्थापित सामाजिक मूल्य/मान्यता र कानूनविपरीत निजीप्राप्तिका लागि अवलम्बित आचरण हो । यस अवधारणाले कर्मचारी संगठनभित्र स्थापित कार्यालयीय नीति, तिनको उद्देश्य र कार्यशैलीको विपरीत क्रियाकलाप हो भन्ने स्पष्ट गर्छ ।^{१०} राजनीतिक नेताद्वारा जनताको अभिमतको दुरुपयोग गरी शक्ति वा सम्पत्तिको निजीप्राप्तिका उद्देश्यले गरिने भ्रष्ट आचरण नै राजनीतिक भ्रष्टाचार हो । राजनीतिक भ्रष्टाचार केवल सम्पत्ति खेलाउने वा अदला/बदली गर्ने व्यवहारमात्र होइन । राजनीतिक प्रभावमा गरिने भ्रष्ट व्यापार वा अशुद्ध पक्षपोषण हो, जसले राजनीतिलाई विषपान गराई प्रजातन्त्रलाई त्रसित पार्छ ।

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलको भनाईमा “जनविश्वासको दुरुपयोग गरी व्यक्तिगत आर्जन गर्नु” भ्रष्टाचार हो । सार्वजनिक नीति र नीतिगत निर्णयहरू सामान्यतया राजनीतिज्ञ वा उच्चतहका राष्ट्र सेवकबाट हुने गर्छ । नीतिको निर्माण र नीतिगत निर्णयहरू कानूनी सामान्यतया र उचित नीतिबमोजिम हुनुपर्छ । कहिलेकाहिँ कुनै राष्ट्रसेवकले निजी फाइदा वा राजनीतिक उपलब्धिका लागि कुनै राजनीतिक नीति/निर्माण गर्न सक्छ । उसले त्यसो गर्दा उसले आंशिक वा पूर्णरूपमा सार्वजनिक हित वा जनचासोको विषयलाई तिरस्कार वा परित्याग गरेको हुन्छ । यस्तो क्रियाकलापबाट वृहतरूपमा शक्तिको दुरुपयोग गरेको हुन्छ । तर, त्यो कुरा प्रत्यक्षरूपमा दृश्यमान हुँदैन । यसरी भ्रष्टाचार हुँदा नियम/कानून मिचिएको हुन्छ । नीतिगत भ्रष्टाचार या त कानूनमा रहेको कुनै कमी/कमजोरी वा कानूनी अभावको अवस्था वा कानूनी छिद्रताको अवस्थामा हुन्छ । जसलाई ठीक ठाउँमा लैजाने कुनै कानूनी वा नीतिगत आधार हुँदैन । त्यसैले नीतिगत भ्रष्टाचार भन्नु राजनीतिक भ्रष्टाचार हो ।

वर्तमान समयमा सार्वजनिक नीतिमा खुकुलोपन ल्याउने नीतिगत दस्तावेजमा कुनै कमी/कमजोरी वा छिद्र छोड्ने र तिनीहरूकै अपव्याख्या गरी भ्रष्टाचारजन्य कार्य हुने र कानूनी विषयचाहिँ व्यापक एवं गम्भीर जनचासोको रूपमा वृहत् छलफल हुने गरेको

9. Robin Hodess edited Global Corruption Report- Transparency International, 2004, p.11

10. Victor Kgomoewana, Private Sector More Corrupt than Government, The Sunday Independent, July 16, 2017, <https://www.iol.co.za/sundayindependent/dispatch>

पाइन्छ । नीतिगत भ्रष्टाचार संसारका विकसित अथवा अविकसित मुलुकहरूमा भयावहरूपमा देखापरिरहेको देखिन्छ । कहिलेकाहीँ कानूनी शिथिलता र तिनीहरूको अपव्याख्याद्वारा उच्चतहका कर्मचारी र राजनीतिज्ञले नीति/निर्मातालाई भ्रष्टाचार गर्ने वाटो खोलेदिन्छन् । आजभोलि यही कुरा निजी क्षेत्रमा रहेको व्यवसायी र व्यवसायीहरूको माहासंघले राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा गर्दै गरेको देखिनथालेको छ । यसबाट समस्याको आयातन पनि नापै नसकिने गरी विशाल बन्न पुगेको पाइन्छ । हाल विकास प्रयासको अवस्थामा यसलाई बढो सोचनीय अवस्था हुने गरी महसूस गर्न थालिएको छ ।

व्यवहारमा भ्रष्टाचार वा राजनीतिक भ्रष्टाचार भन्ने पदावलीलाई एकअर्कामा छुट्याउने नसकिने गरी गाँसिएको पाइन्छ । तर, निजीस्तरमा हुने भ्रष्टाचारजन्य कार्यलाई अपराध, जालसाजी वा ठगीको रूपमा समाउन सकिन्छ । आजभोलि ठूला/ठूला भ्रष्टाचार भने सरकारी संयन्त्र र निजीस्तरमा रहेका संघ-संस्थाकाबीचमा हुने क्रियाकलापमा या त ती ठेक्कापट्टामा हुन्छ वा नियामक निकायलाई गलत प्रभावमा पारेर भ्रष्टाचार गरेको हुन्छ ।

नीतिगत भ्रष्टाचार प्रायःजसो चतुर तीक्ष्ण बुद्धि भएका, उत्तरदायित्वको जिम्मेवारीमा बसेका र शक्तिशाली व्यक्तिहरूले आपराधिक मनसायले प्रेरित भई गर्ने गरेको पाइन्छ । त्यसैले नीतिगत भ्रष्टाचार गर्न सोही अभिप्रायले विशेष प्रयास गर्ने गरेको पाइन्छ । अतः नीतिगत भ्रष्टाचारले दीर्घकालिनरूपमा समाज र अन्ततः राष्ट्रलाई नोक्सान गरिरहेको हुन्छ । अधिकांशतः यसप्रकारको अपराधमा कानूनको सीमा उल्लंघन गर्दै नियम/कानूनको सीमा नाघी धेरै बाहिर गइसकेको पाइन्छ । वर्तमान अवस्थामा नीतिगत भ्रष्टाचार भन्नु नै जसको "शक्ति उसको भक्ति" भन्ने उक्ति चरितार्थ भएको रूपमा अग्रसर भइरहेको देखिन्छ । किनकी यसप्रकारको अपराध शक्तिशाली र क्षमतावान् व्यक्तिहरूको योजनामा हुने गरेको छ ।¹¹

भ्रष्टाचार-निजी सार्वजनिक क्षेत्रको अस्वस्थ सम्बन्ध

अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा नै निजी व्यक्ति वा संस्थाहरूले सार्वजनिक निकायलाई व्यापकरूपमा भ्रष्टाचारमा संलग्न गराउने गरेको भन्ने तर्क र छलफल भइरहेको छ । त्यसैले व्यक्तिगतरूपमा सञ्चालित संस्था वा निकायहरूबाट भएको भ्रष्टाचारको अपराधलाई कारबाहीको दायरामा ल्याउनुपर्छ भन्ने विचार बढ्दो छ ।

ठूल-ठूला व्यापारिक घटनाहरू सार्वजनिक निकायबाट हुने त्यस्ता कार्यभन्दा पनि धेरै माथिका हुन्छन् र त्यस्ता घटनाहरूबाट हुने क्रियाकलाप, यद्यपि भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलाप हुने भए पनि कारबाहीको दायरमा आउनुको सट्टा आफ्नो उन्नतिका लागि व्यापारिक प्रतिस्पर्धा गरेको अर्थ लगाउँछन् । त्यही काम सार्वजनिक निकायले गरेको भए भ्रष्टाचारको कारबाहीमा पथ्र्यो ।¹² भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्र संघीय महासन्धिले निजी क्षेत्रका भ्रष्टाचारजन्य कार्यलाई उचित मापदण्डको लेखाजोखा गरी नियन्त्रण गर्ने हिसाबको माध्यमद्वारा भ्रष्टाचारको नियन्त्रण गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ ।¹³ तापनि निजी क्षेत्रको भ्रष्टाचारको प्रवृत्ति दिनानुदिन सर्वत्र बढ्दै गइरहेको नै विश्वास गरिन्छ ।

नीतिगत भ्रष्टाचार क्षेत्र र दूरी (Avenues and Upshots)

नीतिगत भ्रष्टाचार सामान्यतया सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्तिहरूले अबलम्बन गरेको निर्णय र त्यसको प्रक्रियामा हुने गर्छ । त्यो कुरा समय, परिस्थिति र अवस्था आदिमा निर्भर गर्छ । नेपालमा भएका केही

नीतिगत भ्रष्टाचार प्रायःजसो चतुर तीक्ष्ण बुद्धि भएका, उत्तरदायित्वको जिम्मेवारीमा बसेका र शक्तिशाली व्यक्तिहरूले आपराधिक मनसायले प्रेरित भई गर्ने गरेको पाइन्छ ।

सान्दर्भिक नीतिगत भ्रष्टाचारका उदाहरण निम्नबमोजिम रहेका छन् :

१. योजनाको प्राथमिकता निर्धारण: कहिलेकाहीँ कुनै भौतिक अथवा अभौतिक लाभका लागि अत्यन्त अनुपयुक्त प्राथमिकता तोकिएको पाइन्छ । यदाकदा आफ्ना व्यक्ति आफ्ना प्रियपात्रलाई नियुक्ति गरी गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने हेतुले आवश्यकताभन्दा धेरै नै स्रोत (बजेट) राखिएको हुन्छ । नीति/निर्माता अथवा राजनीतिक नेताले कुनै योजना वा कार्यलाई प्राथमिकतामा राख्नु हुँदैन भन्ने जानी/जानी प्राथमिकतामा राखेको हुन्छ । नीति/निर्मातालाई कुनै योजनाबाट समाज र त्यहाँका जनतालाई लाभ होस् भन्ने कुराको चासो र चिन्ताभन्दा पनि उनीहरूको ध्यान आफ्नो संस्था वा पार्टीलाई कति लाभ भयो भन्नेमात्र रहन्छ । त्यसैले गर्दा खास महत्त्व

11. Article 12

12. Narayan Manandhar, The Revolving Door, Souvenir 2074, Commission on the Abuse of Authority (CIAA), 2018, Kathmandu, p 274

13. Diamonds and the Civil War in Sierra Leone, <http://ec.europa.eu/development/body/publications/courier/courier187/>

नदिनुपर्ने क्षेत्रको विकासमा पनि प्राथमिकतामा राखेर ठूला स्रोतसाधन खर्च गरी त्यसबाट लाभान्वित हुने प्रवल इच्छाले काम गरिरहेको हुन्छ ।

२. व्यक्तिगत लाभका लागि प्राकृतिक स्रोतको दोहन: संसारमा धेरै ठाउँमा दीर्घकालीन महत्व बोकेका धेरै प्राकृतिक स्रोतहरूको अनुचित र असमान तरिकाले दोहन भएको देखिन्छ । धेरैजसो तिनीहरूको व्यक्तिगत लाभका लागि र दोहनकर्ताको हित संरक्षणको प्रयोजनका लागि भएको पाइन्छ । खास कुनै दलको हित संरक्षण गर्नका लागि, आर्थिक स्रोत जुटाउनका लागि पनि गराएको हुन्छ । सन् १९७९ मा तराईका जंगलका हजारौं/लाखौं रकम पर्ने बहुमूल्य रूख कटानी गरेर बहुदललाई रोज्ने कि तत्काल वहाल रहेको पञ्चायती व्यवस्थालाई रोज्ने भनी जनमत संग्रहका

सिरियालियोन, प्रजातान्त्रिक गणतन्त्र कंगोजस्तो केही अफ्रिकी मुलुकहरूमा त्यहाँको विद्रोही समूह र सरकारमा रहेका व्यक्तिहरूले एकअर्कालाई प्रतिस्पर्धामा उछिन्नका लागि त्यहाँको हिराको उत्खनन् गरी दोहन गरेका थिए ।

लागि आर्थिक स्रोत जुटाउन मन्त्रिपरिषदले निर्णय गरेको पाइन्छ । सिरियालियोन, प्रजातान्त्रिक गणतन्त्र कंगोजस्तो केही अफ्रिकी मुलुकहरूमा त्यहाँको विद्रोही समूह र सरकारमा रहेका व्यक्तिहरूले एकअर्कालाई प्रतिस्पर्धामा उछिन्नका लागि त्यहाँको हिराको उत्खनन् गरी दोहन गरेका थिए ।^{१४}

यद्यपि, यस्तो प्राकृतिक स्रोतको दोहन असल नियतले गरिएको हुनसक्छ । सन् १९८० को दशकको अन्ततिर मलेसियाको सरकारले राष्ट्रिय वनजंगल नीति बनायो र मलेसियाको जंगलबाट हजारौं रूख कटानी गर्ने निर्णय गर्‍यो । यसको उद्देश्य राष्ट्र विकासका योजनाका लागि आन्तरिक आर्थिक स्रोत बृद्धि गर्ने थियो ।^{१५}

छिमेकमा रहेको सिंगापुर र इण्डोनेसियाले त्यस क्षेत्रमा वातावरणको विनास हुने आरोप लगाउँदै यस कुराको विरोध गरे । तर, मलेसियाले गरेको त्यो कामबाट उसले छोटो समयमा प्रशस्त आर्थिक, व्यापारिक र औद्योगिक उन्नति गर्‍यो ।

३. तजविजी अधिकार प्रदान गर्ने कानूनको प्रभाव: सामान्यतया न्यायाधीश र अन्य निर्णयकर्तालाई तजविजी अधिकार कम दिनेखालका कानूनलाई राम्रा कानून भनिन्छ । एउटा प्रसिद्ध रोमन उखानले भन्छ, उत्कृष्ट कानूनले न्यायाधीशलाई मनोमानी गर्न ज्यादै सानो ठाउँ दिन्छ र उत्कृष्ट न्यायाधीशले पनि आफू (आफ्ना चित्त) मा ज्यादै कममात्र भर पर्छ (अर्थात् कानूनमाथि नै भरपर्छ)^{१६} न्यायकर्तालाई धेरै तजविजी अधिकार प्रदान गर्नुको अर्थ न्यायाधीश वा निर्णयकर्तालाई निर्णयमा धेरै खेल्ने ठाउँ दिनु हो (१७) ।^{१७} न्यायकर्तालाई तजविजी अधिकार रहेको अवस्थामा अपराधीलाई सजाय गर्दा न्यूनतम सजाय गरेर छोडिदिने अवस्था हुनजान्छ र त्यस्तो अवस्थामा निर्णयकर्ताले आफ्नो स्वार्थ मूताविक निर्णय गर्न सक्ने अवस्था आउँछ । उदाहरणको रूपमा हेरौं, मुलुकी ऐन, २०२० मा रहेको दण्ड/सजायसम्बन्धी व्यवस्थामा पनि त्यसरी तजविजीरूपमा सानो ठूलो सजाय गर्न सक्ने ठाउँ दिएको देखिन्छ ।^{१८}

४. राजनीतिक व्यक्तिको व्यापारिक घरानासँगको अप्राकृतिक सम्बन्ध र स्वार्थ: आम-सञ्चारका साधनहरूले दर्शाएका छन् कि आजभोलि अधिकांश नीति व्यापारिक घरानाको प्रभावमा निर्माण हुन्छन् । जसभित्र बैंकहरूको स्थापना, सरकारसँग हुने सम्झौता, उद्योगधन्दा, व्यापार आदि र कानून व्यवसायीहरूले समेत तिनै घरानाहरूको प्रतिनिधित्व गरिरहेका हुन्छन् । विकासशील मुलुकहरूमा यी माथिका अवस्थामा पुग्नुभन्दा पहिलेदेखि नै राजनीतिक दलहरूसँग साँठगाँठ गर्न सुरु गरेको हुन्छ, दलहरूलाई अनुचित प्रभावमा पारेको हुन्छ ।^{१९} त्यसको बदलामा तिनले संसद्को महत्वपूर्ण स्थान प्राप्त गर्ने र चुनावको बेला दलका उम्मेदवारको रूपमा टिकटसमेत पाउने गर्छन् । नेपालमा केही व्यापारिक घराना र १६ वटा ठेकेदारलाई पहिलो र दोस्रो संविधानसभामा

14. Expert Blame Exploitation of Chure for Terai Flood Severity, Republica daily, Aug 17, 2017, Kathmandu

15. Examples- 10- 15 years of imprisonment (discretion for five years) on prevocational murder under section 179; Discretion of 2 years imprisonment in rape cases under section 219: 2- 7 years of imprisonment (with discretion for five years) on theft cases under section 242 among many others.

16. Supra 16, Hari Bhadur Thapa, Rajnitik Bhrastachar ko Byapakata, p.43-44

17. Andrew Hacker, Are There Too Many Lawyers in Congress? The New York Times, Jan 5, 1964

18. Supra note 27, p41

19. The International Coalition Against Enforced Disappearance among others advocate for the ratification of the International Convention against Enforced Disappearance

राम्रो स्थान प्राप्त भयो ।²⁰ कानून निर्माणका दौरान ती विधायक, जसले व्यापारिक घरानाको प्रतिनिधित्व गरेका थिए, आफ्नो अस्वाभाविक र अस्वस्थ स्वार्थको लागि आफ्ना भूमिकाको निर्वाह गरे ।²¹ यसैगरी, हालसालैमात्र पनि बैकिङ्ग कानूनको संशोधनका लागि, निजी विद्यालयका लागि बनिने कानूनका लागि, व्यापार र पारवहन कानूनका लागि र भन्सार छुटसँग सम्बन्धित कानूनका लागि समेत तिनले राम्रो दबाव सिर्जना गरे ।

हालै केही दिनअघिमात्र नेपाल आयल निगमले विभिन्न ठाउँमा जग्गा खरिद गर्दा विभिन्न राजनीतिक व्यक्ति र उच्चतहका कर्मचारीको आडमा जग्गाको लिलामी (खरिद गर्ने बोलपत्र/टेन्डर) प्रक्रियालाई पन्छाउँदै यथार्थ मूल्यभन्दा बढ्ता मूल्यमा खरिद गरेको छ । त्यस्तै, अर्थमन्त्रीले आफ्नो मानिसको स्वार्थमा पटक/पटक कर र भन्सार छुट दिई केही सामान र औजार खरिद गराउने गरेको पाइएको छ । नीतिगत भ्रष्टाचार हुँदा या कानूनको नै अभाव हुने वा भएको कानूनलाई लत्याएर मनपरी गर्ने वा विकासको काममा पनि प्रभावकारी अनुगमन नगर्ने प्रवृत्ति देखिन्छ । राजनीतिक नेता र उच्चतहका कर्मचारीतन्त्रको छत्रछायाँमा अप्रभावकारी व्यवस्थापन र मूल्यांकनको पद्धतिले परोक्षरूपमा ढिलासुस्ती र अकर्मण्यतालाई पृष्ठपोषण गरिरहेको छ ।

५. प्रत्यायोजित अधिकार पनि फेरि माथिल्लै निकायबाट प्रयोग: कानूनको सर्वोच्चताको एउटा राम्रो चलन के हो भने जुन अधिकार, जसले प्रयोग गर्ने भनेर कानूनद्वारा तोकिएको हुन्छ, त्यो अधिकार ऊभन्दा माथिका वा मुनिका अधिकारीले प्रयोग गर्नु हुँदैन । कानूनी राज्यमा धेरै किसिमका अधिकारहरूलाई विविन्न तहका अधिकारीले प्रयोग गर्ने दायित्व प्रदान गरेको हुन्छ । तीमध्ये केही मन्त्री स्वयंले गर्ने, कुनै सचिवले गर्ने, कुनै विभागीय प्रमुखले गर्नेगरी कानूनले निर्धारण गरेको हुन्छ । तर पनि कहिलेकाहीँ तलका अधिकारीले प्रयोग गर्नुपर्ने अधिकार त्योभन्दा माथिल्ला अधिकारीले प्रयोग गरिरहेको देखिन्छ, जुन कानूनको प्रत्यक्ष उल्लंघन हो । कतिपय बेलामा के देखियो भने मन्त्रीले प्रयोग गर्ने भनी तोकिएको अधिकार प्रधानमन्त्रीले अथवा मन्त्रीपरिषद्ले प्रयोग गरेको देखिन्छ । त्यसैगरी, सचिवले प्रयोग गर्ने अधिकार मन्त्रीले र विभागीय प्रमुखले प्रयोग गर्ने अधिकार सम्बन्धित सचिवले प्रयोग गरिरहेको हुन्छ । एनसेलको कर छुट प्रकरण एउटा उदाहरण हो, जो

एक वर्षअघि एनसेलको कर छुटको निर्णय मन्त्रीपरिषद्ले गरिदिएको थियो । यूएन मिसनमा सूडान जाने नेपाल प्रहरीका लागि हतियार खरिद गर्दा गृहमन्त्री र मन्त्रीपरिषद्ले समेत नेपाल प्रहरीबाटै खरिद गर्ने भनी अधिकार प्रदान गरे । नेपाल प्रहरीले सूडान मिसनमा जाने प्रहरीका लागि सशस्त्र प्रहरी क्यारियर (APC) थकानका अवसरमा लगाइने वस्त्र, जेनेरेटर र अन्य आवश्यक वस्तु परिपूर्तिका लागि टेन्डर आह्वान गर्‍यो । लण्डनमा रहेको Assured Risks Pvt. Ltd. को प्रतिनिधि शम्भु भारतीले ती वस्तु परिपूर्तिका लागि टेन्डर हाल्यो । भारतीले परिपूर्ति गरेको APC र अन्य सामग्री स्तरहीन र म्याद नाघेको अवस्थाको रहेकोले संयुक्त राष्ट्रसंघको मिसनले त्यसको भुक्तानी रोक्नका लागि भन्यो । तर, तत्कालिन प्रहरी महानिरीक्षक राणाले त्यो भुक्तानीको

एनसेलको कर छुट प्रकरण एउटा उदाहरण हो, जो एक वर्षअघि एनसेलको कर छुटको निर्णय मन्त्रीपरिषद्ले गरिदिएको थियो । यूएन मिसनमा सूडान जाने नेपाल प्रहरीका लागि हतियार खरिद गर्दा गृहमन्त्री र मन्त्रीपरिषद्ले समेत नेपाल प्रहरीबाटै खरिद गर्ने भनी अधिकार प्रदान गरे ।

किस्ता भुक्तानी गरिदिए । यसलाई कानूनको दृष्टिमा नीतिगत भ्रष्टाचारको रूपमा पहिचान गरिएको छ ।²²

६. सार्वजनिक नीतिमा विदेशीको स्वार्थ: भ्रष्टाचारजन्य कार्यका लागि प्रभाव र स्वार्थ अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका व्यक्तित्वहरूको समेत प्रशस्त देखिएको छ । केही अन्तर्राष्ट्रिय निकायले कानून सुधारका नाउँमा नयाँ कानून बनाउन र भएका संशोधन गर्न खूब वहस गरेका छन् । केही अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका राजनीतिक खेलाडीले यहाँको नीति र निर्णयकर्तामा पनि प्रभाव पारेका छन् ।²³ पाश्चात्य कानून, नैतिकता तथा मान्यताका लागि पनि प्रशस्त घूसपैठ गरेका छन् ।

७. सार्वजनिक नीति, अपराध नियन्त्रण र दण्डहीनता: धेरैजसो सार्वजनिक नीति अपराध नियन्त्रण गर्ने र अपराध रोकथाम गर्नेरूपमा रहेको हनुपर्छ । तर, यहाँ

20. Supra note 27, p 43

21. Id

22. Nilkantha Upreti, Political Corruption in Politics, Satta ra Sadachar, Transparency International Nepal, 2074 p.24-25

23. Id p, 33

त नीति/निर्माण तहमा पुगेका अधिकारीहरूले दण्ड र जरिवानामा छुट दिएर दण्डहीनतालाई प्रोत्साहित गरिरहेका पाइन्छन् । कुनै/कुनै त स्वयं अपराधीले पनि कारबाहीको तहमा रहेका व्यक्ति र राजनीतिज्ञकाबीचमा रहेर अभियोजित हुनबाट बच्ने प्रयास गरिरहेका हुन्छन् ।

पहिलो संविधानसभाका सभासदहरूमध्ये चारजना हत्या र अपहरणको अपराधमा संलग्न रहेको पाँचजनाले कुटनीतिक राहदानीको दुरुपयोग गरेको र धेरै सभासदहरू ठगी, जालसाजी र कर्त गरेकोमा कसूर ठहर भई सजाय पाएका थिए ।^{१४} टेलिफोन फ्रिक्वेन्सी वितरणको आर्थिक बेइमानी र एनसेलको कर छली प्रकरण यस्ता उदाहरण हुन् ।

८. स्रोत परिचालन (Resource Allocation): विकासशील मुलुकमा राजनीतिक भ्रष्टाचार र स्रोत परिचालनका विषयलाई इन्कार गर्न नै कठिन हुन जान्छ । सामान्यतया स्रोत निर्धारण नै राजनीतिक प्रभावमा हुने गर्छ । विकास योजनाका प्राथमिकताको छनौटदेखि

हाँ त नीति/निर्माण तहमा पुगेका अधिकारीहरूले दण्ड र जरिवानामा छुट दिएर दण्डहीनतालाई प्रोत्साहित गरिरहेका पाइन्छन् । कुनै/कुनै त स्वयं अपराधीले पनि कारबाहीको तहमा रहेका व्यक्ति र राजनीतिज्ञकाबीचमा रहेर अभियोजित हुनबाट बच्ने प्रयास गरिरहेका हुन्छन् ।

नै हेराफेरी हुन सुरु हुन्छ । केही भ्रष्ट राजनीतिज्ञ नै योजनाको परिस्थिति र आवश्यक कुराको विश्लेषण वा छनौटदेखि नै संलग्न हुन पुग्छन् र गलतलाई ठीक एवं ठीकलाई गलत सावित गर्न पछि पर्दैनन् । यसप्रकारको हेराफेरीबाट नै स्रोत परिचालनको कार्य प्रारम्भ हुन्छ । जसमा खास आवश्यकता नभएका ठाउँमा ज्यादा स्रोत उपलब्ध हुने र ज्यादा स्रोत आवश्यक भएका योजनालाई कम स्रोत उपलब्ध हुनजान्छ । यसप्रकारका स्रोत परिचालनले उनीहरूले बेइमानीका तरिकाबाट उनीहरूको व्यक्तिगत लाभ र आम-जनताका लागि हानीको अवस्थाको सिर्जना गर्छ । यसप्रकारको विषाक्त कदमबाट मुलुकलाई अधोगतिको अवस्थामा पुर्‍याउने जसले गर्दा बहुसंख्यक जनताले विकासको लाभ पाउनबाट वञ्चित रहनुपर्ने अवस्था आउँछ ।

१०. भोट बैंकको निर्माण र भोट खरिद: पैसा खर्चेर जनताको मत लिने राजनीतिक दल र राजनीतिज्ञका काम गैरकानूनी काम हुन् । विकासशील मुलुकहरूमा यस्तो प्रवृत्ति सतहमै आइपुगेको पाइन्छ । मन्त्रीहरू र उच्च राजनीतिज्ञहरूले अकुत पैसा खर्च गरेर आफूलाई चुनावमा नहार्ने अवस्था बनाउने गरेको कुरा आजभोलि आम-सञ्चारका साधनले देखाइरहेका छन् । एकपटक पनि कुनै राजनीतिज्ञले चुनाव जितेछ भने ऊ निर्वाचित हुनासाथै आफूले निर्वाचनको बेला खर्च गरेको रकम असूलीका लागि घूस खानेलगायतका भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा निर्लिप्त हुन्छ । त्यसबाहेक निजले कहाँबाट पाएर वा कसैबाट सापटी लिएर भोट किन्न खर्च गरेको रकम रहेछ भने सोसमेत असूल गर्न राजस्वमा समेत तल/माथि पार्न सुरु गर्छ । निर्वाचनका बेलाका ती सबै क्रियाकलापहरू पारदर्शी हुँदैनन् र तिनको लेखा पनि रहन्न । नेपाल पनि यस भयावह अवस्थाबाट मुक्त छैन, बरु यस एक्काइसौं शताब्दीमा अझ बढोत्तरी अवस्थामा छ ।

११. हतियार खरिद: हतियारहरूको अपारदर्शी खरिद/बिक्री संसारभरि नै भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापको रूपमा लिइन्छ । मन्त्रीहरू र उच्च राजनीतिक व्यक्तिहरू हातहतियार खरिदबाट प्राप्त हुने कमिशन र दलालीबाट फाइदा लिन लागिपरेका हुन्छन् । हातहतियार खरिदमा ठूलो रकम लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ र थोरै प्रतिशतमात्र पनि कमिसन पाउने हो भने पनि त्यो रकम निकै मोटो हुन्छ । यदाकदा विकासशील मुलुकका भ्रष्ट मन्त्री र नीति/निर्माणका तहमा रहेका भ्रष्ट राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू हतियार खरिदजस्ता विषयलाई गरीब/निमुखा जनताको गरिबी निवारण, आधारभूत शिक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य, जीविकोपार्जनको लागि सीप सिकाउने विषय छाडेर हतियार खरिदलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेका हुन्छन् । राष्ट्रिय सुरक्षा र सामाजिक रक्षाका नाममा त्यस्ता विषयलाई प्राथमिकतामा राख्न उनीहरूलाई सहज आधार पनि प्राप्त भइरहेको हुन्छ ।

१३. स्वार्थ गाँसिएको: निर्णयको एउटा सबभन्दा घातक अवस्था भनेको कसैको स्वार्थ गाँसिएको वस्तुको लेनदेन वा व्यवहार गर्नमा निजको संलग्नता हो । राजनीतिज्ञ र उच्चतहका कर्मचारी जसको जुन कुरामा ठाडो स्वार्थ गाँसिएको हुन्छ, त्यहीँ वा तिनै व्यक्ति त्यस्ता विषयको नीति/निर्धारणमा संलग्न भएका हुन्छन् । यसबाट निस्वार्थरूपमा वा आफ्नो स्वार्थ नगाँसिएको अवस्थामा बनाइने नीतिले जुन जनसाधारणलाई फाइदा पुग्ने हो, त्यस्तो हुन सक्दैन । नेपालको सन्दर्भमा पनि

24. Supra, note 25, p 48-4

अनेक उद्योग, वाणिज्य वा व्यापार सम्भौता वा त्यस्तै अन्य कुरामा स्वार्थ गाँसिएका विषयमा नीति/निर्माणको तहमा रहेको विधायक वा अन्य उच्चपदस्थ व्यक्ति आफ्नो स्वार्थपूर्तिका लागि कानून वा नीति/निर्माणमा संगठनात्मकरूपमा संलग्न हुने गरेको पाइएको छ । त्यसकारण यदि प्राकृतिक न्यायलाई अवलम्बन गरिने हो भने आफ्नो स्वार्थ गाँसिएको कुराको नीति वा निर्णयमा बस्न हरेक व्यक्ति प्रतिवन्धित हुनु जरूरी छ ।

उपसंहार

गुनर मिर्डालको विचारमा राजनीतिक भ्रष्टाचार आफैंमा एउटा उल्लेख्य विषय हो । एशियन ड्रामा नामक उनको पुस्तकमा राजनीतिज्ञहरू शासन शक्तिलाई औजार बनाएर भ्रष्टाचार गरी सत्तामा पुग्छन् । तर, उनीहरू नै नैतिकता, सदाचार, क्षमता, योग्यता आदिको माध्यमबाट पुगेको वकालत गर्छन् । एकपटक सत्ता परिवर्तन भएमा पूर्ववर्ती सत्ताधारीलाई नै भ्रष्टाचारमा वा अन्य कुनै कसूरमा दण्ड/सजाय गर्न पनि पछि पर्दैनन् । तर, जब राम्रो काम गर्नुपर्ने अवस्था आउँछ, तिनै व्यक्ति अझ भ्रष्ट, असक्षम र अयोग्य सावित हुन पुग्छन् । अनेक क्षण यस्ता आउँछन्, जसमा वर्तमान सरकारले अनेक प्रशंसा बटुल्ने निर्णय गरेका छन्, जसमा उचित विश्लेषण वा त्यसलाई राम्रोसँग अध्ययन पनि भएको हुँदैन । जब त्यस्ता योजना कार्यान्वयनको अवस्थामा पुग्छन्, त्यहाँ लगानीको अत्यन्त दुरुपयोग हुने गरेको देखिन्छ । आवश्यक नै नभएको कुनै योजनामा ठूलो रकम विनियोजन गर्ने र योजना नै नभएको वा कार्यक्रम नै नरहेको ठाउँमा ठूलो रकमको हिस्सा रकमान्तर गरिने प्रवृत्तिले स्रोतको दुरुपयोग भएको पाइन्छ । हरेक वर्ष वा दुई वर्षमा आउने भ्रष्टाचार इन्डेक्स जनताको धारणामा आधारित भएर आएको हुँदा भ्रष्टाचारको स्तर घटेको वा बढेको जानकारी पाउन सकिन्छ ।

सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्तिले कठोरताकासाथ भ्रष्टाचार विरुद्ध कडाई र त्यसमाथि नियन्त्रण गरेमा जनसाधारणको नजरमा नैतिक र सदाचारी देखिन्छ । राजनीतिज्ञले समाजमा आदर्श व्यक्ति वा उदाहरणीय व्यक्तिको रूपमा भूमिका निर्वाह गर्नुपर्छ । साधारणतया जनसाधारणले उनीहरूबाट नै राम्रो नराम्रो के/कस्तो आचरण गर्ने भनेर सिक्दछन् । उनीहरूका असल आचरणबाट जनताले राम्रै कुरा सिक्दछन् । समाजलाई भ्रष्टाचारबाट कठोरताकासाथ रोक्नु आजको आवश्यकता हो । अतः भ्रष्टाचारमुक्त राख्नका लागि अभियानको रूपमा नै भ्रष्टाचारलाई कठोरताकासाथ रोक्थाम गरिनुपर्छ ।

राजनीतिज्ञहरू र कर्मचारीमा भ्रष्टाचारको नाम लिँदा पनि लाज हुने अवस्था हुनु आजको समयको माग हो ।

सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्ति भ्रष्टाचारी कहलाएर सर्वसाधारण जनतासामु आफैंमा लाज लाग्ने अवस्था हुनुपर्छ । त्यस्ता ब्यक्तिलाई सबैले चिन्ने वा घृणा गर्ने अवस्था हुनुपर्छ र तिनीहरूले सबै अवसरमा, जस्तो विदेश भ्रमण, माथिल्लो पदमा नियुक्ति पाउने अथवा त्यस्तै खास अवसरबाट वञ्चित गरिनुपर्छ । साथै, पारदर्शिता, उत्तरदायित्वको सिद्धान्तलाई राम्ररी अवलम्बन गरिनुपर्छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि केही प्रक्रियागत क्रियाकलाप आवश्यक हुन्छ । उदाहरणको तौरमा सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले आफ्नो सम्पत्तिको विस्तृत विवरण हरेक वर्ष बुझाएको हुनुपर्छ । त्यो पनि निजको पद र उत्तरदायित्वमा आधारित हुनुपर्छ । किनकी तल्लो तहको कर्मचारीले भ्रष्टाचारको माध्यमबाट केही आर्जन गर्ने धेरै ठूलो मौका नहुनसक्छ । तर, ठूला व्यक्तिको अपारदर्शी सम्पत्ति र लाभहरूलाई राज्यले राजस्वको रूपमा ग्रहण गर्नुपर्छ । यसका लागि पर्याप्त विज्ञता भएका व्यक्तिहरूद्वारा कठोर नीति/निर्माण गरिनु वाञ्छनीय देखिन्छ । नेपालको सन्दर्भमा त भन्नु त्यस्ता

भागवत् गीतामा मानवलाई अधोगतितिर लैजाने अर्थात् अन्धकारतिर धकेल्ने चारवटा मुख्य कारणमध्ये लोभ र धनलिप्सा मुख्य कारक तत्व हुन् । गीता नैतिक शिक्षामा आधारित छ र यसले प्रदान गरेको शिक्षाले असल कुरा र नैतिकता अनुभूति गराउँछ ।

कठोर नीतिलाई अरु कठोरताकासाथ परिपालना गराउनु आवश्यक छ । नीतिको परिपालनामा शिथिलता ल्याउने र गर्नुपर्ने कुरामा अटेर गर्ने परिपाटीलाई कठोर दण्डको भागी बनाइनुपर्छ ।

परम्परागत शास्त्रहरूमा समेत भ्रष्टाचारलाई तिरस्कार गरिएको पाइन्छ । यसले समाज मानवीय मूल्य, नैतिक बल पारिवारिक मूल्य/मान्यतासमेतलाई नष्ट गरिदिन्छ । भ्रष्टाचारको मूलजड भनेको नै लोभ र धनप्राप्तिको तृष्णा हो । भागवत् गीतामा मानवलाई अधोगतितिर लैजाने अर्थात् अन्धकारतिर धकेल्ने चारवटा मुख्य कारणमध्ये लोभ र धनलिप्सा मुख्य कारक तत्व हुन् । गीता नैतिक शिक्षामा आधारित छ र यसले प्रदान गरेको शिक्षाले असल कुरा र नैतिकता अनुभूति गराउँछ । स्वयंका मित्र स्वयं नै हो र शत्रु पनि स्वयं नै हो भन्ने शिक्षा नै गीताले दिएको ज्ञान हो र यसै शिक्षा वा ज्ञानले मानिसको व्यवहारलाई आज पनि भ्रष्टाचार उन्मुख हुनबाट बचाउन वा जोगाउन ठूलो मद्दत गर्छ ।

सार्वजनिक सेवाप्रवाह सरकारको अनुहार हो

□ विशालकुमार भण्डारी

परिचय

सार्वजनिक सेवा सरकारको देखाउने अनुहार हो । देशको सरकारको काम गराई कस्तो छ ? जनतामाथि सरकारको उपस्थिति कस्तो छ ? सरकारको भावनाअनुसार सेवाप्रवाह भएको छ वा छैन ? यी सबै प्रश्नको सोलोडोलो जवाफ सार्वजनिक सेवाप्रवाहसम्बन्धमा गरिएको अध्ययनबाट लिन सकिन्छ ।

सार्वजनिक सेवाप्रवाहमा हुने अतिरिक्त लेनदेन, लेनदेनको मनासायबाट सेवाप्रवाहमा हुने ढिलाई, लापरबाही, ढिलासुस्ती, विचौलियाको प्रभाव, थप रकमका लागि सिर्जना गरिने, बाध्यात्मक व्यवस्था सबैका कारणले सेवाप्रवाहस्तरलाई असर गरेको हुन्छ ।

सरकारले आफ्ना नागरिकका मातहत रहेका सरकारी निकायबाट प्रदान गर्ने सेवालाई सार्वजनिक सेवा भनिन्छ । सर्वसाधारण जनताको हित र कल्याणका लागि उपलब्ध गराउने सेवा वा सुविधालाई सार्वजनिक सेवा भनिन्छ । यो सेवा पाउनका लागि जनताले करमार्फत् लगानी गरेका हुन्छन् । त्यसैले कुनै प्रकारको फाइदा नलिई सरकार वा सरकारी निकायले सेवा प्रदान गर्नु सरकारको दायित्व हो । सरकारले यस्तो सेवा प्रदान गर्न आवश्यक कार्यालय, स्रोतसाधन र जनशक्ति व्यवस्थापन गरेको हुन्छ ।

सरकारले दिने सार्वजनिक सेवा, सेवाग्राहीले सहज तबरमा पाए/नपाएको अवस्था यस अध्ययन

प्रतिवेदनमा समेटिएको छ । विशेषगरी सेवाप्रवाहको समय, गुनासो सुनुवाई, सेवाप्रवाहका क्रममा हुने हैरानी वा सास्ती, त्यसको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, नयाँ प्रविधिको प्रयोग र त्यसबाट पाएको थप सुविधा वा असुविधा आदि पक्ष सार्वजनिक सेवाभिन्न समेटिन्छ । सार्वजनिक सेवाप्रवाहमा हुने अतिरिक्त लेनदेन, लेनदेनको मनसायबाट सेवाप्रवाहमा हुने ढिलाई, लापरबाही, ढिलासुस्ती, विचौलियाको प्रभाव, थप रकमका लागि सिर्जना गरिने, बाध्यात्मक व्यवस्था सबैका कारणले सेवाप्रवाहस्तरलाई असर गरेको हुन्छ । सरकारले तोकेको पारिश्रमिकबाहेक अतिरिक्त रकमको अपेक्षामात्रलाई पनि भ्रष्टाचारको रूपमा व्याख्या गरिएको छ ।

माथि उल्लिखित विषयलाई लक्षित गरी सार्वजनिक सेवाबारे नागरिक कतिको सन्तुष्ट छन् वा छैनन् भन्नेबारेमा ट्रन्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले प्रत्येक वर्ष अध्ययन गर्दैआएको छ । यस लेखमा सार्वजनिक सेवाप्रवाह २०७३/०७४ को अध्ययनलाई आधार मानेर त्यसका मुख्य/मुख्य पक्षको व्याख्या र विवेचना गरिएको छ ।

अध्ययनको उद्देश्य र क्षेत्र

मुख्यतया अध्ययनको उद्देश्य दुईवटा थिए । तिनीहरू, सरकारी निकायबाट हुने सेवाप्रवाह क्षेत्रहरूबारे जनमानसको धारणा र अनुभवहरू; त्यसमा आएको परिवर्तनको अध्ययन गर्नु; र अघिल्लो वर्षको मुख्य/मुख्य परिणामको तुलना गर्नु आदि हुन् । यस अध्ययनमा सिरहा, दोलखा, रौतहट, सप्तरी, बागलुङ, बाँके, दाङ र दार्चुलाका १३ वटा सरकारी कार्यालयहरूबाट तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको थियो । जसमा मालपोत कार्यालय, जिल्ला प्रशासन

कार्यालय, सरकारी अस्पताल/स्वास्थ्य केन्द्र, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, यातायात व्यवस्था कार्यालय, नापी कार्यालय, स्थानीय सरकार (गाउँपालिका/नगरपालिका/जिल्ला समन्वय समिति), विद्युत् प्राधिकरण, खानेपानी कार्यालय, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, राजस्व तथा कर कार्यालय, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र जिल्ला वन कार्यालय थिए ।

बढ्दो सङ्ख्यामा सेवाग्राही, सेवाप्रवाहमा बढ्दो समस्या

सार्वजनिक सेवाप्रवाह गर्ने कार्यालयहरूमा सेवा लिन जाने सेवाग्राहीको सङ्ख्या बढ्दो छ । समयको मागअनुसार सरकारले सरकारी कार्यालयबाट दिने सेवा र सेवाका प्रकार पनि विस्तार गरेको छ । सरकारले जनतालाई सेवाहरू र त्यसका लागि आवश्यक कार्यालयहरू विस्तार गरेको छ । तर पनि सेवा लिन जाने सेवाग्राहीको गुनासो दिनहुँ बढेको, यस अध्ययनले देखाएको छ । सेवाप्रदायक १३ वटा सरकारी कार्यालयको सेवाबारेको अनुभवलाई चित्र नं. १.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

चित्र नं. १.१ ले जुन कार्यालयमा धेरै सेवाग्राही पुगे, त्यही कार्यालयमा धेरै समस्या भोग्नुपरेको स्थितिलाई चित्रित गर्छ । सबैभन्दा धेरै सेवाग्राही विद्युत् (५६.३

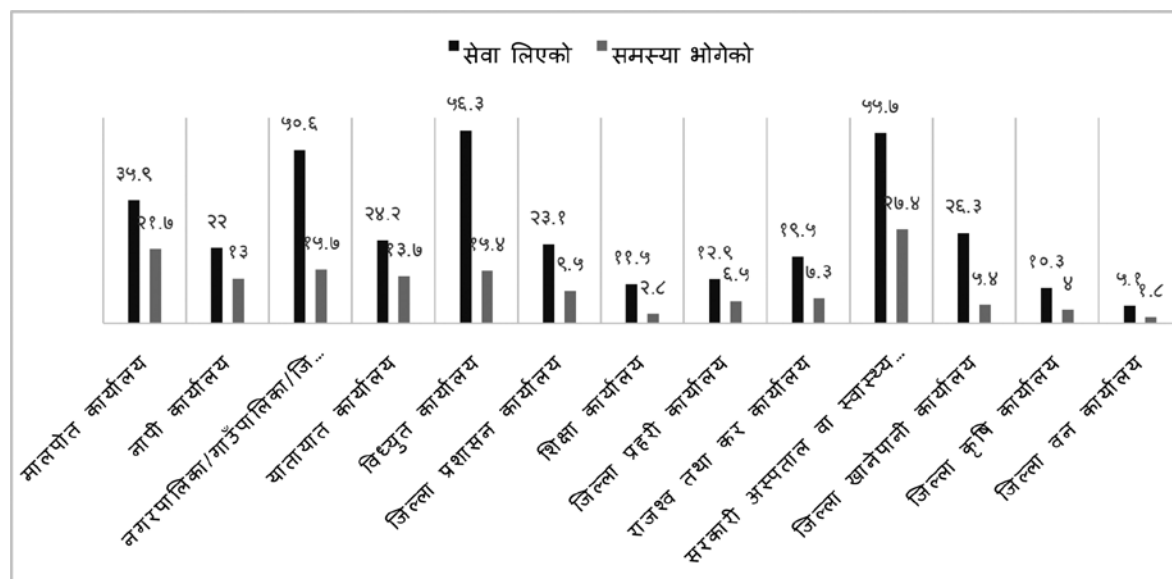
सेवाग्राहीले धेरै समस्या भोगेका छन् । सरकारी अस्पतालमा सबैभन्दा धेरै सास्ती पाएका छन् (२७.४ प्रतिशत) । यस्तै, नगरपालिका, गाउँपालिका र जिल्ला समन्वय समितिमा पनि समस्या भोगेको सङ्ख्या उल्लेख्य छ (१५.७ प्रतिशत) । सरकारी कार्यालयहरू जनमुखी, जवाफदेही, पारदर्शीमात्र भएर पुग्दैन, समानता र समतामूलक सेवा हुनुपर्छ । सेवाप्रवाहका क्रममा निष्पक्ष हुनुपर्छ । अझ सबैभन्दा बढी सेवाग्राही आउने निकायहरूले चुस्त/दुरुस्त सेवा दिन आफ्नो कार्यालयको व्यवस्थापकीय पक्षसमेत सबल बनाउनुपर्ने हुन्छ, तर त्यो अवस्था कमजोर देखियो ।

सेवाग्राहीले धेरै समस्या भोगेका कार्यालयहरू

- विद्युत् कार्यालय
- सरकारी अस्पताल
- स्थानीय सरकार (गाउँ, नगर र जिल्ला समन्वय केन्द्र)

जस्तो: एक जिल्लाको सरकारी अस्पतालले अध्ययनका क्रममा त्यहाँ बुढाबुढी उमेरका महिला लामो समय

चित्र नं. १.१ सेवाग्राहीले लिएको सेवा र भोगेको समस्या, प्रतिशतमा (सङ्ख्या= ३१६८)

प्रतिशत), सरकारी अस्पताल (५५.७ प्रतिशत) र नगरपालिका, गाउँपालिका र जिल्ला समन्वय समिति (५०.६ प्रतिशत) मा पुगेकोमा ती कार्यालयहरूमा

उभिएर बस्नुपरेको थियो । त्यतिमात्र होइन, लामो समय उभिएर डाक्टरकोमा पुगेका उनीहरू औषधि कन्फर्म गर्न पुनः लाइनमै बस्नुपर्ने स्थिति थियो । यो एक प्रकारको

व्यवस्थापकीय कमजोरी थियो, जुन अस्पतालले चाहे स्थानीयस्तरमै सहजै समाधान गर्न सक्थ्यो ।

मालपोत कार्यालय घूस लेनदेन हुने अखडा, स्वास्थ्यमा ढिलाई

अध्ययनले अधिकांश कार्यालयहरूमा थप रकम तिर्नुपरेको, ढिलाई भएको, लापरबाही, दलाल, मध्यस्थकर्ताद्वारा दुर्यवहार, नातावादबाट पीडित हुनुपरेको सेवाग्राहीको गुनासो प्रस्तुत गरेको छ । उनीहरूको धारणालाई तालिका १.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

काममा अत्याधिक ढिलाई गर्ने ५ कार्यालय

१. सरकारी अस्पताल वा स्वास्थ्य संस्था
२. मालपोत कार्यालय
३. गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला समन्वय समिति
४. विद्युत् प्राधिकरण
५. यातायात कार्यालय

लापरबाही धेरै गर्ने ५ कार्यालयहरू

१. सरकारी अस्पताल वा स्वास्थ्य संस्था
२. मालपोत कार्यालय

सेवा दिने कार्यालय	तालिका १.२ भोगेको समस्या र भ्रष्टाचारको प्रकार (बहुउत्तर प्रश्न)						
	घूस तथा थप रकम	ढिलाई	लापरबाही	विचौलिया र मध्यस्थकर्ताद्वारा दुर्यवहार	नातावाद	अन्य	जम्मा
मालपोत कार्यालय	३०७	५३८	३१०	७०	३७	८	१२७०
नापी कार्यालय	१५६	२५५	१२२	३८	३२	६	६०९
नगरपालिका/गाउँपालिका/जिल्ला समन्वय समिति	८२	४११	२२६	४१	६९	२४	८०३
यातायात कार्यालय	१६१	२९७	१४०	४५	२०	१३	६७६
विद्युत् कार्यालय	६२	३४५	२२९	५०	५८	१६	७६०
जिल्ला प्रशासन कार्यालय	८९	२०९	११४	१६	२४	६	४५८
शिक्षा कार्यालय	६	७५	२६	४	४	७	१२२
जिल्ला प्रहरी कार्यालय	६२	७६	८४	४६	५७	९	३३४
राजस्व तथा कर कार्यालय	५०	१६७	६६	१९	२०	११	३३३
सरकारी अस्पताल वा स्वास्थ्य केन्द्र	२०	५३८	५४८	१४०	१८५	२२	१४५३
जिल्ला खानेपानी कार्यालय	५	१४१	७०	११	१९	१४	२६०
जिल्ला कृषि कार्यालय	१४	८२	५७	८	४१	७	२०९
जिल्ला वन कार्यालय	१०	३२	१३	०	७	८	७०

तालिका १.२ ले बढीले घूस/थप रकमको लेनदेन, ढिलाई, दलाल मध्यस्थकर्ताद्वारा दुर्यवहार, नातावाद आदिबाट प्रभावित कार्यालयका रूपमा मालपोत (१२७० उत्तर) र जिल्ला अस्पताल/स्वास्थ्य केन्द्र (१४५३ उत्तर) रहेका छन् ।

बढी घूस लिने ५ कार्यालयहरू

१. मालपोत कार्यालय
२. यातायात कार्यालय
३. नापी कार्यालय
४. जिल्ला प्रशासन कार्यालय
५. गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला समन्वय समिति

३. विद्युत् प्राधिकरण
४. गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला समन्वय समिति
५. यातायात कार्यालय

सदाचारी हाकिम भए, सर्वसुलभ सेवा

कुनै एक कार्यालय प्रमुख सदाचारी हुँदामात्र पनि कार्यालयबाट हुने सेवाप्रवाहमा धेरै अन्तर हुन्छ भन्ने उदाहरण अध्ययनले देखाएको छ । अध्ययनले एक जिल्लाका कर कार्यालयका प्रमुखको सेवा, सहजीकरणकै कारण सो वर्ष भन्डै सात करोडभन्दा बढी कर उठेको र कर नतिरी बसेका व्यक्ति/व्यवसायी करको दायरामा ल्याइएको उल्लेख छ ।

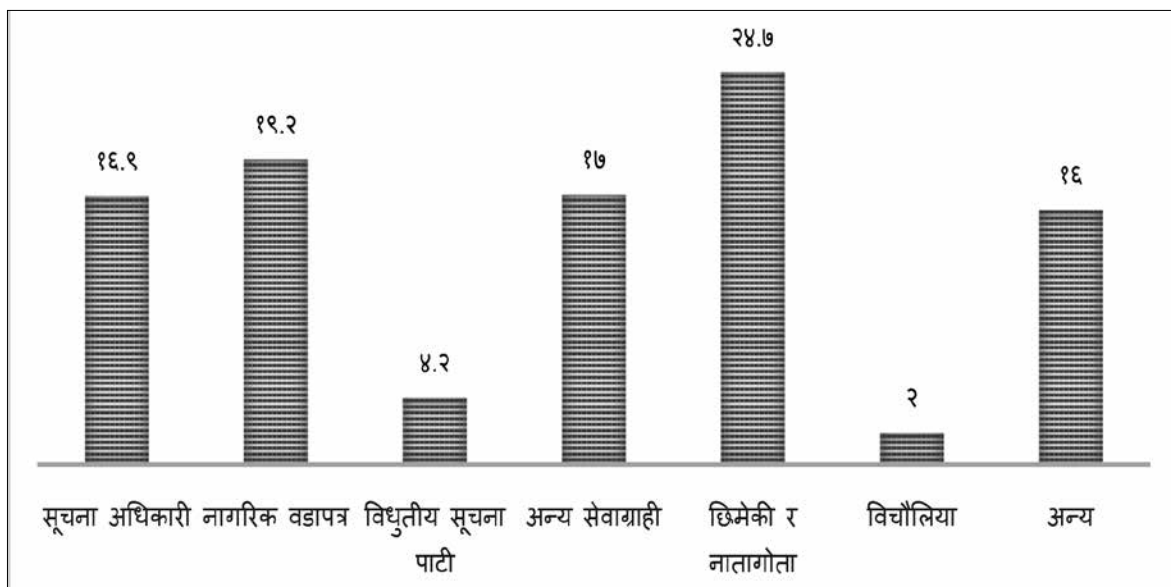
कर कार्यालयका प्रमुखले आफ्नै पहलमा बिहान, दिउँसो र साँझ जुनसुकै बेला पनि सेवाग्राहीलाई सेवा दिने व्यवस्था गरेका थिए । उनले आफ्ना कार्यालयका कर्मचारीलाई पनि सोहीअनुसार काम गर्न प्रेरित गरेका थिए । कर कार्यालयमा दर्ता नभएका उद्योगी/व्यवसायी र पसल खोलेर बसेकाहरुसँग उनी आफैँले अन्तर्क्रिया गरेर करको दायरामा ल्याउन प्रोत्साहित गरेको अध्ययनमा उल्लेख छ । उनले कुनै पनि सेवाग्राहीलाई आज ५:०० बज्यो, भोली आउनुस् भनेर बरु कार्यालय सकिएपछिको समय पनि सेवाग्राहीलाई नै दिए । तोकिएको समयभित्र Public Disclosure/Social Audit को व्यवस्था गरे । आफ्ना कामहरुलाई पारदर्शी बनाए । २०१७ मा करमा दर्ता भएका, तर कर तिर्न नआएका १७०० जनालाई हुलाकमार्फत् पत्राचार गरे । ७०० जनालाई त हुलाकीले फेला नै पार्न सकेनन् ।

मिलाउनुपर्ने देखिन्थ्यो । यी दुई प्रतिनिधि घटना हुन्, तर दुवैमा कर्मचारीको काम गराई समेटिएको छ । असल नियत भएका कर्मचारी कार्यालयमा हुँदा सेवाग्राहीले सहज सेवा पाउँछन्, गलत नियत भएका कर्मचारी भए ठगिने स्थिति रहन्छ ।

सेवा लिन जाँदा छिमेकी र नातागोतामै विश्वास

सार्वजनिक सेवा सहजरूपमा लिनका लागि आफूसँग मात्र सबै सूचना नहुने हुँदा विभिन्न स्रोतहरुको भर पर्नुपरेको सेवाग्राहीको भनाई छ । सेवाग्राहीले सूचना अधिकारी, नागरिक वडापत्र, विद्युतीय सूचनापाटी, सोही कार्यालयमा सेवा लिन आउने अन्य सेवाग्राही, छिमेकी वा नातागोता, विचौलिया र अन्य, पक्षमध्ये अधिकांशले छिमेकी र नातागोताको भर गरेको बताएको थिए ।

चित्र नं. १.२ सेवाग्राहीले सेवा लिन जाँदा लिएको सहयोग प्रतिशतमा (सङ्ख्या= १४६५)

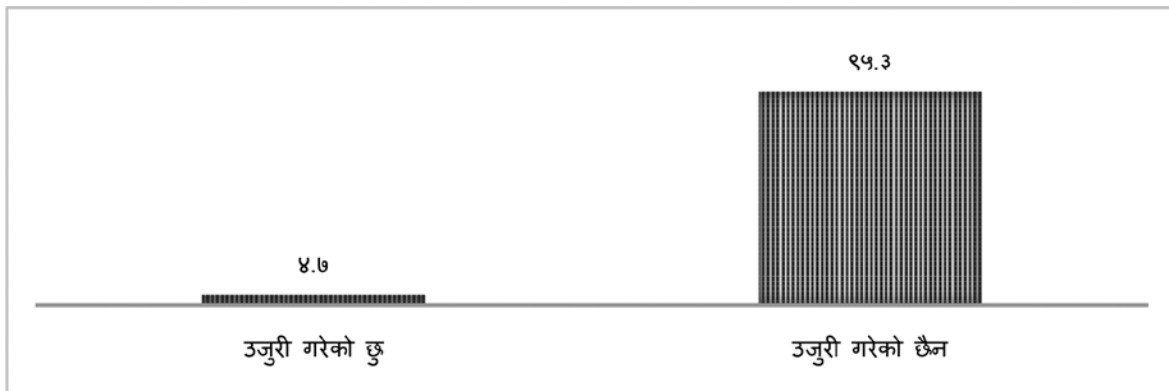

पत्राचारपछि ६५० जनाले कर तिरे । यसले के देखाउँछ भने सेवाप्रवाहमा व्यक्तिगत अभिरुची र सेवाभाव पनि प्रमुख पक्ष रहेको देखाउँछ ।

अध्ययन गरिएको अर्को एक जिल्लामा भने मालपोत कर्मचारीको नियतमा समस्या भेटियो । कार्यालय प्रमुखको दरबन्दी भए पनि कार्यालय प्रमुख नहुँदा कर्मचारीले मात्र कार्यालयको नेतृत्व गरेको उल्लेख छ । मालपोत कार्यालयमा मालपोतको तिरो तिर्ने क्रममा बढी रकम भए फिर्ता नगर्ने गरेको सेवाग्राहीले बताएको अध्ययनमा उल्लेख छ । त्यस्ता कार्यालयहरुमा सरकारले नै बैङ्कमार्फत् तिरो तिर्ने व्यवस्था

चित्र नं. १.२ मा उत्तरदाताहरुले आफ्नो छिमेकी र नातागोताको सहयोग (२४.७ प्रतिशत) लिएको देखिन्छ । नागरिक वडापत्र प्रयोग गर्ने (१९.२ प्रतिशत) को सङ्ख्या उल्लेख्य छ । यस अध्ययनले सार्वजनिक सेवाप्रवाहमा सेवा लिन जाने अधिकांशको अध्ययन माध्यमिक तहभन्दा माथि (५५.२ प्रतिशत) रहेको देखाएको थियो । पढे/लेखेको समूह सेवा लिन जाने हुँदा नागरिक वडापत्र प्रयोग भएको देखियो । अध्ययनमा एक सेवाग्राहीले नागरिक वडापत्रले आत्मविश्वास बढाउने काम गरेको बताएको कुरा उल्लेख गरिएको छ ।

चित्र नं. १.३ भ्रष्टाचार विरुद्ध वर्षभित्र गरिएको उजुरी प्रतिशतमा (सङ्ख्या ३१६८)

उजुरी कम पर्छ, परेकाको पनि सुनुवाई हुँदैन

अध्ययनले सेवाग्राहीसँग एक वर्षभित्रमा भ्रष्टाचार विरुद्ध उजुरी दिएको वा नदिएको तथा त्यसको सुनुवाई भए/नभएबारे सेवाग्राहीको अवधारणाको अध्ययन गरेको छ । यस विषयलाई चित्र नं. १.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

उत्तरदाताहरूमध्येको धेरै ठूलो हिस्सा (९५.३ प्रतिशत) ले समस्या भोगे पनि भ्रष्टाचार विरुद्ध उजुरी गरेको देखिँदैन । भ्रष्टाचार भएको छ, भन्दाभन्दै पनि उजुरी नहुनु गम्भीर विषय हो । सेवाग्राही आफू समस्यामा पर्ने डरकार कारण उजुरी नभएको पनि अध्ययनले उल्लेख गरेको छ । जस्तै: चित्र नं. १.४ मा भ्रष्टाचार विरुद्ध गरिएको उजुरीको परिणामलाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

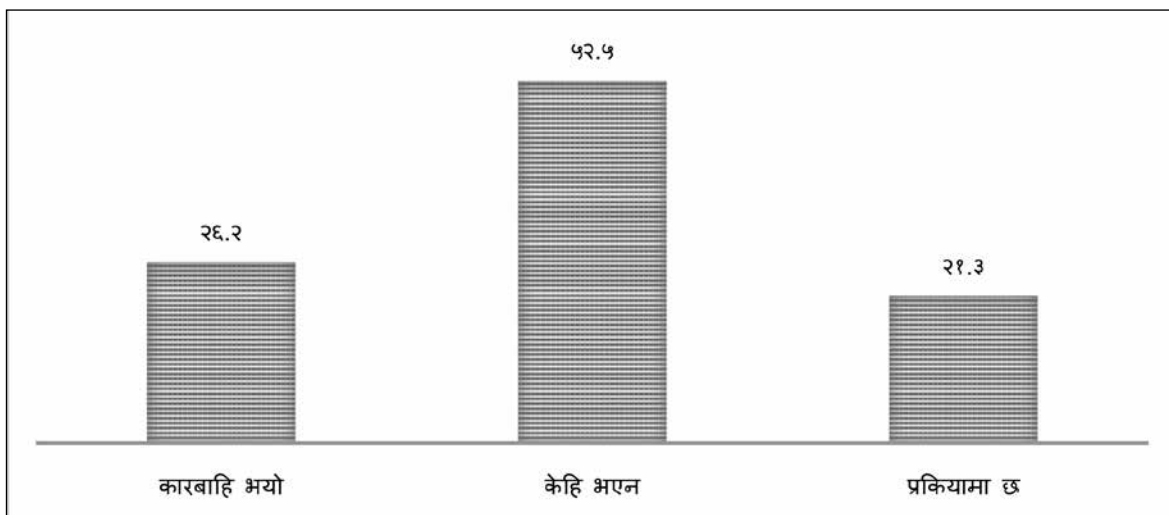
चित्र नं. १.४ काअनुसार उत्तरदाताहरूमध्ये अधिकांशले आफ्नो गुनासोको सुनुवाई नभएको बताएका थिए (५२.५) । सेवाग्राहीको आत्मविश्वास बढाउन र उजुरी

हाल्दा परिणाम आउँछ भन्ने देखाउनका लागि उजुरीको सुनुवाई हुनुपर्ने अध्ययनले देखाउँछ । उजुरी हालनुअघि उजुरी सुनुवाई हुन्छ भन्ने कुरामा सेवाग्राही निश्चिन्त हुन खोजेको देखिन्छ ।

सूचनाको हक र स्थानीय सरकार

स्थानीय सरकार (जिल्ला समन्वय समिति, नगरपालिका र गाउँपालिका) कानूनीरूपमा अधिकारसम्पन्न भएका छन् । नयाँ संरचनाअनुसार ४ सय ८१ गाउँपालिका, २ सय ४६ नगरपालिका, १३ उपमहानगर र ४ महानगरपालिका छन् । स्थानीय सरकारबाटै विकास, न्याय र प्रशासनिक काम पूरा हुने भएको छ । स्थानीय सरकारको विकास बजेटबारे खुला छलफल, सार्वजनिक सुनुवाई, गुनासोको व्यवस्थापनका लागि औपचारिक संयन्त्रको व्यवस्था भएको छ । तर, यस्ता विषय रि-पालना प्रभावकारीरूपमा नभएको अध्ययनले देखाउँछ ।

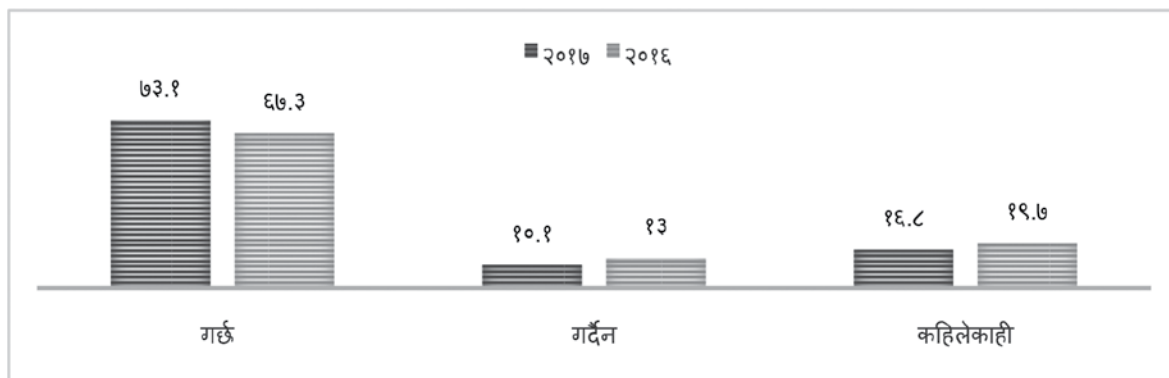
चित्र नं. १.४ दर्ता भएका उजुरीको अवस्था प्रतिशतमा (सङ्ख्या= १२२)

विकास निर्माणको विनियोजित बजेटबारे खुला छलफल गरी जनतालाई आवश्यक सूचनाप्रवाह गर्नु सम्बन्धित निकायको महत्वपूर्ण काम हो । सूचनाको हक ऐनले समेत यो कुरा प्रत्याभूत गरेको छ । जनतालाई विकास बजेट, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, त्यसमा संलग्न पक्ष तथा जनतालाई विकास कार्यक्रम उनीहरूले गर्नुपर्ने भूमिकाबारे जानकारी दिनु अनिवार्य छ । यो भ्रष्टाचार न्यूनीकरण र सुशासनका लागि महत्वपूर्ण तरिका हो ।

उपलब्धता, विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठनलगायतका विषयमा उत्तरदाताको राय हेर्दा सामुदायिक विद्यालय क्रमिक सुधारको गतिदर्शक उन्मुख भएको अध्ययनले देखाएको छ । सामुदायिक विद्यालयको परीक्षाफल प्रकाशन निर्धारित समयमै भएको बताउने उत्तरदाताको संख्या उल्लेख्य छ । यससम्बन्धी विश्लेषण चित्र नं. ग. ३.१ मा राखिएको छ ।

चित्र नं. १.५: समयमै परीक्षाफलको प्रकाशन (२०१६ सङ्ख्या= १४४९, २०१७ सङ्ख्या=१५३७)

तर, बजेटबारेको खुला छलफल गर्ने परिपाटी अधिल्लो वर्षभन्दा भन्ने कमजोर भएको देखिन्छ (२०१६ मा ३१.७ प्रतिशतबाट घटेर २०१७ मा २८.४ प्रतिशत) ।

यस्तै, सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको आयोजना पनि घटेको छ । सन् २०१६ को तुलनामा २०१७ मा सार्वजनिक सुनुवाई घटेको अध्ययनले उल्लेख गरेको छ (सन् २०१६ मा ३९ प्रतिशत, सन् २०१७ मा २६ प्रतिशत) । गुनासो सम्बोधनका लागि औपचारिक व्यवस्था भए/नभएको विषयमा जानकारी नै नभएकाहरूको सङ्ख्या पनि बढेको छ (सन् २०१६ मा ४२.६ प्रतिशत, सन् २०१७ मा ६०.५ प्रतिशत) । त्यसैले स्थानीय तहमा गुनासा सम्बोधनका लागि बनेका संरचनाबारे जनतालाई सूचित गर्न आवश्यक देखिन्छ । यसबाट स्थानीय निकायले उल्लेखित विषयमा तत्कालै काम गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसैगरी, स्थानीय सरकारको नयाँ संरचनापछि असन्तुष्ट सेवाग्राहीको सङ्ख्या पनि घटेको देखिन्छ । स्थानीय तहमा बजेटबारे जनतालाई सूचना दिने संयन्त्रको विकास हुन आवश्यक छ । सार्वजनिक सुनुवाई बजेटबारेको छलफल वडा/वडा टोल/टोलमा विस्तार हुन आवश्यक देखिन्छ ।

सामुदायिक विद्यालयमा क्रमिक सुधार

सामुदायिक विद्यालयमा हुने परीक्षा, पाठ्यपुस्तकको

चित्र नं. १.५ ले भन्दै दुईतिहाई उत्तरदाताले विद्यालयमा समयमै परीक्षाफल प्रकाशन भएको बताएका छन् । यो दर अधिल्लो वर्षभन्दा बढेको छ (सन् २०१६ मा ६७.३ प्रतिशत, सन् २०१७ मा ७३.९ प्रतिशत) । यसैगरी समयमा पाठ्यपुस्तक पाउनेको सङ्ख्या पनि उल्लेख्य बढेको छ । सन् २०१६ (४५.२ प्रतिशत) को तुलनामा सन् २०१७ मा उत्तरदाताको आधारभन्दा बढी उत्तरदाता (५३ प्रतिशत) ले समयमै पुस्तक उपलब्ध रहेको बताएका छन् । तर, विद्यालय व्यवस्थापन समितिको भेलामा अभिभावकको सहभागिता अभै बढाउनुपर्ने देखिन्छ ।

गैरसरकारी संस्था र राजनीतिक दलको भूमिका खस्केँदो

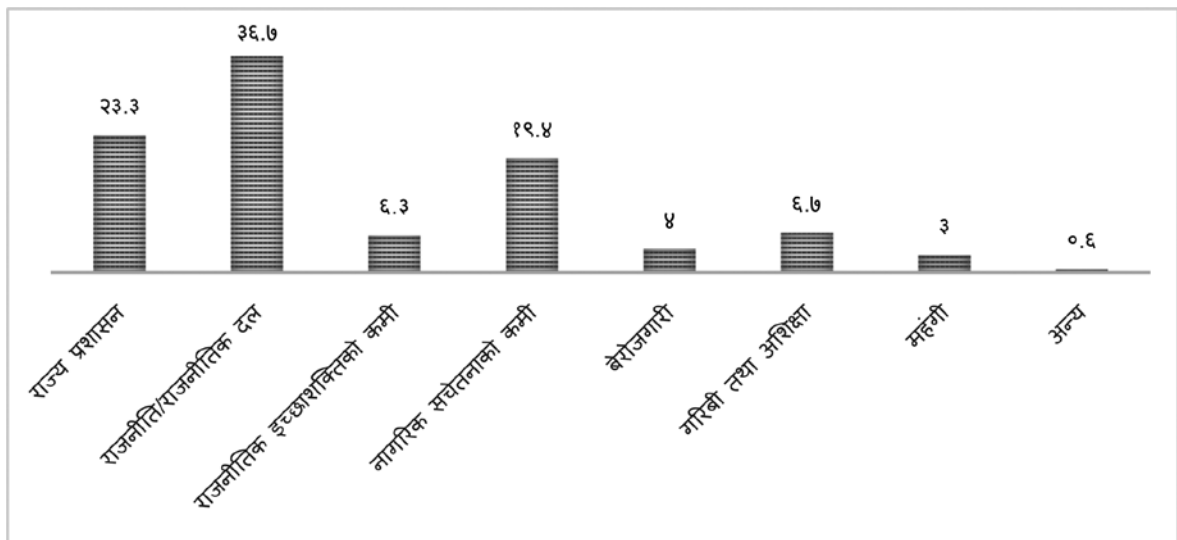
भ्रष्टाचार निवारणमा सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था (गैसस) हरूको भूमिका पनि उल्लेखनीय हुन्छ ।

सूचनाको हक ऐनले समेत यो कुरा प्रत्याभूत गरेको छ । जनतालाई विकास बजेट, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, त्यसमा संलग्न पक्ष तथा जनतालाई विकास कार्यक्रम उनीहरूले गर्नुपर्ने भूमिकाबारे जानकारी दिनु अनिवार्य छ ।

अध्ययनले गैरसरकारी संस्थाको भूमिका प्रभावकारी भएको बताउँछ । तर पनि अघिल्लो वर्षको तुलनामा भने गैरसरकारी संस्थाको भूमिका थोरै खस्किएको अध्ययनले देखाएको छ । सन् १०१६ धेरै उत्तरदाता (८१.२ प्रतिशत) ले गैरसरकारी संस्थाको भूमिका प्रभावकारी रहेको बताएका थिए । तर, पछिल्लो वर्ष अर्थात् सन् २०१७ मा यो दर घटेको छ (७९.३ प्रतिशत) । गैरसरकारी क्षेत्रको काम/कारबाही प्रभावकारी हुनसके भ्रष्टाचार न्यूनीकरणमा सघाउ पग्ने देखिन्छ ।

त्यसो त भ्रष्टाचारमा निवारणमा राजनीतिक इच्छाशक्ति कमी हुनु पनि एउटा प्रमुख कारक रहेको अध्ययनले देखाउँछ । गैरसरकारी निकायको प्रयासका बावजूद कतिपय अवस्थामा नेपालको राज्य प्रशासन र राजनीतिक परिपाटीका कारण भ्रष्टाचारलाई बढावा पुगेको देखिन्छ ।

चित्र नं. १.६ भ्रष्टाचारलाई बढावा दिने तत्वहरू (सङ्ख्या= १९६१)

चित्र नं. १.६ मा उत्तरदाताले भ्रष्टाचारको मुख्य तत्वका रूपमा राजनीति/राजनीतिक दललाई जिम्मेवार पक्षका रूपमा उल्लेख गरेका छन् (३६.७ प्रतिशत) । यो अघिल्लो वर्षभन्दा केही बढी हो (सन् २०१६ मा २९.१ प्रतिशत) । यसैगरी, उत्तरदाताले भ्रष्टाचारलाई बढावा दिने तत्वका रूपमा राज्यप्रशासन रहेको उल्लेख गरेका छन् (२३.३ प्रतिशत) ।

जिल्लामा रहेका सेवाप्रवाह गर्ने कार्यालयहरूमा हुने भ्रष्टाचारको क्रम पनि खासै परिवर्तन नभएको सङ्केत गरेको छ । भ्रष्टाचार निवारणका लागि नागरिक सचेतना, प्रशासकीय जिम्मेवारी, निरीक्षण राजनीतिक इच्छाशक्ति सबैको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ । यस वर्ष

अध्ययनमा उत्तरदाताले कानूनी कारबाही र नागरिक सचेतनालाई महत्वपूर्ण कदम हुनसक्ने उल्लेख गरेका छन् ।

अन्तमा

यस अध्ययनले सेवाग्राहीले विद्युत्, अस्पताल र स्थानीय सरकारका कार्यालयमा सबैभन्दा धेरै सेवा लिएको र तिनै कार्यालयमा समस्या भोगेको देखाएको छ । अघिल्लो वर्षजस्तै यस वर्ष पनि मालपोत कार्यालयमा नगद लेनदेन भएको अध्ययनले देखाएको छ । सेवा लिनका लागि जनतासँग बाध्य पारेर रकम तिर्न लगाइएको स्थिति अध्ययनले देखाएको छ । सरकारी कार्यालयको अवस्था पनि सेवाग्राही-मैत्री नभएको अध्ययनले स्पष्ट पारेको छ । यसैगरी, सेवा लिनुअघि वा सेवा लिन जानुअघि सेवाग्राहीले छरछिमेकको सहयोग

लिएको अध्ययनले देखाउँछ । अध्ययनका क्रममा स्थानीय सरकारबाट हुने बजेटबारेको खुला छलफल र सुनुवाईमा धेरै सेवाग्राही सहभागी हुन नसकेको देखिन्छ । सामुदायिक विद्यालयको अवस्था सुधारोन्मुख भए पनि अभिभावकको सहभागिताका लागि अभै मेहनत गर्नुपर्ने देखिन्छ । धेरै सेवाग्राहीले भ्रष्टाचार न्यूनीकरणका लागि राजनीतिक दल बढी जिम्मेवार हुनुपर्ने बताएका छन् । राजनीतिक दल जति बढी जिम्मेवार हुन्छन्, उति नै सेवाप्रवाह प्रभावकारी हुने भनाई सेवाग्राहीको छ ।

(यो लेख ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनको सार्वजनिक सेवाप्रवाह २०७३/०७४ को अध्ययनलाई आधार मानेर तयार गरिएको छ । डा. प्रकाश चन्द्र भट्टराईले अध्ययनको नेतृत्व गर्नुभएको थियो । लेखक भण्डारी : काठमाडौं विश्वविद्यालय स्कूल अफ एजुकेसनमा विद्यावारिधि गर्दैछन् ।)

राजनीतिक स्वार्थमा जेलिएको पुनर्निर्माण

□ भद्र शर्मा

गएको साउन ३० गते सुशील झवाली फेरि राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण प्रमुखको रूपमा नियुक्त भए । भन्डै २० महिनापछि उनको पुनरागमन भएको थियो । तत्कालीन सत्ता साभेदार एमाले-माओवादी गठबन्धन सरकारबाट बाहिरिएर नेपाली कांग्रेसको समर्थनमा सरकारको नेतृत्व गरेका पुष्पकमल दाहालले नै झवालीलाई प्राधिकरणबाट हटाएका थिए । उनलाई भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनापछिको काममा तिव्रता दिन नसकेको आरोपमा सरकार परिवर्तनसँगै हटाइएको थियो ।

सुरुवाती चरणमा ऐन/नियमको अभाव, दातृनिकायसँग भएका शर्त र कर्मचारीबाट भएको असहयोगका बावजूद झवालीले भर्खर पुनर्निर्माणलाई ट्र्याकमा ल्याउने कोशिस गरिरहेको सरकारले हटायो । तत्कालीन एमाले-माओवादीको सरकार ढलेलगत्तै प्रधानमन्त्री निर्वाचित दाहालले उनलाई हटाएका थिए ।

झवालीको बहिर्गमनसँगै योजना आयोगका पूर्व उपाध्यक्ष गोविन्दराज पोखरेल प्राधिकरण छिरे । भूकम्पको बेला राष्ट्रिय योजना आयोगको उपाध्यक्षको रूपमा काम गरेको र दातृ निकायसँग राम्रो सम्बन्ध भएका कारण पुनर्निर्माणमा गति दिने आशाका साथ सरकारले उनलाई झवालीपछि तेस्रो कार्यकारीको रूपमा नियुक्त गरेको थियो । यसअघि अध्यादेशमार्फत् प्राधिकरण प्रमुखमा नियुक्त भएका पोखरेल तत्कालीन सत्ता साभेदार दलको बीचमा उनको नियुक्तिलाई लिएर विवाद भएपछि ६० दिनभित्र अध्यादेश परित नभए स्वतः पदमुक्त हुने कानूनी प्रावधानका कारण पदमुक्त भएका थिए ।

ठूलो आशा र भरोसाकासाथ नियुक्त गरिएका पोखरेल १० महिनापछि आफैं प्राधिकरण छाडेर गए ।

पुनर्निर्माणका गतिविधिमा अपेक्षित गति दिन नसकेका पोखरेलले नजिकिँदै गरेको प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनलाई मध्यनजर गरेर राजीनामा दिए । लगत्तै नेपाली कांग्रेसले उनलाई प्यूठानबाट प्रतिनिधिसभा सदस्यको उम्मेदवार बनायो । उनी चुनावमा पराजित भए ।

प्राधिकरणको रिक्त पदमा नेपाली कांग्रेस निकट युवराज भुसाललाई नियुक्त गरियो । २०७४ कात्तिक ७ मा नियुक्त भुसाल पनि ११ महिनापछि प्राधिकरणबाट बिदा भए । संसदीय निर्वाचनमा माओवादीसँग चुनावी सहकार्य गरेर भारी

ठूलो आशा र भरोसाकासाथ नियुक्त गरिएका पोखरेल १० महिनापछि आफैं प्राधिकरण छाडेर गए । पुनर्निर्माणका गतिविधिमा अपेक्षित गति दिन नसकेका पोखरेलले नजिकिँदै गरेको प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनलाई मध्यनजर गरेर राजीनामा दिए ।

बहुमतकासाथ सरकारको नेतृत्व गर्न आइपुगेका प्रधानमन्त्री ओलीले सत्ताबाट आफ्नो बहिर्गमनसँगै प्राधिकरणबाट हटाइएका झवालीलाई फेरि प्राधिकरणको जिम्मेवारी दिए ।

भूकम्पपछि प्राधिकरणको आकर्षण यतिसम्म थियो कि प्रधानमन्त्रीसमेत भइसकेका तत्कालीन माओवादीका वरिष्ठ नेता डा. बाबुरामसमेतले प्राधिकरण प्रमुख हुने आकाङ्क्षा व्यक्त गरेका थिए । नेपालको वार्षिक बजेटभन्दा बढी रकम परिचालन र भूकम्प निर्माणको जिम्मेवारी लिन पाउने भएपछि प्राधिकरण सबैका लागि आकर्षणको केन्द्र भएको थियो ।

काम गरेर देखाउन सक्ने क्षमता भएका कारण पुनर्निर्माणमा उल्लेख्य सफलता हासिल गरेर बाबुराम लोकप्रिय हुनसक्ने र आफूहरू राजनीतिमा पछाडि पर्ने भयले गर्दा तत्कालीन माओवादी प्रमुख पुष्पकमल दाहाललगायतका नेताहरूले उनलाई प्राधिकरण प्रमुखको रूपमा अगाडि बढाउन चाहेनन् । बाबुराम फोबियाबाट त्रसित नेपाली कांग्रेस र तत्कालीन एमालेका नेताहरूले समेत बाबुरामको साटो आफू समर्थितलाई नै जिम्मेवारी दिन चाहन्थे । आखिर त्यही भयो ।

विगत तीन वर्षमा अस्थिर नेपाली राजनीतिको प्रभाव भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनासम्बन्धी कामको लागि जिम्मेवार निकाय राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणमा राष्ट्रसँग पन्यो । पुनर्निर्माणका लागि अबैको रकम परिचालन हुने भएकाले त्यसलाई आफूअनुकूल प्रयोग गर्न सकिने अपेक्षाकासाथ दलहरूले भूकम्प गएलगत्तै आफू निकट व्यक्तिलाई प्राधिकरणको बागडोर बुझाउन चाहन्थे, सार्वजनिक प्रतिवद्धता जे-सुकै भए पनि ।

यसले गर्दा राहत र उद्धारकार्य उत्कृष्ट भए पनि साढे तीन वर्षसम्म पनि निजी आवास निर्माणको कार्य पनि सम्पन्न हुनसकेको छैन । सार्वजनिक भवन, पुरातात्विक एवम् सांस्कृतिक धरोहर निर्माण त भनै पछाडि धकेलिएको छ । भूकम्प गएको यतिका वर्षसम्म पनि सम्पूर्ण नेपालीको सांस्कृतिक धरोहरका रूपमा रहेको धरहराको निर्माण कार्य सुरु नै हुन नसक्नु र विश्व सम्पदा सूचीमा रहेको रानीपोखरीसमेत खण्डहरमा परिणत भएको सन्दर्भले पुनर्निर्माणप्रति सरकारको उदासीनताको अवस्था प्रष्ट्याउँछ ।

दातृनिकायका भन्फटिला शर्त

भूकम्पलगत्तै नेपालको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनालाई सघाउने प्रतिवद्धता जनाएका दातृनिकायले एकपछि अर्को शर्त राखेर पुनर्निर्माणलाई थप भन्फटिलो बनाए । सरकारले प्रारम्भिक राहत तथा पुनःस्थापना प्रयोजनका लागि गरिएको आधिकारिक पीडितको तथ्याङ्क हुँदाहुँदै आर्थिक सहयोग पूर्वविश्व बैंक र यूएनओपीएसलगायतका संस्थाले भूकम्पपीडित घरपरिवारको पुनः प्रमाणीकरणको शर्त अगाडि सारे । पहिलो चरणको पुनः प्रमाणीकरण कार्य सम्पन्न हुन नै भन्डै एक वर्ष लाग्यो । अहिले पनि भूकम्पपीडितको प्रमाणीकरण कार्य जारी छ ।

पुनर्निर्माणका लागि घोषणा गरिएको आर्थिक सहयोग करोडौं ऋणबाट भूकम्प पुनः प्रमाणीकरण गरिएको भए पनि सो कार्य खासै उपलब्धिमूलक देखिएन । यसले पुनर्निर्माण कार्यलाई थप ढिलाई, भूकम्पपीडितको सङ्ख्या बढाउने काममात्रै गन्यो । सर्वेक्षणका नाममा

प्रयोग गरिएका कम्प्यूटरलगायत सामाग्री र प्राविधिकका लागि ठूलो रकम खर्च भए पनि सो रकम सार्वजनिक गरिएको छैन ।

राहत वितरणको क्रममा सरकारी संयन्त्र परिचालन गरेर गरिएको सो सर्वेक्षणले ४ लाख ९८ हजार ८ सय ५२ घर पूर्णरूपमा र २ लाख ५६ हजार ६ सय ९७ घर क्षति भएको तथ्याङ्क पेश गरेको थियो । तर, पुनःस्थापनामा देखिएको ढिलाईसँगै राजनीतिक र प्रशासनिक पहुँच भएकाहरू पनि गैर-भूकम्पपीडितहरू पनि लाभग्राहीको रूपमा सूचीकृत भए । यसले अपेक्षा गरेभन्दा धेरै भूकम्पपीडितको सङ्ख्या बढायो । सरकारी अनुदानको लोभमा एकै छानामुनी बसिरहेका कतिपय घरपरिवार कागजीरूपमा छुट्टिए ।

अहिले आएर भूकम्पपीडित लाभग्राहीको सङ्ख्या ८ लाख १० हजार ६ सय ९० पुगेको छ । यसबाहेक प्रवलीकरणको सूचीमा परेका लाभग्राहीको सङ्ख्या ६१ हजार ८ सय ९१ पुगेको छ । गुनासो सम्बोधनको क्रम अभै नसकिएकाले भूकम्पपीडितको सङ्ख्या अभै बढ्न सक्ने बताइएको छ ।

अर्कोतर्फ प्रासनिक जटिलताले गर्दा गरिव, सुकम्बासी र राजनीतिक एवम् प्रशासनिक पहुँच नभएका कतिपय परिवार अनुदानबाट बञ्चित भए । उनीहरू अहिलेसम्म पनि अनुदानका लागि सङ्घर्षरत छन् । प्राधिकरणकाअनुसार अहिले पनि भन्डै दुई लाख भूकम्पपीडित अनुदानबाट बञ्चित छन् । यसरी बञ्चित भएकाहरूमध्ये धेरैसँग अनुदानका लागि चाहिने अनिवार्य लालपूर्जा र जग्गा छैन ।

प्राधिकरणले भर्खरै असोजको दोस्रो साता भूकम्पबाट अति-प्रभावित १४ जिल्लामा छुट तथा पुनः जाँच सर्वेक्षणअन्तर्गत १ लाख १८ हजार ७ सय ८० घर परिवारको उजुरी सम्बोधन गरेको छ । तीमध्ये ४२ हजार ४ सय २२ गुनासोकर्ता पुनर्निर्माण लाभग्राही सूचीमा परेका छन् भने ३५ हजार ५ सय ५ घरधुरी प्रवलीकरण लाभग्राही र बाँकी २८ हजार ५ सय ७४ घरपरिवार लाभग्राही हुन अयोग्य देखिएका छन् ।

भूकम्पपीडितको उजुरी सम्बोधनको क्रम अभै सकिएको छैन । भूकम्पपीडितको पहिचानमा समस्या र कागजी एवम् कानूनी दस्तावेजको अभावमा केही घरपरिवार सरकारी अनुदानबाट बञ्चित हुने देखिएपछि भदौको तेस्रो साता बसेको प्राधिकरण निर्देशक समितिको बैठकले समुदायमा रहेका व्यक्तिको सिफारिसमा स्थानीय जनप्रतिनिधिलाई प्रमाणीकरण गरेर अनुदान दिने व्यवस्था गरिएको छ ।

विभिन्न कानूनी भन्कट र सरकारी उदासिनता एवम् ढिलासुस्तीका कारण पुनर्निर्माण लागत बढाउनेभन्दा अन्य उपलब्धि देखिएन । सरकारले हरेक आर्थिक वर्षमा उल्लेख्य बजेट विनियोजन गर्नुकासाथै दातृनिकायको सहयोग लगानी गरेको भए पनि प्राधिकरणले अझै ६ खर्बभन्दा बढी रकम आवश्यक भएको जनाएको छ । सो रकमको जोहो समयमै नगरे अन्य पूर्वाधार पुनर्निर्माणको कार्य प्रभावित हुने निश्चितप्रायः छ ।

साढे तीन वर्षको प्रगति

दुई वर्षभित्र सम्पन्न गरी सक्ने लक्ष्य लिइएको निजी आवास पुनर्निर्माणकार्य साढे तीन वर्षसम्ममा पनि सकिएको छैन । प्राधिकरणकाअनुसार भूकम्पपछि पुनर्निर्माण कार्य सुरु भएका ५ लाख ५५ हजार ६ सय १२ निजी घरमध्ये २ लाख ९६ हजार ५ सय १४ घरको पुनर्निर्माण सम्पन्न भएको छ । बाँकी २ लाख ५९ हजार ९८ घर निर्माणाधीन छन् ।

निर्माण भएका कति घरहरू पनि प्राधिकरणले प्रस्ताव गरेअनुसार भूकम्प-प्रतिरोधी छैनन् । भूकम्पपीडितले आफूअनुकूल बनाएका घरलाई नै प्राधिकरणले निर्माण सम्पन्न भएको सूचीमा राखेर निजी आवास भुक्तानी दिइरहेको छ । अहिले आएर प्राधिकरणले भूकम्पबाट क्षति भएका निजी आवासलगायतका भौतिक संरचनाहरूको पुनर्निर्माणलाई तीव्रता दिन भूकम्प प्रभावित क्षेत्रका स्थानीय तहहरूलाई परिचालन गर्ने निर्णय गरेको छ । स्थानीय तहले निजी आवासको पुनर्निर्माणको निरीक्षण र सिफारिस गर्नेछन् ।

भूकम्पबाट घर क्षति भएकामध्ये अनुदान सम्झौता सम्पन्न लाभग्राही सङ्ख्या ७ लाख २३ हजार ७ सय २८ छ । त्यसमध्ये ७ लाख १७ हजार ९ सय ६४ लाभग्राहीले पहिलो किस्ता लिइसकेका छन् । त्यसैगरी, दोस्रो किस्ता लिने लाभग्राहीको सङ्ख्या ५ लाख ३ हजार ३६ पुगेको छ । २ लाख ६६ हजार ९ सय ४ लाभग्राहीले तेस्रो किस्ता बुझेका छन् । सरकारले घोषणा गरेअनुसारको सहूलियत ऋण उपलब्ध नहुँदा अनुदान लिएर बसेका थुप्रै भूकम्पपीडितले आवास पुनर्निर्माणको काम सुरु गर्न सकेका छैनन् ।

निर्माण सामाग्रीको सहज पहुँच भएको काठमाडौँ उपत्यकामा पनि निजी आवास पुनर्निर्माण प्रक्रियाले गति लिन सकेको छैन । असोजको तेस्रो सातासम्ममा करिब १ लाखको सङ्ख्यामा रहेका यहाँका भूकम्पपीडितले घर निर्माणको कार्य सम्पन्न भइसकेपछि प्राप्त गर्ने तेस्रो किस्ता पाउनेहरूको सङ्ख्या २० प्रतिशतमात्रै छ । ९० प्रतिशतले पहिलो किस्ताबन्दी लिएको भए

पनि दोस्रो किस्ता प्राप्त गर्नेहरू ३० प्रतिशतमात्रै छन् । यसले पहिलो किस्ताबापत् प्राप्त हुने अनुदानको रकम लिएर पनि निर्माण प्रक्रिया नै सुरु नगर्नेहरूको सङ्ख्या उल्लेख्य रहेको देखाउँछ ।

निजी आवासबाहेक अन्य सार्वजनिक भवन तथा पुरातात्विक सम्पदाको निर्माणकार्यले पनि गति लिएको देखिँदैन । भूकम्पमा भत्किएका ७५०० मध्ये ३८०० विद्यालयको निर्माणकार्य सम्पन्न भएको छ । करिब २७०० विद्यालय अहिले पनि निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका छन् । भत्किएका १२०० स्वास्थ्य संस्थाहरूमध्ये अहिलेसम्म आधामात्रै निर्माण भएका छन् ।

पुरातात्विक सम्पदाको पुनर्निर्माणको गति त भनै सुस्त छ । भूकम्पमा ध्वस्त भएका ७ सय ५३ पुरातात्विक सम्पदामध्ये १ सय ८५ वटाको निर्माण सम्पन्न भएको छ । बाँकी ३ सय १० वटा निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको भए पनि बाँकी सम्पदाको निर्माण कहिले सुरु हुने भन्ने अझै टुङ्गो लागेको छैन ।

जिल्लागत रूपमा पुनर्निर्माण सम्पन्न भएका घरको सङ्ख्या

जिल्ला	घर सङ्ख्या
सिन्धुपाल्चोक	४९,५४०
दोलखा	४४,४६१
गोरखा	३६,४९०
धादिङ	३५,६६१
नुवाकोट	२८,१५०
रामेछाप	२३,७३४
काभ्रेपलाञ्चोक	२०,७५२
सिन्धुली	११,११०
ओखलढुङ्गा	१०,७८७
ललितपुर	३,४५५
भक्तपुर	५,५३०
काठमाडौँ	७,४३८
रसुवा	८,५९१
मकवानपुर	८,३४६
खोटाङ	१,१९१
सोलुखुम्बु	४३०
स्याङ्जा	५२०
गुल्मी	३१५
अर्घाखाँची	१६
लमजुङ	७

ती आवास निर्माणका लागिमात्रै हाल सम्म १ खर्ब ३८ अर्ब अनुदान वितरण गरेको प्राधिकरणको भनाई छ । यसमध्ये १४ अर्ब ३८ करोड ७७ लाख ८७ हजार ४ सय ५१ आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ मा वितरण भएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ मा ३५ अर्ब ३५ करोड ४५ लाख १८ हजार २ सय ५८ वितरण भएको थियो । त्यसैगरी, २०७४/०७५ मा ८८ अर्ब ४७ करोड ४० लाख ८८ हजार ८ सय ९ रुपैयाँबराबरको आवास अनुदान वितरण भयो ।

चालु आर्थिक वर्षका लागि पुनर्निर्माण प्राधिकरणले ८३ अर्ब ४१ करोड ६८ लाख ३ हजार रुपैयाँ विनियोजन गरेको छ । यसमध्ये हालसम्म करिब १० अर्ब रुपैयाँ वितरण भइसकेको छ ।

लम्बिरहने समयसीमा

नियुक्ति भएलगत्तै तत्कालीन प्राधिकरण प्रमुख गोविन्दराज पोखरेलले निजी आवास निर्माणको लागि २०७५ असार मसान्तसम्म सबै भूकम्पपीडितलाई अनुदानको रकम वितरण गरेर निजी आवास पुनर्निर्माण सम्पन्न गर्ने घोषणा गरेका थिए । घोषणा गरेको समयसीमाभन्दा केही महिना पहिले नै प्रमुख पोखरेल आफैँ राजीनामा दिएर प्राधिकरणबाट बिदा भए ।

पोखरेलपछि प्राधिकरणको बागडोर सम्हाल्न आएका भुसालले निजी घरधनी लाभग्राहीले अनुदान पाउने नयाँ समयसीमा तय गरे । उनको योजनाअनुसार अब २०७५ असार मसान्तसम्म पहिलो किस्ता प्राप्त गरिसकेका लाभग्राहीले २०७५ पुस मसान्तभित्र दोस्रो र २०७६ वैशाख मसान्तसम्म तेस्रो किस्ता लिइसक्नुपर्नेछ । त्यसैगरी, गुनासो सम्बोधनलगायतबाट हालसम्म पहिचान भएका सबै लाभग्राहीहरूसँग अनुदान सम्झौता सम्पन्न गरी प्रथम किस्ता प्राप्त गर्ने समयसीमा २०७५ कात्तिक मसान्त तोकिएको छ । यस्ता लाभग्राहीले २०७५ माघमसान्तभित्र दोस्रो किस्ता लिनुपर्नेछ भने २०७६ जेठमसान्तभित्र तेस्रो किस्ता लिई सक्नुपर्नेछ । यद्यपि, आगामी दिनमा गुनासो सुनुवाईबाट लाभग्राही सूचीमा परेका एवं पुनः सर्भेक्षण, जोखिम वर्ग, परम्परागत वस्ती, एवं वस्ती स्थानान्तरणबाट आउने लाभग्राहीहरूका लागि अनुदान किस्ता प्राप्त गर्ने समयवाधि कार्यकारी समितिले निर्धारण गरेबमोजिम हुने प्रबन्ध गरिएको छ ।

प्राधिकरणले सरकारद्वारा बजेट कार्यक्रममार्फत् निर्धारण गरेको लक्ष्यअनुसार लचिलो समयसीमा निर्धारण गरेको छ । पहिलो किस्ता लिएर पनि घर निर्माण सुरु गर्न बाँकी भएका लाभग्राहीले घर निर्माण शीघ्र सुरु गर्न

आवश्यक देखिन्छ । यसअघि समयसीमा संशोधन हुने गरेको भए पनि अब त्यसो गर्न निकै कठिन हुने भएकोले बाँकी सबै लाभग्राहीलाई घर निर्माण थाल्न प्राधिकरणले आग्रह गरेको छ ।

यस्तो अवस्थामा यसै आर्थिक वर्षभित्र निजी आवास पुनर्निर्माणको कार्य सम्पन्न गर्ने सरकारी लक्ष्य पूरा होला कि नहोला ? शङ्का कायमै छ ।

निजी घरधनी लाभग्राहीले अनुदानको किस्ता लिइसक्नुपर्ने समयसीमा

क्र. सं.	विषय	समयावधि
क.	पहिलो किस्ता प्राप्त गरिसकेका लाभग्राही	
१.	२०७५ असार मसान्तसम्म प्रथम किस्ता प्राप्त गर्ने निजी लाभग्राहीले दोस्रो किस्ता लिइसक्ने ।	२०७५ पुस मसान्तभित्र
२.	२०७५ पुस मसान्तसम्म दोस्रो किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले तेस्रो किस्ता लिइसक्ने	२०७६ वैशाख मसान्तसम्म
ख.	पहिलो किस्ता समेत प्राप्त गर्न बाँकी लाभग्राही	
१.	पहिचान भएका सबै लाभग्राहीहरूसँग अनुदान सम्झौता सम्पन्न गरी प्रथम किस्ता प्राप्त गर्ने ।	२०७५ कात्तिक मसान्तभित्र
२.	२०७५ कात्तिक मसान्तसम्म पहिलो किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले दोस्रो किस्ता लिइसक्ने ।	२०७५ माघ मसान्तभित्र
३.	२०७५ माघमसान्तभित्र दोस्रो किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले तेस्रो किस्ता लिइसक्ने ।	२०७६ जेठ मसान्तभित्र

विभिन्न स्वार्थ समूहको स्वार्थमा जेलिएको पुनर्निर्माणले बाटो बिराउँदा धेरैले भन्ने गरेको भूकम्प-प्रतिरोधी समाज निर्माण गर्ने अवसर नेपालले गुमाएको छ । यसले पीडितहरू सधैं पालमुनि जिन्दगी बिताउनुपर्ने बाध्यता देखिएको छ । अर्कोतर्फ पुनर्निर्माणको काममा भइरहेको ढिलाईले गर्दा पीडितहरूले प्राधिकरणका कार्यकारी अधिकृत र कर्मचारीफिल्ड जाने, भत्ताको बुझ्ने निकायको भएको बुझ्न थालेका छन् ।

(लेखक शर्मा पत्रकार हुन् ।)

तीन तहका सरकारबीच समन्वय र सहकार्य नभए समृद्धिको सपना पूरा हुँदैन

□ श्री डोरमणि पौडेल

मुख्यमन्त्री, प्रदेश नम्बर-३

राजनीतिक क्षेत्रमा लामो समय खर्चनुभएको छ, अहिले देशमा सुशासनको अवस्था कस्तो पाउनुभएको छ ?

हामी सुशासन कायम गर्ने प्रतिवद्धताकासाथ सरकारमा छौं । हाम्रो पहिलो प्राथमिकता भ्रष्टाचार मुक्त समाज निर्माण गर्ने र सुशासन कायम गर्ने हो । अहिलेको अवस्थाकाबारेमा भन्नुपर्दा सुशासनका कुराहरु धेरै हुन्छन् । धेरै गोष्ठी, वहस र छलफल हुन्छन् । मानिसले गर्ने अभ्यास र व्यवहारमा हेर्ने हो भने तपाईं हामीले चाहेजस्तो, सोचेजस्तो सुशासन मुलुकमा कायम छ भन्न सकिँदैन । तर, सरकारको सुशासन कायम गर्ने प्रतिवद्धता छ । त्यसैले हामी भ्रष्टाचारमुक्त मुलुक बनाउँछौं भन्ने कुरामा अब शड्का गर्नुपर्दैन ।

सङ्घीयता नेपालका लागि नयाँ अनुभव हो, अहिले तीन तहका सरकारहरु बनेका छन्, यिनीहरूकाबीच समन्वय छैन भन्ने सुनिन्छ । यस विषयमा के भन्नुहुन्छ ?

तीनवटा सरकारमध्ये प्रदेश सरकार विल्कुल नयाँ छ । यो हामी सबैले बुझेकै कुरा हो । सङ्घीय सरकारले भन्डै २५० वर्ष लामो इतिहास बोकेको छ । स्थानीय सरकारले भन्डै ७० वर्षे इतिहास बोकेको छ । प्रदेश सरकार बनेको ६ महिनामात्र भएको छ । अभ्यासमा पूर्णतः आएको पनि छैन । हामीले केवल सुनेका थियौं- अन्य मुलुकमा यस्तो छ भनेर । अहिले आफैं प्रयोग गरिरहेका छौं । हामी सुरुमै सबै कुरा भएन नभनौं । अहिले सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारकाबीचमा फाटो छ भनेजस्ता अफवाह पनि फैलाइएका छन् । यी कुनै सरकारकाबीचमा कुनै अप्ठ्यारो छैन ।

यी सरकारकाबीचमा केही कुराहरुचाहिँ छन् । कर्मचारी समायोजन, अधिकार हस्तान्तरण गर्नेजस्ता कुरामा केही समस्या देखिएका छन् । वास्तवमा यी समस्या नै होइनन् । यी कुरा मिलाउन केही समय पक्कै लाग्छ । म के कुरामा विश्वास गर्छु भने तीन तहका सरकार फरक/फरकडङ्गले चल्ने हो भने हामीले सोचेको समृद्धिको सपना पूरा गर्न सकिँदैन । यसरी हिँड्दा गन्तव्यमा पुगिँदैन । त्यसैले तीन सरकारकाबीचमा सहकार्य र समन्वय हुन जरुरी छ । केन्द्रीय सरकारले घोषणा गरेका वा निर्णय

मानिसले गर्ने अभ्यास र व्यवहारमा हेर्ने हो भने तपाईं हामीले चाहेजस्तो, सोचेजस्तो सुशासन मुलुकमा कायम छ भन्न सकिँदैन ।

गरेका र मुलुकलाई जहाँ पुऱ्याउन जुन रणनीति ल्याएको छ त्यसलाई सहयोग गर्ने दायित्व हाम्रो हो भन्ने लाग्छ । यसैले तीनवटा सरकारकाबीचमा केही छ भनेर शड्का गर्नु जरुरी छैन ।

प्रदेश सरकारको जिम्मेवारी र कार्यहरु के-के हुन् ?

नेपालको संविधानको अनुसूची-६ मा प्रदेश सरकारले गर्ने काम र जिम्मेवारी लेखिएका छन् । तर, हामीलाई साभा सूचीमा रहेका केही कुराले भने समस्यामा पारेको छ । जस्तै: स्थानीय सरकार र प्रदेश सरकारका बीचमा, प्रदेश सरकार र केन्द्रीय सरकारकाबीचमा रहेका साभा सूचीका हकमा कानून बनाएर नसकिउज्जेल केही अप्ठ्यारो छ ।

सुशासन कायम गर्न प्रदेश सरकारले के-कस्ता योजना ल्याउँदैछ ? के गर्दैछ ?

हाम्रो मूल एजेन्डा सुशासन कायम गर्ने हो । सुशासन प्राप्त गर्न राज्य सञ्चालनका क्रममा के आवश्यक हुन्छ, त्यो गर्न हामी तयार छौं । यसकाबारेमा हामी अध्ययन पनि गरिरहेका छौं । समाज, मुलुक र राज्यमा सुशासन कायम गर्ने दायित्व हाम्रो भएको हुनाले च्युत हुँदैनौं ।

हेटौंडा नगरपालिकाको मेयर हुँदा यहाँले गरेका कार्यको प्रशंसा गरिएको थियो । अहिले मुख्यमन्त्री बन्नुभएको छ । त्यो छवि कायम राख्न थप योजना केही बनाउनुभएको छ ?

म नगरपालिकाको मेयरका रूपमा २ कार्यकाल रहँ । त्यतिबेलाका ५८ वटा नगरपालिकामध्ये श्रेष्ठतम नगरपालिका भनेर सबैले स्वीकार गरेका थिए । त्यसबेला काम गर्ने शैलीमा केही परिवर्तन गरेको थिएँ ।

राजनीतिक दलले समाजमा विकृति ल्याउने र कुनै पनि अपराधिक क्रियाकलाप गर्ने मानिसलाई काखी च्याप्नु हुँदैन । यससम्बन्धमा राजनीतिक पार्टीले निष्पक्ष भएर सोचे भने दण्डहीनताको अन्त्य हुन्छ । अहिले त्यस्ता अपराधीलाई कारबाही र सजाय गर्नुअघि नै छाड्न दबाव दिने टेलिफोनहरू आउने गरेको अवस्था छ ।

विकास प्रक्रिया कसरी अगाडि बढाउनुपर्छ ? हामीसँग भएको सीमित स्रोत र साधनको परिचालन अधिकतम कसरी गर्ने ? भन्ने मूल एजेन्डा थियो । त्यसमा सफल भएँ । त्यसबेला हामीसँग भएको साढेँ थोरै स्रोतलाई उचित प्रयोग गरेर हेटौंडा नगरपालिकालाई ग्रिनसिटीका रूपमा विकसित गरिएको थियो ।

त्यसबेला एउटा नगरपालिकाको काम थियो, अहिले त्यति गरेर मात्र पुग्दैन । यो प्रदेशभित्र ११९ वटा नगरपालिका पर्दछन् । काम गर्ने कुरामा, मोडालिटी छनौटमा र विशिष्टता अपनाउने सन्दर्भमा त्यो अनुभवले मलाई साथ दिन्छन् नै । काम धेरै ठूलो मात्रामा गर्नुपर्ने छ । बजेट त्यही अनुसार परिचालन गर्नुपर्ने र धेरै क्षेत्र हेर्नुपर्ने स्थिति अहिले छ । त्यस्तै, काम गर्ने प्रेरणा अहिले पनि पाउँछु भन्ने लागेको छ ।

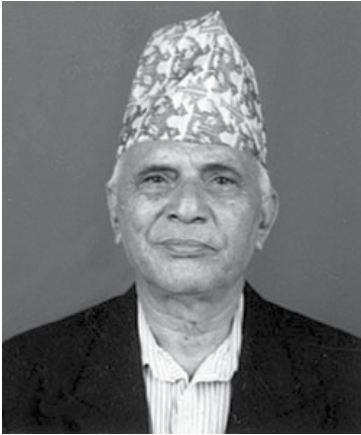
नागरिकले दण्डहीनता बढेको गुनासो गरिरहेका छन्, दण्डहीनता किन बढेको होला, नियन्त्रणका लागि के गर्न सकिएला ?

हो, दण्डहीनता देखिएको छ । म यसमा प्रस्ट छु-नियन्त्रणको प्रयास माथिबाट सुरु गर्नुपर्छ । हामीले बिगारेका छौं । दुई अढाईसय वर्षदेखिको संस्कार, परम्परा, नियति एकैपटक परिवर्तन हुन सक्दैन । विस्तारै सुधार गर्दै जानुपर्ने परिस्थिति छ । दण्डहीनता बढेको छ भन्ने कुरा मैले लुकाएर लुक्दैन किनभने यो दुनियाँले देखिरहेको छ । दण्डहीनता बढ्न नदिन राजनीतिक दलहरूको भूमिका सबैभन्दा बढी महत्वपूर्ण हुन्छ । राजनीतिक दलले समाजमा विकृति ल्याउने र कुनै पनि अपराधिक क्रियाकलाप गर्ने मानिसलाई काखी च्याप्नु हुँदैन । यससम्बन्धमा राजनीतिक पार्टीले निष्पक्ष भएर सोचे भने दण्डहीनताको अन्त्य हुन्छ । अहिले त्यस्ता अपराधीलाई कारबाही र सजाय गर्नुअघि नै छाड्न दबाव दिने टेलिफोनहरू आउने गरेको अवस्था छ । अर्को हाम्रो अदालतले गरेका फैसलाहरू दुनियाँलाई चित्त बुझ्नेखालका छैनन् । कतिपय फैसला यस्ता छन्, जसले अपराधीहरू सहजै उम्कन सक्छन् । ठूला/ठूला अपराध गरेका अपराधीहरू पनि सामान्य सजाय पाएर उम्कने गरेकाले उनीहरूको मनोबल बढ्ने गरेको छ । यति गर्दा त केही हुँदैन भन्ने सोचको विकास भएको देखिन्छ । अपराधीहरूले दण्ड पाउने हो भने दण्डहीनता नियन्त्रण हुन्छ भन्ने लाग्छ ।

मुख्य मन्त्रीका रूपमा १३ वटा जिल्ला हेर्नुपर्ने हुन्छ, यस क्षेत्रका नागरिकलाई केही भन्न चाहनुहुन्छ ?

नागरिकलाई के विश्वास दिलाउन चाहन्छु भने हामी एउटा सङ्कल्प गरेर, प्रतिवद्धताका साथ आएका छौं । हामी यो प्रदेशमा परिवर्तन गर्छौं भनेर आएका छौं । हामीले समृद्ध र सुखी नेपाल भनेका छौं । हाम्रो कार्यकालभित्र गर्नुपर्छ भन्ने कुरामा हामी दृढ छौं । सबैले सबै क्षेत्रबाट सरकारलाई विश्वास, सहयोग र समर्थन गर्नुपर्छ । सबैकुरा सरकारले गर्छ भनेर छाड्यौं भने त्यो अपेक्षा पूरा नहुन सक्छ । हामीले गरेको सङ्कल्प आम नेपाली नागरिकका लागि हो । सरकारले गरेका राम्रा कामलाई समर्थन गर्दै अघि बढ्ने हो भने हाम्रो सपना पूरा हुन्छ ।

हिजोको सरकारले काम नगरेको हुँदा नागरिकले अविश्वास गरेको अवस्था थियो । यसैले गर्दा सरकारले केही गर्दैन कि भन्ने भ्रम छ । अबको सरकारले नागरिकको चाहना अनुसार काम गर्छ । अहिले यसो हेर्दा सबैतिर एक खालको अस्तव्यस्तता छ । बजेटघाटा ठूलो छ, त्यसलाई न्यूनीकरण गर्नुछ । उत्पादन बढाउनुपर्ने छ । म तपाईंहरूलाई सरकार कृषि, पर्यटन, उद्योगजस्ता क्षेत्रमा लगानी गर्न उत्साहित सबैलाई अधिकतम सहयोग गर्न तयार छ भन्ने विश्वास दिलाउन चाहन्छु । उत्पादन वृद्धिका काममा लाग्न सबैलाई आह्वान पनि गर्दछु ॥

असल नेतृत्वविना राष्ट्रनिर्माण हुँदैन

एउटा उखान छ- विना मेघको दौनी हुँदैन

□ कृष्णप्रसाद भण्डारी
वरिष्ठ अधिवक्ता

देशमा सुशासनको अवस्था कस्तो छ ?

अहिले नेपालमा जनतालाई ठग, भ्रममा पार र शासन गर भै भएको छ । राणाकालीन युगदेखि आजसम्म यस्तै हुँदै आएको छ । मेरो जीवनको ९२ वर्षमा यो शब्दको अनुभव छैन । कुनै उद्योग/व्यवसाय आदि सञ्चालन गरेर जीवन धान्न शासकलाई भेटी नचढाई सकिने छैन । त्यसैले सुशासनको अर्थ मैले बुझ्नै सकेको छैन । गणतन्त्रकै कुरा गरौं- सामन्ति शोषक र भ्रष्टाचारको शासन छ । यस अवस्थामा सुशासन असल छ भनी कसरी मान्यता दिने ? यो रोगको कारक तत्त्व के हो ? यसको कारक तत्त्व भनेको जनता मुख्य हो । जनविरोधी राष्ट्रद्रोहीहरूले जनतालाई भ्रममा पार्न सफल भएको कारण हामी अधोगतिमा गइरहेका छौं । सबभन्दा पीडित पक्ष भनेको बुद्धिजीवी, युवावर्ग र मध्यमवर्ग हो । सबै मिली र जनतामा चेतना बढाऔं । आर्थिक सवलताका लागि उद्यमशील बनीं । सदाचार कायम गर्दै विवेकशील समाजको निर्माण गर्न लागौं । मेहनत गरे सुशासन र सुख जीवन प्राप्त हुन्छ ।

राजनीतिक दलको सुशासन प्रवर्द्धन गर्न कसले के भूमिका निर्वाह गर्नुपर्छ ?

मुख्य देशभक्त समाजसेवी, बुद्धिजीवी र मेहनती जनताको पहिचान गरौं । यस्तै, मानिसको नेतृत्व तयार पार्ने कोशिस गरौं । मधेशमा एउटा उखान छ- विना मेघको दौनी हुँदैन (अर्थात् पानी परेन भने धान दाईँ गर्न पाइँदैन) । असल नेतृत्वविना राष्ट्रनिर्माण हुँदैन । लेनिन, वासिङ्गटन र महम्मद

महाथिर आदिलाई नै मार्गदर्शक मानौं । मुख्य टोल छिमेक, प्रान्त, स्थानीय तहमा असल नेतृत्वको विकास गरौं । असल नेतृत्वको सहारामा गोलबद्ध होऔं, उद्यमशील बनीं । एकलोपन, स्वार्थभावनालाई कम गरौं, जन/जन मिलेर काम गरे ठूलो काम पनि गर्न सकिन्छ जसरी थोपाथोपाले बाढी आउँछ । घर/घर मिलौं र स्वार्थी नेतालाई बहिष्कार गरौं । असल नेतृत्वको विकास गर्न लागि परौं ।

सबभन्दा पीडित पक्ष भनेको बुद्धिजीवी, युवावर्ग र मध्यमवर्ग हो । सबै मिली र जनतामा चेतना बढाऔं । आर्थिक सवलताका लागि उद्यमशील बनीं । सदाचार कायम गर्दै विवेकशील समाजको निर्माण गर्न लागौं । मेहनत गरे सुशासन र सुख जीवन प्राप्त हुन्छ ।

राजनीति र न्याय क्षेत्रमा बेला/मौका देखिने समन्वयको अभाव र तिक्तता घटाउन के गर्न सकिन्छ ?

माफिया, भ्रष्टाचारी, दलाल नोकरशाही आदिले असल राष्ट्रसेवक जनसेवीलाई पाखा लगाएका छन् । यस्ताको पहिचान गरी सामाजिक बहिष्कार गरौं, यस्तैले राजनीति कब्जा गरेर शासनसत्ता चलाएका छन् । केही असल र देशभक्त छन्, तर कर्मचारीतन्त्रले सहयोग गरेको छैन । राष्ट्र

निर्माणमा कर्मचारीको अहम् भूमिका हुन्छ । उनहरूबाट सहयोग लिने प्रयास गर्नुपर्ने हुन्छ । राष्ट्रको अधोगति पुरानो समस्या हो । हामीमा देशभक्तिको अभाव छ । मुख्य राजनेता तयार पार्नुपर्दछ । यसको अति अभाव छ । अधिकारपृच्छाको सिद्धान्तअनुसार कार्यपालिका, विधायिका र न्यायपालिका आफ्ना अधिकार प्रयोजनमा स्वतन्त्र छन् । तर, यता अदालते बढी शक्ति प्रयोग गरिएको छ, सो ठीक होइन । सरकारको पनि आफ्नै दायित्व हुन्छ । कार्यकारिणी अधिकारमा अत्यावश्यक न्यायिक हस्तक्षेप ठीक होइन । शासकीय शक्तिको समुचित प्रयोगविना राष्ट्र उँभो लाग्दैन । आजकल लोककल्याणकारी राज्यको मान्यता छ । कमी/कमजोरी प्रशस्त छन्, सुधार गरौं । सबैले आफ्नो/आफ्नो सीमामा रहनुपर्दछ र राष्ट्र सेवा गर्ने ध्येयले कर्तव्य पालन गर्नु उचित छ ।

संसारको न्यायिकजगत् विकृति र विसङ्गतिबाट आक्रान्त छ । माफियातन्त्रको जोडबल र भ्रष्टाचारले जरो गाडेको छ । त्यसैले न्यायवीद्हरू नागरिकलाई न्याय दिन नयाँ नयाँ पद्धति अपनाउन जोड दिइरहेका हुन्छन् । अब पुरानो परिपाटी काम लाग्दैन । अबको सोच समाजमा अन्याय हुन नदिने छ ।

नेपालको वरिष्ठ अधिवक्ताको नाताले देशमा न्याय सम्पादनको अवस्था कस्तो पाउनुभएको छ ?

राम्रो छैन नै भन्नुपर्छ । न्यायको दुई पाङ्ग्रा मध्ये कानून व्यवसायीहरूको अति महत्त्व हुन्छ । न्यायप्राप्तिको सुरुआत त्यहीबाट हुन्छ । न्याय पाउने आशामा आएका धेरैजसो नागरिकलाई कानून व्यवसायीमा बढेको पैसाको लोभका कारण ठगी गर्ने बानी बढ्दैछ । न्याय गर्ने अन्तिम ठाउँ न्यायालयमा भ्रष्टाचारीको मात्र बोलवाला हुनुहुँदैन । माफियाकरण सशक्त भएको छ । सुरु गर्ने कानून व्यवसायीहरूले बुद्धि पुऱ्याउनुपर्छ । न्याय पाउने काम गर्नुको सट्टा न्यायाधीशहरूलाई रिभाउने, चाकडी गर्ने र भ्रष्टाचार गर्न सघाउने गरिरहेका छन्, त्यसो

गर्नुहुँदैन । धेरै कानून व्यवसायीहरूमा बिचौलिया, बाहक र दलालको काम गर्ने विशेषता थपिएको छ ।

न्याय क्षेत्रको सुधारका लागि के गर्नुपर्ला ?

आजको युग कम्प्युटरको युग हो । प्रविधिको युग हो । यसको प्रयोग सहजताका लागि गर्नुपर्छ । प्रजातान्त्रिक संस्कारअनुरूप नागरिकलाई न्याय उपलब्ध गराउन प्रविधिको उपयोग सकेसम्म धेरै गर्नुपर्छ । संसारको न्यायिकजगत् विकृति र विसङ्गतिबाट आक्रान्त छ । माफियातन्त्रको जोडबल र भ्रष्टाचारले जरो गाडेको छ । त्यसैले न्यायवीद्हरू नागरिकलाई न्याय दिन नयाँ नयाँ पद्धति अपनाउन जोड दिइरहेका हुन्छन् । अब पुरानो परिपाटी काम लाग्दैन । अबको सोच समाजमा अन्याय हुन नदिने छ ।

लगभग एक शताब्दीदेखि नेपाली समाजलाई नजिकबाट हेर्नुभएको छ, आउँदा दिनका बारेमा केही सुझाव वा टिप्पणी छन् ?

- जनतामा प्रजातान्त्रिक संस्कारको विकास गर्नुपर्छ ।
- आधुनिक ज्ञानविज्ञान र प्रविधिको प्रयोगबाट प्राकृतिक सम्पदाको समुचित प्रयोग गरी आर्थिक र सामाजिक श्रीवृद्धिका लागि क्रियाशील हुनु पर्दछ ।
- माफिया गिरी, भ्रष्टाचार लगायतका विकृति विसंगति समाजको धमिरा हुन् यसलाई पारदर्शी शासन व्यवस्थाका माध्यमबाट समाप्त पार्नुपर्छ ।
- न्यायालयप्रति हरेक नागरिकको आस्था र विश्वास वृद्धि गर्न जिम्मवार पदमा बसेका पदाधिकारीले गम्भीरता साथ काम गर्दै दण्डहीनता अन्त्य गर्नुपर्छ ।
- प्रजातान्त्रिक शासन व्यवस्थाको उद्देश्य र लक्ष्य नै सुशासन हो । यसका लागि नागरिक चेतना वृद्धि हुनु आवश्यक छ । जनतामा सदाचार वृद्धि भई सभ्य समाज निर्माण गर्ने र आर्थिक समृद्धि प्राप्त गर्ने वातावरण तयार गर्नुपर्छ ।
- राजनीतिमा निष्ठावान मानिसले मात्र प्रवेश पाउने र टिक्ने वातावरण तयार गर्न नागरिक तहमा विशेष अभियान सञ्चालन गर्नुपर्छ ॥

(वरिष्ठ अधिवक्ता भण्डारी टीआई नेपालका मानार्थ सदस्य एवम् पूर्वमहासचिव हुनुहुन्छ ।)

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालका

सङ्क्षिप्त गतिविधि

टीआई नेपालको रणनीति योजना २०१८-२०२२

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालको रणनीति योजना, २०१८-२०२२ सम्बन्धमा तयार गरिएको प्रारम्भिक मस्यौदालाई थप परिमार्जन गर्न आवश्यक देखिएकाले सचिवालयबाट अन्तिम रूप दिइएको छ । यो रणनीति योजना कार्यसमितिले स्वीकृत गरेको हुँदा संस्थाले टीआई नेपालको रणनीति योजना, २०१८-२०२२ प्रकाशन गरियो । प्रकाशित पुस्तक र पुनर्निर्माणसम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन २०७५ भदौ ३ गते काठमाडौँमा सार्वजनिक गरियो ।

ताइवानमा एसिया प्रशान्त क्षेत्रीय बैठक

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलले ताइवानमा आयोजना गरेको एसिया प्रशान्त क्षेत्रीय बैठकमा सहभागी हुन आमन्त्रण प्राप्त भएकोमा संस्थाकातर्फबाट महासचिव पद्मिनी प्रधानाङ्ग र वरिष्ठ सञ्चार अधिकृत ठमनाथ घिमिरेको नाम अनुमोदन गरियो ।

ताइवानमा एसिया प्रशान्त क्षेत्रीय बैठक

रेडियो नेपाल र नेपाल टेलिभिजनसँग क्लाइमेट फाइनान्स गभर्नेन्स कार्यक्रमअन्तर्गत चेतनामूलक सन्देश प्रसारण गर्ने प्रयोजनका लागि गरिएको सम्झौता साविक शर्तबमोजिम नवीकरण गरियो ।

स्थापना दिवसका दिन मानार्थ सदस्यता

टीआई नेपालका अध्यक्ष श्रीहरि अर्यालको प्रस्तावबमोजिम संस्थापक अध्यक्ष श्री अम्बिका श्रेष्ठ, संस्थापक सदस्य तथा पूर्वअध्यक्ष डा. देवेन्द्रराज पाण्डे, संस्थापक सदस्य तथा पूर्वअध्यक्ष श्री दामोदरप्रसाद गौतम, सदस्य तथा वरिष्ठ अधिवक्ता श्री कृष्णप्रसाद भण्डारी, सदस्य तथा पूर्वउपकुलपति श्री केदारभक्त माथेमाको संस्थाप्रतिको योगदानको उच्च कदर गर्दै संस्थाको विधानबमोजिम स्थापना दिवसका दिन संस्थाको मानार्थ सदस्यता प्रदान गरियो ।

नयाँ सदस्यसँग परिचयात्मक कार्यक्रम

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका नयाँ सदस्य र

कार्यसमितिबीच परिचय गर्ने उद्देश्यले परिचयात्मक कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ । त्यसक्रममा नयाँ सदस्यता प्राप्त गर्नुहुने सदस्यहरूबाट प्राप्त भएका राय/सुभावहरूमा कार्यसमितिमा छलफल गरियो ।

कार्यवाहक अध्यक्षमा उपाध्यक्ष डा. राकेश

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका उपाध्यक्ष डा. रामदयाल राकेशलाई २०७५ भदौ ४ गतेदेखि असोज ३ गतेसम्म संस्थाको कार्यवाहक अध्यक्षको जिम्मेवारी प्राप्त भएको छ । संस्थाका अध्यक्ष श्रीहरि अर्याल निजी कामका सिलसिलामा विदेश रहनुभएकाले सो जिम्मेवारी दिइएको थियो ।

टीआईको निर्वाचन अधिकृतमा सापकोटा

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको २३ औँ साधारणसभा २०७५ असोजमा सम्पन्न हुने भएको छ । सदस्यता नवीकरण गर्ने ६३ जना साधारण सदस्य र ५ जना मानार्थ सदस्यलाई २३ औँ वार्षिक साधारणसभाको सूचना २०७५ भाद्र २४ गते ईमेलबाट पठाइएको थियो । सो साधारणसभाका क्रममा नयाँ कार्यसमिति चयन गर्नुपर्ने भएकाले निर्वाचन अधिकृतका रूपमा कार्यसमिति सदस्य एवं वरिष्ठ अधिवक्ता श्री लीलाप्रसाद सापकोटालाई नियुक्त गरियो ।

अधि बढ्यो आबद्धता नवीकरण प्रक्रिया

टीआई नेपालसँग आवद्ध रहेका २४ जिल्लाका २५ वटा स्थानीय गैरसरकारी संस्थाहरूको आवद्धता २०७७ असार ३१ सम्मका लागि नवीकरण गर्ने कार्य अधि बढाइएको छ ।

टीआईको साधारणसभा कोपेनहेगनमा

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलले अक्टोवर महिनामा संस्थाको साधारणसभा आयोजना गर्ने भएको छ । डेनमार्कको कोपेनहेगनमा आयोजना हुने वार्षिक साधारणसभामा संस्थाका अध्यक्ष श्रीहरि अर्याल सहभागी हुने र वैकल्पिक सहभागीरूपमा कार्यकारी निर्देशकलाई चयन गरियो ।

बीएनआईएन कार्यक्रम सम्पन्न

नर्वेजियन एम्बेसीको सहयोगमा सञ्चालित बीएनआईएन कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । परियोजनासम्बद्ध सम्पूर्ण प्रतिवेदनहरू दातृनिकाय नर्वेजियन राजदूतावासले स्वीकृत गरेको छ । नर्वेजियन राजदूतावासले परियोजना सञ्चालनका क्रममा टीआई नेपालद्वारा खरिद गरिएका सम्पत्ति टीआई नेपाललाई नै हस्तारण गरिएको उल्लेख गर्दै धन्यवादसहितको पत्र पठाएको छ । यस सन्दर्भमा परियोजनाको सम्पत्तिको स्वामित्व संस्थाद्वारा ग्रहण गरियो ।

आईपीईआरआरको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

भूकम्पछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर) कार्यक्रमको दोस्रो वर्ष सन् २०१७/०१८ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन र लेखा-परीक्षकको प्रतिवेदन तयार भई युरोपियन युनियनसमक्ष प्रस्तुत गरियो ।

पदाधिकारीद्वारा जिल्ला भ्रमण

२०७५ साउन र असोज महिनामा उपाध्यक्ष डा. रामदयाल राकेश र महासचिव पद्मिनी प्रधानाङ्गको सक्रिय सहभागिता र कोषाध्यक्ष श्री रामकृष्ण मानन्धर, कार्यसमिति सदस्य श्री सविता भण्डारी बराल, कार्यसमिति सदस्य श्री सुरेन्द्रवीर मालाकार र पूर्वमहासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधानको सहयोगमा आईपीईआरआर कार्यक्रमअन्तर्गत मकवानपुर, सिन्धुली, ओखलढुङ्गा, रामेछाप, दोलखा, धादिङ्ग, गोरखा, काभ्रेपलाञ्चोक, भक्तपुर, सिन्धुपाल्चोक र काठमाडौंसहित ११ जिल्लामा गतिविधि सम्पन्न गरियो ।

ओपन कन्ट्र्याक्टिङ्ग इन-हेल्थ

ओपन कन्ट्र्याक्टिङ्ग इन-हेल्थसम्बन्धी कार्यक्रमबारे टीआई यूकेको टीमसँग टीआईका पदाधिकारी र कर्मचारीहरूले छलफल सम्पन्न गरेका छन् । वार्ता सकारात्मकरूपमा अघि बढेकाले सो कार्यक्रमलाई संस्थाको नयाँ कार्यक्रमका रूपमा हेरिएको छ ।

चौमासिक योजना छलफल र समीक्षा

टीआई नेपालले आईपीईआरआर कार्यक्रमको चौमासिक योजना छलफल र समीक्षा काभ्रेमा सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ असोज ५-७ गते काभ्रेपलाञ्चोकस्थित धुलिखेल माउन्टेन्ट रिसोर्टमा आयोजना गरिएको थियो ।

संस्थाको रणनीति र अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले २३ औँ स्थापना दिवसको अवसरमा आयोजित एक कार्यक्रममा

संस्थाको ५ वर्षे रणनीति र भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनासम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिएको छ ।

कार्यक्रममा अध्ययन सम्पन्न गर्ने प्रोजेक्ट रिसर्च एन्ड इन्जिनियरिङ एशोसिएट्सका संयोजक श्री राघव विष्टले अध्ययन प्रतिवेदनको निष्कर्ष र सुझावहरू प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । त्यसैगरी, राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका उपसचिव श्री मनोहर घिमिरेले पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था, तिनको कार्यान्वयनको स्थिति, पुनर्निर्माणका क्षेत्रमा भएको प्रगति र चुनौति विषयक प्रस्तुति गर्नुभएको थियो । प्रस्तुति मूलतः पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था, पुनर्निर्माणको प्रति र चुनौती र पुनर्निर्माणका समस्या र अवसरहरूसमेत तीनवटा विषयमा केन्द्रित रहेको थियो । कार्यक्रमलाई माननीय महेन्द्र यादव र आशा विकले पनि सम्बोधन गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था, तिनको कार्यान्वयनको स्थिति, पुनर्निर्माणमा भएको प्रगति र चुनौतीजस्ता विषयमा विवेचना गरिएको सो कार्यक्रम टीआई नेपालका अध्यक्ष एवं वरिष्ठ अधिवक्ता श्रीहरि अर्यालको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको थियो । त्यसैगरी, महासचिव श्री पद्मिनी प्रधानाङ्गले स्वागत मन्तव्य दिनुभएको थियो । कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिका रूपमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका सचिव श्री अर्जुन कार्की रहनुभएको थियो । कार्यक्रममा नागरिक समाजका प्रतिनिधि, विभिन्न सरकारी कार्यालयका प्रतिनिधि, संघ-संस्थाका प्रतिनिधि, टीआई नेपालका सदस्यहरूलगायत सञ्चारकर्मीहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल, पूर्वकर्मचारी सेवा परिषद् र राम्रो नेपालले संयुक्तरूपमा सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार विषयक छलफल कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ साउन २४ गते काठमाडौँमा सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रमको प्रमुख अतिथिको रूपमा नेपाल राष्ट्र बैंकका पहिलो गभर्नर श्री हिमालय शमशेर राणा हुनुहुन्थ्यो । त्यसैगरी, काठमान्डु विश्वविद्यालय स्कूल अफ लका फ्याकल्टी मेम्बर एवं राम्रो नेपालका संस्थापक सदस्य श्री विशाल खनालले 'सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार' विषयक कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । कार्यपत्रकाबारेमा पूर्वगभर्नर दीपेन्द्रबहादुर क्षेत्री र नेपाल सरकारका पूर्वसचिव श्री खेमराज रेग्मीले टिप्पणी गर्नुभएको थियो ।

कार्यपत्र प्रस्तोता श्री विशाल खनालले योजनाको प्राथमिकता निर्धारण, व्यक्तिगत लाभका लागि प्राकृतिक स्रोतको दोहन, तजबिजी अधिकार प्रदान गर्ने कानूनको प्रभाव, राजनीतिक व्यक्तिले व्यापारिक घरानासँग राखेको अप्राकृतिक सम्बन्ध र स्वार्थजस्ता विषय कार्यपत्रमा समेटनुभएको थियो । त्यसैगरी, प्रत्यायोजित अधिकार पनि फेरि माथिल्लै निकायबाट प्रयोग, सार्वजनिक नीतिमा विदशीको स्वार्थ, सार्वजनिक नीति, अपराध नियन्त्रण र दण्डहीनता, स्रोत परिचालन, भोट बैंकको निर्माण र भोट खरिद, हातहतियार खरिद, स्वार्थको द्वन्द्वलगायतका विषयवस्तु बारे केन्द्रित भएर कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचारको अन्तरसम्बन्ध केलाउन र खुला वहसमार्फत् सम्बन्धित राज्य निकायलाई यस गम्भीर विषयतर्फ ध्यानाकर्षण गराउन छलफल आयोजना गरिएको जानकारी कार्यक्रमका सभापति र ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका अध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता श्रीहरि अर्यालले दिनुभयो । त्यसैगरी, पूर्वकर्मचारी सेवा परिषद्का अध्यक्ष श्री माधव घिमिरेले विषयको छनौट र कार्यक्रमकाबारेमा बोल्नुभएको थियो ।

सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार विषयक कार्यक्रममा पूर्वराजदूतहरूदेखि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका पूर्वआयुक्त, कूटनीति सेवाका पूर्वपदाधिकारीहरू, निजामती सेवाका पूर्वकर्मचारीहरू, अनुसन्धानकर्ता, प्राध्यापक, नागरिक संस्थाका प्रतिनिधि र सञ्चारकर्मीहरूसमेतको उपस्थिति रहेको थियो ।

सबै ठाउँमा राजनीतिक स्वार्थ हावी भएको, समाजमा सदाचार प्रवर्द्धन गर्न सामूहिक पहल हुन नसकेको र राजनीतिक दलले सामूहिक हितभन्दा पार्टीगत हितलाई बढी ध्यान दिएकोजस्ता कुरामा सहभागीहरूले ऐक्यवद्धता जनाएका थिए । त्यसैगरी, नीतिगत निर्णय गरी भ्रष्टाचार गर्ने प्रवृत्ति बढेकाले यसतर्फ राजनीतिक क्षेत्र गम्भीर हुनुपर्ने निष्कर्ष छलफलबाट निकालिएको थियो ।

टीआई नेपालका दुई पुस्तक सार्वजनिक

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालले सार्वजनिक सेवाप्रवाहसम्बन्धी सर्वेक्षण, २०७४ सम्बन्धी प्रतिवेदन र बेथितिको जालो: सञ्चारमाध्यममा आएका केही विवाद शीर्षकको पुस्तक प्रकाशन गरेको छ । यी दुवै सामग्री २०७५ जेठ २४ गते काठमाडौँमा आयोजित एक समारोहकाबीच टीआई नेपालका अध्यक्ष श्रीहरि अर्याल, महासचिव श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, निर्वाचन आयोगका

पूर्वप्रमुख आयुक्त श्री भोजराज पोखरेल, अनुसन्धानकर्ता डा. प्रकाशचन्द्र भट्टराई, पत्रकार श्री शरच्चन्द्र वस्ती, पत्रकार श्री कृष्ण झवाली, पत्रकार श्रीभद्र शर्माद्वारा सामूहिकरूपमा सार्वजनिक गरिएको हो ।

सार्वजनिक सेवाप्रवाह सर्वेक्षणले नेपालका ८ वटा जिल्लाका नागरिकहरूको भ्रष्टाचारबारेको प्रत्यक्ष अनुभव र अवधारणा १२ सार्वजनिक सेवाका क्षेत्रहरूमा केन्द्रित रही मापन गरेको छ । यो सर्वेक्षणसम्बन्धी प्रतिवेदन डा. प्रकाशचन्द्र भट्टराई र श्री विशाल भण्डारीद्वयले तयार गर्नुभएको हो ।

त्यसैगरी, 'बेथितिको जालो: सञ्चारमाध्यममा आएका केही विवाद' शीर्षकको पुस्तकमा कार्यपालिका, व्यवस्थापिका, न्यायपालिका, संवैधानिक निकाय र नागरिक समाजलगायत अन्य निकायसँग सम्बन्धित वि.सं. २०७४ मा सञ्चारमाध्यममा आएका बेथिति र अनियमितताका घटनाक्रम प्रस्तुत गरिएको छ । पत्रकारत्रय श्री भद्र शर्मा, श्री कृष्ण झवाली र श्री कृष्ण आचार्यले यो पुस्तक तयार गर्नुभएको हो ।

पुस्तकका बारेमा पत्रकार श्री शरच्चन्द्र वस्ती र निर्वाचन आयोगका पूर्वप्रमुख आयुक्त श्री भोजराज पोखरेलले टिप्पणी गर्नुभएको थियो ।

बिजुलीबजार पुल नजिकै सदाचारचोक

बिजुलीबजारस्थित धोबीखोला पुलको दक्षिणपट्टि बुद्धमार्ग जानेबाटोलाई सदाचार मार्ग र त्यहाँ रहेको चोकलाई सदाचार चोक नामकरण गरिएको छ । २०७५ वैशाख २२ गते बिहान ७:३० बजे आयोजित एक समारोहकाबीच ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालका अध्यक्ष श्रीहरि अर्याल र काठमाडौँ महानगरपालिका वडा नं. १० का अध्यक्ष रामकुमार केसीले संयुक्तरूपमा सदाचार चोकको उद्घाटन गर्नुभएको थियो ।

टीआई नेपालले सो बाटोलाई सदाचार मार्ग र चोकलाई सदाचार चोक नामकरण गर्न काठमाडौँ महानगरपालिकाको वडा नं. १० का अध्यक्षलाई सम्बोधन गरी एक पत्र पठाएर अनुरोध गरेको थियो ।

नामकरण समारोहमा वडा प्रतिनिधि, टोलबासी स्थानीय नागरिक, टीआई नेपालका पदाधिकारी र सदस्यहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

वक्तृत्वकला तथा पुरस्कार वितरण कार्यक्रम सम्पन्न

सुशासन अभियान गुल्मीले जलवायु परिवर्तनले वातावरणमा पारेको प्रभाव विषयक क्याम्पसस्तरीय

वक्तृत्वकला प्रतियोगिता तथा पुरस्कार वितरण कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ जेठ ८ गते सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रममा छवटा क्याम्पसबाट १० जना प्रतियोगि विद्यार्थीहरू सहभागी भएका थिए । प्रतियोगितामा रेसुङ्गा बहुमुखि क्याम्पसका छात्रविक्रम पन्थी प्रथम, श्रृङ्गेश्वर बहुमुखी क्याम्पसकी छात्रा सावित्रा परियार द्वितीय, रेसुङ्गा बहुमुखी क्याम्पसका छात्र गोविन्द खनाल तृतीय र सूर्यथुम संयुक्त क्याम्पसकी छात्रा रेखा फुल्देलले सान्त्वना स्थान प्राप्त गर्नुभएको थियो ।

सुशासन अभियान ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालमा आवद्ध संस्था हो । टीआई नेपालले आवद्ध संस्थाहरू दोलखा, चितवन, गुल्मी र कास्कीमा वातावरण वित्त सुशासन कार्यक्रम सञ्चालन गर्दैआएको छ ।

कार्यक्रममा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका अध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता श्रीहरि अर्यालको प्रमुख आतिथ्य रहेको थियो । विशेष अतिथिको रूपमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी कौशलराज शर्मा, रेसुङ्गा नगरपालिकाको उपप्रमुख सीता भण्डारी, ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका महासचिव पद्मिनी प्रधानाङ्ग, रेसुङ्गा बहुमुखी क्याम्पसका प्रमुख हरिबहादुर केसी, श्रृङ्गेश्वर बहुमुखी क्याम्पसका प्रमुख शोभाकर पन्त रहनुभएको थियो । कार्यक्रममा विभिन्न संघ-संस्थाका प्रमुख/प्रतिनिधि तथा विभिन्न विद्यालयका विद्यार्थीहरूसमेतको सहभागिता रहेको थियो । उक्त कार्यक्रममा निर्णायकको भूमिका जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालयका प्रतिनिधि दीपक चर्मकार, जिल्ला वन कार्यालयका प्रतिनिधि नवीन पन्थी तथा एकीकृत ग्रामीण विकास समाजका प्रतिनिधि हीरा कुँवरले निर्वाह गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा सुशासन अभियानका सचिव नरेश भण्डारीले स्वागत मन्तव्य राख्नु भएको थियो । कार्यक्रमको सञ्चालन सहसचिव विनोद पाण्डेयले गर्नुभएको थियो ।

आईपीईआरआर वार्षिक समीक्षा बैठक

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालले काठमाडौँमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर) कार्यक्रमको वार्षिक समीक्षा बैठक सम्पन्न गरेको छ । बैठक २८-२९ जुलाई २०१८ मा सम्पन्न भएको हो । आईपीईआरआर कार्यक्रम युरोपियन युनियनको सहयोगमा टीआई नेपालले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम हो ।

समीक्षा बैठकले आईपीईआरआर कार्यक्रमअन्तर्गत सन् २०१७-१८ मा सम्पन्न गरिएका क्रियाकलापहरूको

मूल्याङ्कन गरेको छ । त्यसैगरी, बैठकमा आगामी योजनाकाबारेमा पनि छलफल गरिएको थियो । समीक्षा बैठकमा टीआई नेपालका अध्यक्ष श्रीहरि अर्याल, महसचिव श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, काठमाडौँस्थित सचिवालय र जिल्लामा कार्यरत कर्मचारीहरूको सहभागिता रह्यो ।

वार्षिक समीक्षा बैठकमा वरिष्ठ पत्रकार श्री रामकृष्ण रेग्मी मुख्य वक्ताका रूपमा उपस्थित हुनुहुन्थ्यो । श्री रेग्मीले भूकम्पसँग सम्बन्धित समस्याहरूमा राष्ट्रिय सदाचारको सन्दर्भ, सम्बन्ध बुझाउँदै सुशासनका सवालहरू औल्याउनुभयो । टीआई नेपालका जिल्ला अधिकृतहरूले जिल्ला तहमा आईपीईआरआर क्रियाकलापअन्तर्गत सम्पन्न भएका गतिविधि, उपलिब्ध र चुनौतीकाबारेमा बोलेका थिए । त्यस्तै, नेपाल सरकारले भूकम्पपीडित नागरिकका लागि पुनर्निर्माणका सन्दर्भमा देखाएको सक्रियताकाबारेमा पनि चर्चा गरिएको थियो । अनवरतरूपमा सरकार परिवर्तन भइरहँदा समन्वयको अभाव हुने, देशमा सम्पन्न निर्वाचनले पनि पुनर्निर्माण कार्य ढिलो भएको कुरा औल्याइएको थियो ।

त्यसक्रममा आईपीईआरआर कार्यक्रमअन्तर्गत २०१८-२०१९ मा १४ जिल्लामा सम्पन्न गरिने क्रियाकलाप, योजना र त्यसको प्रभावकारिताबारेमा पनि चर्चा गरिएको थियो । समीक्षा बैठकमा आईपीईआरआर कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सशक्तता, जिल्लातहमा देखिएको चुनौतीहरूको सामना गर्न र उलब्धि हासिल गर्न विशेष जोड दिन सहमत हुँदै कार्यक्रम समापन गरिएको थियो ।

सदाचार प्रतिवद्धता-पत्रमा हस्ताक्षर

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल र काठमाडौँ जिल्लाको शंखरापुर नगरपालिकाबीच सदाचार प्रतिवद्धता-पत्रमा हस्ताक्षर गरी आदान/प्रदान गरिएको छ । कार्यक्रम शंखरापुर नगरपालिकामा २०७५ भदौ १० गते आयोजना गरिएको थियो ।

शंखरापुर नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री प्रमोद सिंखडाज्यूले कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई स्वागत गर्दै पुनर्निर्माण सम्बन्धमा नगरपालिकाले सम्पन्न गरेका मुख्य कार्य र तिनको प्रगतिकाबारेमा प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । टीआई नेपालका वरिष्ठ अधिकृत विनोद भट्टराईले कार्यक्रमको औचित्य तथा उद्देश्यकाबारेमा प्रस्ट बोल्नुभएको थियो । साथै, सदाचार प्रतिवद्धता-पत्रकाबारेमा सोही नगरपालिकाका उपप्रमुख श्री शुक्रलक्ष्मी श्रेष्ठज्यूले प्रकाश पार्नुभएको । शंखरापुर नगरपालिकाका प्रमुख श्री सुवर्ण श्रेष्ठ र टीआई

नेपालकातर्फबाट कार्यवाहक अध्यक्ष श्री डा. रामदयाल राकेशज्यूले सदाचार-पत्रमा हस्ताक्षर गर्नुभएको थियो ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय साँखु इलाकाका प्रतिनिधि श्री तुलसीराम पुडासैनीले शंखरापुर नगरपालिकाले सदाचार प्रतिवद्धता-पत्रमा हस्ताक्षर गरेको र त्यसमा हामी साक्षीको रूपमा रहेको कुराको जानकारी गराउँदै सफल कार्यकालको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामनासमेत गर्नुभयो ।

सदाचार प्रतिवद्धता-पत्र हस्ताक्षर समारोहको प्रमुख अतिथिको रूपमा शंखरापुर नगरपालिकाका प्रमुख श्री सुवर्ण श्रेष्ठ र विशिष्ट अतिथिको रूपमा शंखरापुर नगरपालिकाका उपप्रमुख श्री शुक्रलक्ष्मी श्रेष्ठ रहनुभएको थियो । त्यसैगरी, सोही नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री प्रमोद सिंखडाको उपस्थिति रहेको थियो ।

टीआई नेपालकातर्फबाट कार्यवाहक अध्यक्ष डा. रामदयाल राकेश र जिल्ला प्रशासन कार्यालय साँखु इलाकाका प्रतिनिधि श्री तुलसीराम पुडासैनीको उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रममा वडाध्यक्ष, वडासदस्य, स्थानीय नागरिक समाज, नेपाल प्रहरी साँखु इलाकाको प्रतिनिधिसमेत गरी जम्मा २५ (महिला ८, पुरुष १७) जनाको उपस्थिति रहेको थियो ।

स्वयंसेवक अभिमुखीकरण कार्यक्रम

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले स्वयंसेवक अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ भदौ १३ गते सिद्धार्थकटेज, तीनकुने काठमाडौँमा सम्पन्न भएको हो । सो अभिमुखीकरण कार्यक्रममा काठमाडौँ, भक्तपुर र ललितपुरका स्वयंसेवकहरू सहभागी भएका थिए ।

कार्यक्रम टीआई नेपालका कार्यवाहक अध्यक्ष डा. रामदयाल राकेशज्यूको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको थियो । कार्यक्रममा टीआई नेपालका कार्यकारी निर्देशक श्री आशिष थापा, वरिष्ठ अधिकृत श्री बबिता शर्मा, जिल्ला अधिकृत श्री जुनु ढकाल, श्री शारदा नेपाली, कन्सल्टेन्ट श्री रचना शाहीलगायत ललितपुरको ८ जना र काठमाडौँको ३ गरी जम्मा ११ जना स्वयंसेवकहरूको

उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रम जिल्ला अधिकृत श्री जुनु ढकाल र श्री शारदा नेपालीले संयुक्तरूपमा सञ्चालन गर्नुभएको थियो । कार्यक्रमको सुरुवातमा सबैको परिचयबाट सुरुवात गरिएको थियो । सहभागीलाई स्वागत गर्दै कार्यक्रमको उद्देश्यकाबारेमा टीआई नेपालका वरिष्ठ अधिकृत बबिता शर्माले प्रकाश पार्नुभएको थियो । टीआई नेपालले आयोजना गरेका कार्यक्रमहरूमा जाँदा आफूले बटुलेका अनुभवहरू राखिदिन ललितपुरका २ जना र काठमाडौँका १ जना स्वयंसेवकलाई अनुरोध गरिएको थियो । उहाँहरूले पालैपालो आफ्नो अनुभव प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

आईपीईआरआरका अधिकृतहरू गुजरात र महाराष्ट्रको स्थलगत भ्रमणमा

भूकम्पछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदचार (आईपीईआरआर) कार्यक्रमअन्तर्गत वरिष्ठ अधिकृतहरू श्री दीनानाथ भट्टराई, श्री बबिता शर्मा र श्री विनोद भट्टराईले भारतको नयाँदिल्ली, गुजरात र महाराष्ट्रको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गर्नुभएको छ । भ्रमण २३-२९ अप्रिल, २०१८ मा गरिएको थियो ।

भारतको गुजरातमा सन् २००१ को २६ जनवरी र सन् १९९३ को सेप्टेम्बर ३० मा महाराष्ट्रमा गएको विनाशकारी भूकम्पछिको पुनर्निर्माण, पुनःस्थापना र चुनौतीहरूकाबारे जानकारी लिने र पुनर्निर्माण, पुनःस्थापना कार्यमा संलग्न संघ-संस्थाहरूको भूमिकाबारे जानकारी लिने उद्देश्यले स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरिएको थियो ।

भ्रमण Indian Redcross Society, Delhi; Gujrat State Disaster Management Authority (GSDMA), Gandhinagar; Gujrat Institute Disaster Management (GIDM), Gandhinagar; UNICEF India, Gandhinagar; India Red Cross Society, Gujrat State Branch, Ahmadabad; All India Disaster Mitigation Institute, Ahmadabad; Collector Office, Bhuj and field observation; Indian Red Cross Society, Maharashtra State Branch, Mumbai; Mumbai State Disaster Management Authority (MSDMA); India Red Cross Society, Latur and field observation लगायतका ठाउँहरूमा गरिएको थियो ।

सम्पत्ति हाम्रो सेवक बनोस् ।

प्रेस विज्ञप्ति

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले सार्वजनिक चासोका विषयमा नेपाल सरकार, संवैधानिक तथा सरकारी निकाय र तिनका प्रतिनिधिहरूको ध्यान आकृष्ट गर्ने हेतुले समय/समयमा प्रेस विज्ञप्ति/प्रेस सामग्री जारी गर्दैआएको छ । ती सामग्री पाठकको जानकारीमा पनि आउन भन्नाका खातिर आम-सञ्चारका माध्यमार्फत् सार्वजनिक गरिदिन पनि अनुरोध गर्दैआएका छौं । त्यसैक्रममा सस्थाले प्रकाशन गर्ने बुलेटिन “पारदर्शी” मा पनि प्रकाशन गरेका छौं ।

अनशनरत डा. केसीको जीवन रक्षा गरौं

डा. गोविन्द के.सी.को उपचारका लागि गएको मेडिकल टोली प्रशासनिक अवरोधका कारण फिर्ता भएको र अनसन बसेका नागरिकलाई धरपकड गरेको घटनाप्रति ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको ध्यानाकृष्ट भएको छ ।

अधिका सहमति पालना गर्दै चिकित्सा शिक्षा अध्यादेश पुरानैस्वरूपमा संसद्बाट पारित गर्नुपर्ने माग राखी २०७५ असार १६ गते शनिवारबाट डा. केसी अनसन बसिरहेका छन् । अनसनरत डा. केसीको खस्कँदो स्वास्थ्य अवस्थालाई ध्यानमा राखी उपचार गर्न गएको चिकित्सकहरूको टोलीलाई सहज वातावरण बनाई सहयोग गर्नुको साटो स्थानीय प्रशासनले अवरोध पुऱ्याएको जानकारी सार्वजनिक सञ्चारमाध्यममा आएको छ । स्थानीय प्रशासनले गत शनिबार नै अनशन बसेका डा. केसीलाई पक्राउ गरेर कभर्डहलमा लगेर राखेको कुराप्रति ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल चिन्ता व्यक्त गर्दछ ।

सरकारले अध्यादेशका महत्वपूर्ण प्रावधानहरूलाई हटाएर प्रतिस्थापन विधेयक संसद् सचिवालयमा दर्ता

गराउनु, जीवन रक्षाका लागि संवेदनशील हुनुपर्ने सरकारी संयन्त्र थाहा नपाएभैं गरेर बस्नु, खस्कँदो स्वास्थ्य अवस्था विचार गरी उपचारका लागि गएका चिकित्सक टोलीलाई फिर्ता गर्नु कुनै पनि लोकतान्त्रिक सरकारको चरित्र होइन । स्वास्थ्य र चिकित्सा क्षेत्रमा सुशासन र सदाचार प्रवर्द्धनका लागि अनवरतरूपमा संघर्ष गर्दैआएका डा. केसीको मागप्रति यो संस्था पुनः ऐक्यवद्धता जनाउन चाहान्छ ।

राज्यद्वारा गरिएका सम्भौता पालन गर्ने गराउने प्रमुख दायित्व सरकारकै हो । टीआई नेपाल विकट क्षेत्रका नागरिकको स्वास्थ्य र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाका लागि निःस्वार्थ भावले स्वास्थ्य सेवा आम-नागरिकको पहुँचमा पुऱ्याउने ध्येय राखेर लडिरहेका डा. केसीको माग पूरा गरियोस्, निजको जीवन रक्षाको पहल तत्काल गरियोस् भन्ने माग पनि गर्दछ ।

श्रीहरि अर्याल (वरिष्ठ अधिवक्ता)

अध्यक्ष

२०७५ असार २०

फौजदारी अभियोग लागेपछि सांसद पद निलम्बन नहुने प्रावधान त्रुटीपूर्ण

प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रियसभा नियमावली मसौदा समितिले फौजदारी अपराधमा संलग्न भएर अदालतको आदेशमा पुर्पक्षका लागि थुनामा बस्दा पनि सङ्घीय सांसदहरूको पद निलम्बन नहुने प्रावधान सिफारिस गरेको छ । समितिको बैठकले यस्तो प्रावधानसहितको मसौदा नियमावली संसद्मा पेश गरेको हो । यस घटनाप्रति ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको ध्यानाकृष्ट भएको

छ ।

यसअघिको व्यवस्थापिका संसद्को नियमावलीमा 'तीन वर्ष वा सोभन्दा बढी कैद सजाय हुने वा नैतिक पतन देखिने फौजदारी मुद्दामा अभियोग-पत्र दायर भई निज पुर्पक्षका लागि थुनामा रहेको अवधिभर त्यस्तो सदस्यलाई सभामुखले निलम्बन गर्नुपर्ने प्रावधान रहेको थियो । त्यसैगरी, समितिको बैठकमा छलफलका लागि

सचिवालयद्वारा प्रस्तुत मसौदामा '... निलम्बन गर्नुपर्ने प्रावधान राखिएको थियो ।

सबैखाले फौजदारी अभियोगहरूका हकमा उही नीति अवलम्बन गर्न नसक्नु संसद्को ठूलो कमजोरी हो । भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ अनुसार कुनै सरकारी पदाधिकारी विरुद्ध भ्रष्टाचार मुद्दा दायर भएमा त्यसको छिनोफानो नहुञ्जेल त्यस्ता पदाधिकारी स्वतः निलम्बन हुने व्यवस्था छ । भ्रष्टाचार पनि फौजदारी अपराध नै हो । यो ऐनको प्रावधान र अहिले मसौदा गरी संसद्मा प्रस्तुत नियमावली विरोधाभाषपूर्ण देखिएको छ ।

फौजदारी अभियोग लागेपछि निलम्बन नहुने प्रावधान नियमावलीमा राख्दा देशको राजनीतिमा आपराधिक

प्रवृत्ति मौलाउने ठहर हामीले गरेका छौं । नेपालमा भ्रष्टाचार बढ्नुको मूल कारण राजनीतिमा अपराधीकरण बढ्नु हो । चरित्रवानहरूबाट राज्य सञ्चालन हुन सकेमात्र देशमा सुशासन अभिवृद्धि हुन्छ यसका लागि संसद पनि तयार हुनुपर्छ ।

फौजदारी अभियोग लागेपछि निलम्बन नहुने प्रावधान त्रुटिपूर्ण भएको हुँदा टीआई नेपाल संसदमा पेश गरिएको नियमावलीबाट यस्ता प्रावधान सच्याउन विशेष आग्रह गर्दछ ।

श्रीहरि अर्याल (वरिष्ठ अधिवक्ता)

अध्यक्ष

२०७५ वैशाख २४

महालेखा-परीक्षकको प्रतिवेदनको सम्बन्धमा टीआईको ध्यानाकृष्ट

२०७४ र ०७५ को महालेखा-परीक्षकको प्रतिवेदन भर्खरै सार्वजनिक भएको सन्दर्भमा प्रकाशित उक्त प्रतिवेदनप्रति यस संस्थाको ध्यानाकृष्ट भएको छ । उक्त प्रतिवेदनको अध्ययन गर्दा सरकारी संयन्त्रान्तर्गत भएका खर्चमा ब्यापकरूपमा विकृति र विसंगति देखिएको छ । मूलतः सरकारी कार्यालयको लेखा कानूनबमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यक्षमता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखा-परीक्षकबाट परिक्षण गर्ने हाम्रो संवैधानिक व्यवस्था छ । विगतमा जस्तै अहिले सार्वजनिक गरिएको लेखा-परीक्षण प्रतिवेदन पनि सोही सिद्धान्तलाई आत्मसात गर्दै भएको छ भन्ने कुरा सम्बन्धित सबैले मान्नेपर्ने हुन्छ ।

विगतमा जस्तै यस वर्ष पनि महालेखा-परीक्षकको प्रतिवेदन प्रकाशित भएको छ, तर सम्बत् २०६८/०६९ सालदेखिका यस्तै प्रतिवेदनहरू संसद्को सार्वजनिक लेखासमितिमा छलफलसमेत भएको अवस्था छैन । भर्खरै प्रकाशित यो प्रतिवेदनको गति पनि त्यस्तै हुने त होइन भन्ने चासो सर्वसाधारणलाई हुनसक्छ ।

नेपालमा लामो समयदेखिको राजनीतिक संक्रमण अहिले समाप्त भएको छ । संसद्को निर्वाचनपश्चात् नयाँ सरकार गठन भएपछि राजनीतिक संक्रमण अन्त्य भएको छ । "म भ्रष्टाचार गर्दिन र अरुलाई भ्रष्टाचार गर्न पनि दिन्न" भन्ने प्रधानमन्त्रीको उद्घोषपछि सार्वजनिक भएको यो प्रतिवेदनमाथि प्रधानमन्त्रीको ध्यान पक्कै पनि आकृष्ट भएकै हुनुपर्छ ।

संसद्को सार्वजनिक लेखासमितिमा यो प्रतिवेदन प्रस्तुत

हुन अझै समय लाग्नसक्छ । त्यो हुँदै जाला, तर महालेखा-परीक्षकले प्रतिवेदनमा उठाएका अनेकानेक बेरुजुका सम्बन्धमा सरकारले चासो, सरोकारमात्र होइन, त्यसलाई सम्बोधन गरिहाल्नुपर्ने अवस्था प्रतिवेदनले औल्याएको छ ।

तसर्थ, प्रतिवेदनले औल्याएका विषयवस्तुहरूलाई छायामा पर्न नदिनका लागि समेत प्रधानमन्त्री स्वयंले प्रत्येक मन्त्रालयका सचिव एवं सरोकारवालाहरूलाई भेला गरी प्रतिवेदनमा उठाइएका बेरुजु/कैफियतहरूको अध्ययन गरी तोकिएको समयभित्र कार्यान्वयन प्रतिवेदन आफूसमक्ष पेश गरिसक्नु भन्ने आदेश अब प्रधानमन्त्री स्वयंले दिनु आवश्यक भएको छ । नेपालमा शासन व्यवस्था मूलतः प्रधानमन्त्रीय प्रणालीमा आधारित भएका कारण प्रधानमन्त्री संसद्कासाथै जनताप्रति उत्तरदायी हुन्छन् । त्यसैले प्रतिवेदनमा लेखिएका विकृति र विसंगतीको नियन्त्रण र निवारणका लागि यस्तो कदम चालिहाल्नुपर्ने भएकोले यस विषयमा तत्काल प्रधानमन्त्रीको ठोस निर्णयको खाँचो छ । प्रधानमन्त्रीको यस्तो कदमले संसद्को सार्वजनिक लेखासमितिको पछि हुने कामलाई समेत सघाउने भएकोले यस्तो निर्णय गरिहाल्न हामी आग्रह गर्दछौं । भविष्यमा मुलुकमा सुशासन प्रबर्द्धनका लागि यो पनि एउटा महत्वपूर्ण कदम हुनेछ भन्ने कुरामा यो संस्था विश्वस्त राख्दछ ।

श्रीहरि अर्याल (वरिष्ठ अधिवक्ता)

अध्यक्ष

२०७५ बैशाख २

PRESS RELEASE: CONCERN OVER SHRINKING CIVIL SOCIETY SPACE: CALL FOR TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY IN CLIMATE FINANCE

We the Chapters of Transparency International in Bangladesh, Maldives, Nepal, Pakistan and Sri Lanka, gathered at the TI Bangladesh-Transparency Maldives Integrity Talk on Climate Finance Governance, held from 25-27 April 2018 in Bangkok, Thailand, are deeply concerned about the shrinking space for civil society and climate activists in the South Asia region.

We observe with disappointment that civil society actors throughout the South Asian region are increasingly restricted in their work, often on unjust and politically motivated grounds. We note with further concern that rights-based CSOs in particular are being subjected to further restrictions by the imposition of new legal and policy provisions often in the name of national security that are also curtailing fundamental rights such as freedom of speech, freedom of opinion and freedom of association. We are disturbed that the relevant authorities do not seem to realize that such restrictions are fully contradictory to not only their constitutional and legal commitments, but also the series of international pledges that they have made by being state parties to international conventions and covenants.

We demand that national government institutions ensure the existence of a constructive and safe operational space for the functioning of NGOs and climate activists. A safe space for these groups is an essential element to ensure accountability and transparency in the use of public money, including

climate funds. Governments of the South Asia region must refrain from any actions or initiatives that may threaten civil society space, including reform of laws and policies to restrict the fundamental freedoms and rights of the public to voice their opinions and demands.

We ask that developed country governments and multilateral funding institutions support our push for civil society space to ensure that funding for climate change adaptation and mitigation is delivered as committed and used transparently and accountably. The use of climate funds in a way that effectively benefits the most climate vulnerable communities can only be ensured in a context where civil society organizations have the necessary space to operate, and rights of activists and whistle blowers are fully protected. Restricting civil society space is the most convenient means of promoting and condoning various forms of corruption and impunity by undermining transparency and accountability.

Finally, we call upon all stakeholders, including governments, multilateral institutions, civil society and the private sector to actively build partnerships to ensure that climate finance and action initiatives are undertaken with the overarching goal of reaching the most vulnerable people and contribute towards achieving the Sustainable.◀◀

Bangkok

27 April 2018

**विवेकी होऔं
व्यावसायिक आचारसंहिता पालन गरौं ।**

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर) कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न गतिविधि (२०७४ वैशाखदेखि भदौसम्म)

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले भूकम्पबाट अति प्रभावित जिल्लाहरूमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार Integrity in Post Earthquake Reconstruction and Rehabilitation (IPERR) program कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सम्पर्क कार्यालय खोलेको छ । हाल उपत्यका र अन्य ११ वटा जिल्लामा सम्पर्क कार्यालय छन् । ती सम्पर्क कार्यालय काठमाडौं, ललितपुर र भक्तपुरको काठमाडौंमा र अन्य कार्यालयहरू भने ओखलढुङ्गा, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, रसुवा, नुवाकोट, धादिङ, मकवानपुर र गोरखा जिल्लाको सदरमुकाममा रहेका छन् । ती कार्यालयले सम्पन्न गरेका गतिविधि निम्नानुसार रहेका छन् ।

क. नीतिगत छलफल

टीआई नेपालले जिल्ला तहमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले हालसम्म तयार गरेका नीति, नियम, निर्देशिका र तिनको कार्यान्वयनको पक्षमा सरोकारवालाबीच छलफल सञ्चालन गरिएको छ । विभिन्न कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधि, नव-निर्वाचित

जनप्रतिनिधि, पत्रकार, नागरिक समाजका सदस्यहरूको उपस्थितिमा सो कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो । सो कार्यक्रममा जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई (अनुदान व्यवस्थापन तथा स्थानीय पूर्वाधार) प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरूले पुनर्निर्माणसम्बन्धी हालसम्म बन्नेका नीति/नियमकाबारेमा प्रकाश पार्नुभएको थियो । साथै, जिल्लामा हालसम्मको प्रगति, देखिएका चुनौती र आम-नागरिकका जिज्ञासासम्बन्धी जवाफ दिएका थिए । सो कार्यक्रममा जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई (भवन) प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरूले र जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई (शिक्षा) प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरूले आफ्नो निकायसँग सम्बन्धित प्रश्नको जवाफ दिएका थिए । सो १४ जिल्लामा सम्पन्न गरिएको थियो । सो कार्यक्रममा टीआई नेपाल पदाधिकारी, कार्यसमिति सदस्य र सदस्यहरूको समेत उपस्थिति रहेको थियो ।

ख. प्रतिवेदन सार्वजनिक

टीआई नेपालले भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणको अवस्था र देखिएका विभिन्न चुनौतीका विषयमा एक अनुसन्धान प्रतिवेदन तयार गरेको छ । सो अनुसन्धान प्रतिवेदन विभिन्न जिल्लामा स्थानीय सरोकारवालाको सहभागितामा सार्वजनिक गरिएको थियो । उक्त प्रतिवेदनकाबारेमा अनुसन्धानकर्तालगायतले समेत जानकारी गराउनुभएको थियो । सो प्रतिवेदन १४ जिल्लामा सार्वजनिक गरिएको थियो । सो प्रतिवेदनमा स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न बनाउनुपर्ने, प्राविधिकहरूलाई दुर्गम क्षेत्रमा बस्ने वातावरण बनाउने, स्थानीय प्रविधिको प्रयोगबाट पनि बलियो घर बनाउन सकिन्छ भन्ने कुरा आम-नागरिकलाई गराउनुपर्नेजस्ता कुराहरू आएका थिए ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	भक्तपुर नगरपालिका	१
२	धादिङ	डीडीसी हल, धादिङवेशी नगरपालिका	१
३	दोलखा	कालिञ्चोक गाउँपालिका	१
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका	१
५	काठमाडौं	बानेश्वर, काठमाडौं	१
६	काभ्रे	डीडीसी हल, धुलिखेल नगरपालिका	१
७	ललितपुर	बानेश्वर, काठमाडौं	१
८	मकवानपुर	थाहा नगरपालिका	१
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका	१
१०	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	१
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका	१
१२	रसुवा	धुन्चे, गोसाइकुण्ड गाउँपालिका	१
१३	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका	१
१४	सिन्धुपाल्चोक	त्रिवि तालिम केन्द्र, चौतारा नगरपालिका	१
जम्मा			१४

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	बानेश्वर, काठमाडौं	१
२	धादिङ	धादिङवेशी नगरपालिका	१
३	दोलखा	चरिकोट, भीमेश्वर नगरपालिका	१
४	गोरखा	हरमतारी, गोरखा	१
५	काठमाडौं	बानेश्वर, काठमाडौं	१
६	काभ्रे	डीडीसी हल, धुलिखेल नगरपालिका	१
७	ललितपुर	बानेश्वर, काठमाडौं	१
८	मकवानपुर	कैलाश गाउँपालिका हल	१
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका	१
१०	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका हल	१
११	रामेछाप	खाडादेबी गाउँपालिका	१
१२	रसुवा	धुन्चे, गोसाइकुण्ड गाउँपालिका	१
१३	सिन्धुली	फिक्कल गाउँपालिका	१
१४	सिन्धुपाल्चोक	बाह्रबिसे नगरपालिका हल	१
जम्मा			१४

सोको समाचार विभिन्न सञ्चारमाध्यममार्फत् समाचार प्रकाशन गरेका थिए ।

ग. पत्रमार्फत् ध्यानाकर्षण

टीआई नेपाल विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै जाँदा आम-नागरिकहरूले व्यक्त गरेका गुनासाहरूकाबारेमा सम्बन्धित निकायमा जानकारी दिन पत्राचार गरेको छ । त्यस्तो पत्र १४ वटै जिल्लाबाट पठाइएको थियो । सो पत्रमा व्यक्तिका व्यक्तिगत समस्या, सरकारी भवनमा देखिएको अवस्था, बजार अवलोकन, सहायताकक्ष, गुनासो सङ्कलन सार्वजनिक सुनुवाई, विद्यालय अवलोकनजस्ता माध्यमबाट आएका गुनासाहरू राखिएका थिए । सो पत्रमार्फत् उपलब्ध गराइएका गुनासा सम्बोधन गर्न सम्बन्धित निकायबाट तत्परता देखाएका थिए ।

घ. स्थानीय तहमा निर्वाचित जनप्रतिनिधिसँग छलफल

स्थानीय तहमा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूसँग उहाँहरूको तहमा देखिएका समस्या, जानकारी र थप प्रयास गर्न छलफल कार्यक्रम आयोजना गरियो । सो छलफलमा जिल्लामा पुनर्निर्माण क्षेत्रमा कार्यरत कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधि, स्थानीय तहमा निर्वाचित जनप्रतिनिधि, स्थानीय तहमा कार्यरत प्राविधिक, स्थानीय नागरिक

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका	१
२	धादिङ	गजुरी गाउँपालिका	१
३	दोलखा	बैतेश्वर गाउँपालिका	१
४	गोरखा	शाहिद लाहान गाउँपालिका	१
५	काठमाडौं	शंखरापुर नगरपालिका	१
६	काभ्रे	बेथान्चोक गाउँपालिका	१
७	ललितपुर	महालक्ष्मी नगरपालिका	१
८	मकवानपुर	कैलाश गाउँपालिका	१
९	ओखलढुङ्गा	मोलुङ्ग गाउँपालिका	१
१०	रामेछाप	खाडादेबी गाउँपालिका	१
११	सिन्धुली	फिक्कल गाउँपालिका	१
१२	सिन्धुपाल्चोक	बाह्रबिसे नगरपालिका	१
जम्मा			१२

र सो निकायका कर्मचारीसमेतको उपस्थिति रहेको थियो । सो कार्यक्रममा जनप्रतिनिधि, आम-नागरिक र प्राविधिकले राखेका जिज्ञासाको जवाफ जिल्लाका पुनर्निर्माण सम्बद्ध कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधिले दिएका थिए । सो कार्यक्रम हालसम्म १२ जिल्लामा आयोजना गरी सकिएको छ ।

ङ. निर्माणाधीन विद्यालय अवलोकन तथा छलफल

जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई शिक्षाको सहयोग र सहकार्यमा जिल्लामा निर्माणाधीन विद्यालय निर्माणको अवस्था, स्थानीय आम-नागरिकलाई बजेट, त्यसमा प्रयोग भएका सामग्री र विद्यालयको गुणस्तरमा ध्यान दिनका लागि अनुरोध गर्ने उद्देश्यले निर्माणाधीन विद्यालय अवलोकन तथा छलफल कार्य अगाडि बढाइएको थियो । हालसम्म १४ जिल्लाका विभिन्न विद्यालयको अवलोकन तथा छलफल कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	अवलोकन गरिएका विद्यालयहरू	संख्या
१	भक्तपुर	दुली ब्रह्मायणी माध्यमिक विद्यालय	१
२	धादिङ	आदर्श माध्यमिक विद्यालय	१
३	दोलखा	जनजाग्रति माध्यमिक विद्यालय	१
४	गोरखा	रामशाह प्राथमिक विद्यालय, पृथ्वी प्राथमिक विद्यालय, भूकुटी प्राथमिक विद्यालय, सरस्वती प्राथमिक विद्यालय	४

क्रसं	जिल्ला	अवलोकन गरिएका विद्यालयहरू	संख्या
५	काठमाडौं	नेपाल राष्ट्रिय निर्माण माध्यमिक विद्यालय	१
६	काभ्रे	श्री पुन्य माध्यमिक विद्यालय	१
७	ललितपुर	श्री महाकालिदेवी उच्च माध्यमिक विद्यालय	१
८	मकवानपुर	नवज्योति माध्यमिक विद्यालय	१
९	नुवाकोट	गणेश सूर्य प्राथमिक विद्यालय	१
१०	ओखलढुङ्गा	कुन्ता माध्यमिक विद्यालय	१
११	रामेछाप	श्री सेतीदेवी माध्यमिक विद्यालय	१
१२	रसुवा	पार्वतीकुण्ड माध्यमिक विद्यालय, रसुवा माध्यमिक विद्यालय	२
१३	सिन्धुली	बरुनदेवी माध्यमिक विद्यालय	१
१४	सिन्धुपाल्चोक	श्री कालिका माध्यमिक विद्यालय	१
जम्मा			१८

च. सदाचार प्रतिवद्धता

स्थानीय तहमा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको कामलाई थप पारदर्शी र जवाफदेही बनाउन यस संस्थाबाट प्रतिपादन गरिएको सदाचार प्रतिवद्धता-पत्रमा हस्ताक्षर कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । सो पत्रमा सम्बन्धित नगरपालिकाका प्रमुखले आफ्नो प्रतिवद्धता जाहेर गर्ने र टीआई नेपालका प्रतिनिधिले साक्षीको रूपमा हस्ताक्षर गर्ने व्यवस्था रहेको छ । सोको अनुगमनको लागि मेयर तथा प्रमुखको अध्यक्षतामा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, टीआई नेपाल प्रतिनिधि र अन्य दुईजना नगरपालिकाबाट मनोनयन गर्ने प्रावधान छ । सो निरन्तर अनुगमनका लागि नियमित बैठकसमेत बस्ने व्यवस्था रहेको छ । सो सदाचार प्रतिवद्धता हालसम्म २ जिल्लाको ३ वटा नगरपालिकामा सम्पन्न भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका	१
२	काठमाडौं	शंखरापुर नगरपालिका	१
३	ललितपुर	महालक्ष्मी नगरपालिका	१
जम्मा			३

छ. बजार अवलोकन

जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सहयोगमा बजारमा देखिएका विभिन्न निर्माण सामग्रीको अवस्था, बजार मूल्य, पसलहरूको दर्ता प्रक्रिया लगायत विभिन्न विषयमा

अवलोकन गरिएको थियो । सो अवलोकनमा धेरै पसलहरू मूल्यसूची, बिल/भौचरहरू, व्यवस्थित नभएको पाइएको थियो । सो अवलोकनमा स्थानीय पत्रकार, गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधि, उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च, सुरक्षा निकाय लगायत अन्य निकाय सहभागिता र सहयोग रहेको थियो । हालसम्म १३ जिल्लामा बजार अवलोकन कार्य भइसकेको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	कमलविनायक बजार	१
२	धादिङ	धादिङवेशी बजार	१
३	दोलखा	चरिकोट बजार	१
४	गोरखा	गोरखा बजार	१
५	काठमाडौं	धुमबराही	१
६	काभ्रे	बनेपा बजार	१
७	ललितपुर	सातोबाटो	१
८	मकवानपुर	हेटौंडा उपमहानगरपालिका	१
९	नुवाकोट	बिदर बजार, बत्तर बजार	१
१०	ओखलढुङ्गा	ओखलढुङ्गा बजार	१
११	रामेछाप	मन्थली बजार	१
१२	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका	६
१३	सिन्धुपाल्चोक	मेलम्ची बजार	१
जम्मा			१३

ज. सूचना बोर्ड

जिल्लामा पुनर्निर्माणको प्रगति अवस्थाकाबारेमा जानकारी आम-नागरिकलाई दिने उद्देश्यले सूचना बोर्ड राखिएको छ । सो सूचना बोर्डमा जिल्लामा भएको क्षति,

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	टीआई नेपाल अफिस, बानेश्वर	१
२	धादिङ	आईपीआरआर अफिस, धादिङ	१
३	गोरखा	आईपीआरआर अफिस, गोरखा राष्ट्रिय पूर्वाधार प्राधिकरण, गोरखा	२
४	काठमाडौं	टीआई नेपाल अफिस, बानेश्वर	१
५	काभ्रे	आईपीआरआर अफिस, काभ्रे	१
६	ललितपुर	टीआई नेपाल अफिस, बानेश्वर	१
७	नुवाकोट	आईपीआरआर अफिस, नुवाकोट	१
८	ओखलढुङ्गा	आईपीआरआर अफिस, ओखलढुङ्गा	१
९	रामेछाप	आईपीआरआर अफिस, रामेछाप	१
१०	रसुवा	आईपीआरआर अफिस, रसुवा	१
जम्मा			११

लाभग्राही सूची, पहिलो किस्ता प्राप्त गर्ने, दोस्रो किस्ता, तेस्रो किस्ता, प्रवलीकरणमा परेको, सरकारी भवनको पुनर्निर्माणको अवस्थालगायत विषयहरू समेटिएका कुराहरू रहेका छन् । यसले पुनर्निर्माणसम्बन्धी जानकारी लिन चाहने पत्रकार, आम-नागरिक, अनुसन्धानकर्ताहरूलाई सहयोग पुग्ने देखिन्छ । यस्तो सूचना बोर्ड हालसम्म १० जिल्लामा राखिएको छ ।

भ. नागरिक वडापत्र

विभिन्न जिल्लामा पुनर्निर्माणका क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी संस्थाहरूको कार्यप्रवाहकाबारेमा जानकारी दिनका लागि यस संस्थाको सहयोगमा नागरिक वडापत्र तयार गरी सम्बन्धित कार्यालयको हातामा राखिएको छ । यसले पुनर्निर्माणसम्बन्धी काम गर्न आउने आम-नागरिकलाई किस्ता लिने प्रक्रिया तथा अन्य विषयमा जानकारी दिन सहयोग हुने देखिन्छ । सो नागरिक वडापत्र ६ जिल्लामा राखिएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका	१
२	धादिङ	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण, धादिङ	१
३	काभ्रे	जिमाली, काभ्रे	१
४	मकवानपुर	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण, हेटौडा	१
५	ओखलढुङ्गा	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण, ओखलढुङ्गा	१
६	रामेछाप	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण, मन्थली	१
जम्मा			६

ज. एफएम तथा रेडियोसँग सम्झौता

यस संस्थाले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमहरूकाबारेमा आम-जानकारीलाई जानकारी दिन र उनीहरूलाई परेको समस्याकाबारेमा गुनासो गर्न प्रेरित गर्ने उद्देश्यले विभिन्न जिल्लामा रहेका एफएम रेडियोसँग सम्झौता गरिएको छ । सो सम्झौतामा यस संस्थाले तयार गरेको जिङ्गल प्रसारण गर्ने उल्लेख छ । जसमा यस संस्थाको टोल फ्री नम्बर, ईमेल र सम्बन्धित जिल्लाको नम्बरसमेत समावेश गरिएको छ । हालसम्म १४ जिल्लामा एफएमहरू तथा रेडियोसँग सम्झौता सम्पन्न भएको छ । यसले आम-नागरिककले पुनर्निर्माणसम्बन्धी कानूनी सल्लाह र प्रक्रियाकाबारेमा जानकारी दिन सहज हुनेछ ।

क्रसं	जिल्ला	सम्झौता भएका एफएम रेडियो	संख्या
१	भक्तपुर	रेडियो जनसञ्चार एफएम	१
२	धादिङ	रेडियो धादिङ	१
३	दोलखा	कालिञ्चोक एफएम	१
४	गोरखा	रेडियो गोरखा	१
५	काठमाडौँ	रेडियो सगरमाथा, रेडियो नेपाल	२
६	काभ्रे	रेडियो नमोबुद्ध एफएम	१
७	ललितपुर	रेडियो सगरमाथा	१
८	मकवानपुर	रेडियो मकवानपुर	१
९	नुवाकोट	रेडियो त्रिशुली	१
१०	ओखलढुङ्गा	सहयात्री सामुदायिक रेडियो	१
११	रामेछाप	रेडियो त्रिपाती	१
१२	रसुवा	रेडियो रसुवा	१
१३	सिन्धुली	रेडियो सिद्धबाबा	१
१४	सिन्धुपाल्चोक	रेडियो सुनकोशी	१
जम्मा			१५

ट. पत्रपत्रिकासँग सम्झौता

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा सदाचार स्थापनाको लागि छापाको प्रयोग पनि गरिएको छ । जसले यस संस्थाकाबारेमा जानकारी दिने र गुनासो गर्ने फोन नम्बर तथा ईमेलसम्बन्धी जानकारी दिन मद्दत पुग्ने देखिन्छ । यसले पत्रपत्रिका अध्ययन गर्ने नागरिकसम्म पुग्दछ । हालसम्म १३ जिल्लामा विभिन्न पत्रपत्रिकासँग सम्झौता भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	सम्झौता भएका पत्रपत्रिका	संख्या
१	भक्तपुर	नयाँ पत्रिका	१
२	धादिङ	धादिङ आवाज दैनिक	१
३	दोलखा	दिक्षान दैनिक	१
४	गोरखा	सुरुवात दैनिक	१
५	काठमाडौँ	नयाँपत्रिका	२
६	काभ्रे	जनप्रतिरोध	१
७	ललितपुर	नयाँ पत्रिका	१
८	मकवानपुर	सम्बृदि समाज राष्ट्रिय दैनिक	१
९	नुवाकोट	त्रिशुली खबर	१
१०	ओखलढुङ्गा	भिजन दैनिक	१
११	रसुवा	सप्तकुण्ड पत्रिका	१
१२	सिन्धुली	प्रभात समाचार दैनिक	१
१३	सिन्धुपाल्चोक	लोकप्रिय समाचार	१
जम्मा			१३

ठ. पत्रकारहरूसँग बैठक तथा छलफल

राज्यको चौथो अङ्गको रूपमा रहेका पत्रकारहरूले जिल्लामा पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनाकाबारेमा कस्तो अनुभव रह्यो, सोबारेमा जानकारी लिन पत्रकारसँग बैठक तथा छलफल सम्पन्न गरिएको छ । सो छलफलमा सर्वप्रथम यस संस्थाको कार्यक्रमकाबारेमा जानकारी गराउने गरिएको छ । सोपश्चात् जिल्लामा उनीहरूले पुनर्निर्माणसम्बन्धी देखेका समस्या, चालुपर्ने कदमकाबारेमा जानकारी लिने गरिन्छ । सोपश्चात् हामीले जिल्लामा सञ्चालन गरेका कार्यक्रमहरूकाबारे आवश्यक सुझाव र हाम्रो सूचना आम-नागरिकसँग पुर्‍याउन आवश्यक सहयोग गर्न आह्वान गरिएको थियो । पत्रकारहरूसँगको छलफल हालसम्म १३ जिल्लामा सम्पन्न भइसकेको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	कमलविनायक, भक्तपुर	१
२	दोलखा	चरिकोट, दोलखा	१
३	गोरखा	गोरखा नगरपालिका	१
४	काठमाडौँ	लखनखेल, ललितपुर	१
५	काभ्रे	आईपीआरआर अफिस, गोरखा, काभ्रे	१
६	ललितपुर	लखनखेल, ललितपुर	१
७	मकवानपुर	आईपीआरआर अफिस, गोरखा, हेटौँडा	१
८	नुवाकोट	बिदुर नगरपालिका	१
९	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	१
१०	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका	१
११	रसुवा	धुन्चे, गोसाइकुण्ड गाउँपालिका	१
१२	सिन्धुली	आईपीआरआर अफिस, गोरखा, सिन्धुली	१
१३	सिन्धुपाल्चोक	एफएनजे हल, सिन्धुपाल्चोक	१
जम्मा			१३

ड. होर्डिङ्ग बोर्ड

संस्थाकाबारेमा जानकारी दिनुकासाथै आम-नागरिकलाई सूचनाप्रवाह गर्ने उद्देश्यले मानिस बढी चाप हुने ठाउँमा सबैले देख्ने गरी होर्डिङ्ग बोर्ड राखिएको छ । यसबाट पुनर्निर्माणसम्बन्धी समस्यामा परेका नागरिकहरूले फोनमार्फत् जानकारी लिन सक्नु भन्ने रहेको छ । हालसम्म १३ जिल्लामा यससम्बन्धी होर्डिङ्ग बोर्ड राख्ने काम सम्पन्न भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका (२), चाङ्गुनारायण नगरपालिका, भक्तपुर जिल्ला प्रशासन कार्यालय	४
२	धादिङ	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका	१
३	दोलखा	भिमेश्वर ६	१
४	गोरखा	आईपीआरआर अफिस, गोरखा	१
५	काठमाडौँ	गोकर्णेश्वर नगरपालिका	१
६	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ०७	१
७	ललितपुर	महालक्ष्मी नगरपालिका, गोदावरी नगरपालिका	२
८	मकवानपुर	हेटौँडा उप महानगरपालिका १३	१
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका ५, बेलकोटगडि ०७	२
१०	ओखलढुङ्गा	मिलनचोक ओखलढुङ्गा	१
११	रामेछाप	मन्थली बजार, मन्थली भैरेश्वर, खाडादेवी गाउँपालिका	३
१२	रसुवा	गोसाइकुण्ड गाउँपालिका ०६, कालिका गाउँपालिका ०२	२
१३	सिन्धुली	फिक्कल गाउँपालिका	१
जम्मा			२१

ढ. संस्थाबाट प्रकाशन भएका सामाग्रीको वितरण

यस संस्थाले समय/समयमा प्रकाशन गरेका सामाग्रीहरू जस्तै: क्यालेन्डर, न्यूजलेटर, नोटबुक, डट्पेन, सर्भेक्षण प्रतिवेदन, पर्चालगायत अन्य सामाग्री १४ वटै जिल्लामा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा वितरण गरिएको छ । यसले संस्थाका गतिविधिकाबारेमा सरकोकारवाला निकाय तथा आम-नागरिकलाई जानकारी दिन सहयोग पुर्‍याएको छ ।

ण. आर्थिक प्रतिवेदन सङ्कलन/छलफल

जिल्लामा पुनर्निर्माणसम्बन्धी कार्य गर्दैआइरहेको सरकारी निकायहरूजस्तै जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई (अनुदान व्यवस्थापन तथा स्थानीय पूर्वाधार), जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई (भवन) जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई (शिक्षा) साथै पुरातात्विक संरचनासम्बन्धी भएको खर्चको विवरण सङ्कलन गर्ने काम भएको छ । सो सङ्कलनपश्चात् सरोकारवालाहरू समेत सहभागी गराई एक छलफल कार्यक्रम आयोजना गर्ने योजना रहेको छ । हालसम्म १२ जिल्लामा यो काम सम्पन्न भएको छ ।

त. व्यवसायी/बैंकसँग छलफल

जिल्लामा पुनर्निर्माणसम्बन्धी कार्यक्रममा निजी क्षेत्रको भूमिका तथा उनीहरूको संलग्नताकाबारेमा एक छलफल कार्यक्रम आयोजना गरिएको छ । सो छलफलमा पुनर्निर्माणको क्रममा उनीहरूको सहयोग, बजारमा सामाग्रीको अवस्था, देखिएका चुनौतिकाबारेमा छलफल गरिएको थियो । साथै, बैंकहरूसँग किस्ता वितरणको अवस्था, बैंक-लोन, खाता सञ्चालनलगायत अन्य विषयमा छलफल भएको थियो । हालसम्म १० जिल्लामा यससम्बन्धी कार्य सम्पन्न भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	च्याम्बर अफ कमर्श, भक्तपुर	१
२	धादिङ	च्याम्बर अफ कमर्श, धादिङ (२)	२
३	दोलखा	चरिकोट दोलखा	१
४	काभ्रे	च्याम्बर अफ कमर्श, काभ्रे	१
५	ललितपुर	च्याम्बर अफ कमर्श, मंगलबजार (२)	२
६	मकवानपुर	हेटौडा नोबल होटल (२)	२
७	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका हल (२)	२
८	रामेछाप	मन्थली रामेछाप	१
९	सिन्धुली	आईपीआरआर अफिस, सिन्धुली	१
१०	सिन्धुपाल्चोक	बाह्रबिसे होटल चन्डेश्वरी	१
जम्मा			१४

थ. गैरसरकारी संस्थाहरूसँग छलफल

जिल्लामा पुनर्निर्माणसम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरेका तथा अन्य विषयमा समेत कार्य गरेका

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सिद्धार्थ कटेज, तिनकुने	१
२	दोलखा	चरिकोट, दोलखा	१
३	गोरखा	होटल गोरखा प्यालेस, गोरखा	१
४	काठमाडौँ	सिद्धार्थ कटेज, तिनकुने	१
५	काभ्रे	जागरण नेपाल, काभ्रे	१
६	ललितपुर	सिद्धार्थ कटेज, तिनकुने	१
७	मकवानपुर	नोबल होटल, हेटौडा	१
८	नुवाकोट	खुसी पाहुनाघर, नुवाकोट	१
९	रामेछाप	मन्थली, रामेछाप	१
१०	रसुवा	गोसाइकुण्ड ०६, डीसीसी हल	१
११	सिन्धुली	आईपीआरआर अफिस, सिन्धुली	१
जम्मा			११

गैरसरकारी संस्थाहरूलाई समेत एकै ठाउँमा भेला गराई पुनर्निर्माणको काममा सदाचार र पारदर्शिता अपनाउन अनुरोध गरिएको छ । सो छलफलमा उनीहरूले पुनर्निर्माण क्षेत्रमा देखेका समस्या तथा गैरसरकारी संस्थाले खेल्नुपर्ने भूमिकाकाबारेमा सुभाव सङ्कलन गरिएको थियो । यसले संस्थाको आन्तरिक जीवनमा पारदर्शी बनाउन सहयोग पुग्ने विश्वास लिइएको छ । हालसम्म ११ जिल्लामा यस्तो छलफल कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

द. सहायता कक्ष सञ्चालन

पुनर्निर्माणको काममा आवश्यक सहयोग गर्ने उद्देश्यले सहायता कक्ष सञ्चालन गरिएको छ । यस्तो सहायता कक्ष सम्बन्धित कार्यालयको बाहिरपट्टि बसी उनीहरूलाई प्रक्रियाकाबारेमा जानकारी, निवेदन लेखेर सहयोग, मानिसलाई भेट गराएर तथा अन्य प्रक्रियाबाट सहयोग गरिएको थियो । हालसम्म ११ जिल्लामा यो कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक ०९, भक्तपुर	१
२	धादिङ	निलकण्ठ नगरपालिका ०३	१
३	गोरखा	पालुङटार नगरपालिका	१
४	काठमाडौँ	नागार्जुन नगरपालिका ०६	१
५	काभ्रे	पाँचखाल नगरपालिका ०६	१
६	ललितपुर	महाकाल गाउँपालिका, गोठिखेल	१
७	मकवानपुर	हेटौडा ०४, मकवानपुर	१
८	ओखलढुङ्गा	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक शाखा	१
९	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका १२	१
१०	सिन्धुली	गोलाञ्जोर गाउँपालिका, कमलामाई नगरपालिका ०७	२
११	सिन्धुपाल्चोक	सुनकोशी गाउँपालिका ०३, हेलम्बु गाउँपालिका ०४	२
जम्मा			१३

घ. स्वयंसेवक तालिम तथा परिचालन

जिल्लामा एकजनामात्र कर्मचारी भएको र उसले सबै काम एकलै सम्पन्न गर्न नसक्ने भएकोले विभिन्न जिल्ला स्वयंसेवक छनौट गरी तालिम प्रदान गरिएको छ । यस्ता स्वयंसेवकलाई सहायता कक्ष, सार्वजनिक सुनुवाई, नीतिगत छलफललगायत अन्य कार्यक्रममा समेत परिचालन गरिएको छ । सो कार्य ९ जिल्लामा भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सिद्धार्थ कटेज, तिनकुने	१
२	धादिङ	आईपीआरआर अफिस, धादिङ	१
३	गोरखा	आईपीआरआर अफिस गोरखा, चौतारी	२
४	काठमाडौं	सिद्धार्थ कटेज, तिनकुने	१
५	काभ्रे	आईपीआरआर अफिस, धुलिखेल	१
६	ललितपुर	सिद्धार्थ कटेज, तिनकुने	१
७	मकवानपुर	आईपीआरआर अफिस, मकवानपुर	१
८	नुवाकोट	होटल स्टोन भ्यू, नुवाकोट	१
९	सिन्धुली	आईपीआरआर अफिस, सिन्धुली	१
जम्मा			१०

न. सरकारी भवन अवलोकन

भूकम्पमा क्षति भएको र हाल जिल्लामा पुनर्निर्माण भइरहेका भवनहरूको अवलोकन गरिएको छ । सो अवलोकनमा जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाईहरूका प्रतिनिधि, सम्बन्धित वडाको प्रतिनिधि, जिल्ला प्रशासन प्रतिनिधि, पत्रकार, नागरिक समाजका सदस्य तथा सम्बन्धित निर्माणाधीन कार्यालय प्रमुख तथा प्रतिनिधि

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	धादिङ	धादिङवेशी कार्यालय	१
२	गोरखा	गोरखा जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१
३	काठमाडौं	खानी तथा भुगर्भ विभाग	१
४	ललितपुर	जिल्ला पशुसेवा कार्यालय, लगनखेल	१
५	मकवानपुर	हेटौडा उपमहानगरपालिका	१
६	नुवाकोट	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय	२
७	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	१
८	रामेछाप	मन्थली कार्यालय	१
९	रसुवा	आमाछोदिङमो गा.पा ०६, गोसाइकुण्ड गा.पा. ०६ पोस्ट अफिस, गोसाइकुण्ड गापा ०६ महिला तथा बालबालिका केन्द्र, गोसाइकुण्ड गापा ०६ खानेपानी कार्यालय	४
१०	सिन्धुली	कमलामाई ०६, कमलामाई ०७	१
११	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा, सिन्धुपाल्चोक	१
जम्मा			१५

सहभागी हुन्छन् । सो अवलोकनमा निर्माणमा प्रयोग भएका सामग्री, मजदूर भूकम्पप्रतिरोधी घर बनाउन तालिम लिएको व्यक्ति भए नभएको, सम्पूर्ण लागत र सम्पन्न हुने मितिसमेतको होर्डिङ बोर्ड भए/नभएकोजस्ता विषयमा छलफल गरिन्छ । यसले निर्माणको कार्य छिटो सम्पन्न गर्न थप सहयोग पुग्ने देखिन्छ । हालसम्म ११ जिल्लामा यो कार्य सम्पन्न भएको छ ।

प. निजी आवास अवलोकन

निजी आवास अवलोकन सर्वेक्षण सम्पन्न गरिएको छ । यसमा कम्प्यूटरको माध्यमबाट रेन्डमरूपमा नमूना छनौट गरिएको थियो । यसको लागि लागूग्राही सूचीमा समावेश भएका २० वटा घरमा स्थलगत फारामसमेत भरी अवलोकन गरिएको थियो । पुनर्निर्माणको किस्ता पायो कि पाएन, किस्ता लिन अप्ठ्यारो भयो कि, प्राविधिक नियमित 'आए कि आएनन्' जस्ता विषयहरूमा उनीहरूको अनुभव सङ्कलन गरिएको छ । हाल १४ जिल्लामा यो कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	चाङ्गुनारायण ०२, ददिकोट	१
२	धादिङ	निलकण्ठ १२, कुमाल गाउँ	१
३	दोलखा	दोलखा बजार	१
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका १३, डराङ्गाउँ	१
५	काठमाडौं	बूढानिलकण्ठ ०७, हात्तिगौडा	१
६	काभ्रे	पनौती नगरपालिका ०४	१
७	ललितपुर	गोदावरी नगरपालिका ०२	१
८	मकवानपुर	हेटौडा ०५	१
९	नुवाकोट	बिदुर ०२	१
१०	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	१
११	रामेछाप	लिखु गाउँपालिका ०७, तिलपुङ्ग	१
१२	रसुवा	कालिका गाउँपालिका ०३	१
१३	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०६	१
१४	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा सांगाचोकगढी नगरपालिका १४	१
जम्मा			१४

फ. सम्पदा अवलोकन

पुनर्निर्माण हुने सबै संरचनाहरू भूकम्पप्रतिरोधी र गुणस्तरीय होस् भन्ने उद्देश्यकासाथ त्यस्ता संरचनाहरू टीआई नेपालद्वारा अवलोकन गरिएको छ । त्यस्ता

अवलोकनमा विभिन्न निकायका प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति रहेने गरेको थियो । हालसम्म ८ जिल्लामा यो कार्य सम्पन्न भइसकेको छ ।

क्रसं	जिल्ला	अवलोकन भएका सम्पदाहरू	संख्या
१	भक्तपुर	भक्तपुर दरबार स्क्वायर	१
२	गोरखा	गोरखकाली मन्दिर	१
३	काठमाडौँ	तिलिचो जगतपाल महाबिहार	१
४	ललितपुर	ब्रमायणी मन्दिर	१
५	नुवाकोट	नुवाकोट दरबार	१
६	ओखलढुङ्गा	गणेश मन्दिर	१
७	रसुवा	धुन्चे गुम्बा	१
८	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा कृष्ण मन्दिर	१
जम्मा			८

ब. खानेपानी अवलोकन

भूकम्पले क्षति पुऱ्याएको र हाल पुनर्निर्माण भइराखेको खानेपानी वितरणसम्बन्धी कार्यको अवलोकन गरिएको छ । सो अवलोकनमा उपभोक्ता, सञ्चार, गैरसरकारी संस्था, स्थानीय जनप्रतिनिधिको सहभागिता सम्पन्न गरिएको थियो । सो अवलोकनका क्रममा त्यस खानेपानीमा प्रयोग गरिएका सामग्रीको गुणस्तर, त्यसको लागत, सम्पन्न गर्नुपर्ने समयलगायतका विषयमा छलफलसमेत गरिएको थियो । सो कार्य १० जिल्लामा सम्पन्न भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका ०८	१
२	धादिङ	गजुरी गाउँपालिका	१
३	दोलखा	भीमेश्वर ०२, ताथली	१
४	काठमाडौँ	दक्षिणकाली नगरपालिका ०८	१
५	काभ्रे	बेथानचोक गाउँपालिका ०३	१
६	ललितपुर	बागमति गाउँपालिका ०३	१
७	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका ०३	१
८	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०२	१
९	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०५	१
१०	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा सांगाचोकगढी नगरपालिका १४	१
जम्मा			१०

भ. गुनासो सङ्कलन

पुनर्निर्माणको क्रममा देखिएका समस्या प्रत्यक्षरूपमा नागरिकसँग भेट गरी सङ्कलन गरिएको छ । त्यसक्रममा निजले स्वयं भोगेको अथवा देखेको समस्या सङ्कलन गर्ने काम गरिएको थियो । स्थानीय तहका कार्यालय तथा अन्य सरकारी निकायको अनुमतिमा यस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएका छन् । सो कार्यक्रमबाट आएका समस्याहरू लिपिवद्ध गरी सम्बन्धित निकायमा समाधानका लागि पत्रमार्फत् अथवा मौखिक जानकारीसमेत गराइन्छ । यसले सूचनाको पहुँचमा नरहेका नागरिकलाई समेत आफ्ना समस्या राख्नका लागि सजिलो माध्यम भएको छ । यो कार्यक्रम १४ जिल्लामा सम्पन्न भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका ०९	१
२	धादिङ	धुनिबेशी नगरपालिका ०७	१
३	दोलखा	मेलुङ्ग गाउँपालिका, टुन्डिखेल	१
४	गोरखा	पालुङ्गटार नगरपालिका	१
५	काठमाडौँ	नागरजुन नगरपालिका ०६, रामकोट	१
६	काभ्रे	पाँचखाल नगरपालिका ०६	१
७	ललितपुर	माहाकाल गाउँपालिका, गादिखेल	१
८	मकवानपुर	हेटौँडा ०४, वार्ड अफिस	१
९	नुवाकोट	लिखु ०१, नुवाकोट	१
१०	ओखलढुङ्गा	मोलुङ्ग ०२, रामपुर	१
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका १२, गेलु	१
१२	रसुवा	आमाछोदिङमो गाउँपालिका, गोलजुङ्ग	१
१३	सिन्धुली	गोलाञ्जोर गाउँपालिका, कमलामाई नगरपालिका ०७	२
१४	सिन्धुपाल्चोक	सुनकोशी गाउँपालिका ०३, हेलम्बु गाउँपालिका ०४	२
जम्मा			१६

म. सार्वजनिक सुनुवाई

पुनर्निर्माणको समस्याकाबारेमा जानकारी लिन आम-नागरिक जिल्ला कार्यालयसम्म आउँदा धेरै खर्चिलो हुने भएकाले यस संस्थाको संयोजनमा गाउँपालिका तथा नगरपालिकासँगको सहकार्यमा सार्वजनिक

सुनुवाई कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो । यसमा पुनर्निर्माणसम्बन्धी कार्यरत संस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरूलाई उपस्थित नागरिकले आफ्ना जिज्ञासा राखेका थिए । सो जिज्ञासाको जवाफ सम्बन्धित निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिले दिएका थिए । यस किसिमको कार्यक्रमले आम-नागरिकलाई आफ्ना समस्या आफ्नै घरदैलोमा समाधान गर्न सहज भएको थियो । यस्तो कार्यक्रम १४ जिल्लामा सम्पन्न भएको छ ।

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका ०९	१
२	धादिङ	धुनिवेशी नगरपालिका ०७	१
३	दोलखा	मेलुङ्ग गाउँपालिका, टुँडिखेल	१
४	गोरखा	पालुङ्गटार नगरपालिका	१
५	काठमाडौँ	नागरजुन नगरपालिका ०६, रामकोट	१
६	काभ्रे	पाँचखाल नगरपालिका ०६	१
७	ललितपुर	माहाकाल गाउँपालिका, गाटिखेल	१
८	मकवानपुर	हेटौडा ०४, हेटौडा क्याम्पस	१
९	नुवाकोट	लिखु ०१, नुवाकोट	१
१०	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	१
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका १२, गेलु	१
१२	रसुवा	आमाछोदिङमो गाउँपालिका ०४, गोलजुङ्ग	१
१३	सिन्धुली	गोलाञ्जोर गाउँपालिका कार्यालय	१
१४	सिन्धुपाल्चोक	इन्द्रावती गाउँपालिका	१
जम्मा			१४

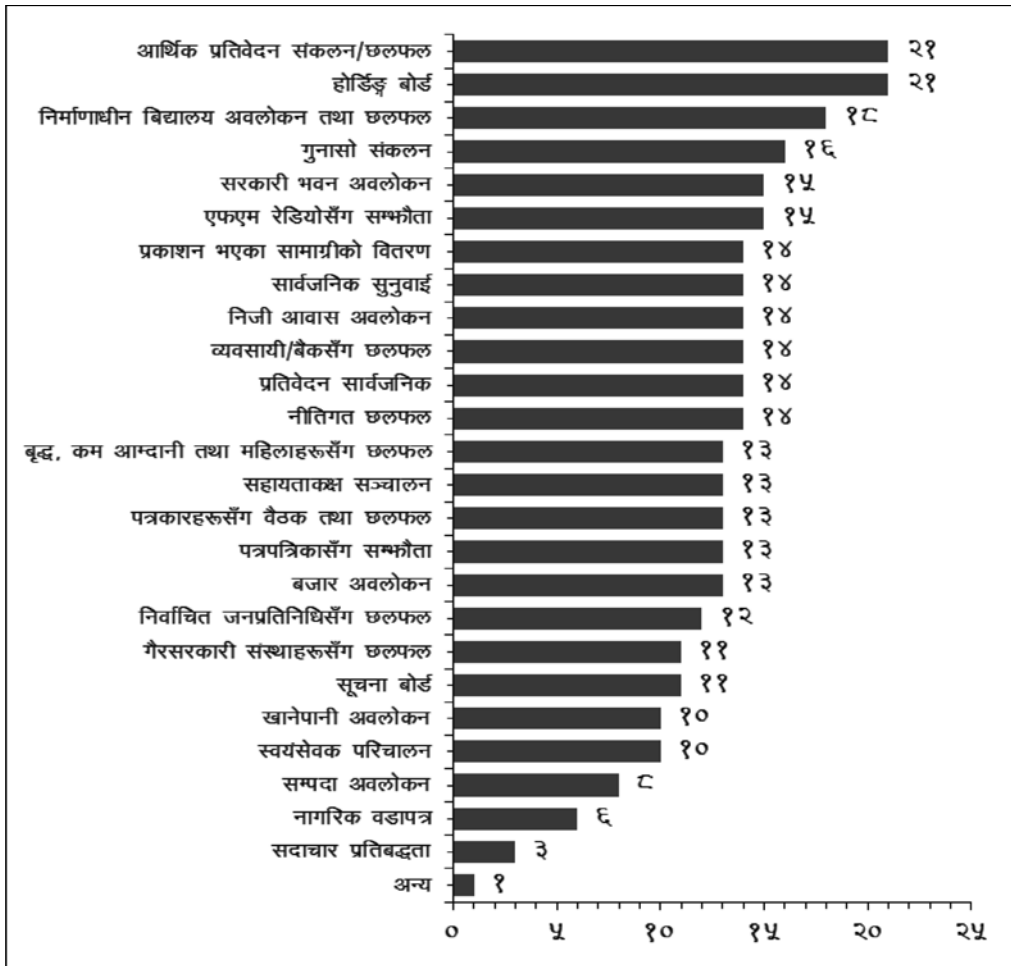
य. कम आम्दानी भएका बृद्ध र महिलासँग छलफल

टीआई नेपालले कम आम्दानी भएका बृद्ध र महिलाहरूसँग विभिन्न जिल्लामा छलफल सञ्चालन गरेको छ । सो क्रममा बृद्ध, अशक्त, महिलाहरूको अवस्था कस्तो छ । उनीहरूको समूहमा रहेपछि सरकारको तर्फबाट कस्तो सहयोग भयो जस्ता विषयमा छलफल गरिएको थियो । यस्ता छलफलले उनीहरूको कुरा र समस्या पनि नीति/निर्माण गर्ने तहसम्म पुर्‍याउन पहल गरिएको थियो । यसले उनीहरूको दुःख/पिडामा केही मलम गर्न सक्ने देखिन्छ । यो कार्यक्रम १३ जिल्लामा सम्पन्न भएको छ ।

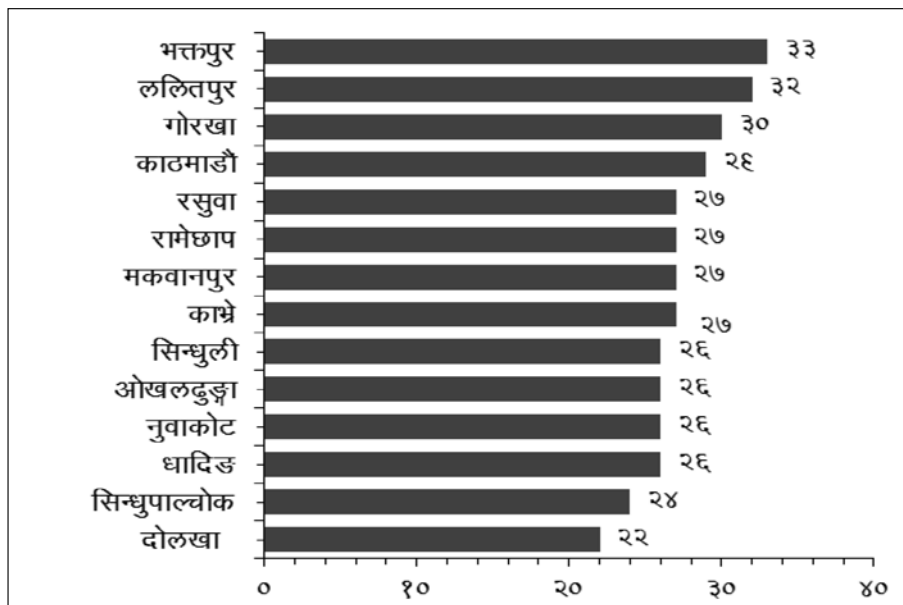
क्रसं	जिल्ला	स्थान	संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका ०७	१
२	धादिङ	सिद्धलेख गाउँपालिका ०४	१
३	दोलखा	कालिञ्चोक गाउँपालिका	१
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका १३	१
५	काठमाडौँ	कागेश्वरी नगरपालिका १	१
६	काभ्रे	धुलिखेल ११, सासकोट	१
७	ललितपुर	बागमति गाउँपालिका ०३	१
८	मकवानपुर	हेटौडा १२, भोर्ले	१
९	ओखलढुङ्गा	मानेभन्ज्याङ्ग गाउँपालिका	१
१०	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०६	१
११	रसुवा	गोसाइकुण्ड गाउँपालिका ०६	१
१२	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०६	१
१३	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा, सिन्धुपाल्चोक	१
जम्मा			१३

**भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा
सदाचार अपनाऔँ ।**

१४ जिल्लामा भएका विभिन्न कार्यक्रमहरूको सङ्ख्या

प्रत्येक जिल्लामा भएका कार्यक्रमको सङ्ख्या

एलाक आउटरिच कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न गतिविधि

(चैत १८ देखि भदौ १५ सम्म, अप्रिल - अगष्ट २०१८)

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालमा आवद्ध भई विभिन्न जिल्लाका नागरिक संस्थाहरू स्थानीयस्तरमा भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान सञ्चालन गरिरहेका छन् । टीआई नेपालले अहिले सञ्चालन गरिरहेको एलाक आउटरिच कार्यक्रम चितवन, रूपन्देही, गुल्मी, कैलाली, सुर्खेत र कास्कीसमेत ६ जिल्लामा सञ्चालन भइरहेको छ । ती संस्थाहरूले सम्पन्न गरेका गतिविधि निम्नानुसार रहेका छन्:

सुशासन अभियान, गुल्मी

मोबाइल एलाक-१

सुशासन अभियान गुल्मीले मोबाइल एलाक सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ वैशाख १२ गते (अप्रिल २५) जिल्ला प्रशासन कार्यालय तम्घास गुल्मीको परिसरमा गुनासो डेस्क राखी सञ्चालन गरेको थियो । जिल्ला प्रशासन कार्यालयले प्रदान गर्ने सेवासम्बन्धमा सेवाग्राहीबाट गुनासो संकलन गरी समाधानका लागि पहल गर्ने उद्देश्यले कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो । कार्यक्रममा ११ वटा गुनासो दर्ता भएका थिए । गुनासो गर्नेहरूमध्ये ४ महिला, ७ पुरुष रहेका थिए ।

समाधान भएका गुनासा : जिल्ला प्रशासन कार्यालय गुल्मीमा नागरिकका लागि सोधपुछ कक्षको व्यवस्था गरिएको, कर्मचारीलाई चिया, खाजा खाने निश्चित समय तोकिएको, कर्मचारीहरूले नियमितरूपमा ड्रेस तथा परिचय-पत्र लगाउने गरेको, कर्मचारीले पोसाक तथा परिचय-पत्र लगाए वा नलगाएको भनी प्रमुख जिल्ला अधिकारीबाट नियमित अनुगमन हुने गरेको, सेवाग्राहीलाई बस्नको लागि उचित बेञ्चको व्यवस्था गरिएको, सेवाप्रवाह गर्ने क्रममा बृद्ध, अपाङ्ग अशक्तलाई उचित प्राथमिकता दिने कोशिस गरेको जस्ता कामहरू समाधान भइसकेका छन् भने केही समाधान हुने प्रक्रियामा रहेका छन् । प्राप्त गुनासोहरूमध्ये ६ वटा गुनासो समाधान भएका छन् ।

केही समाधान भइसकेको र केही समाधान हुने प्रक्रियामा रहेका छन् ।

मोबाइल एलाक-२

सुशासन अभियान गुल्मीले मोबाइल एलाक सम्पन्न गरेको छ । यो कार्यक्रम २०७५ जेठ १३ (मे २७) गते रेसुङ्गा नगरपालिका कार्यालय तम्घास गुल्मीको परिसरमा सञ्चालन गरिएको थियो । रेसुङ्गा

नगरपालिका कार्यालयले प्रदान गर्ने सेवा के/कस्तो रहेको छ भन्ने जान्नका लागि सेवाग्राहीको गुनासो सुन्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । सो कार्यक्रममा महिला ३, पुरुष ८ समेत जम्मा ११ जना जनाले गुनासो टिपाएका थिए ।

समाधान भएका गुनासो: हालसम्म ४ वटा गुनासो समाधान भइसकेका छन् । जस्तै: सम्पन्न योजनाको भुक्तानी, सडकमा परेका खाल्डाहरू पुर्ने तथा सडक मर्मत, नाली मर्मत, अपाङ्ग लक्षित कार्यक्रमको रकम निकासी, तम्घास बजार क्षेत्रमा निश्चित पार्किङस्थलको व्यवस्थाजस्ता कामहरू समाधान भइसकेका छन् भने केही समाधान गरिने प्रक्रियामा रहेका छन् ।

मोबाइल एलाक-३

सुशासन अभियान गुल्मीले २०७४ जेठ २९ गते रेसुङ्गा नगरपालिका ९ उपल्लो तम्घासमा रहेको जिल्ला मालपोत कार्यालय गुल्मीको परिसरमा गुनासो डेक्स राखि सेवाग्राहीहरूको गुनासो सुन्ने कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । मालपोत कार्यालयले प्रदान गर्ने सेवासम्बन्धमा सेवाग्राहीको गुनासो लिइएको थियो । त्यसक्रममा ९ वटा गुनासो प्राप्त भएको थियो । गुनासो गर्नेहरूमा महिला ३, पुरुष ६ गरी जम्मा ९ जना रहेका थिए ।

समाधानको पहल: गुनासा समाधानका पहलका निम्ति प्राप्त सबै गुनासोहरूका बारेमा मालपोत कार्यालय प्रमुख खुपबहादुर केसी तथा विद्युत् प्रधिकरण गुल्मी शाखा प्रमुख नारायण अर्यालसँग भेटघाट तथा छलफल गरी ध्यानाकर्षण गरियो ।

साथै, उहाँहरूले प्राप्त सबै गुनासाहरू समाधान गर्न पहल गर्ने र त्यस्तो गुनासो दोहोरिन नदिने प्रतिवद्धता जनाउनुभयो । प्राप्त गुनासोहरूमध्ये केही समाधान हुने प्रक्रियामा रहेका छन् ।

मोबाइल एलाक-४

सुशासन अभियान गुल्मीले आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र गुल्मीको परिसरमा मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । मोबाइल एलाक २०७५ साउन १२ (तदनुसार १२ अगस्ट, २०१८) गते आयोजना गरिएको थियो । आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रले प्रदान गर्ने सेवासम्बन्धमा भएका वा हुनसक्ने अनियमितता, ढिलासुस्ती, भ्रष्टाचार लापरबाहीको सम्बन्धमा नागरिक तथा सेवाग्राहीको गुनासो सुन्ने र गुनासोकाबारेमा आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र प्रमुखलाई ध्यानाकर्षण तथा सचेत गराई उक्त समस्या दोहोरिन नदिन प्रतिवद्ध गराउने उद्देश्यकासाथ सो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । दैनिक ३०/४० जना सेवाग्राहीले सेवा लिने जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रको सेवासम्बन्धबारे कार्यक्रममा जम्मा ९ वटा गुनासो दर्ता भएका थिए । जसमा ५ महिला र ४ पुरुषले ९ वटा गुनासो दर्ता गराएका थिए ।

त्यसैगरी, गुनासा समाधानको पहलका निम्ति प्राप्त सबै गुनासाहरूकाबारेमा जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रका निमित्त प्रमुख चन्द्रकान्त भुसालसँग भेटघाट एवं छलफल गरी ध्यानाकर्षण गराइएको थियो । उहाँले प्राप्त सबै गुनासोहरू जायज भएकाले दोहोरिन नदिने प्रतिवद्धता जनाउनुभयो । प्राप्त ९+३ गरी १२ वटा गुनासोहरू समाधान हुने प्रक्रियामा रहेका छन् । गुनासो दर्ता गराउनेहरूमा ५ महिला ७ पुरुष थिए ।

२. बजेट ट्रयाकिङ/सामाजिक परीक्षण

सुशासन अभियान गुल्मीले सामाजिक परीक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । सामाजिक परीक्षण २०७५ वैशाख १४ गते (अप्रिल २७, २०१८) जिल्ला कारागार कार्यालय तम्घास गुल्मीमा गरिएको थियो ।

जिल्ला कारागार कार्यालयको बजेट अवस्था, लेखा-परीक्षणको अवस्था, भौतिक अवस्था, कैदीबन्दीहरूको अवस्थाकाबारेमा छलफल गर्ने उद्देश्यकासाथ कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । कार्यक्रममा ३ महिला र ११ पुरुष गरी १४ जनाको उपस्थिति रहेको थियो । कार्यालयकी सह-लेखापाल खिमा अर्यालले वार्षिक आय-व्ययबारे जानकारी गराउनुभएको थियो । कार्यक्रममा कार्यालयसम्बन्धी केही गुनासोहरू पनि प्राप्त भएका थिए ।

जसमा कारागारमा कैदीबन्दी क्षमता २५ भए पनि क्षमताभन्दा बढी ६७ जना कैदीबन्दी राखेको, अहेव, अनमीको दरबन्दी रहेको, तर पटक/पटक माग गर्दा पनि कर्मचारी नदिएको, बेलाबेला पानीको समस्या हुने गरेकोलगायतका गुनासोहरू प्राप्त भएका थिए । जसकाबारेमा कार्यक्रममा छलफल गरी सम्बन्धित

निकायको ध्यानाकर्षण गराउन सबैले पहल गर्ने प्रतिवद्धता जनाइएको थियो ।

३. गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको बैठक/एनजीओ अलाइन्स-१

सुशासन अभियान गुल्मीले भ्रष्टाचार विरुद्ध क्रियाशील गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको बैठक सम्पन्न गरेको छ । बैठक २०७५ वशाख १३ (अप्रिल २६, २०१८) गतेका दिन सुशासन अभियान गुल्मीको कार्यालयमा सम्पन्न गरिएको थियो ।

बैठकका एजेन्डा: सुशासनको पक्षमा आ-आफ्नो संस्थाको तर्फबाट हालसम्म भए/गरेका कामहरूको समीक्षा गरिएको थियो । साथै, आगामी दिनमा सुशासनको पक्षमा आवाज उठाउँदै सहकार्य गर्ने सम्बन्धमा पनि छलफल गरिएको थियो ।

सहभागिता: बैठकमा महिला १ र पुरुष ८ गरी जम्मा ९ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

निर्णय: सञ्जालको उद्देश्यबमोजिम जवाफदेही, पारदर्शिता र भ्रष्टाचार विरुद्ध भए गरेका कामहरूको समीक्षा गर्दा गुल्मी जिल्लामा सञ्चालित विकास आयोजनाहरूले कानूनबमोजिम सार्वजनिक गर्नुपर्ने परियोजना विवरणहरू सम्बन्धित आयोजना सञ्चालकहरूले आयोजनास्थलमा राख्नुपर्नेमा कतिपय आयोजनाको विवरण सम्बन्धित स्थानमा नराखिएको हुँदा सम्बद्ध परियोजनाको विवरण राख्न लगाउन सम्बन्धित निकायमा ध्यानाकर्षण गराउने निर्णय गरेको थियो ।

एनजीओ एलायन्स-२

सुशासन अभियान गुल्मीले गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको बैठक सम्पन्न गरेको छ । बैठक २०७५ भदौ ३ (अगस्ट १९, २०१८) गते आयोजना गरिएको थियो । बैठकमा सुशासनको पक्षमा आ-आफ्नो संस्थाको तर्फबाट हालसम्म भए/गरेका कामहरूको समीक्षा गर्ने र आगामी दिनहरूमा सुशासनको पक्षमा आवाज उठाउन सहकार्य गर्ने सम्बन्धमा छलफल गर्नको लागि उक्त बैठक गरिएको थियो ।

बैठकमा महिला २ र पुरुष १४ गरी १६ जनाको सहभागिता रहेको थियो । बैठकमा सहभागी संस्थाका प्रतिनिधिले सञ्जालको उद्देश्यबमोजिम भ्रष्टाचार विरुद्ध र सुशासनको पक्षमा हालसम्म भए गरेका कामहरूको समीक्षाका साथै सार्वजनिक निकायमा हुने गरेका भ्रष्टाचार, ढिलासुस्ती र अनियमिततालगायतका विषयमा जनचेतना जागृत गराउनेखालका कार्यक्रमहरू उपयुक्त समयमा सञ्चालन गर्ने; र सुशासनको पक्षमा सञ्जालको तर्फबाट संयुक्तरूपमा आवाज अठाउने तथा सहकार्य गर्ने निर्णय गरेको थियो ।

नागरिक सरोकार संघ, सुर्खेत

मोबाइल एलाक-१

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले भेरी गङ्गा नगरपालिका सुर्खेतमा मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । २०७४ चैत २२ (५ अप्रिल, २०१८) गते आयोजित सो मोबाइल एलाक कार्यक्रममा १२ वटा गुनासो संकलन गरिएको थियो । ती गुनासोकर्ताहरूमध्ये ४ जना महिला र ८ जना पुरुष रहेका थिए ।

मोबाइल एलाक-२

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले गुर्भाकोट नगरपालिका सुर्खेतमा मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । २०७५ जेठ १७ (३१ मे, २०१८) गते आयोजित सो मोबाइल एलाक कार्यक्रममा १० वटा गुनासो संकलन गरिएको थियो । ती गुनासोकर्ताहरूमध्ये २ जना महिला र ८ जना पुरुष रहेका थिए ।

मोबाइल एलाक-३

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले बराहताल गाउँपालिका सुर्खेतमा मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । २०७५ जेठ २७ (१० जुन, २०१८) गते आयोजित सो मोबाइल एलाक कार्यक्रममा ७ वटा गुनासो संकलन गरिएको थियो । ती गुनासोकर्ताहरू मध्ये २ जना महिला र ५ जना पुरुष रहेका थिए ।

मोबाइल एलाक-४

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले २०७५ असार २४ (जुलाई ८, २०१८) गते सुर्खेत उपत्यका खानेपानी उपभोक्ता संस्थामा मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम स्थानीय नागरिकबाट सार्वजनिक सेवाप्रवाह सम्बन्धमा गुनासो संकलन गरी समाधानको पहल गर्न आयोजना गरिएको थियो । प्राप्त सबै गुनासोहरू समाधान भइसकेका छन् ।

कार्यक्रमका दौरान ११ महिला र १५ पुरुष गरी जम्मा २६ जनाले गुनासो दर्ता गराएका थिए ।

विकास प्रतिवद्धता अनुगमन समिति बैठक-१

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले मालपोत कार्यालय सुर्खेतमा अनुगमन समितिको बैठक सम्पन्न गरेको छ । २०७४ चैत २७ गते (तदनुसार १० अप्रिल २०१८) आयोजित बैठकमा मालपोत कार्यालयका कर्मचारीहरूको उपस्थिति रहेको थियो । बैठकले विगतमा गठित सुशासन प्रतिवद्धता कार्यान्वयन तथा अनुगमन समितिका अधिकांश पदाधिकारी र सदस्यहरू सुरुवा भई अन्यत्र गइसक्नु भएकाले मालपोत अधिकृत दुर्गाप्रसाद आचार्यको संयोजकत्वमा सो समितिलाई पुनर्गठन गर्‍यो ।

बैठकमा १ महिला र ४ पुरुष गरी जम्मा ५ जनाको उपस्थिति रहेको थियो ।

विकास प्रतिवद्धता अनुगमन समिति बैठक-२

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले २०७५ वैशाख ३ गते (२०१८/०५/१७) विकास प्रतिवद्धता अनुगमनसमितिको बैठक सम्पन्न गरेको छ । बैठक विगतमा गठित सुशासन प्रतिवद्धता कार्यान्वयन तथा अनुगमन समितिका अधिकांश पदाधिकारी तथा सदस्यहरू सुरुवा भई अन्यत्र जानुभएकाले प्रमुख जिल्ला अधिकारी सीताराम कार्कीको संयोजकत्वमा समिति पुनर्गठन गर्नका लागि आयोजना गरिएको थियो ।

बैठकमा डीपी सम्झौताबारे जिल्ला प्रशासन कार्यालयका कर्मचारीहरूसँग छलफल गरिएको थियो ।

विकास प्रतिवद्धता अनुगमन समिति बैठक-३

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले २०७५ साउन १० (जुलाई २६, २०१८) गते नापी कार्यालय वीरेन्द्रनगर सुर्खेतमा डीपी मिटिङ सम्पन्न गरेको छ ।

एनजीओ अलाइन्स मिटिङ-१

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले कार्यालयको सभाकक्षमा गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको बैठक सम्पन्न गरेको छ । २०७५ बैशाख ०९ (तदनुसार २२ अप्रिल २०१८) आयोजित उक्त उक्त बैठक आगामी समयमा सहकार्यका लागि प्रतिबद्ध सबै संस्थाहरूले सञ्चालन गर्ने ओरियन्टेसन एवं फिल्ड कार्यक्रममा यथासम्भव नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतलाई सहभागी बनाउने र ऐक्यपद्धता साथ कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले आयोजना गरिएको थियो । बैठकमा ४ जना पुरुष र ४ जना महिलासमेत गरी जम्मा ८ जनाको उपस्थिति रहेको थियो ।

एनजीओ अलाइन्स मिटिङ-२

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले कार्यालयको सभाकक्षमा गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको बैठक सम्पन्न गरेको छ । एनजीओ अलाइन्सको बैठक २०७५ असार ११ (२४ जुन २०१८) गते सम्पन्न भएको हो । बैठकमा २ महिला र ४ पुरुष गरी ६ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

बजेट ट्र्याकिङ/सामाजिक परीक्षण

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले सामाजिक परीक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ वैशाख २७ (२०१८/०५/१०) गते सम्पन्न भएको हो । कोपिला माध्यामिक विद्यालय पर्सेनीको भवन तथा कक्षा कोठा निर्माणसम्बन्धी बजेट ट्र्याकिङ तथा सामाजिक लेखा-परीक्षणसम्बन्धी कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा २ महिला र ४९ पुरुष गरी जम्मा ५१ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

एनजीओ एलाइन्स

सदाचारको लागि सामाजिक पहलले गैरसरकारी संस्थाहरूसँग बैठक सम्पन्न गरेको छ । २०७५ जेठ १९ (२ जुन, २०१८) गते आयोजना गरिएको सो कार्यक्रमको उद्देश्य गैरसरकारी संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी उनीहरूको आन्तरिक सुशासन अभिवृद्धि गरी जवाफदेही बनाउनु हो । साथै, त्यस्ता संस्थाहरूसँग सहकार्यले भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानलाई अगाडि बढाउने ध्येय पनि राखिएको थियो । बैठक धनगढी उपमहानगरपालिकाको कार्यालय हसनपुर ५ कैलालीमा आयोजना गरिएको थियो । कार्यक्रममा ४ महिला र २८ पुरुष गरी ३२ जनाको उपस्थिति रहेको थियो ।

डीपी मिटिङ-१

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले २०७५ साउन १० (जुलाई २६, २०१८) गते नापी कार्यालय वीरेन्द्रनगर सुर्खेतमा डीपी मिटिङ सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम नापी कार्यालय वीरेन्द्रनगर, सुर्खेतमा आयोजना गरिएको थियो । नापी अधिकृत राजेन्द्र थापाको अध्यक्षतामा बसेको बैठकमा नापी कार्यालयका वीष्णुप्रसाद शर्मा, युवराज आचार्य र लालप्रसाद चापाईलगायत नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतका उपाध्यक्ष तीर्थजङ्ग शाही र संघका कार्यालय सहायक वीरबहादुर माभीको समेत उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रममा ६ जना (पुरुष) को उपस्थिति रहेको थियो ।

डीपी मिटिङ-२

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले २०७५ साउन ३१ (जुलाई १६, २०१८) गते मालपोत कार्यालय वीरेन्द्रनगर सुर्खेतमा डीपी मिटिङ सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम मालपोत कार्यालय वीरेन्द्रनगर, सुर्खेतमा आयोजना गरिएको थियो । मालपोत अधिकृत कृष्णप्रसाद पोखरेलको अध्यक्षतामा बसेको थियो । कार्यालयका अन्य कर्मचारी नरबहादुर घर्ती नायव सुब्बा, धनसरा रानामगर लेखापाल, लक्ष्मीकुमार विक. र नागरिक सरोकार संघका उपाध्यक्ष तीर्थजङ्ग शाही र कार्यक्रम सहायक वीरबहादुर माभीको उपस्थिति रहेको थियो । त्यस कार्यालयमा नागरिक सरोकार संघ सुर्खेत र मालपोत कार्यालयबीच विगतमा गरिएको प्रतिवद्धताअनुरूप सुशासनको अनुभूति हुनेगरी सेवाग्राही हरूलाई सेवा प्रदान गरिएको र आगामी दिनमा पनि सदाचारपूर्ण सेवा प्रदान गर्ने प्रतिवद्धता पनि जनाइएको थियो ।

एनजीओ अलाइन्स

नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतले २०७५ भदौ १२ (अगस्ट

२८, २०१८) गते एनजीओ अलाइन्सको बैठक सम्पन्न गरेको छ । बैठक संघको कार्यालयमा आयोजना गरिएको थियो । बैठकमा ५ महिला र २ पुरुष गरी ७ जनाको उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रममा वातावरण सुधार समाज सुर्खेतबाट शोभा ढकाल, बालबालिका सशक्तिकरण समाज सुर्खेतबाट लक्ष्मी विक., दलित पीडित मञ्च सुर्खेतबाट मञ्जु मेदासी शाह, नवजोति केन्द्र सुर्खेतबाट जरमाया भाट र रामकुमारी थापा र नागरिक सरोकार संघ सुर्खेतका अध्यक्ष पीताम्बर ढकालको उपस्थिति रहेको थियो ।

भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान, चितवन

मोबाइल एलाक-१

भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान चितवनले जिल्लास्थित राजस्व कार्यालयमा मोबाइल एलाक सञ्चालन गरेको छ । २०७५ बैशाख १६ (अप्रिल २९ २०१८) गते आयोजित सो कार्यक्रममा ३ वटा गुनासो संकलन गरिएको थियो । गुनासो गर्नेहरूमध्ये २ पुरुष र १ महिला रहेका थिए । ३ वटै गुनासो समाधान भइसकेको छ ।

गुनासो समाधान: कार्यालय प्रमुखसँग बसी संस्थालाई प्राप्त गुनासोबारे छलफल गरियो र समाधानका लागि आग्रह गरिएको छ ।

मोबाइल एलाक-२

भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान चितवनले भरतपुर महानगरपालिकाको कार्यालयमा मोबाइल एलाक सञ्चालन गरेको छ । २०७५ जेठ १३ (मे २७ २०१८) गते आयोजित सो कार्यक्रममा ९ वटा गुनासो संकलन गरिएको थियो । गुनासो गर्नेहरूमध्ये ४ पुरुष र ५ महिला गरी ९ जना रहेका थिए । समाधान गर्ने प्रतिवद्धता जनाए पनि समाधान भइनसकेको ।

मोबाइल एलाक-३

भ्रष्टाचार विरुद्ध अभियान चितवनले भरतपुर अस्पतालको सेवासम्बन्धमा केन्द्रित रही मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ साउन ३० गते सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रममा ६ वटा गुनासो प्राप्त भएका थिए । ४ महिला र २ पुरुष गरी जम्मा ६ जना गुनासो दर्ता गरेका थिए । सबै गुनासो समाधान हुन बाँकी रहेका छन् ।

समाधानको पहल

गुनासाहरूको सम्बन्धमा भरतपुर अस्पतालका मेसु रविन खडकाको ध्यानाकृष्ट गराइएको थियो । अस्पतालसँग सम्बन्धित गुनासो समाधानका लागि पहल गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनुभयो ।

बजेट ट्र्याकिङ-१

भ्रष्टाचार विरुद्ध अभियान चितवनले भरतपुर महानगरपालिका वडा नं. १ देखि १२ सम्मका उपभोक्ता समितिका संयोजकहरूलाई उपस्थित गराई सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । २०७५ साउन २ गते तदनुसार १८ जुलाई २०१८ मा सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रममा ४ महिला र २८ पुरुष गरी ३२ जनाको सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रममा भरतपुर महानगरपालिका वडा नं. ९ का पतञ्जली उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष श्री रेशमलाल पौडेलले बाटो पिचको उपभोक्ता समितिको अध्यक्षका हैसियतले बाटो पिचका क्रममा आफूले गरेका प्रक्रिया र बजेट निकास प्रक्रियाहरूबारे जानकारी दिनुभयो । प्रस्तुतिका क्रममा ५ प्रतिशत प्राविधिक सेवाशुल्क, ५ प्रतिशत मर्मत/सम्भार शुल्क राखेर बाँकी सबै रकम प्राप्त भएको जानकारी पनि गराउनुभयो । अध्यक्षले २३२ मिटर बाटो पिच भएको र त्यसका लागि १५,००,००० लागत रहेको सम्बन्धमा जानकारी गराउनुभएको थियो । कार्यक्रम भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानका अध्यक्ष श्री भीमबहादुर श्रेष्ठको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको थियो ।

बजेट ट्र्याकिङ-२

भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान चितवनले भरतपुर महानगरपालिका वडा नं. ४ को डाँडैडाँडा मार्गको बजेट ट्र्याकिङ कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । २०७५/०५/०५ (तदनुसार २१ अगस्ट २०१८) गते सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रम भ्रष्टाचार विरुद्ध सहयोगी समूह भरतपुर ४ को समन्वयमा आयोजना गरिएको थियो । कार्यक्रमसो समूहका संयोजक यमलाल कँडेलको अध्यक्षता, भरतपुर महानगरपालिका वडा नं. ४ का निमित्त वडाध्यक्ष प्रेम पाठकको प्रमुख आतिथ्यता र भीमबहादुर श्रेष्ठको विशेष उपस्थितिमा सञ्चालन गरिएको थियो ।

भगवती उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष सूर्यप्रसाद सापकोटाद्वारा डाँडैडाँडा मार्ग पिच गर्ने क्रममा भएका सम्पूर्ण प्रक्रियाहरूकाबारेमा प्रस्तुति गर्नुभएको थियो । वडा नं. ४ मा सञ्चालित योजनाहरूको उपभोक्ता समितिका अध्यक्षहरू तथा प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रममा ५ महिला ४० पुरुष गरी जम्मा ४५ जनाको उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रममा योजना सम्झौता र बजेट निकाशाका क्रममा देखिने हैरानी र कठिनाइहरूकाबारेमा प्रश्न उठाइएको थियो । २३० मिटर बाटो पिच गर्न १५ लाख रुपैयाँ खर्च गरिएको विवरण दिइयो ।

डीपी मिटिङ-१

भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान चितवन र जिल्ला प्रशासन

कार्यालयले समीक्षा बैठक सम्पन्न गरेका छन् । बैठक २०७५ वैशाख ६ (अप्रिल १९) गते सम्पन्न बैठकमा दुई कार्यालयबीच सम्पन्न विकास प्रतिवद्धताको कार्यान्वयन सम्बन्धमा समीक्षा गरिएको थियो । बैठकमा सम्झौताअनुरूपका प्रावधान कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरिएको थियो । बैठक प्रमुख जिल्ला अधिकारी नारायणप्रसाद भट्टको अध्यक्षतामा बसेको थियो । बैठकमा ५ जनाको उपस्थिति रहेको थियो । सहभागीहरूमध्ये २ महिला र ३ पुरुष रहेका थिए ।

डीपी मिटिङ-२

भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान चितवन र जिल्ला मालपोत कार्यालयले समीक्षा बैठक सम्पन्न गरेका छन् । बैठक २०७५ वैशाख ९ (अप्रिल २२) गते सम्पन्न बैठकमा दुई कार्यालयबीच सम्पन्न विकास प्रतिवद्धताको कार्यान्वयन सम्बन्धमा समीक्षा गरिएको थियो । बैठक नि. कार्यालय प्रमुख खेमनारायण पौडेलको अध्यक्षतामा बसेको थियो । बैठकमा सम्झौताअनुरूपका प्रावधान कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवद्धता गरिएको थियो । बैठकमा ९ जनाको उपस्थिति रहेको थियो । सहभागीहरूमध्ये २ महिला र ७ पुरुष रहेका थिए ।

डीपी मिटिङ-३

भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान चितवनले जिल्ला प्रशासन कार्यालय चितवनका प्रमुख जिल्ला अधिकारी जितेन्द्र बस्नेतज्यूको अध्यक्षतामा २०७५ साउन २८ तदनुसार १३ अगस्ट, २०१८) गते विकास प्रतिवद्धताको कार्यान्वयनसम्बन्धी बैठक सम्पन्न गरेको छ । बैठकमा जिल्लाको सुशासनको अवस्था र जिल्ला प्रशासन कार्यालयसँग गरिएको विकास प्रतिवद्धताका बुँदाहरूमा केन्द्रित रही छलफल गरिएको थियो । बैठकमा २ महिला र ४ पुरुष गरी ६ जनाको उपस्थिति रहेको थियो ।

डीपी मिटिङ-४

भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान चितवनले जिल्ला मालपोत कार्यालय चितवनका कार्यालय प्रमुख श्री नगेन्द्र पौडेलको अध्यक्षतामा २०७५ साउन २९ (तदनुसार १४ अगस्ट २०१८) गते विकास प्रतिवद्धताको कार्यान्वयनसम्बन्धी बैठक सम्पन्न गरेको छ । बैठक जिल्ला मालपोत कार्यालयका सेवाहरू र जिल्ला मालपोत कार्यालयसँग गरिएको विकास प्रतिवद्धताका बुँदाहरूमा केन्द्रित रही छलफल गरिएको थियो । बैठकमा २ महिला र ५ पुरुष गरी ७ जनाको उपस्थिति रहेको थियो ।

एनजीओ एलाइन्स मिटिङ

भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान चितवनको संयोजनमा

एनजीओ एलायन्स मिटिङ सम्पन्न गरिएको छ । २०७५ जेठ ११ गते सम्पन्न बैठक संस्थाका सचिव नीलकण्ठ ढुङ्गानाको संयोजकत्वमा बसेको थियो । बैठकमा ७ वटा संस्थाका १२ जनाको उपस्थिति रहेको थियो । बैठकका सहभागीहरूले सुशासन प्रवर्द्धनका लागि निरन्तर लागि रहने प्रतिवद्धता व्यक्त गरेका थिए । सहभागीहरूमध्ये ५ महिला र ७ पुरुष रहेका थिए ।

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगर, रूपन्देही

चैत १८ देखि जेठ ३१ सम्मको विवरण

मोबाइल एलाक-१

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगरले मोबाइल एलाक सञ्चालन गरेको छ । २०७५ जेष्ठ १ गते (१५ मे, २०१८) सञ्चालित मोबाइल एलाक नेपाल खानेपानी संस्थानको कार्यालय भैरहवामा आयोजना गरिएको थियो ।

उद्देश्य: मानिसको लागि अत्यावश्यक खानेपानीजस्तो कुरामा जनताले भोग्नुपरेका समस्याका बारेमा सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखलाई जानकारी गराई समाधानको लागि पहल गर्न सुझाव पेश गर्ने उद्देश्यले कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो । जम्मा ११ वटा गुनासो प्राप्त भएका थिए । गुनासोकर्ताहरूमध्ये ४ महिला र ७ पुरुष रहेका थिए ।

समाधानको पहल: सेवाग्राहीबाट प्राप्त भएका गुनासाहरू समीक्षा गर्न समीक्षा बैठक आयोजना गरिएको थियो । जसमा खापा कार्यालय प्रमुख, र खापाकै प्राविधिक तथा गुनासो अधिकृतको उपस्थितिमा पारदर्शी नेपालबाट प्राप्त गुनासाहरूको त्रिफिङ्ग गरियो । आएका गुनासोहरू सुनेपछि खानेपानी कार्यालयका प्रमुखले गुनासाहरूको छोटकरीमा समीक्षा गर्दै भन्नुभयो, 'सेवाग्राहीलाई कुनै समस्या पर्नासाथ खानेपानी कार्यालयमा फोन गरेर आफ्नो समस्या राख्न भनिएको, सेवाग्राहीलाई घरघरमा पुगेर सेवा दिने चाहना हुँदाहुँदै पनि कार्यालयमा कर्मचारी संख्या दरबन्दीभन्दा निकै कम भएकोले नसकिरहेको अवस्था रहेको, तर पनि हरसम्भव सेवाग्राहीको सेवामा सक्तो प्रयास गरिने प्रतिवद्धता जनाउँदै सेवाग्राहीका समस्या संकलन गरी जानकारी लिने मौका दिएकोमा पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगरलाई धन्यवाद दिनुभयो ।

मोबाइल एलाक-२

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगरले मोबाइल एलाक सञ्चालन गरेको छ । २०७५ जेष्ठ २ गते (१६ मे, २०१८) सञ्चालित मोबाइल एलाक यातायात व्यवस्था कार्यालय, इकाई कार्यालय, भैरहवा, रूपन्देहीमा आयोजना गरिएको थियो ।

उद्देश्य: यातायात कार्यालयमा धेरै गुनासा आउने गरेकोले इकाई कार्यालय भैरहवामा पनि केही गुनासाहरू भए

संकलन गरी सुधारको लागि सुझाव दिई समाधान गर्न पहल गर्ने ।

प्राप्त गुनासो: १ सरकारी कार्यालयमा कर्मचारीको संख्या कम भएकाले सेवा ढिलो प्राप्त हुने गरेको छ ।

समाधानको पहल: ७ जनाको दरबन्दी रहेको ठाउँमा ३ जनामात्र कर्मचारी रहेकाले सेवाप्रवाहमा कठिनाई भएको छ । कर्मचारी प्रबन्ध गर्न पत्राचार भइरहेको जानकारी कार्यालय प्रमुखबाट प्राप्त भएको छ । दरबन्दी पूरा नहोउन्जेल समस्या समाधान गर्न सक्ने अवस्था नरहेको ।

मोबाइल एलाक-३

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगरले सिद्धार्थनगरनगरपालिकाको कार्यालय भैरहवामा मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ साउन ९ गते (२५ जुलाई २०१८) सम्पन्न भएको हो । नगरपालिकामा सेवा लिन आउने सेवाग्राहीले भोग्नुपरेका समस्याका बारेमा नगरप्रमुखलाई जानकारी गराई समाधानको लागि पहल गर्न सुझाव पेश गर्ने उद्देश्यले कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो । कार्यक्रममा १ महिला र ९ पुरुष गरी १० जना स्थानीय नागरिकले गुनासो दर्ता गराएका थिए । दर्ता गराएका गुनासोमध्ये ४ वटा समाधान भएको र बाँकी १० वटा गुनासो समाधान हुन बाँकी रहेका छन् ।

समाधानको पहल

सेवाग्राहीबाट प्राप्त भएका गुनासाहरूलाई नगरप्रमुखसँग भेटघाट गरी पारदर्शी नेपालको टिमले एक समीक्षा बैठक गऱ्यो । बैठकमा नगरप्रमुखले सडक मापदण्डका बारेमा माथिबाटै कडा गरेको छ, भन्नुभयो । यसमा सरकारले नै ९ फिट छाड्न भनेकाले नगरपालिकाले मिलाउन नमिल्ने, जग्गा/जमिनका बारेमा हेर्ने काम नगरपालिकाको नभएर नापी र मालपोतको हो । नगरपालिकालाई अधिकार नदिएकोले गर्न नसकिएको, नगरपालिकामा जनशक्तिको समस्या रहेको छ भने नगरवासीले पनि सबै चिज नगर नै हो, हाम्रो जिम्मेवारी छैन भन्ने मनस्थिति हुनु ।

६० वर्ष उमेर पुगेकालाई कार्ड बनाउँदै नगरपालिकाका कर्मचारीको समय खर्च भएको छ । जबकि त्यो कार्डबाट सुविधा भने पाउन सकिरहेका छैनन् भन्दै नगरप्रमुख स्वयं समीक्षा बैठकमा बसी सबै गुनासाहरूको समीक्षा गरी समस्या समाधानका लागि आफ्नो तर्फबाट सक्तो पहल हुनेछ, भन्नुहुँदै समस्या समाधानका लागि प्रतिवद्धता जनाउनुभयो । साथै, सेवाग्राहीका गुनासाहरू के/कस्ता छन् भनेर जानकारी गराएकोमा संस्थालाई धन्यवाद दिनुभयो ।

मोबाइल एलाक-४

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगरले रोहिणी गाउँपालिका- ३ को

कार्यालय धकधइ रूपन्देहीमा मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ साउन १० गते (२६ जुलाई २०१८) सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रम आयोजना गर्न पारदर्शी नेपालले बास रूपन्देहीसँग सहकार्य गरिएको थियो । गाउँपालिकामा आउने सेवाग्राहीका गुनासाहरू संकलन गरी सुधारको लागि सुभावसहित समाधान गर्न पहल गर्ने उद्देश्यले कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो । गाउँपालिकाका वार्ड कार्यालयमा आउने सेवाग्राहीको संख्या प्रशस्तै भए पनि गाउँपालिका तथा वार्ड कार्यालय प्रति जनगुनासाहरू कम रहेको पाइयो । प्रायः सेवाग्राही गाउँपालिकाको कार्यशैली प्रति सन्तुष्ट नै देखिए । पहिला सेवा लिन धेरै टाढा धाउनु परेका सेवाग्राहीले धेरै सेवा गाउँपालिका र वार्डबाटै पाउन थालेपछि खुशी नै देखिए । कार्यक्रममा १ (पुरुष) जनाले गुनासो दर्ता गराएका थिए । गुनासो समाधान हुन बाँकी रहेका छन् ।

गुनासो

१. गाउँपालिकाअन्तर्गत रहेको कृषि सेवाले जनतालाई बाँड्न भनेर ल्याएको आँप, लिची, अनार आदिका विरुवाहरू समयमै वितरण नगर्दा सुक्न थालेकाले छिटो भन्दा छिटो शुल्क घटाएर वा अन्य उपाय लगाएर विरुवाहरू वितरण गर्नुपर्ने गुनासोकासाथै सुभाव प्राप्त भएको ।

समाधान

सेवाग्राहीबाट आएका गुनासाहरूको समाधान एवं समीक्षा गर्न गाउँपालिकाअन्तर्गत वडा नं. ३ का अध्यक्ष श्री वीरबहादुर क्षेत्रीको अध्यक्षतामा अन्य दुईजना वडासदस्यसमेतको उपस्थितिमा बैठक बसेको थियो । बैठकमा पारदर्शी नेपालबाट गुनासाको ब्रिफिङ गरेपछि आफूले पनि यस विषयमा केही गर्नुपर्छ भन्ने सोचेको कृषि सेवा कार्यालयबाट केही लाहापर्वाही भएको देखिएकोले यसउपर सबै जनप्रतिनिधिहरूको छलफलबाट समस्या समाधान गर्न पहल गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनुभएको थियो ।

मोबाइल एलाक-५

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगर नगरपालिकाअन्तर्गत सबैभन्दा दुर्गम गाउँको वडा भएकोले सिनपा वडा नं. ११ भुजौलीमा मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ साउन १५ गते (३१ जुलाई २०१८) सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रम आयोजना गर्न पारदर्शी नेपालले बास रूपन्देहीसँग सहकार्य गरिएको थियो । नगरपालिकाको दुर्गम वडामा नगरको कम ध्यान जाने भएकोले त्यहाँका स्थानीय सेवाग्राहीका के कस्ता गुनासाहरू रहेका छन् ? समस्या पहिचान गरी तिनको समाधान गर्न सम्बन्धित पक्ष नगर तथा वडाका पदाधिकारीको ध्यानाकर्षण गराउने उद्देश्यले कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो । महिला १ र ४ पुरुष गरी

जम्मा ५ जनाले गुनासो दर्ता गराएका थिए ।

समाधानका पहल: प्राप्त गुनासोहरूकाबारेमा वडासचिव र प्रतिनिधिहसँग बैठक बसेको थियो । उहाँहरूले आफ्नो वडाको समस्या समाधान गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनुभयो । साथै, कतिपय विषय नगरपालिकाले नै समाधान गर्नुपर्ने भएको हुँदा स्थानीय नागरिकको गुनासा नगरपालिकासम्म पुर्‍याएर पारदर्शी नेपालले पनि सहयोग गरोस् भन्ने अनुरोध गर्नुभयो ।

समाधानको पहल: दीर्घकालिन योजनासम्बन्धी गुनासा भएकोले समाधान भएका छैनन् प्रतिवद्धतामात्र व्यक्त गरिएको छ ।

बजेट ट्र्याकिङ-१

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थ नगरले सार्वजनिक सुनुवाई सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ जेठ ६ गते सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रम कोटहीमाई गाउँपालिका र पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगरको संयुक्त आयोजनामा गरिएको थियो । कोटहीमाई गाउँपालिकामा आयोजित कार्यक्रम वडा नम्बर ५ का वडाध्यक्ष श्री हनुमान यादवको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको थियो ।

कार्यक्रममा २० महिला र ३८ पुरुष गरी ५८ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

बजेट ट्र्याकिङ/सार्वजनिक सुनुवाई-२

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगरले ओमसतीय गाउँपालिका रूपन्देहीमा सार्वजनिक सुनुवाई सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ भदौ ३ (तदनुसार १९ अगस्ट २०१८) गते आयोजना गरिएको थियो । गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री हिराकेवट राहुलले गर्नुभएको थियो । उपाध्यक्ष श्री सुन्दरमति हरिजन, गाउँपालिकाका प्रशासकीय अधिकृत राजु नेपाल र अन्य कर्मचारीहरूको समेत सहभागिता रहेको थियो । बास रूपन्देहीका अध्यक्ष विजया खत्रीले कार्यक्रममा सहजीकरण गर्नुभएको थियो । त्यस्तै, पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगरका कार्यक्रम अधिकृत राधिका खरेलले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा २० महिला र ११५ पुरुषसमेत गरी १३५ जनाको सहभागिता रहेको थियो । स्थानीय नागरिकले ओमसतिया गाउँपालिकाले प्रदानगर्ने सेवा र सुविधा विषयमा आफ्ना गुनासा, सुभाव र प्रश्नहरू राखेका थिए ।

एनजीओ एलायन्स मिटिङ-१

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगरले २०७५ जेठ ३० गते गैरसरकारी संस्थाहरूसँग समन्वय बैठक सम्पन्न गरेको छ । बैठक पारदर्शी नेपालको कार्यालयमा सम्पन्न भएको थियो । कार्यक्रममा ६ महिला र ९ पुरुष गरी १५ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

विकास प्रतिवद्धता/डीपी मिटिङ-२

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगरले सिद्धार्थनगर नगरपालिकासँग गरिएको विकास प्रतिवद्धता अनुगमन तथा पुनरावलोकन गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ साउन ९ गते (२५ जुलाई २०१८) सिद्धार्थनगर नगरपालिकामा आयोजना गरिएको थियो । कार्यक्रममा ३ महिला ५ पुरुष गरी ८ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

सुशासनका लागि नागरिक समाज, कास्की

मोबाइल एलाक (गुनासो संकलन)-१

सुशासनका लागि नागरिक समाज कास्कीले २०७५ वैशाख २४ गते मोबाइल एलाक सञ्चालन गरेको छ । जिल्ला मालपोत कार्यालय कास्कीमा आयोजित गुनासो संकलन कार्यक्रममा २२ वटा उजुरी प्राप्त भए । गुनासोका बारेमा मालपोत कार्यालयका प्रमुख ज्ञानराज पाण्डेलाई भेट गरी ध्यानाकर्षण गराइएको थियो । संकलित गुनासो समाधानका क्रममा रहेका छन् ।

मोबाइल एलाक (गुनासो संकलन)-२

सुशासनका लागि नागरिक समाज कास्कीले २०७५ जेठ २३ गते मोबाइल एलाक सञ्चालन गरेको छ । यातायात कार्यालय कास्कीमा आयोजित गुनासो संकलन कार्यक्रममा २१ वटा उजुरी प्राप्त भए । गुनासोकाबारेमा सुनास टोलीले मालपोत कार्यालयका प्रमुख तेजनारायण यादवसँग भेट गरी ध्यानाकर्षण गराएको थियो ।

मोबाइल एलाक (गुनासो संकलन)-३

सुशासनका लागि नागरिक समाज, कास्कीले नेपाल खानेपानी संस्था कास्की परिसरमा मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ साउन १५ गते आयोजना गरिएको थियो । कार्यक्रममा ४६ वटा गुनासो प्राप्त भएका थिए । गुनासो गर्नहरूमध्ये पुरुष २१ र महिला २५ जना थिए । प्राप्त गुनासो सम्बोधनका लागि पहल गरिदिन सुनास पदाधिकारीसहितको टोलीले संस्थानका प्रमुख इञ्जिनियर निरण महर्जनसँग भेटघाट गरेको थियो । प्रमुख इञ्जिनियर महर्जनले गुनासो सम्बोधन गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनुभयो । प्राप्त गुनासोहरू समाधानकै क्रममा रहेका छन् । गुनासो संकलन कार्यक्रममा सुनासका पूर्वअध्यक्ष पुण्य पौडेल, उपाध्यक्ष प्रा. डा. वेदनाथ शर्मा, सदस्यहरू श्याम कुँवर, विष्णु अधिकारी, विष्णु पौडेल, पत्रकार कृष्णमणि बराल र सुरेश अधिकारी तथा भोलेन्टियर विद्यार्थीहरू ५ जना छात्राहरूसहित १३ जना थिए ।

डीपी बैठक-१

सुशासनका लागि नागरिक समाजले २०७५ वैशाख २७ गते डीपी बैठक सम्पन्न गरेको छ । बैठकमा सम्मौता

गरिएको कार्यालय पोखरा लेखनाथ महानगरपालिका कार्यालयका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहसचिव दीर्घनारायण पौडेल, सहायक प्रशासकीय अधिकारी यमलाल अधिकारी, सुनासका निवर्तमान अध्यक्ष पुण्य पौडेल, कोषाध्यक्ष रवीन्द्र वास्तोला, कार्यक्रम अधिकृत भानु पराजुलीको उपस्थिति रहेको थियो । बैठकमा ६ जना (पुरुष) को उपस्थिति रहेको थियो ।

डीपी बैठक-२

यसैगरी सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयन अनुगमन समितिको बैठक २०७५ असार ३ गते बसेको छ । बैठकमा पोखरा महानगरपालिकाका मेयर मानबहादुर जिसी, उपमेयर मन्जुदेवी गुरुङ तथा सुनासका अध्यक्ष सुन्दर गुरुङसहित महानगरका वडाध्यक्ष, वरिष्ठ कर्मचारी तथा सुनासका पदाधिकारीसहित २८ जनाको सहभागिता थियो । सहभागीहरूमध्ये २५ पुरुष ३ महिला रहेका थिए । बैठकले वडा तथा फाँटमा कार्य विवरण सहितको जानकारी-पत्र टाँस्ने, प्रतिवद्धता कार्यान्वयन गर्ने, सदाचार ईकाई तथा आचारसंहिता बनाउने र बैठक मासिकरूपमा गर्ने निर्णय गरेको छ ।

डीपी बैठक-३

सुशासनका लागि नागरिक समाज कास्कीले सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयन अनुगमन समितिको बैठक (डीपी मिटिङ) सम्पन्न गरेको छ । बैठक २०७५ साउन ३१ गते बसेको थियो । बैठकमा १९ पुरुष र ३ महिला गरी २२ जनाको सहभागिता रहेको थियो । बैठकले सेवाप्रवाहको सुधारका लागि गुनासो व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने निर्णय गरेको थियो । साथै, फोकल पर्सन तोक्ने, तेस्रो पक्ष मूल्यांकन गर्ने, सार्वजनिक खरिद ऐन प्रभावकारी बनाउने, उपभोक्ता समितिहरूका काम पारदर्शी बनाउने, सदाचार तथा आचारसंहिता इकाई वडा तहसम्म बनाउने र सूचना अधिकारी सबै वडामा तोक्ने निर्णय पनि बैठकले गरेको छ ।

बजेट ट्राकिङ/सामाजिक परीक्षण-१

पोखरा महानगरपालिका वडा नं. २४ कास्कीकोटमा स्थानीय रूपाखोला सिँधारे पामे खानेपानी आयोजनाको सार्वजनिक परीक्षण गरिएको छ । कार्यक्रम २०७५ असार ५ गते सम्पन्न भएको हो । वडाध्यक्ष ओमप्रसाद सुवेदीको उपस्थितिमा सम्पन्न कार्यक्रममा कुल ५९ जना सेवाग्राही सहभागी थिए, जसमा ४३ पुरुष र १६ महिला थिए । स्थानीय नागरिक अर्थात् सेवाग्राही/उपभोक्ताहरूका अगाडि नै सबै विल भरपाई देखाएर सार्वजनिकरूपमा पास गरिएको थियो । उपभोक्ता समितिलाई खर्च पारदर्शी गर्नपर्छ भन्ने गतिलो पाठसमेत सिकाएको वडाध्यक्ष ओमप्रसाद सुवेदीले बताउनुभयो ।

बजेट ट्रायकिड/सामाजिक परीक्षण-२

सुशासनका लागि नागरिक समाज कास्कीले पोखरा महानगरपालिका वडा नं. ३३ भरतपोखरीमा चैनपुर-बडहरे मोटरबाटो आयोजनाको सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ असार २६ गते सम्पन्न भएको हो । वडाध्यक्ष श्री शिव आचार्यको विशेष उपस्थितिमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो । कार्यक्रममा (३३ पुरुष र ६ महिला) ३९ जनाको उपस्थिति रहेको थियो ।

मोटरबाटो निर्माण उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष टंकराज आचार्यले महानगरको १२ लाख र वडाका स्थानीयको ३ लाख रुपैयाँसहितको १५ लाख रुपैयाँको बजेटबाट भएको विकास निर्माण कार्यकाबारेमा जानकारी गराउनुभएको थियो । कार्यक्रममा उपस्थित स्थानीय नागरिक एवं सेवाग्राही उपभोक्ताहरूसामु खर्चको विल भर्पाई प्रस्तुत गरिएको थियो । सामाजिक परीक्षणजस्ता कार्यक्रमले पारदर्शिता प्रवर्द्धन गर्न सहयोग पुग्ने रहेछ भन्ने प्रतिक्रिया सहभागीहरूले दिएका थिए । सो कार्यक्रममा सुनासका तर्फबाट निवर्तमान अध्यक्ष पुण्य पौडेल र कार्यक्रम अधिकृत भानु पराजुली सहभागी हुनुभएको थियो ।

एनजीओ एलाएन्स (गैसस बैठक)

कास्कीमा रहेका गैसस अर्थात् भ्रष्टाचार विरुद्ध कार्य गर्ने नागरिक सञ्जालको बैठक २०७५ जेठ २८ गते बसेको छ । सुनास कास्कीका अध्यक्ष सुन्दर गुरुङको अध्यक्षतामा बसेको बैठकमा विभिन्न गैरसरकारी कार्यालयका प्रतिनिधिहरू ९ पुरुष र २ महिला गरी ११ जना सहभागी भएका थिए । बैठकले सरकारी कार्यालय अनुगमन बढाउने, सेवा सन्तुष्टि सर्भेक्षण गर्ने र गुनासो सुनुवाईलाई प्रभावकारी बनाउने निर्णय गरेको छ ।

सदाचारका लागि सामाजिक पहल धनगढी, कैलाली मोबाइल एलाक (गुनासो संकलन)-१

सदाचारका लागि सामाजिक पहल धनगढी कैलालीले मोबाइल एलाक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । मोबाइल एलाक कार्यक्रम २०७५ भदौ ८ (तदनुसार अगस्ट २४, २०१८) गते नेपाल आन्तरिक राजस्व कार्यालय धनगढी कैलालीमा आयोजना गरिएको थियो । मोबाइल एलाक कार्यक्रमका क्रममा ९ वटा गुनासो प्राप्त भएका छन् । गुनासोकर्ताहरू २ महिला र ७ जना पुरुष रहेका थिए । प्राप्त गुनासो समाधानको लागि आन्तरिक राजस्व कार्यालयका सूचना अधिकारी र कार्यालय प्रमुखलाई जानकारी गराइएको थियो ।

कार्यालयका प्रमुखले गुनासाहरूको छोटकरीमा समीक्षा गर्दै 'सेवाग्राहीलाई कुनै समस्या पर्दासाथ कार्यालयमा फोन गरेर आफ्नो समस्या राख्न आग्रह गर्नुभयो । उहाँले सेवाग्राहीलाई छिटो/छरितो सेवा दिने चाहना

हुँदाहुँदै पनि कार्यालयमा कर्मचारी संख्या दरवन्दीभन्दा निकै कम भएकोले नसकिरहेको, तर पनि हरसम्भव सेवाग्राहीको सेवामा सक्दो प्रयास गरिने प्रतिवद्धता जनाउनुभयो । प्राप्त गुनासोहरू समाधानक हुन बाँकी रहेको छ ।

डीपी मिटिङ

सदाचारका लागि सामाजिक पहलले डीपी मिटिङ सम्पन्न गरेको छ । मिटिङ २०७५ साउन २ (तदनुसार १८ जुलाई २०१८) गते संस्थाकै कार्यालयमा बसेको हो । धनगढी उपमहानगरपालिकासँग चार वर्षअघि गरिएको सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयनका सम्बन्धमा नगरप्रमुख नृपबहादुर बडसँग पनि छलफल गरिएका थियो । कार्यक्रममा ७ जना पुरुष र २ जना महिलामेत गरी ९ जनाको उपस्थिति रहेको थियो ।

एनजीओ एलाइन्स

सदाचारका लागि सामाजिक पहलले गैरसरकारी संस्थाहरूसँग छलफल सम्पन्न गरेको छ । २०७५ जेठ १९ गते सम्पन्न भएको थियो । गैरसरकारी संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी उनीहरूको आन्तरिक सुशासन अभिवृद्धि गरी जवाफदेही बनाउने; र गैरसरकारी संस्थाहरूसँग हातेमालो गरी भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान अघि बढाउने उद्देश्यले कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो । कार्यक्रममा ४ महिला र २८ पुरुष गरी ३२ जनाको सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रममा कैलाली जिल्लामा कार्यरत संघ/संस्थाको प्रतिनिधिहरूको उल्लेख्य उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रममा सीसीएसडी कैलालीका भरत विक, खानेपानी तथा सरसफाई माहासंघका चिन्तामणि ढुङ्गेल, याक नेपालका अध्यक्ष धनबहादुर रावल, एफएमडीसीका निराजन परियार, सुआहारा कैलालीका लोकेन्द्र थापालगायतले भ्रष्टाचार न्यूनीकरणमा सबै मिलेर अघि बढ्नुपर्ने बताए । कार्यक्रममा कैलाली बहुमुखी क्याम्पसका पूर्वक्याम्पस प्रमुख प्रा. सुरेन्द्र चन्दले मानिसहरूले आफ्नो बानी/व्यवहार चालचलनमा परिवर्तन गरी सदाचारी बन्नुपर्दछ, भन्नुभयो ।

त्यसैगरी, सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालयका पूर्वरजिस्टार डा. हेमराज पन्तले माहामारीका रूपमा रहेको भ्रष्टाचार न्यूनीकरणका लागि गैरसरकारी संस्थाहरू पारदर्शी हुनुपर्ने बताउनुभयो । कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि रहनुभएका धनगढी उपमहानगरपालिकाका मेयर श्री नृपबहादुर वडले आफ्नो मातहतका कुनै पनि कर्मचारी, जनप्रतिनिधिले जनताको काम गर्ने सिलसिलामा एक कप चिया खाएको पाइएमा समेत भ्रष्टाचार भएको ठानी कारबाही गर्ने जानकारी दिनुभयो । कार्यक्रम सदाचारका लागि सामाजिक पहलका अध्यक्ष उमिद वागचन्दको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको थियो ।

Climate Finance Governance activities

(April to September 2018)

District Level Activities

Local Mapping research

After the completion of the local project monitoring research reports at Chitwan, Kaski, Gulmi and Dolakha, small workshop to share research report was held with the support from our AOs at all respective districts. Several past and current climate-related projects were identified from the report. Also, a Researcher as Consultant from Kaski district prepared a summary report of all 4 districts.

CSO's Alliance and Integrity Pledge

Later, AOs at Kaski, Chitwan and Dolakha district along with its CSO's alliance managed to lobby for integrity pledge either with the biggest project-implementer from the same alliance group or with the third party project implementers, including government project, from the same districts.

Phase 2 District level activities

Phase 2 of CFG program at district level was approved later in April 2018 until the end of May 2018. Phase 2 involved only 3 districts Kaski, Chitwan, and Gulmi for implementing local level activities. Assigned tasks were to organize a district based CFG Inter-college debate/oratory competition, to identify a local climate campaigner and to hold an event involving the member of CSOs alliance.

District level Oratory Competition

On the same context, Ms. Padmini Pradhananga, Secretary General (SG), attended CFG inter-college oratory competition as the Chief Guest at Kaski district. Similarly, Mr. Shree Hari Aryal, President, and Ms. Padmini Pradhananga, SG, along with Mr. Samrat Rayamajhi, program officer, travelled to Chitwan and Gulmi district to attend CFG inter-

college oratory competition. President, SG, Deputy Mayor of Gulmi and Chief District Officer of Gulmi district were the main Chief Guests for the event. Evaluation of the other CFG related activities were also completed during the visit.

Central Level Activities

CFG Inter-college Debate competition

CFG Inter-college Debate competition was held on April 15th 2018. 2 students each from 8 different College/University based on Kathmandu valley took part in this competition. Pre-debate meeting with the participants and teachers/mentor/coach was organized in April 6th 2018. Tribhuvan University and Golden Gate International College stood first and second respectively. 2 best performers of the debate competition got opportunity to take part in International debate competition organized by TI-Bangladesh at Dhaka Bangladesh, 12-13 May 2018. Finally, after the completions of the international competition, follow up meeting with the Nepali participants was held at TI-Nepal Office for the overall experience sharing and recommendations.

National research, "Climate Finance Governance in Nepal," report launch

TI-Nepal launched a research report titled 'Climate Finance Governance (CFG) in Nepal' on 26th July 2018. Vice Chairman of National Planning Commission, Prof. Dr. Puspa Raj Kadel, launched the report in Kathmandu amidst a function attended by representatives of the government, civil society, private sector, media, research institutions, donors as well as campaigners and students. Institute for Social and Environmental Transition (ISET)-Nepal had conducted the research for TI-Nepal.

The research looks at CFG landscape in Nepal including climate change related policies, actors, projects, flow of fund and governance challenges. It is a part of TI-Nepal's program titled 'Ensuring Integrity in climate policy-making and in climate finance decision-making and delivery at all levels'. Researcher Rabi Wenju, Prof Dr. Bijaya Singh Sijapati, TI-Nepal Secretary Padmini Pradhananga and President Shree Hari Aryal shed light on the findings of the report.

The report identifies many challenges in Nepal related to climate finance despite the existence of legal and institutional mechanisms, and increasing interest of donors and the government to prioritize the issue. TI-Nepal will be handing over the report to the Government of Nepal to pursue research recommendations.

Knowledge Sharing and Capacity building workshop

As the part of Knowledge sharing and capacity building on climate finance governance in Nepal a workshop was held on 26th to 28th July 2018 at Kathmandu. This program primarily intended to bring together climate change/ finance related stakeholders from Kaski, Chitwan, Gulmi and Dolakha districts. TI-Nepal implemented local level activities with the support of affiliated organization from these districts.

The objectives of the training were to share knowledge and experiences from the different speakers from the government, private sector, NGOs, research institutions, development partner, etc. as well as working out approaches for capacity building with particular relevance to financial frameworks, institutional structures and civil society participation for climate finance governance.

The three-day workshop gave a general idea of the CFG work on a local, national, regional, and global level. Pressing issues regarding Climate Finance such as research results, comprehensive co-operation between all actors, flow of funds and the realization of Transparency, integrity, and accountability was also enlightened through presentations and group discussion.

Media Campaigning

Agreement was signed between Nepal Television and TI-Nepal to broadcast CFG PSA video on the beginning of April 2018. Video was broadcasted for

total of 40 days in a prime time. Main theme of this video message is to make public aware about the ongoing climate change, inform public about the works which are going to be related with climate change and to appeal the climate related project implementers to be transparent on the work and finance involved. Video was also posted on the TI-Nepal's website.

66 days of extension was completed with Radio Nepal to Broadcast CFG message through radio on end of May until the end of July 2018. Likewise, further extension with local radio to broadcast climate message was also completed with the support of AOs.

National and International Participation

Integrity talk program at Bangkok

Transparency International Bangladesh (TIB), Transparency Maldives(TM) and Transparency International-Secretariat (TI-S) jointly organized a Integrity Talk program on "Climate Finance Governance: Transparency, Accountability and Participation." The program was held between 25th – 27th April 2018 at Bangkok, Thailand.

The objective of the dialogue was to share concrete experiences and results on transparency, accountability and integrity in climate finance governance, to strengthen knowledge on climate finance and expand networks with relevant stakeholders.

Mr. Ashish Thapa, Executive Director and Mr. Samrat Rayamajhi, Program Officer – CFG, TI-Nepal were two participants representing TI-Nepal. Similarly, Mr Mukesh Ghimire, Program Manager/Senior Technical Officer, Alternative Energy Promotion Centre (AEPIC) representing Nepal Government; Er. Anil Chitrakar, General Secretary, Himalayan Climate Initiative representing Private Sector; and Mr. Yogendra Nath Subedi Unit Head, Research and Knowledge Development, Institute for Social and Environmental Transition (ISET-Nepal) representing CSO/Academic, also took part in this integrity talk program.

Learning/Benefits for TI-Nepal from the event

- Further Knowledge Enhancement in Climate Finance (CSOs, Private, Government and Donors Perspective, Nepal's position on Climate change, International scenario).
- Network building with different stakeholders

from various countries and also Nepal Delegates through active participation and interaction.

- Generation of Ideas for future planning of activities and stakeholders involvement.
- Joint Press release concerning about declining involvement of civil society and Climate activities in CFG work in South Asia was prepared with collaborative effort from South Asian TI Chapters.
- Project Briefing to TI-S.

Interaction Program: Climate Finance in National Budget (2075/76) of Nepal

TIN took part in an interaction program on Climate Finance in National Budget (2075/76) that was organized on July 30, 2018 by Prakriti Resources Center (PRC). In the program, Prabin Man Singh from PRC made a brief synopsis of the national budget of 2075/76 and analyzed allocation of climate budget across sectors and ministries. Sunil Acharya from Practical Action Nepal presented Action for Climate Today (ACT) works and learning on fostering accountability and transparency in climate finance in different countries. He shared two widely accepted approaches i.e., Objective Based Approach and

Benefit Based Approach on tagging climate finance in national budget. Nepal is currently using Objective Based Approach to tag climate finance. Madhukar Upadhaya shared briefly a genesis of climate change budget code. He shared that the problem lies in application of code.

Integrity Dialogue- 3 at Dhaka, Bangladesh

TIN took part in Integrity Dialogue 3 titled, "Equity and Transparency in Green Climate funding (GCF)," organized by Transparency International Bangladesh (TIB) on 18th September 2018 at Dhaka, Bangladesh. This event was the third installment and follow up event of the 2 International Dialogue held previously during 2016 and 2017.

The objective of the initiative was to bring together policymakers and government officials, non government organizations (international, national and local), experts/academics, researchers, policy think tanks, and practitioners with grassroots experience and the national implementing entities who are currently implementing GCF, or will be possibly involved with GCF for an informed dialogue on key governance issues impinging on the prospect of flow of GCF funds to countries worst affected by climate change. ◀◀

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा सदाचार अपनाऔं

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा समस्या छ ? भए हामीलाई खबर गर्नुहोस्

हटलाइन (निःशुल्क)

१६६० ०१ २२ २११

एसएमएस ९८४३२४९०९

इमेल complain@tinepal.org

टेलिफोन ०१-४४७५२६२

फ्याक्स ०१-४४७५११२

ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल नेपाल
भ्रष्टाचार विरुद्धको सहायक

छकुबकु मार्ग, नयाँबानेश्वर, काठमाडौं, नेपाल
पोष्ट बक्स नं: ११४८६
E-mail: trans@tinepal.org
Web: www.tinepal.org
@tinepal

नेटिस बोर्ड: १६९८-०१-४४-७५-११२

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा सदाचार कार्यक्रम (IPERR) जिल्ला सम्पर्क
ओखलढुङ्गा: सिद्धिचरण नगरपालिका वडा नं. १२, जिविस टोलबजार, फोन: ०३७-५२०२४६
दोलखा: भीमेश्वर नगरपालिका वडा नं. ३, चरिघडाडबजार, फोन: ०४९-४२१४९१
रामेछाप: मन्थली वडा नं. १, बिनिताचोक, फोन: ०४८-५४०५२९
सिन्धुली: कमलामाई नगरपालिका वडा नं. ६ फ्लट नं. २ बजार, फोन: ०४७-५२९९९८
सिन्धुपाल्चोक: चौतारा साँगाचोकगढी नपा वडा नं. ५, जुगल बजार, फोन: ०११-६२०९५५
काभ्रेपलान्चोक: धुलिखेल नगरपालिका वडा नं. ७, सरस्वतीबजार, फोन: ०११-४९१०६८
रसुवा: गोसाईकुण्ड गाउँपालिका वडा नं. ५, घुन्चे बजार, फोन: ०१०-५४००७४
नुवाकोट: विदुर नगरपालिका वडा नं. ४ नगरपालिका अफिसरोड, फोन: ०१०-५६०४०७
घादिङ: निलकन्ठ नगरपालिका वडा नं. ३ शान्तबजार, फोन: ०१०-५२९३९६
मकवानपुर: हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ५ सिचाई टोल, फोन: ०५७-५२३४०३
गोरखा: गोरखा नगरपालिका वडा नं. १ शक्तिचोक, बैकरोड, फोन: ०६४-४२०००८
भक्तपुर/ललितपुर/काठमाडौं: छकुबकुमार्ग, नयाँबानेश्वर, फोन: ०१-४४७५२६२, ४४७५०६२

सहयोग:

European Union

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनासम्बन्धी नीति-निर्माण, योजना कार्यान्वयन र अनुगमनमा सहायक

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका पदाधिकारीको जिल्ला भ्रमण

२०७४/०६/०५ देखि २०७५/०६/११ सम्म

यस संस्थाका पदाधिकारीहरू (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महासचिव, कोषाध्यक्ष, कार्यसमिति सदस्य तथा सदस्यहरू) द्वारा भूकम्पबाट अतिप्रभावित १४ जिल्लामा अध्ययन भ्रमण गरिएको छ । सो भ्रमणको विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सिं	मिति	जिल्ला	कार्यक्रमको नाम	सहभागी पदाधिकारी
१.	२०७४/०७/२२	भक्तपुर,	जनप्रतिनिधिसँग भेटघाट तथा छलफल कार्यक्रम	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
२.	०७४/०७/२४-२६	गोरखा	सार्वजनिक सुनुवाई (कात्तिक २५ गते सम्पन्न)	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
३.	२०७४/०७/२७	काभ्रेपलाञ्चोक	विद्यालय पुनर्निर्माणसम्बन्धी अवलोकन तथा निरीक्षण	डा. रामदयाल राकेश, उपाध्यक्ष
४.	०७४/०८/१७-१८	कास्की	वीएनआईएन परियोजना समीक्षा बैठक	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव श्री रामकृष्ण मानन्धर, कोषाध्यक्ष
५.	२०७४/०९/१० देखि ११	मकवानपुर	पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका र तिनको कार्यान्वयन विषयक छलफल कार्यक्रम (पुस १० गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
		मकवानपुर	निजी आवास अवलोकन (पुस ११ गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
		मकवानपुर	सम्पदा पुनर्निर्माण सम्बन्धमा अन्तर्क्रिया तथा अवलोकन (पुस ११ गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
		मकवानपुर	आधारभूत निम्न माध्यमिक विद्यालयमा अन्तर्क्रिया तथा अवलोकन (पुस ११ गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
६.	२०७४/०९/१२	धादिङ्	सार्वजनिक सुनुवाई	डा. रामदयाल राकेश, उपाध्यक्ष
७.	२०७४/०९/१२	चितवन	सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
८.	२०७४/०९/१३	कास्की	सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
९.	२०७४/०९/२१	काठमाडौं	पुरातात्विक संरचना पुनर्निर्माण सम्बन्धित अवलोकन तथा छलफल	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
१०.	२०७४/०९/२३	रूपन्देही	सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
११.	२०७४/०९/२४	गुल्मी	सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
१२.	२०७४/०९/२४	सिन्धुपाल्चोक	पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका र तिनको कार्यान्वयन विषयक छलफल कार्यक्रम	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
१३.	२०७४/१०/४	कैलाली	सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	डा. रामदयाल राकेश, उपाध्यक्ष
१४.	२०७४/१०/५	सुर्खेत	सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	डा. रामदयाल राकेश, उपाध्यक्ष

सिं	मिति	जिल्ला	कार्यक्रमको नाम	सहभागी पदाधिकारी
१५.	२०७४/१०/९ देखि ११	रसुवा	पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका र तिनको कार्यान्वयन विषयक छलफल कार्यक्रम (माघ १० गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
		नुवाकोट	पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका र तिनको कार्यान्वयन विषयक छलफल कार्यक्रम (माघ ११ गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
१६.	०७४/१०/२८-२९	सिन्धुली	पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका र तिनको कार्यान्वयन विषयक छलफल कार्यक्रम (माघ २८ गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
१७.	२०७४/११/२८ देखि १२/१	रामेछाप	सर्वपक्षीय छलफल (फागुन २९ गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
		ओखलढुङ्गा	बैठक जिल्ला सभापति, मेयर र प्रमुख जिल्ला अधिकारी (फागुन ३० गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
		सोलुखुम्बु	भूकम्पसम्बन्धी क्षतिको बारेमा र अन्य विषयमा छलफल (चैत १ गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
१८.	२०७४/११/१३ देखि १५	धादिङ	पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका र तिनको कार्यान्वयन विषयक छलफल कार्यक्रम (फागुन १३ गते सम्पन्न)	डा. रामदयाल राकेश, उपाध्यक्ष
		गोरखा	पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका र तिनको कार्यान्वयन विषयक छलफल कार्यक्रम तथा जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरूसँग छलफल (फागुन १४ गते सम्पन्न)	डा. रामदयाल राकेश, उपाध्यक्ष
		तनहुँ	भूकम्पीय क्षति न्यूनीकरण सम्बन्धित सचेतना कार्यक्रम (फागुन १५ गते सम्पन्न)	डा. रामदयाल राकेश, उपाध्यक्ष
१९.	२०७४/१२/७	ललितपुर	सार्वजनिक सुनुवाई	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
२०.	२०७४/१२/१०	कास्की	जिल्ला गतिविधि समीक्षा बैठक	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
२१.	०७४/१२/१३-१५	दोलखा	पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका र तिनको कार्यान्वयन विषयक छलफल कार्यक्रम (चैत १४ गते सम्पन्न)	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
२२.	०७४/१२/१५-१६	काभ्रेपलाञ्चोक	जिल्ला गतिविधि समीक्षा बैठक	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
२३.	२०७५/०१/०६	भक्तपुर	निजी व्यवसायीसँग अन्तरक्रिय	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
२४.	२०७५/०१/०७	भक्तपुर	पत्रकार भेटघाट	श्रीहरि अर्याल अध्यक्ष
२५.	२०७५/०१/२७	भक्तपुर	नितिगत छलफल	श्रीहरि अर्याल अध्यक्ष, पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
२६.	२०७५/०३/१७	भक्तपुर	पत्रकार भेटघाट	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
२७.	२०७५/०३/२९	भक्तपुर	जनप्रतिनिधिहरूसँगको छलफल	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
२८.	२०७५/०४/०७	भक्तपुर	सम्पदा अवलोकन कार्यक्रम	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
२९.	२०७५/०४/२८	भक्तपुर	नितिगत विषयमा छलफल	सविता भण्डारी बराल सदस्य
३०.	२०७५/०५/१३	भक्तपुर	स्वयंसेवकसँग अन्तरक्रिया	डा.राम दयार राकेश उपाध्यक्ष
३१.	२०७५/०५/२८	भक्तपुर	निजी व्यवसायीसँग अन्तरक्रिया	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव, सुरेन्द्रबीर मालाकार सदस्य
३२.	२०७५/०५/२०	भक्तपुर	सदाचार प्रतिबद्धता हस्ताक्षर	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
३३.	२०७५/०५/२८	भक्तपुर	गैसससँग अन्तरक्रिया	डा.राम दयार राकेश उपाध्यक्ष
३४.	२०७५/४/२६- २८	सिन्धुली र रामेछाप	नीतिगत छलफल	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
३५.	२०७५/४/२९	काभ्रेपलाञ्चोक	नीतिगत छलफल	डा.राम दयार राकेश उपाध्यक्ष
३६.	२०७५/४/३१	दोलखा	नीतिगत छलफल	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव

सिन	मिति	जिल्ला	कार्यक्रमको नाम	सहभागी पदाधिकारी
३७	२०७५/५/५	सिन्धुपाल्चोक	नीतिगत छलफल	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
३८	२०७५/०५/११ देखि ०५/१५ सम्म	सिन्धुली, ओखलढुंगा, रामेछाप र दोलखा	जनप्रतिनिधिसंग छलफल, प्रतिवेदन सार्वजनिक व्यवसायीसंग छलफल र पत्रकार भेटघभट	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
३९	२०७५/०५/२१	काभ्रेपलान्चोक	व्यवसायीसंग छलफल	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
४०	२०७५/०५/२५	काभ्रेपलान्चोक	जनप्रतिनिधिसंग छलफल तथा प्रतिवेदन सार्वजनिक	डा.राम दयाल राकेश उपाध्यक्ष
४१	२०७५/०५/२९	सिन्धुपाल्चोक	जनप्रतिनिधिसंग छलफल तथा प्रतिवेदन सार्वजनिक	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव र कृष्ण प्रसाद भण्डारी
४२	२०७५/०२/२२	धुनेवेसी नगरपालिका	सार्वजनिक सुनुवाई	पद्मिनी प्रधानाङ्ग महासचिव
४३	२०७५/०४/३०	सदरमुकाम धादिङ्गवेसी	नीतिगत छलफल	पूर्व महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधान
४४	२०७५/०४/३१	गोर्खा	नीतिगत छलफल	पूर्व महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधान
४५	२०७५/०५/३१	काठमाडौं	सदाचार प्रतिवद्धता पत्रमा हस्ताक्षर	डा.राम दयाल राकेश उपाध्यक्ष
४६	२०७५/०५/३१	धादिङ्ग	बैक/ व्यवसायीसँग छलफल	डा.राम दयाल राकेश उपाध्यक्ष
४७	२०७४/१२/०६	ललितपुर	गुनासो संकलन	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
४८	२०७४/१२/०७	ललितपुर	सार्वजनिक सुनुवाई	श्री श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
४९	२०७४/१२/२६	ललितपुर	सरोकारवालासँग बैठक	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
५०	२०७५/०१/०४	ललितपुर	नितिगत बिषयमा अन्तरकृया	डा. राम दयाल राकेश, उपाध्यक्ष
५१	२०७५/०४/०९	काठमाण्डौ, ललितपुर	पत्रकारसँग अन्तरकृया	श्री श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
५२	२०७५/०५/०३	काठमाण्डौ, ललितपुर, भक्तपुर	— भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनः स्थापना : अध्ययन प्रतिवेदन — नितिगत बिषयमा अन्तरकृया	श्री श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष डा. राम दयाल राकेश, उपाध्यक्ष श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
५३	२०७५/०५/१३	ललितपुर, भक्तपुर, काठमाडौं	स्वयम्सेवकहरुसँगको बैठक	डा. राम दयाल राकेश, उपाध्यक्ष
५४	२०७५/०५/२८	काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर	गैरसरकारी संस्थासँगको बैठक	डा. राम दयाल राकेश, उपाध्यक्ष
५५	२०७५/०५/३१	ललितपुर	पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापना सम्बन्धमा बैकहरुसँगको अन्तर्क्रिया	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
५६	२०७५/०५/३१	ललितपुर	पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापना सम्बन्धमा निजी क्षेत्रसँगको अन्तर्क्रिया	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव

हामी सम्पत्तिको सेवक नबनौ ।

ताइवान भ्रमण प्रतिवेदन २०१८

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलले २५-२८ जुन, २०१८ सम्म ताइवानमा एसिया प्यासिफिक इन्टेग्रेटी कन्फरेन्स एन्ड रिजनल एनुयल मिटिङ आयोजना गर्‍यो । यस मिटिङमा नेपाल च्याप्टरका तर्फबाट महासचिव श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग र वरिष्ठ सञ्चार अधिकृत ठमनाथ घिमिरेको सहभागिता रह‍यो ।

स्थानीय च्याप्टरद्वारा कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई ताइपेईस्थित सन वर्ल्ड डाइनेस्टी होटलमा राख्ने प्रबन्ध गरिएको थियो । साँझको खाना सोही होटलमै प्रबन्ध गरिएको हुँदा सहभागीहरूबीच त्यही एकापसमा परिचय आदान-प्रदान भइरहेको थियो । त्यसैक्रममा टीआई सचिवालयका प्रतिनिधिहरूसँग पनि भेट भयो ।

ताइवानमा आयोजना गरिएको यस कार्यक्रममा टीआई सचिवालयबाट टीआईका अध्यक्ष Delia Ferreira Rubio, प्रबन्ध निर्देशक Patricia Moreira Sanchez, रिजनल एड भाइजर Ilham Mohamed, रिजनल एडभाइजर Alejandro Salas, रिजनल प्रोग्राम म्यानेजर Nikola Sandoval, प्रोग्राम कोअर्डिनेटर Elizabeth Tronsor, प्रोजेक्ट म्यानेजर Alison Matthews, प्रोग्राम एसिस्टेन्ट Alice Gray, DFAT बाट एसिस्टेन्ट डाइरेक्टर ल एन्ड जस्टिस सेक्सनका Steven Wawrzonek को सहभागिता रहेको थियो । त्यसैगरी, टीआई अस्ट्रेलिया, टीआई बंगलादेश, कम्बोडिया, इन्डोनेसिया, जापान, मलेसिया, मालभिस, मंगोलिया, नेपाल, न्युजिल्यान्ड, पाकिस्तान, पपुवा न्युगिनी, सोलोमेन आइसल्यान्ड, साउथ कोरिया, श्रीलङ्का, भानातु, भियतनाम, चाइनिज ताइपेइका प्रतिनिधिको सहभागिता रहेको थियो ।

पहिलो दिन जुन २५, २०१८ सोमबार एसिया प्यासिफिक इन्टेग्रेटी कन्फरेन्स आयोजना गरिएको थियो । यो कार्यक्रम Shih-Hsin University को सभाकक्षमा आयोजना गरिएको थियो । सो कार्यक्रमको उद्घाटन सत्रमा ताइवानका प्रधानमन्त्री Ching-Te Lai, Shih-Hsin University का अध्यक्ष Joe Y. C. Wu, क्रस बाउन्ड्री मेनेजमेन्ट एजुकेशनल फाउन्डेसनका अध्यक्ष Samuel S. Wu, टीआई ताइवान च्याप्टरका अध्यक्ष Jen-Hui Hsu ले सम्बोधन गरेका थिए ।

टीआई एसिया प्यासिफिक रिजनल मिटिङको दोस्रो

दिन (२६ जुन, २०१८) को एजेन्डा इनोभेसन टक राखिएको थियो । त्यस दिनको एजेन्डाअनुसार विभिन्न देशमा रहेका टीआई च्याप्टरले गरेका कामले पारेका प्रभाव समेटिएको कथा प्रस्तुत गर्नुपर्ने थियो । सो एजेन्डाअनुसार दिनभरिमा टीआई श्रीलङ्का, पपुवा न्युगिनी, भियतनाम, बंगलादेश, चाइनिज ताइपेई, सोलोमेन आइसल्यान्डका लागि समय छुट्याइएको थियो । दोस्रो दिनको कार्यक्रम होटलकै सभाकक्षमा आयोजना गरिएको थियो ।

तेस्रो दिन (२७ जुन, २०१८) को कार्यक्रम सन वर्ल्ड डाइनेस्टी होटलकै सभाकक्षमा आयोजना गरिएको थियो । बिहान ९ बजेबाट सुरु भएको कार्यक्रम अपराह्न १२:३० बजेसम्म सञ्चालन भएको थियो । पहिलो सत्रमा Anti-corruption innovation and impact in Asia Pacific अन्तर्गत बाँकी ६ वटा च्याप्टरलाई Presentation गर्न भनिएको थियो । यस सत्रको सहजीकरण एलेकजान्ड्रो सालासले गरेका थिए । पहिलो प्रस्तुति टीआई मालद्विप्स, दोस्रो पाकिस्तान, तेस्रो न्युजिल्यान्ड, नेपाल, कोरिया र मलेसियाले गरेको थियो । नेपालका तर्फबाट ठमनाथ घिमिरेद्वारा टीआई इनोभेसन एन्ड इम्प्याक्ट शीर्षकको प्रस्तुति दिइएको थियो ।

चौथो दिन (२८ जुन, २०१८) Asia Pacific Integrity Conference in Tainan विषयक कन्फरेन्स आयोजना गरिएको थियो । सबै सहभागीलाई विहान ७:२५ मा हाइस्पीड रेल चढ्नका लागि ताइवान मेट्रो स्टेशन पुर्‍याइएको थियो । सहभागीहरूलाई विहान ७:५१ मा हाइस्पीड रेल मार्फत ताइवान लगेको थियो । ताइवानस्थित ताइवान म्युजियममा आयोजित उद्घाटन सत्रमा ताइवानका कार्यबाहक मेयर Cheng-Yuan Chang स्वागत मन्तव्य राखे । त्यसैगरी Civil Service of Tainan का Director General र टीआई ताइवानका अध्यक्षले पनि उद्घाटन मन्तव्य राखेका थिए । डाइरेक्टर जनरलले ताइवानको सरकार सदाचारी र ओपन गभर्नेन्सका लागि परिचित छ भन्नुभयो । त्यसैगरी टीआई ताइवानका च्याप्टर अध्यक्षले निजीक्षेत्र र ताइवान सरकारको पुलका रूपमा ताइपेइ च्याप्टरले काम गरिरहेको बताएका थिए ।

टीआईको २३ औं स्थापना दिवस

छलफल प्रतिवेदन

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले २३ औं स्थापना दिवसको अवसर पारेर विभिन्न व्यक्तित्वहरूलाई मानार्थ सदस्यता प्रदान गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ भदौ ३ गते काठमाडौंमा आयोजना गरिएको थियो । टीआईका संस्थापक डा. देवेन्द्रराज पाण्डे, टीआई नेपालका पहिलो अध्यक्ष श्री अम्बिका श्रेष्ठ, संस्थापक सदस्य श्री दोमोदरप्रसाद गौतम, संस्थाका सदस्य एवं शिक्षाविद् श्री केदारभक्त माथेमा र भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानमा निरन्तर घुम्दै आइरहने वरिष्ठ सदस्य श्री कृष्णप्रसाद भण्डारीलाई संस्थाले मानार्थ सदस्यता प्रदान गरेको छ ।

स्थापना दिवसकै अवसरमा आयोजित कार्यक्रममा संस्थाको ५ वर्षे रणनीति र भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनासम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन पनि सार्वजनिक गरिएको छ ।

कार्यक्रममा अध्ययन सम्पन्न गर्ने प्रोजेक्ट रिसर्च एन्ड इन्जिनियरिङ एशोसिएट्सका संयोजक श्री राघव विष्टले अध्ययन प्रतिवेदनको निष्कर्ष र सुझावहरू प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । त्यसैगरी, राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका उपसचिव श्रीमनोहर घिमिरेले पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था, तिनको कार्यान्वयनको स्थिति, पुनर्निर्माणका क्षेत्रमा भएको प्रगति र चुनौति विषयक प्रस्तुति गर्नुभएको थियो । प्रस्तुति मूलतः पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था, पुनर्निर्माणको प्रगति र चुनौती, पुनर्निर्माणका समस्या र अवसर हरूसमेत तीनवटा विषयमा केन्द्रित रहेको थियो ।

कार्यक्रमलाई माननीय महेन्द्र यादव र आशा विकले पनि सम्बोधन गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था, तिनको कार्यान्वयनको स्थिति, पुनर्निर्माणमा भएको प्रगति र चुनौतिजस्ता विषयमा विवेचना गरिएको सो कार्यक्रम टीआई नेपालका अध्यक्ष एवं वरिष्ठ अधिवक्ता श्रीहरि अर्यालको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको थियो । त्यसैगरी, महासचिव श्री पद्मिनी प्रधानाङ्गले स्वागत मन्तव्य दिनुभएको थियो । कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिकारूपमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका सचिव श्री अर्जुन कार्की रहनुभएको थियो । कार्यक्रममा नागरिक समाजका प्रतिनिधि, विभिन्न सरकारी कार्यालयका

प्रतिनिधि, संघ/संस्थाका प्रतिनिधि, टीआई नेपालका सदस्यहरूलगायत सञ्चारकर्मीहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

श्री राघव विष्ट, संयोजक अध्ययन प्रतिवेदन

अध्ययन टोलीका संयोजक श्री राघव विष्टले अध्ययनकाबारेमा निष्कर्ष एवं अन्य कुराहरू प्रस्तुत गर्नुभयो ।

अध्ययनका निष्कर्ष

पुनर्निर्माण कार्य पाँच वर्षभित्र सक्न कठिनाई देखिएको छ । पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीति/निर्देशिका आदिबारे स्थानीय तहमा सूचनाप्रवाह गर्न अझै गर्न सकिएको देखिएन । लाभग्राहीका सूचना अद्यावधिक हुन नसकेको अवस्था छ । प्राधिकरणको नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह तथा सरोकारवाला मन्त्रालय, विभाग, आयोजनाकासाथै जिल्लास्थित कार्यालयबीच आ-आफ्ना भूमिका र समन्वयको अभाव देखिएको छ । सहरका भित्री क्षेत्रका घरपरिवारले साभाना गारो पर्ने भएको, साना गल्ली र पैदलमार्ग भएकाले भत्काएर नयाँ बनाउन सहज नभएको अवस्था छ । विभिन्न दातृनिकाय, बहुपक्षीय तथा द्वीपक्षीय सहयोग लिनुपर्ने आवश्यकता भएको र यसमा प्रतिवद्धता जनाइएको भए तापनि कतिपय द्विपक्षीय सहयोग प्राप्त हुन नसकेको अवस्था विद्यमान छ ।

दातृनिकायको अनुदान तथा ऋण परियोजना सम्झौता नभएको कारणले परिचालन नभएको तथा सोभै भुक्तानी हुने खर्चको अभिलेख प्राप्त नभएको अवस्था छ । अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था तथा विदेशी संस्थाहरूबाट पुनर्निर्माणसम्बन्धी भएका बजेट तथा खर्चहरू पारदर्शी नभएको अवस्था छ ।

मिति २०७५/०९/०५ सम्मको आकडाअनुसार ९३ प्रतिशत अनुदान सम्झौता गरिसकेको, अनुदान सम्झौता भएकामध्ये ९२ प्रतिशत लाभग्राहीले प्रथम किस्ता, ४९ प्रतिशतले दोस्रो किस्ता र २७ प्रतिशतले तेस्रो किस्ता लिएको ।

सर्वेक्षणबाट अनुदान वितरण र पहुँचमा ३६ प्रतिशत समस्या रहेको विचार व्यक्त ७८ प्रतिशतले अनुदान

सम्भौता गरेर घर निर्माण सुरु गरेको २२ प्रतिशतले घर निर्माणकार्यको सुरुवात नगरेको देखियो । सहुलियत दरको ऋण प्रक्रिया नेपाल राष्ट्र बैंकबाट निर्देशिका जारी गरिएको भए तापनि वित्तीय संस्थाहरूले ऋण दिने कार्य सहज नभएको र प्रक्रिया स्पष्ट नभई लाभग्राहीले ऋण पाउन नसकेको अवस्था छ ।

दुर्गम क्षेत्रमा बाटोको पहुँच भएकाले भौगोलिक विकटताका कारण सामान ढुवानी गर्न किस्ता लिन र प्राविधिक आउन पनि समस्या देखिएको छ । निर्माणका सामग्रीहरूको अभाव भएर मूल्यवृद्धि र ढुवानीमा समय र खर्च दोब्बर लाग्ने गरेकाले पुनर्निर्माण गर्न आर्थिक समस्या र आवासको निर्माणमा ढिलाई भएको छ ।

घर निर्माण कार्यलाई तिब्रता दिन आवश्यक पर्ने दक्ष कालिगढहरू डकर्मी, सिकर्मीको कमी भएको र तालिमप्राप्त कालिगढहरू उपलब्ध हुन नसकेको अवस्था छ । अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रियस्तरका गैरसरकारी संस्थाहरूबाट हुने गरेका खरिद प्रक्रियाहरू पारदर्शीरूपमा नभएको र सो खरिद कार्यमा गुणस्तर तथा प्रतिस्पर्धा नभएको पनि देखिन्छ । समयमा निरीक्षण तथा अनुगमन हुनसकेको देखिँदैन ।

यही निष्कर्षका आधारमा गरिएका सिफारिस निम्नानुसार छन्:

पुनर्निर्माणकार्य यथाशिघ्र गरिनुपर्ने भएकाले यसलाई सम्बद्ध सबै निकायले प्राथमिकतासाथ कार्यान्वयन गर्ने । स्थानीय तहका वडा कार्यालयका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी तथा लाभग्राहीलाई जानकारी र अभिमुखीकरण गर्ने । पुनर्निर्माणको प्रगतिअनुसार ५ वर्षभित्र सम्पन्न गर्न सांगठनिकरूपमा प्रभावकारी सञ्चालन गर्नुपर्नेछ । सो सम्बन्धमा समीक्षा गरी कार्यतालिका पुनरावलोकन गर्ने । सबै निकाय, दातृनिकायहरूको भूमिका र जिम्मेवारी स्पष्ट गरी स्थानीय सरकारलाई बढी परिचालन गर्ने । खर्च जुटाउन विभिन्न दातृनिकायसँग गरिएको प्रतिवद्धताको पुनरावलोकन गरी आर्थिक स्रोत जुटाउने रणनीति बनाउने । प्राविधिकहरूलाई के गरेर हुन्छ लाभग्राहीसँग नजिक भएर काम गर्न सकिने वातावरण तयार गर्नुपर्ने ।

अनुदान रकम पहिले नै खर्च गरिसकेकाले तिनीहरूलाई निर्माणकार्य गर्न सामाजिक परिचालनको व्यवस्था तथा आवश्यक पुँजी परिचालन स्थानीय तहमा दक्ष डकर्मी, मिस्त्री र सामग्रीको माग बढेको हुँदा सामग्री तथा तालिमको प्रबन्ध गर्नुपर्ने । नेपाल सरकार तथा वैदेशिक दातृनिकायबाट सञ्चालित भएका विद्यालयहरूको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गरी चाँडै निर्माण गर्न रणनीति

बनाउनुपर्ने । सार्वजनिक विद्यालय, स्वास्थ्यचौकी, सरकारी भवन आदिको निर्माण चाँडो गर्न टास्कफोर्स बनाउनुपर्ने । कारागारको पुनर्निर्माण गर्नका लागि कैदीहरूलाई स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएको र उनीहरूलाई स्थानान्तरण गर्न उपयुक्त स्थान नभएकाले कारागार निर्माणकार्य हुन नसकेको हुँदा कैदीहरूलाई स्थानान्तरण गर्न आवश्यक नीति बनाउनुपर्ने ।

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका उपसचिव, श्री मनोहर घिमिरे

उपसचिव घिमिरेले पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था, तिनको कार्यान्वयनको स्थिति, पुनर्निर्माणमा प्रगति एवं चुनौति विषयक प्रस्तुति राख्नुभएको थियो ।

घिमिरेको प्रस्तुति मूलतः तीनवटा विषयमा केन्द्रित रहेको थियो । ती हुन्: पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था, पुनर्निर्माणको प्रगति र चुनौति र तेस्रोचाहिँ पुनर्निर्माणका समस्या र अवसरहरू हुन् ।

पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्थाअनुसार भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माणसम्बन्धी ऐन, २०७२ अनुसार आवश्यक विभिन्न कार्यविधिहरू तयार गरिएको र सोहीअनुसारका कार्यहरू भइरहेका छन् । स्थानीयस्तरमा खटाइएका प्राविधिकहरूमार्फत् निःशुल्करूपमा प्राविधिक सल्लाह प्रदान गर्नु; सुरक्षित घर निर्माणका लागि आवश्यक डकर्मी/सिकर्मीलगायत अन्य प्राविधिकहरू उत्पादनका लागि समय/समयमा तालिम प्रदान गर्नु; जोखिममा रहेका वर्गका लागि विशेष प्राथमिकता दिएर घर निर्माण गरिदिनेजस्ता नीतिगत व्यवस्था गरिएका छन् ।

त्यस्तै, असुरक्षित जोखिमपूर्ण स्थानमा बसिरहेका भूकम्पपीडितहरूलाई सुरक्षित स्थानमा सार्ने र यसका लागि जग्गा खरिदका लागि रु दुईलाखसम्म उपलब्ध गराउने; भूमिहीन भूकम्प पीडित लाभग्राहीका लागि जग्गा खरिद गर्नका लागि दुई लाख रुपैयाँ उपलब्ध गराउने; एकीकृत वस्ती विकास गर्ने/गराउनेजस्ता कुरा पनि नीतिगतरूपमा सम्बोधन गरिएको छ । यसबाहेक सामुदायिक विद्यालयहरू स्वास्थ्य संस्थाका भवनहरू, सार्वजनिक सरकारी भवनहरू, सुरक्षा निकायका भवनहरूको तीव्रताकासाथ निर्माण गर्ने; पुरातात्विक सम्पदाहरू बलियोढंगले पुनर्निर्माण गर्नेलगायतका अन्य नीतिगत व्यवस्था गरिएका छन् ।

पुनर्निर्माणका क्षेत्रमा भएको प्रगति : निजी आवास पुनर्निर्माणसम्बन्धमा कुल लाभग्राहीको संख्या ८,०७,४८६; अनुदान सम्भौता सम्पन्न संख्या ७,२२,१७४; पहिलो किस्ता पाउनेको संख्या ७,१४,२४०; दोस्रो किस्ता

प्राप्त गर्नेको संख्या ४७०२२४; तेस्रो किस्ता पाउनेको संख्या २,३०,७५८; घर निर्माण सुरु गरिसकेकाको संख्या ५४९४४०; निर्माण सम्पन्न घर संख्या २७०२६९; प्रवलीकरण लाभग्राहीको संख्या ५२,०५४ रहेको छ । त्यसैगरी, निर्माण गर्न बाँकी सार्वजनिक विद्यालयका क्षेत्रमा भएको प्रगति हेर्दा निर्माण गर्नुपर्ने ७५५३, निर्माण सम्पन्न ३८९५, निर्माणाधीन २३७४ सार्वजनिक विद्यालयहरू रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी, पुरातात्विक सम्पदा निर्माण गर्नुपर्ने ७५३, निर्माण सम्पन्न ९८५, निर्माणाधीन ३०९ रहेका छन् ।

स्वास्थ्य संस्थाहरू: निर्माण गर्नुपर्ने ११९७, निर्माण सम्पन्न ६४३, निर्माणाधीन १४५ रहेका छन् । त्यसैगरी, अन्य क्षेत्रमा सरकारी भवन, सुरक्षा निकायका भवन, सिँचाई, खानेपानी, सडकलगायतका क्षेत्रहरूमा समेत उत्साहजनकदंगले कार्य भइरहेको जानकारी घिमिरेले दिनुभयो ।

पुनर्निर्माणका चुनौती: आवश्यकतानुसार मानव संसाधन आपूर्ति नहुनु, निजी आवास पुनर्निर्माणमा गुनासो व्यवस्थापन, काठमाडौँ उपत्यकालगायतका मुख्य सहरी क्षेत्र लक्षित आवास पुनर्निर्माणमा प्रति नहुनु, प्राविधिकहरू कार्यक्षेत्रमा पुग्नुपूर्व निर्माण भइसकेका घरहरूको कम्प्लाइन्सको अवस्था, वन क्षेत्र, सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गामा बसोबास गरेका लाभग्राहीहरूको स्थानान्तरण, भूमिहीन लाभग्राहीको भू-स्वामित्वसम्बन्धमा, जोखिमयुक्त वर्गका लागि आवास पुनर्निर्माण, केही विद्यालय, पुनर्निर्माण सामग्रीको ढुवानी तथा आपूर्ति, दक्ष कामदारको आपूर्ति, जोखिमयुक्त स्थानबाट वस्ती स्थानान्तरण कार्य कार्यान्वयनमा जटिलता, पुनर्निर्माण लक्षित सहूलियत ऋणको कार्यान्वयन (२ प्रतिशत सहूलियत तरहको ऋण र निर्व्याजी ऋण), गुम्बा पुनर्निर्माणमा अन्यौलताजस्ता चुनौती देखिएका छन् ।

श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष, टीआई नेपाल

टीआई कार्यसमितिले टीआई नेपालका संस्थापक सदस्यहरूलाई मानार्थ सदस्य प्रदान गरेका छौं । मानार्थ सदस्यताप्राप्त गर्ने महानुभवहरूमा श्री अम्बिका श्रेष्ठ, डा. देवेन्द्रराज पाण्डे, श्री दामोदरप्रसाद गौतम, श्री केदारभक्त माथेमा र श्री कृष्णप्रसाद भण्डारी हुनुहुन्छ ।

श्री दीनानाथ भट्टराई, श्री विनोद भट्टराई र श्री बबिता शर्मा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनापछिको कार्यमा निरन्तर लागिरेहुनुभएको छ । २३ औँ स्थापना दिवसका अवसरमा उहाँहरूलाई धन्यवादसहित सबैसामु परिचय गराएको छ । प्राधिकरणमा स्थिरताको अभाव छ । त्यो संस्थामा सीईओ र सचिवहरू परिवर्तन

भइरहने समस्या छ । संस्थामा समर्पित भावले काम गर्ने मानिस थोरै देखिन्छन् ।

श्री महेन्द्र राय, माननीय

स्थापना दिवसका अवसरमा शुभकामना व्यक्त गर्दछु । सहभागी हुने मौका दिनुभएकोमा धन्यवाद । सम्बन्धित १४ जिल्लाका एकजना सांसद पनि आउनुभएन । प्राधिकरणमा राजनीतिक नेतृत्व छ । अहिलेकै स्थितिमा पुनर्निर्माण कार्य १० वर्षमा पनि सकिँदैन । यहाँ राजनीतिक प्रतिवद्धता आवश्यक छ त्यसैले सरकारले यसलाई प्राथमिकतामा राख्न सक्नुपर्छ । प्राधिकरणले कछुवाका गतिमा काम गरेर हुँदैन । भूकम्पपीडितले बेलामा राहत नपाउँदा कहिले जाडोले मरे, कहिले भरीले । मुलुकमा बाढी र पहिरोका लागि अलग्गै प्राधिकरणको प्रबन्ध गर्नुपर्ने अवस्था छ । आफ्नै स्रोतसाधनले बनाउने प्रयत्न गरौं, दातृनिकायको भरमा नपर्छ ।

श्री आशाकुमारी विक, माननीय, बझाङ

कुनै बेला महिलाले नेतृत्व गरेको एउटा संस्था आज २३ औँ वार्षिक स्थापना दिवस मनाइरहेको थाहा पाउँदा खुसी लागेका छ । भ्रष्टाचार विरुद्धका कामहरू नवीनदंगले गर्दै अघि बढ्न शुभकामना व्यक्त गर्दछु । संस्थाले जिल्ला/जिल्लामा भ्रष्टाचार विरुद्धका क्रियाकलाप विस्तार गर्न सकोस्, लाभान्वितहरूलाई सहयोग पुगोस् ।

खुला छलफल

श्री बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, सदस्य टीआई नेपाल

पुनर्निर्माणसम्बन्धी निर्माण गर्दा सहरी विकास विभागले बनाएको मापदण्ड अवलम्बन गरेको छ/छैन ? बारपाकमा घर पुनर्निर्माण गर्दा के/कस्तो मापदण्ड अपनाइएको छ ? धुर्मुस/सुन्तली फाउन्डेसनजस्ता संस्थाले बनाएका घरहरू मापदण्डअनुसार बनेका हुन् ? जुवाना लुम्लेजस्ता कसैले पुनर्निर्माणमा सहयोग गर्न चाहयो भने नेपालले तोकेको मापदण्डभित्र यसरी बनाउनुहोस् भनेर बुझाउन सक्नुपर्छ । हामीले त्यसो गर्न भ्याएका छौं ?

श्री उषा केसी, प्रोजेक्ट रिसर्च एन्ड इन्जिनियरिङ एशोसिएट्स

पुनर्निर्माणसम्बन्धी काम गर्नका लागि महिलाहरूलाई तालिम दिन सकिन्छ/सकिँदैन ?

प्रमुख अतिथि, प्राधिकरण सचिव, श्री अर्जुन कार्की

यस कार्यक्रममा प्राधिकरणको प्रतिनिधित्व गर्दै सहभागी हुने मौका दिनुभएकोमा धन्यवाद दिन चाहन्छु । कुनै पनि मुलुकमा पुनर्निर्माणको काम गर्नु भनेको सुखद अवस्था होइन । यो विपदपछि मात्र आउने भएकाले त्यसरी सोच्न बाध्य छु । सबै राजनीतिक दलको सहमतिमा एउटा प्राधिकरण बनाइएको छ । हामी जुन संस्कारमा काम गर्दैआएका थियौं । सांसदहरूले विना तथ्यांक, विना आधार बोलिदिनुभयो । प्राधिकरणको बजेट ९ खर्ब हुँदै होइन । संस्थाको सीईओ र सचिवहरू निरन्तर फेरिइरहेको अवस्था छ । अहिले जति गरेको छ, त्योभन्दा धेरै गर्न सकिन्थ्यो भन्ने लाग्छ । पदमा बसेर हामीले गर्नुपर्ने काम गरिरहेका छौं । पुनर्निर्माणको काम नियमित काम होइन, यसमा फरकढंगले गर्नुपर्ने काम हो, तर त्यस्तो काम गर्न सकिरहेको अवस्था भने छैन । यसमा हाम्रो संस्कार दोषी छ । हामी पुनर्निर्माणको काम यही पाँच वर्षभित्र काम गरेर देखाइदिने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछौं ।

निजी आवास, शिक्षा भवन, स्वास्थ्य केन्द्र भवन, पुरातत्वका भवनहरूलाई गर्ने भनेर प्राथमिकता निर्धारण गरेका छौं । प्राधिकरणसँग चार सय अर्ब पैसा हुने हो भने पुनर्निर्माणको काम सम्पन्न गर्न सकिन्छ । सस्तो र राम्रो दुवै एकैपटक बन्दैन । यो विरोधाभाषपूर्ण कुरा हो । निर्माणका काम समयमै गर्न सकिएन भने त्यसको विकल्प खोज्ने बेला भइसकेको हुन्छ । समस्या सुल्झाउनेभन्दा पनि बढाउनेहरू धेरै छन् । पुनर्निर्माण

प्राधिकरणले मापदण्ड बनाएको छ । ती मापदण्डअनुसार नबनाएका घरहरू स्वीकृत गरिने छैनन् ।

हामीकहाँ सूचनाप्रवाह विरोधाभाषपूर्ण छ । यथार्थ सूचनाप्रवाह गर्नेहरूको कमी छ । राम्रो गर्नेहरूलाई प्रशंसा गर्न जान्ने मानिस साह्रै न्यून छ । कर्मचारीप्रतिको दृष्टिकोण संकुचित देखियो । सबैका लागि सबै समाप्त हुनुपर्ने मुलुक हो यो । मुलुकमा जहिले पनि सबैथोक बिग्रियो/सकियो मात्र भनिन्छ, तर स्थिति त्यस्तो भने छैन । सुधार गर्ने ठाउँ छैन/होइन, त्यहाँ धेरै सुधार भइरहेको छ । स्थानीय तहका मानिसले सिफारिस गरेर पठाए भने ती समस्या समाधान गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछौं । महिलाहरूको सहभागिताकाबारेमा प्रश्न आएको थियो । डकमीको तालिम दिँदा ३० प्रतिशत महिला अनिवार्य भनिएको छ । राज्यले दिएको स्रोतसाधन, ऐन, नियम, कानून, विधि र प्रक्रियामा आधारित भएर काम गर्न आएको व्यक्ति हुँ । यस वर्षलाई पुनर्निर्माण प्राधिकरण वर्षकारूपमा मनाउने प्रयास गरिरहेका छौं । टीआई नेपाल 'लार्जर देन लाइफ' भएका मानिसहरू संलग्न भएका मानिसहरूको संस्था हो । त्यही भएर यहाँहरूको निमन्त्रणा देखेर सरिक भएको छु ।

श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष

कार्यक्रमको निम्तो स्वीकार गरेर पाल्नुहुने सबै महानुभावहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन्छु । कार्यक्रम सफल बनाउन सहयोग गरिदिने सबैप्रति आभार व्यक्त गर्दछु र कार्यक्रम सकिएको जानकारी गराउँछु ॥

भ्रष्टाचारका सम्बन्धमा विभिन्न संस्थाले गरेको परिभाषा

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल भ्रष्टाचार भन्नाले सार्वजनिक क्षेत्रमा काम गर्ने पदाधिकारी र राजनीतिक वा सरकारी अधिकृतले आफूलाई सुम्पिएको अख्तियारी र शक्तिको दुस्म्योग गरी कुनै पनि व्यक्ति वा सम्बद्ध व्यक्तिहरूको निजी फाइदाको लागि प्रयोग गर्ने वा गैरकानूनी व्यवहारलाई जनाउँछ ।

विश्व बैंक निजी फाइदाका लागि सार्वजनिक ओहदाको दुस्म्योग नै भ्रष्टाचार हो ।

संयुक्त राष्ट्रसङ्घ भ्रष्टाचार भन्नाले निजी लाभको लागि सार्वजनिक शक्तिको दुस्म्योग हो, जसले सार्वजनिक हितमा अवरोध पैदा गर्दछ । (UN Manual on Anti-Corruption Policy Vienna 2001)

एशियाली विकास बैंक भ्रष्टाचार भन्नाले सार्वजनिक र निजीक्षेत्रमा कार्यरत पदाधिकारीहरूको त्यस किसिमको व्यवहारलाई जनाउँछ, जसबाट उनीहरू आफैं तथा आफ्ना नजिकका जो-कोहीलाई पदको दुस्म्योग गरी अनुचित र गैरकानूनीरूपमा फाइदा पुऱ्याउने काम गरिन्छ ।

युरोपेली सङ्घ भ्रष्टाचार भन्नाले सम्बद्ध पदाधिकारीलाई आफ्नो कार्यसम्पादनको क्रममा आवश्यक हुने पदीय दायित्व र व्यवहारबाट विमुख तुल्याउने गरी प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्षरूपमा घूस वा अरु कुनै अनुचित फाइदा लिने, दिने, माग्ने, स्वीकार्ने र स्वीकार गर्न सक्ने स्थितिलाई जनाउँछ ।

सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार

छलफल प्रतिवेदन

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल, पूर्वकर्मचारी सेवा परिषद् र राम्रो नेपालले संयुक्तरूपमा सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार विषयक छलफल कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रम २०७५ साउन २४ गते काठमाडौँमा सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रमको प्रमुख अतिथिको रूपमा नेपाल राष्ट्र बैंकका पहिलो गभर्नर श्री हिमालय शमशेर राणा हुनुहुन्थ्यो । त्यसैगरी, काठमान्डु विश्वविद्यालय स्कूल अफ लका फ्याकल्टी मेम्बर एवं राम्रो नेपालका संस्थापक सदस्य श्री विशाल खनालले 'सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार' विषयक कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । कार्यपत्रकाबारेमा पूर्वगभर्नर दीपेन्द्रबहादुर क्षेत्री र नेपाल सरकारका पूर्वसचिव श्री खेमराज रेग्मीले टिप्पणी गर्नुभएको थियो ।

कार्यपत्र प्रस्तोता श्री विशाल खनालले योजनाको प्राथमिकता निर्धारण, व्यक्तिगत लाभका लागि प्राकृतिक स्रोतको दोहन, तजबिजी अधिकार प्रदान गर्ने कानूनको प्रभाव, राजनीतिक व्यक्तिले व्यापारिक घरानासँग राखेको अप्राकृतिक सम्बन्ध र स्वार्थजस्ता विषय कार्यपत्रमा समेटिएको थियो । त्यसैगरी, प्रत्यायोजित अधिकार पनि फेरि माथिल्लै निकायबाट प्रयोग, सार्वजनिक नीतिमा विदेशीको स्वार्थ, सार्वजनिक नीति, अपराध नियन्त्रण र दण्डहीनता, स्रोत परिचालन, भोट बैंकको निर्माण र भोट खरिद, हातहतियार खरिद, स्वार्थको द्वन्द्वलगायतका विषयवस्तु बारे केन्द्रित भएर कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचारको अन्तरसम्बन्ध केलाउन र खुला बहसमार्फत् सम्बन्धित राज्य निकायलाई यस गम्भीर विषयतर्फ ध्यानाकर्षण गराउन छलफल आयोजना गरिएको जानकारी कार्यक्रमका सभापति र ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका अध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता श्रीहरि अर्यालले दिनुभयो । त्यसैगरी, पूर्वकर्मचारी सेवा परिषद्का अध्यक्ष श्री माधव घिमिरेले विषयको छनौट र कार्यक्रमबारेमा बोल्नुभएको थियो ।

सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार विषयक कार्यक्रममा पूर्वराजदूतहरुदेखि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका पूर्वआयुक्त, कूटनीति सेवाका पूर्वपदाधिकारीहरु, निजामती सेवाका पूर्वकर्मचारीहरु, अनुसन्धानकर्ता, प्राध्यापक, नागरिक संस्थाका प्रतिनिधि

र सञ्चारकर्मीहरुसमेतको उपस्थिति रहेको थियो ।

सबै ठाउँमा राजनीतिक स्वार्थ हावी भएको, समाजमा सदाचार प्रवर्द्धन गर्न सामूहिक पहल हुन नसकेको र राजनीतिक दलले सामूहिक हितभन्दा पार्टीगत हितलाई बढी ध्यान दिएको जस्ता कुरामा सहभागीहरुले ऐक्यवद्धता जनाएका थिए । त्यसैगरी, नीतिगत निर्णय गरी भ्रष्टाचार गर्ने प्रवृत्ति बढेकाले यसतर्फ राजनीतिक क्षेत्र गम्भीर हुनुपर्ने निष्कर्ष छलफलबाट नकालिएको थियो ।

स्वागत एवं विषय प्रवेश

श्रीहरि अर्याल, कार्यक्रमका सभापति एवं टीआई नेपालका अध्यक्ष

सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचारको अन्तरसम्बन्ध केलाउन र खुला बहसमार्फत् सम्बन्धित राज्य निकायलाई यस गम्भीर विषयतर्फ ध्यानाकर्षण गराउन छलफल आयोजना गरिएको बताउनुभयो । हाम्रो निम्तो स्वीकार गरेर उपस्थित हुनुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरुलाई संस्थाको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछु भन्नुभयो ।

मानवजीवनमा चेतनासँग भ्रष्टाचार विजारोपण भएजस्तो लागेको छ । भ्रष्टाचार अधि हो कि विकास अधि हो ? भनेर द्विविधा हुन थालेको छ । नेपालका सन्दर्भमा चाहिँ भ्रष्टाचार गर्नकै लागि विकास आयोजना बनेका हुन् कि भैँ भएको छ । विकसित देशमा चाहिँ विकास अधि हुन्छ । नीतिगत भ्रष्टाचार र कानून नै बदलिनयतपूर्णढंगले बने भने कुनै पनि मुलुक धराशायी हुन्छ । हामीकहाँ राजनीति र न्यायपालिकाको विवाद यसको प्रत्यक्ष उदाहरण हो । न्यायपालिका ध्वस्त भएको छ । अहिलेदेखि सुधार थाले १७/१८ वर्षपछिमात्र त्यसको प्रतिफल देखिन्छ । यसका साथै नीतिगत भ्रष्टाचार कसरी कम गर्न सकिन्छ ? अहिले सबैभन्दा बढी ध्यान दिनुपर्ने विषय हो ।

श्री माधव घिमिरे, पूर्वकर्मचारी सेवा परिषद्का अध्यक्ष

श्री घिमिरेले विषयको छनौट र कार्यपत्रमा के छ भन्नेबारेमा बोल्नुभएको थियो । सार्वजनिक नीतिको तर्जुमा कसरी गरिन्छ ? भ्रष्टाचार कहाँबाट पस्छ ? खोजी गर्ने प्रयत्न गरिएको छ । सार्वजनिक

नीतिकाबारेमा कुरा गर्दा नियतकाबारेमा पनि पनि खोजी गर्नुपर्ने हुन्छ । नीति बनाउँदा स्वार्थको द्वन्द्वभएका मानिसहरुसँगको संलग्नता देखिएको छ । राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय उदाहरणसहित अनुसन्धानात्मक तवरले कार्यपत्र तयार गरिएको छ । उपस्थिति सबैजनालाई सक्रियतापूर्वक भाग लिइदिनुहुन अनुरोध गर्दछु ।

कार्यपत्र प्रस्तुति: श्री विशाल खनाल

हाम्रो समाजमा आफ्नै जीवनकालमा दुःख दिने आम्दानी गर्नुहुँदैन भन्ने भनाइहरु पनि हामी पाउँछौं । शिवस्व, राजस्व र देवस्वमा कसैको आँखा पर्नुहुँदैन भन्ने विचार पनि त्यतिकै प्रवल छ हाम्रो समाजमा । आचरण र व्यवहारले नै थाहा हुन्छ भ्रष्टाचार भए/नभएको । राजनीतिक नेतृत्वले शक्तिको दुरुपयोग गर्नुलाई राजनीतिक भ्रष्टाचार भनिन्छ । सार्वजनिक नीतिलाई छिद्रहरु छाडेर बनाइने गरेको देखिन्छ ।

भ्रष्टाचार सार्वजनिक र निजी क्षेत्रको साँठगाँठ हो । आफू पदमा रहँदा सेवानिवृत्त भएपछि काम गर्ने ठाउँ बनाउने कामलाई निरुत्साहित गर्दै जानु जरुरी छ । यो समस्या धेरै देशमा रहेको देखिन्छ । तजबिजी अधिकारको प्रभाव पनि हो भ्रष्टाचार । यस्तो अधिकार सकेसम्म कम दिनुपर्छ । अहिलेको मुलुकी अपराध (संहिता) मा पनि धेरै यस्तो अधिकार दिइएको छ ।

कुनै पदमा भएका व्यक्तिले भ्रष्टाचार गर्नु भन्ने पनि प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष तवरले राजनीतिक संरक्षण दिने गरिएको छ । अन्य समाजमा उपयुक्त भएका कुरा हाम्रो समाजमा पनि उत्तिकै उपयोगी हुन्छ भन्ने भ्रमबाट मुक्त हुनुपर्छ । अदालतले दोषी ठहर्‍याइसकेका, जेल चलान भइसकेका मानिसलाई राजनीतिक नेतृत्वको पहलमा आम-माफी दिइने गरेको कुरा हामीले भोगिरहेका छौं । यसले दण्डहीनतालाई प्राथमिकता दिएको छ ।

संसद्मा प्रतिनिधित्व गरिरहेका ४ जना सभासदलाई नै हत्याको अभियोग छ । रातो पासपोर्ट दुरुपयोगका घटना छन् । यो देशको मुख्य शत्रु नै राजनीतिमा भ्रष्टाचार हो । १ वर्षमा १ ट्रिलियन डलर भ्रष्टाचारका लागि खर्च भइरहेको जानकारी OECD ले दिएको छ ।

निष्कर्ष:

एसियन ड्रामा: अघिल्लो सरकार धेरै भ्रष्टाचारी भयो हामी त्यसो गर्दैनौं भन्छन्, तर त्यो भन् भ्रष्टाचारी भएको उदाहरण देखिएका छन् । भ्रष्टाचारकाबारेमा देशमा पब्लिक इन्डेक्स विकास गरौं भन्ने आग्रह गर्दछु ।

कार्यक्रमका अध्यक्ष श्रीहरि अर्यालले कार्यपत्र प्रस्तोतालाई धन्यवाद दिनुभयो र यसपछिको समय कार्यपत्रमा

टिप्पणीका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकका पूर्व गभर्नर श्री दीपेन्द्रबहादुर क्षेत्रीलाई दिनुभयो ।

श्री दीपेन्द्रबहादुर क्षेत्री, पूर्वगभर्नर, नेपाल राष्ट्र बैंक

कार्यपत्र प्रशंसायोग्य छ । कार्यपत्र पूर्वीय मान्यतामा आधारित हुँदै सुरु गरेर त्यसैमा अन्त्य गर्नुभएको छ । मुलुकमा सदाचार र निष्ठाकाबारेमा धेरै चर्चा गर्दैआएका छौं । कहिले गधाकाण्ड भएका छन्, कहिले प्राकृतिक स्रोतसाधनको दोहन गर्दैआएका छौं । एकजना एलडीओले चुरेक्षेत्रको दोहन रोक्न खोज्दा सरुवा भएर काठमाडौं ल्याइएको सम्भिरहेको छु । OECD काअनुसार १० खर्ब डलर भ्रष्टाचारमा खर्च भइरहेको छ । प्रलोभन र आशक्ति मानिसका दुस्मन हुन् ।

राजनीतिक व्यक्तिको सम्बन्ध व्यापारिक घरानासँग गरिएको थियो । करिब ७ करोडको कुरा थियो । त्यो कति असुल गरियो । व्यापारीलाई संसद्मा लाने काम बाँदरलाई लिस्नु भन्नेभैँ भएको छ । हरेक नागरिक कानूनको दायराभित्र बस्नुपर्छ, नैतिकरूपले आदर्शयुक्त देखिन सक्नुपर्छ । समाजमा भ्रष्टाचार रहिरहनुमा नागरिक समाज कमजोर भएकाले पनि हो । वीपी राजमार्गमा निश्चितखालका सवारीसाधनहरुमात्र गुड्न पाउने भनिएको थियो, तर त्यो कसैले पालना गर्नु उचित ठानेका छैनन् ।

निष्कर्ष: हरियोवर्दीले विश्वविद्यालय चलाउनुपर्ने, बैंक चलाउनुपर्ने र ठेक्कापट्टाको काम पनि गर्नुपर्ने भएपछि हामी कता गइरहेका छौं ?

श्री खेमराज रेग्मी, पूर्वसचिव, नेपाल सरकार

कार्यपत्र मिहेनतपूर्वक तयार गरिएको छ । सूचनामूलक र अनुसन्धानमूलक पनि छ । भ्रष्टाचार हुनसक्ने क्षेत्रहरु पनि औल्याइएको छ । दुईखालका पेटी र ग्रयान्ड भ्रष्टाचार हुँदारहेछन् । पूर्वप्रधानमन्त्री भट्टराईले पनि नीति/निर्माण तहमा हुने भ्रष्टाचारले मुलुकलाई समाप्त पार्छ भन्नुभएको थियो ।

टीआईले आफू वा आफन्तका अधिकारको दुरुपयोग गर्नु भ्रष्टाचार हो भनेको छ । भ्रष्टाचारले आउँदो पुस्ताको समेत भविष्य ध्वस्त बनाउँछ । यसमा नियन्त्रण गर्न सबैजना सक्रिय भएर लाग्नुपर्छ ।

राज्यलाई राम्रोसँग सञ्चालन गर्न बनाइने योजना नै नीति हो । नेपालका सन्दर्भमा भने नीतिगत भ्रष्टाचारले मुलुकलाई आक्रान्त पारेको छ । प्राकृतिक स्रोत दोहन गर्ने कति मानिस सांसद भइसकेका छन् । व्यापारिक घरानाका मानिस सांसद छन् । नीतिमात्र राम्रो भएर हुँदैन, नियत पनि राम्रो हुनुपर्छ । आशा जीवन हो,

निराशा भनेको मृत्यु हो । टीआई नेपालले भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य भन्छ- यसमा सबैजना समाहित हुन आग्रह गर्दछौं ।

खुला छलफल

श्री भरतबहादुर थापा, पूर्वअध्यक्ष, टीआई नेपाल

छलफल उत्साहपूर्ण छ । कार्यपत्र प्रशंसायोग्य छ । तजबिजी अधिकार सबैले प्रयोग गर्नुभएको छ । तजबिजी अधिकारकाबारेमा छानबिन गर्न पाउँदोरहेनछ ।

हरियोवर्दीकाबारेमा कसैले छानबिन गर्न पाउँदैन । यसले के-के तान्छ भन्न सकिँदैन । हामीले बनाएको संविधान र कानूनहरूमा धेरै छिद्र बनाएका छौं । मन्त्रीपरिषद्ले आफैँले बनाएको कार्यविधि माने पुग्छ । बाहिर केही हेर्ने नपर्ने हो कि भनेजस्तै भएको छ । अहिले संवैधानिक परिषद्मा राजनीतिक मानिस धेरै छन् । त्यहाँ कोही विज्ञ छैन, कानूनी क्षेत्रको । राजनीति गर्ने मानिसको त केही योग्यता नै छैन ।

अनुचित कार्य भन्ने अख्तियारबाट भिकिसकिएको छ । त्यसलाई सन्तुलन कहाँबाट गर्ने भन्ने प्रबन्ध गरिएको छैन । संवैधानिक परिषद्ले प्रधान न्यायाधीशको पद खाली हुनुभन्दा एक महिनाअघि नै सिफारिस गरिसक्नुपर्छ भनिएको छ, तर खोजौं त त्यस्तो उदाहरण भेटिन्छ ?

यो कार्यपत्रमा टेकेर कानूनमा भएका छिद्रहरू उजागर गर्दै जानुपर्छ ।

श्री ईश्वर उपाध्याय, सदस्य, टीआई नेपाल

कार्यपत्र प्रस्तोताले वैदिककालदेखिकै सन्दर्भ राख्नुभएको छ । प्रस्तुतिका क्रममा विकसितदेखि अल्पविकसित देशमासमेत भ्रष्टाचार भएको सन्दर्भ राख्नुभएको छ । यहाँ कति डिग्री भन्नेमात्र फरक छ । सदाचारभन्दा ठूलो कुनै विधि हुँदैन । मिहिनेतभन्दा ठूलो कुनै साथी हुँदैन । तँछाड/मछाड किन गर्छौं, साथी विवेकभन्दा ठूलो कुनै हाकिम हुँदैन ।

गुरुले भनेको सम्झन्छु: शुभशुभ मन्दिरमा जाता हुँ घन्टी बजाता हुँ । सोया हुवा भगवान्को जगाता हुँ ।

श्री मदन भट्टराई, कूटनीतिज्ञ

विदेशी सरकार र दाताहरूको एउटै गुनासो छ: कुनै परियोजना समयमा सकिँदैन ?

श्री विहारीकृष्ण श्रेष्ठ

मुलुकमा भ्रष्टाचार छ । यो कुनै नौलो कुरा होइन ।

यसको स्रोत भनेको राजनीति नै हो । जुनसुकै तहका नेता पनि गाउँका ठालूहरू भएका छन् । भ्रष्ट हुनु भनेको राजनीतिक नेता हुनु हो भन्ने भएको छ । संरचनागत कारण नै नेपालको भ्रष्टाचारको कारण हो ।

श्री ललितबहादुर लिम्बु, अख्तियार

भ्रष्टाचारको सर्वव्यापी स्वीकृति भएको परिभाषा पाउन कठिन छ । नीतिगत भ्रष्टाचार र तजबिजी अधिकारको कुरा आएको छ । यी सबै ठाउँमा नीतिभन्दा नियतकै कुरा आउँछन् । संसारमा भ्रष्टाचार शून्य नै भएको देश छैन । कम र बेसी भन्ने कुरामात्र हो । भ्रष्टाचार एउटै एप्रोचबाट नियन्त्रण हुँदैन । मल्टिपल एप्रोच आवश्यक पर्छ । गरिबी, अशिक्षा, धनी र गरिबीचको खाडल हुनुहुँदैन । सदाचारको उदाहरणका रूपमा भर्खरै सम्पन्न विश्वकप फुटबल खेललाई लिन सकिन्छ । त्यहाँ खेल आएका जापानिज खेलाडी सबैले एउटा बोरा बोकेर गएका थिए । सबैले आश्चर्य मानिरहेका थिए, आखिर भोला किन बोके ? खेल सकिएपछि रंगशालामा भएका सबै पानीका बोतल वा अन्य खानेकुराका खोलहरू सबै टिपेर बोरामा हालेछन् र पूरा रंगशाला नै सफा गरेर गए । यो विश्वका लागि अनुपम नमूना हो । हामी यो उचाई र स्तरमा कहिले पुग्ने ?

जवाफ कार्यपत्र प्रस्तोता

श्री विशाल खनाल

जिज्ञासा राख्ने सबैबाट धेरै कुरा सिक्ने अवसर पाएको छु । लिक्वान युले भनेका छन्, दालभात खानेसम्मको भ्रष्टाचार ठीकै होला, तर त्योभन्दा बढी भए बाघभन्दा नि खतरनाक हुन्छ । कानून, संविधान जतिसुकै राम्रो भए पनि कार्यान्वयन राम्रोसँग भएन भने केही अर्थ हुँदैन । टिप्पणीकर्तालाई धन्यवाद । बेटरनेपाल, पूर्वकर्मचारी सेवा परिषद् सबैप्रति आभार व्यक्त गर्दछु ।

श्री हिमालय शमशेर राणा, कार्यक्रमका आकर्षण, नेपाल राष्ट्र बैंकका पहिलो गभर्नर

भ्रष्टाचार नेपालमा मौलाउँदै गएकोमा धेरैले चिन्ता व्यक्त गरिरहेका छन् । आजको उपस्थितिले पनि त्यो प्रस्ट पारेको छ । अरु मुलुकमा भ्रष्टाचारकाबारेमा के भनिएको छ भनेर केही सोचौं । त्रेतायुगसम्म चाहिँ भ्रष्टाचारको कुरा सुनिएको छैन । त्यसपछिचाहिँ भ्रष्टाचार उदाएको देखिन्छ । मानिसले आफ्नो फाइदालाई बढी ध्यान दिँदोरहेछ यसैले भ्रष्टाचार बढाएको हो । भ्रष्टाचार जहाँ पनि छ । हामीकहाँ चाहिँ पैसा छिटो कमाउन भ्रष्टाचार गरिएको देखिन्छ । प्रशासनिक क्षेत्रमा बसेर आफ्नो फाइदामा काम गर्दा

भ्रष्टाचार गरिएको छ । पार्टी चलाउन भ्रष्टाचार गरेको देखिन्छ । अहिले हामीकहाँ जुनसुकै क्षेत्रमा राजनीति चाहिनेभन्दा बढी हावी भएको छ । राजनीतिक भ्रष्टाचार बढेको छ । राजनीतिक दल चलाउन पैसा चाहिएको छ । दल सञ्चालन गर्न उसले पाएको मतअनुसार नै पैसा दिए भ्रष्टाचार कम होला कि भन्ने लाग्छ । पदमा बसेको बेला आफ्नो वा साथीभाइको फाइदाका लागि गरिने काम निरुत्साहित गर्नुपर्नेछ ।

स्कूलमा पढ्दा भूटो बोल्नु हुँदैन, दुराचार गर्नुहुँदैन भन्ने सिकाइन्थ्यो । अचेलका स्कूलमा नैतिक शिक्षाको कुनै पाठ्यसामग्री नै छैन । शिक्षा प्रणालीमै सुधार गर्नुपर्ने खाँचो छ । एयरपोलुसन चेक गर्न ब्लूबुकमा ४०० रुपैयाँ नहाली पठाए पासै हुँदैन । पेटी करप्सन जताततै भएकाले तत्कालै हल हुने अवस्थामा छैन । काम गर्ने मानिसहरूको जीवन सञ्चालन गर्न उचित मात्रामा तलब नै दिन सकेका छैनौं, यो कुरा नबिसौं ।

जहाँ राष्ट्रिय प्रणालीले नै जागिर, स्वास्थ्य बीमा, र शिक्षा उपलब्ध गराउँछ, त्यहाँ भ्रष्टाचार कम हुन्छ । धेरै मानिस सातपुस्ताका लागि कमाउन लागिपरेका छन् । सञ्चारकर्मी र नागरिक समाजका मानिसले नागरिकलाई सचेत पार्नुपर्ने भएको छ ।

धन्यवाद ज्ञापन: श्री बालकृष्ण प्रसाई, राम्रो नेपाल

कुनै पनि छलफलमा सबैभन्दा महत्वपूर्ण काम धन्यवाद ज्ञापन गर्नु हो भन्ने लागेको छ । कार्यक्रम आयोजक संस्थाहरू भ्रष्टाचार विरुद्ध लागि रहेका संस्था हुन् ।

प्रमुख अतिथि पहिलो गभर्नरले सटीक तवरले धेरै कुरा राखिदिनुभएको छ । श्री विशाल खनालजीले आध्यात्मिक चिन्तनसमेत जोडेर कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको छ । त्यसैगरी, योजना आयोगका पूर्वउपाध्यक्ष दीपेन्द्रबहादुर क्षेत्रीले टिप्पणी गर्नुभएको छ । उपस्थित सम्पूर्ण

महानुभावहरूले विषयको गम्भीरता बुझेर बसिरहनुभएको छ । सबैलाई विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

नीति नै बनाएर भ्रष्टाचार गरिरहेको कुरा संवैधानिक आयोगकै प्रतिवेदनले आँलाएको अवस्था छ । सार्वजनिक चासोकाबारेमा भएका धेरै विषय मन्त्रिपरिषद्मा लगेर निर्णय गराउन थालिएको पाइन्छ । बारामा बनाइन लागेको अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल बनाउन धेरै रुख काट्नुपर्ने अवस्था रहेछ । त्यही विमानस्थल अलिकति पतिर सार्दा त्यति रुख काट्नु नपर्ने रहेछ । रुख काट्दा कसरी फाइदा लिने भन्ने समूहको प्रभाव त्यहाँ पनि परेको हो कि भन्ने अनुभूति गरको छु । प्रबुद्ध वर्ग र नागरिक समाजले सरकारले ल्याउने नीति र सरकारी निर्णयकाबारेमा विचार गर्नुपर्ने भएको छ । आज गरेको निर्णय ३ महिनापछि मात्र हेर्न पाइन्छ । पूर्वमुख्यसचिवले नै सूचना पाउन निवेदन दिनुपर्ने अवस्था आएको छ । सरकारले गर्ने निर्णय जतिसक्दो चाँडो सार्वजनिक गर्न पाउनुपर्छ । हामी अहिले पनि विश्वको भ्रष्ट मुलुककै सूचीमा परेका छौं । हाम्रा सार्वजनिक नीतिलाई भ्रष्टाचार विरुद्धको लेन्सबाट हेर्नुपर्ने भएको छ । भ्रष्टाचार मौलाउन सहयोग गर्ने नीतिहरू के-के हुन सक्छन्, सञ्चारमाध्यम र नागरिक समाजले पहिचान गरेर आवाज उठाउनुपर्ने भएको छ ।

श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष, टीआई नेपाल

कार्यक्रम साँच्चै राम्रो भयो । सबैले भाग लिइदिनुभयो । सबैको सक्रिय सहभागिता रहेको पाएँ । कार्यपत्रकाबारेमा उपस्थित महानुभावहरूको थप टिप्पणी छन् भने संस्थाको इमेलमा पठाइदिन आग्रह गर्दछु । दिमागमा सिर्जनशीलता होउनजेल मानिस बुढो हुँदैन भन्ने कुरा आजका अतिथि श्री हिमालयशमशेर राणाबाट सिक्न सकिन्छ । समय धेरै बितिसकेको हुँदा कार्यक्रम यही सकिएको जानकारी गराउँछु । धन्यवाद ।

**भ्रष्टाचार विरुद्ध
आजैबाट सक्रिय होऔं ।**

क्लाइमेट फाइनेन्स गभर्नेन्स प्रतिवेदन सार्वजनिक

छलफल प्रतिवेदन

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले नेपालमा जलवायु वित्त सुशासनको अवस्था विषयक अध्ययन सम्पन्न गरी प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छ । संस्थाले प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नका लागि २०७५ साउन १० गते काठमाडौंमा एक कार्यक्रम आयोजना गरेको थियो ।

टीआई नेपालका अध्यक्ष श्रीहरि अर्यालको अध्यक्षतामा सम्पन्न सो कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिको रूपमा राष्ट्रिय योजना आयोगका उपाध्यक्ष प्रा. डा. पुष्प कँडेलको उपस्थिति रहेको थियो । त्यसैगरी, संस्थाका महासचिव श्री पद्मिनी प्रधानाङ्गले सहभागीहरूलाई स्वागत गर्नुभएको थियो ।

अध्ययन प्रतिवेदन टीआई नेपालका लागि आइसेट नेपालका श्री अजयमणि दीक्षित, श्री आशुतोष शुक्ला, श्री योगेन्द्र सुबेदी र श्री रवि वेन्जुसम्मिलित समूहले सम्पन्न गरेको हो । सो अध्ययन प्रतिवेदनकाबारेमा नेपाल ल क्याम्पसका प्राध्यापक डा. विनोद सिंह सिजापतीले टिप्पणी गर्नुभएको थियो ।

स्वागत मन्त्रव्यका क्रममा संस्थाका महासचिवले भ्रष्टाचारका कारण मानवसमुदायमा पर्ने गम्भीर नकारात्मक प्रभाव न्यूनीकरण गर्न र भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरबाट हुने सबै प्रकारका प्रयासहरूमा सहभागिता जनाउनेलगायत विविध कार्यक्रम सञ्चालन गर्दैआएको बताउनुभयो । सोही क्रममा सार्वजनिक चासोका विविध विषयमा अध्ययनसमेत गर्दैआएको र यसपटक क्लाइमेट फाइनेन्स गभर्नेन्स विषयक अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिएको जानकारी दिनुभयो । कार्यक्रममा उपस्थित सबै महानुभावहरूलाई स्वागत गर्दछु भन्नुभयो ।

प्रतिवेदन सार्वजनिक

प्रमुख अतिथि प्रा. डा. पुष्प कँडेललगायत मञ्चमा आसीन सबै अतिथिहरूले सामूहिकरूपमा प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नुभयो ।

यसपछि अध्ययन टोलीकातर्फबाट आइसेट नेपालका श्री रवि वेन्जुले प्रतिवेदनको सारसंक्षेप प्रस्तुत गर्नुभयो । श्री वेन्जुले अध्ययन जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी नीति, ऐन र नियमहरूकाबीचमा रहेको खाडल र तिनका चुनौती थाहा पाउने; जलवायु परिवर्तनका क्षेत्रमा काम गरिरहेका

संघ-संस्था, तिनका प्रयास, वित्तीय स्रोत, स्रोतको बाँडफाँड, नियन्त्रण र उपयोगिताबारे थाहा पाउने; जलवायु परिवर्तनका क्षेत्रमा प्राप्त हुने वित्तीय साधनको सुशासनकाबारेमा निष्कर्षसहितका सुझावहरू प्रस्तुत गर्ने उद्देश्यले गरिएको बताउनुभयो ।

अध्ययन प्रतिवेदनले जलवायु परिवर्तनका कारण देखिएका चुनौतीको सामना गर्न उपलब्ध भएका स्रोतसाधन मूल्याङ्कन गरी त्यसलाई सम्बोधन गर्न वार्षिक बजेटमै प्रबन्ध गर्नुपर्ने; राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्रोतबाट जलवायु परिवर्तनसम्बन्धमा प्राप्त आर्थिक सहयोगको अनुगमन गर्ने संयन्त्रको विकास गर्नुपर्ने; र जलवायु परिवर्तनका क्षेत्रमा उपलब्ध स्रोतसाधनको सहीढंगले उपयोग (पारदर्शिता र उत्तरदायित्व) को सुनिश्चितता गर्नुपर्ने सुझाव दिइएको छ ।

प्रतिवेदनबारे टिप्पणी

अध्ययन प्रतिवेदनका बारेमा डा. विनोदसिंह सिजापतिले टिप्पणी गर्नुभएको थियो ।

प्रतिवेदनमा एडिसनल रिसोर्सेसका कुरा गरिएको रहेछ । कहाँबाट कसरी ल्याउने भन्नेबारेमा पनि बोलिएका रहेछ, तर त्यसको स्रोतबारे बोलिएको भए अभै राम्रो हुन्थ्यो । केही नीतिहरू पनि छुटेको पाएँ । रिलेभेन्ट लेजिस्लेसन छन् भन्ने कुरा पनि समेट्नु उपयोगी हुन्थ्यो । वातावरण संरक्षण, सोइल प्रोटेक्सन, फरेस्ट एक्ट, विद्युत् ऐन, खानी ऐनलगायतका ऐनहरूबारे केही उल्लेख गर्नु आवश्यक हुन्छ । त्यस्तै, पार्लियामेन्टरी कमिटीलगायतका संस्था उल्लेख भएका छैनन् । यस्ता अध्ययन प्रतिवेदनमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा भएका सन्धि/सम्झौताको अवस्था, कार्यान्वयनको अवस्थाबारे पनि उल्लेख गर्दा अभै राम्रो हुन्छ ।

खुला छलफल

खुला छलफलको सहजीकरण अध्यक्ष श्रीहरि अर्यालले गर्नुभएको थियो ।

पहिलो प्रश्न सुनील आचार्यले गर्नुभएको थियो । उहाँले क्लाइमेट फाइनेन्सबारे नेपालमा भएका काम उल्लेख गरिएको छ, तर संघीय संरचनाकाबारेमा केही बोलिएको देखिएन किन ? क्लाइमेट चेन्ज र एडप्सनका लागि

स्रोतहरूको खोजी कसरी गर्ने भन्ने कुरा आम-चासोको विषय हो । जलवायु परिवर्तनले पुन्याउने जोखिमहरू के-के हुन्, हाम्रो इकोनोमीमा के/कति असर परेको छ ? यसकाबारेमा डेभलपमेन्ट प्लानिङ्ग के हुनसक्छ ? यी विषयमा पन्याप्त अध्ययन हामीकहाँ हुनसकेको देखिएन । यी कुरा यस्ता अध्ययन प्रतिवेदनमा समेट्दा उपयोगी नै हुन्छ ।

श्री गणेश दाहाल, वातावरणीय विकास फोरम

हाम्रो संस्थाले वातावरणीय कानूनकाबारेमा केही अध्ययन गर्दैआएको छ । क्लाइमेट चेन्ज प्रोटेक्सनका दृष्टिले अडिट गर्नुपर्छ भन्ने लागेको छ । अध्ययन प्रतिवेदनमा फाइनेन्स के/कहाँबाट प्रयोग भइरहेको छ, त्यति कुरा आएन भन्ने लाग्छ ।

श्री फुर्बा तामाङ

प्रतिवेदन अंग्रेजी भाषामा तयार गरिएको रहेछ । यसलाई नेपालीमा प्रकाशन गरिएको भए अझै धेरै मानिससम्म पुग्ने थियो । विषादीको प्रयोग, रसायनिक मलको प्रयोग, रैथाने बीउ मासेर विकासे बीउ-विजन प्रवर्द्धन गरिरहेको छ । क्लाइमेट चेन्जका कुरा गर्दा हो वा अन्तर्राष्ट्रिय कारणले गर्दा भएको हो ? आणविक भट्टीजस्ता कुराले हो कि ? रसुवाका जंगलमा ब्याँसो छैन वातावरणीय कारणले हो ?

श्री प्रदीप भट्टराई, प्रकृति स्रोत केन्द्र

नेपालमा क्लाइमेट फाइनेन्स गभर्नेन्सकाबारेमा धेरै कुरा थाहा पाउने अवसर प्राप्त भएको छ । देशको बजेटले २९ प्रतिशत यस क्षेत्रका लागि छुट्याएको छ, तर के-केमा स्पष्ट पार्न सकिन्छ कि ?

श्री नारायण गौतम, गोरखापत्र दैनिक

अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्दा कति खर्च भयो ? त्यो पनि राख्ने कि ?

श्री भरतबहादुर थापा, पूर्वअध्यक्ष, टीआई नेपाल

संसारभर जलवायु परिवर्तनकाबारेमा केही वर्षअघिदेखि 'क्लाइमेट फाइनेन्स' हुनथालेको थियो । अर्को आवधिक योजनामा जलवायु परिवर्तनकाबारेमा के-के गर्ने योजना भइरहेको छ ? यसतर्फ योजना आयोगले विचार गर्नु/पुन्याउनु पर्छ कि भन्ने लाग्छ ।

डा. पोषराज पाण्डे, अर्थविद्

हामीले वैदेशिक स्रोतमा निर्भर हुनुपर्ने अवस्था छ ।

पेरिस घोषणापत्रकाबारेमा पनि केही कुरा अध्ययन प्रतिवेदनमा आउनुपर्थ्यो भन्ने लाग्छ । प्रविधिलाई कसरी प्रयोग गर्ने भन्ने कुरा पनि आएन, यो छाड्नै नहुने पाटो हो । फाइनेन्सिङ र निजी क्षेत्रबारे केही आएन ।

श्री दयासागर श्रेष्ठ, कार्यकारी निर्देशक, गैरसरकारी महासंघ

जलवायु परिवर्तनलाई अन्तर्राष्ट्रिय दृष्टिकोणबाट पनि हेर्ने । नेपालजस्ता देश क्लाइमेट चेन्जका लागि त्यति जिम्मेवार छैनन् । विकसित देशले अल्पविकसित देशका लागि स्रोतसाधन परिचालन गर्न त्यति चासो देखाइरहेका छैनन् । आईएनजीओ वा अन्य कहाँबाट आएको आर्थिक सहायताको अभिलेख राख्न सकेका छैनन् । अर्थमन्त्रालयमा स्टेयरिङ कमिटी पनि छ । क्लाइमेट फाइनेन्सलाई मूलप्रवाहमा ल्याउन सकिरहेको अवस्था छैन । पहुँच छैन । भएकै स्रोतसाधन पनि राम्रोसँग प्रयोग गर्न सकिएको छैन । पेरिस घोषणाको अध्ययन हुनसकेको छैन । अध्ययन गरौं र अझै व्यवस्थित गरौं । यसमा योजना आयोगले समन्वय गरिदिन सक्छ ।

श्री मुकेश घिमिरे, वैकल्पिक ऊर्जा केन्द्र

अध्ययन प्रतिवेदनको पृष्ठ-१७ को टेबुल-१ मा नेशनल इमर्जेन्सी पोलिसी भनेर उल्लेख गरिएको छ । त्यस्तो पोलिसी भन्ने नै छैन, अरु नै केही होला । पृष्ठ २३ मा भएको इन्स्टिच्यूसनल एरेन्जमेन्ट्सको स्रोत राम्रोसँग खुलाइएको छैन, सकेसम्म शुद्ध बनाऔं ।

श्री प्रकाश तिमिल्सिना

प्रतिवेदन नेपालीमा भइदिएको भए अझै उपयुक्त हुने थियो । धेरै ठाउँमा अशुद्धी छन् । पृष्ठ ४-५ पूरा छैन । एनेक्स-३२ मा पनि शुद्ध छैन । प्रतिवेदन सतही छ ।

श्री सुबोध अधिकारी, एलएलएम विद्यार्थी

प्रतिवेदन पोलिसी रिभ्यूमा केन्द्रित छ । ऐनहरू उल्लेख गरिसकेपछि तिनको रिभ्यू पनि गर्नुपर्थ्यो, त्यो हुनसकेको छैन । क्लाइमेट फाइनेन्स गभर्नेन्स नेपालजस्तो देशमा कति सान्दर्भिक छ ? अवस्था विश्लेषण गरिएको भए, अझै उपयुक्त हुने थियो ।

प्रतिवेदनकाबारेमा उठेका प्रश्नबारे श्री आशुतोष शुक्ला, आईसेट नेपाल

टीआई नेपाललाई यो काम गर्ने अवसर दिएकोमा धन्यवाद । अध्ययन प्रतिवेदनमा औल्याउनुभएको गल्ती सच्याउने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछु । ज्ञान सकारात्मक

हुनुपर्छ भन्ने लाग्छ । आफ्नै स्रोतबाट भए पनि रिपोर्ट नेपालीमा प्रकाशन गर्छौं । सुशासन ठूलो विषय हो । जटिल सवाल हो । अध्ययनको क्षेत्र पनि विचार गरौं । क्लाइमेट चेन्ज पोलिसी हाम्रो इन्ट्रीप्वाइन्ट हो । हाम्रो इन्स्टिट्यूसनल एरेन्जमेन्ट्स पोलिसी के छ, त्यो खोजी गर्नुपर्ने थियो । अध्ययनले कति विषय समेट्ने भनेर हामीले पहिले नै अध्ययनको क्षेत्र परिभाषित गरेका छौं । यसमा अभै धेरै गर्न सकिने कुरामा हाम्रो विमति छैन । यहाँहरूले भन्नुभएका धेरै कुरालाई हामी सच्याउने छौं ।

चुनौती

यो प्रतिवेदन नयाँ र पुरानो सरकार रहेको संक्रमणका बेलाको हो भन्ने कुरा स्वीकार गरौं । आउँदा दिनमा क्लाइमेट चेन्ज ठूलो विषय बन्छ ।

श्री रवि वेन्जु, आईसेट नेपाल

प्रतिवेदन आइसकेपछि टिप्पणी गरेर के हुन्छ नभनी । अनुसन्धान निरन्तर प्रक्रिया हो । अर्को तहको अनुसन्धानमा अध्ययनको नयाँ क्षेत्र तयार हुन्छ ।

अध्यक्ष श्रीहरि अर्यालबाट जवाफ

नारद गौतमजीले खर्चकाबारेमा प्रश्न गर्नुभएको थियो । यो अध्ययन गर्नका लागि २ लाख ७२ हजार र प्रकाशन गर्न ४९ हजार खर्च भएको छ ।

प्रा. डा. पुष्प कँडेल, उपाध्यक्ष

टीआई नेपालमार्फत गरिएको यो काम सान्दर्भिक छ । आजको समयमा विकासशील देशमा सुशासन र पारदर्शिताको समस्या छ । राजनीतिक संक्रमणका कारणले समस्या बढ्दै गएका छन् । खराब र असल तत्वको भिन्नता छुट्याउन टीआई नेपालले काम गरिरहेको छ । हाम्रा लागि क्लाइमेट फाइनेन्स विषय महत्वपूर्ण छ । विभिन्न सञ्चारमाध्यमबाट क्लाइमेट चेन्जका असरबारे सुनिरहेका छौं । विकसित देशले सिर्जना गरेका प्रदूषणका कारण जलवायु परिवर्तनका

असर अल्पविकसित देशमा परिरहेको देखिन्छ ।

यस सम्बन्धमा थप अध्ययन कसरी गर्ने भन्नेबारेमा राष्ट्रिय योजना आयोगले गम्भीरतापूर्वक सोच्नेछ । एसडीजीका धेरै बुँदा जलवायु परिवर्तनसँग जोडिएका छन् । राजनीतिक संक्रमणका कारणले जलवायु परिवर्तनकाबारेमा नागरिक तहमा केही कुरा पुर्‍याउन सकिएको छैन ।

प्रतिवेदनकाबारे: क्लाइमेट फाइनेन्सकाबारेमा नेपालमा कति साधनस्रोत आउँछ ? स्रोत के-के हुन् ? तिनको प्रयोगको अवस्था के छ ? ती कुरा आउन सकेको देखिएन । पारदर्शिताका मूल्य/मान्यता कति पालना भएका छन् भन्ने पाटो उल्लेख गर्न पाएको भए अझ राम्रो हुने थियो । यो मञ्चमा योजना आयोगकाबारेमा बोल्ने अनुमति चाहन्छु । राष्ट्रिय योजना आयोग अहिले १५ औँ योजनाको तयारी गरिरहेको छ । देशको दीर्घकालीन सोच निर्माण गर्ने प्रयास गरी १५ योजनामा समावेश गर्ने प्रयत्न गरिरहेका छौं ।

समापन मन्तव्य: श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष

जलवायु परिवर्तनको समस्या कति हाम्रा कारणले भएका हुन् र कतिचाहिँ अरु देशका कारणले भएका छन् ? काली गण्डकीका ढुंगा सबै हराइसके । शङ्खमूलमा ७ वटा धारा थिए । अहिले धारा छन्, तर पानी छैन । काठमाडौँ उपत्यकामा प्लास्टिक उद्योग खोल्न स्वीकृति दिनु नै ठूलो कमजोरी भएको छ । ५० वर्षअघिसम्म काठमाडौँमा चर्पी थिएन, पछि मात्र बनाइएको हो । घरघरमा बनाइयो र ढल ल्याएर खोलानालामा हालियो । योजना आयोगका लागि मानिसले २०/५० वर्ष सम्मका लागि पनि सोचेको देखिएन । दीगो विकासका लागि दीगो योजना आवश्यक पर्छ । उपाध्यक्षको आगमन भएको छ । नीति निर्माण तहबाट सम्बोधन हुने विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

प्रतिवेदन तयार गर्ने अनुसन्धानकर्मी र संस्थाको निम्तो स्वीकार गरेर आउनुहुने सबैलाई धन्यवाद ॥

सम्पत्ति हाम्रो सेवक बनोस् ।

Transparency International Nepal
Income and Expenditure Statement (Unaudited)
1 Shrawan 2074 - 32 Ashad 2075
(16 July 2017 to 16 July 2018)

*Amount in
NPR*

Particulars	Schedule	Current Year	Previous Year
<u>Income</u>			
Revenue Recognition from Restricted Fund	8	27,943,391	34,965,652
Bank Interest		793,314	590,036
Exchange Gain/ (Loss)		(11,390)	(5,877)
Other Income		533,049	555,032
Total Income		29,258,364	36,104,843
<u>Expenditure</u>			
Human Resources and Activities	9	26,150,889	32,947,457
Administrative Expenses	10	1,934,926	1,876,011
Total Expenditure		28,085,815	34,823,469
Surplus/(Deficit) - Income over Expenditure		1,172,549	1,281,374
Balance of Accumulated Fund brought forward		2,647,928	1,366,554
Total		3,820,477	2,647,928
Fund transfer to Endowment Fund		-	-
Balance of Accumulated Fund carried forward		3,820,477	2,647,928

सुख-सम्पत्ति कमाऔं
जीवनभर रमाऔं

Transparency International Nepal
Income and Expenditure - Projectwise (1 Shrawan 2074 - 32 Ashad 2075)

Particulars	BNIN	SCWP	Climate Finance	SSE	IPH	ALAC Outreach	IPERR	Total of Project Activities
Sources of Fund	-	-	-	-	-	-	-	-
Opening Balance of fund	2,244,826	37,751	(159,113)	1,253,867	(4,979)	6,330	5,952,060	9,330,742
Fund Received During the period/TIN Contribution	27,604	-	7,145	-	-	-	223,904	258,653
Interest Income	6,299,849	-	3,790,370	-	-	-	-	10,090,219
Exchange Gain/(Loss)	-	-	-	5,315	4,979	-	20,552,728	20,563,021
Fund Refunded/ Adjustment	-	-	-	-	-	-	-	-
Capital Reserve	-	-	-	-	-	-	-	-
Income from OH Charge	-	-	-	-	-	-	-	-
Fund Available for the Period	8,572,279	37,751	3,638,402	1,259,182	-	6,330	26,728,692	40,242,636
Utilization of fund	-	-	-	-	-	-	-	-
Personnel Expenses	1,246,614	-	555,373	-	-	550,057	2,540,960	4,893,004
Activity Costs	4,404,507	23,446	2,523,329	5,315	-	2,156,508	11,270,598	20,383,702
Project Administration/OH Charge	373,289	2,623	130,258	-	-	83,941	2,076,574	2,666,685
Total Expenditure	6,024,410	26,069	3,208,960	5,315	-	2,790,506	15,888,132	27,943,391
Balance of Fund as on 16 July 2018	2,547,870	11,682	429,442	1,253,867	-	(2,784,176)	10,840,560	12,299,244
Represented by:	-	-	-	-	-	-	-	-
Cash	-	-	-	-	-	-	-	-
Bank/ Deposits	325,439	14,305	388,090	-	-	1,615,949	4,512,070	6,855,854
Account Receivable- Inter Project	-	-	195,570	-	-	-	-	195,570
Accounts receivable/Advances- Other	-	-	-	-	-	455,427	212,301	667,728
Account Payable- Inter Project	-	-	-	-	-	-	(280)	(280)
Accounts Payable Other	(50,000)	(2,623)	(2,250)	-	-	(40,000)	(59,495)	(154,368)
Balance Fixed Assets	-	-	-	-	-	-	-	-
Total Balance of Fund	275,439	11,682	581,410	-	-	2,031,376	4,664,596	7,564,504

टीआई नेपालको कार्यसमिति र सदस्यहरूको नामावली

१.	श्रीहरि अर्याल, अध्यक्ष
२.	डा. रामदयाल राकेश, उपाध्यक्ष
३.	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
४.	श्री रामकृष्ण मानन्धर, कोषाध्यक्ष
५.	श्री आदित्यमान श्रेष्ठ, कार्यसमिति सदस्य
६.	श्री लीलाप्रसाद सापकोटा, कार्यसमिति सदस्य
७.	श्री सोमराज सिग्देल, कार्यसमिति सदस्य
८.	श्री सवीता भण्डारी बराल, कार्यसमिति सदस्य
९.	राष्ट्रिय व्यावसायिक पहल (संस्थागत सदस्य), कार्यसमिति सदस्य
१०.	डा. देवेन्द्रराज पाण्डे, मानार्थ सदस्य एवं पूर्वअध्यक्ष
११.	श्री अम्बिका श्रेष्ठ, मानार्थ सदस्य एवं पूर्वअध्यक्ष
१२.	श्री दामोदरप्रसाद गौतम, मानार्थ सदस्य एवं पूर्वअध्यक्ष
१३.	श्री केदारभक्त माथेमा, मानार्थ सदस्य एवं पूर्वसभापति सल्लाहकार परिषद्
१४.	श्री कृष्णप्रसाद भण्डारी, पूर्वमहासचिव एवं मानार्थ सदस्य
१५.	श्री भरतबहादुर थापा, पूर्वअध्यक्ष एवं सदस्य
१६.	श्री विष्णुबहादुर केसी, पूर्वअध्यक्ष एवं सदस्य
१७.	श्री गीता केशरी, पूर्वउपाध्यक्ष एवं सदस्य
१८.	श्री महादेवप्रसाद यादव, पूर्वउपाध्यक्ष एवं सदस्य
१९.	श्री आनन्दप्रसाद मुल्मी, पूर्वउपाध्यक्ष एवं सदस्य
२०.	श्री सर्वज्ञरत्न तुलाधर, पूर्वउपाध्यक्ष एवं सदस्य
२१.	श्री रमेशनाथ ढुङ्गेल, पूर्वउपाध्यक्ष एवं सदस्य
२२.	श्री मुकुन्दबहादुर प्रधान, पूर्वमहासचिव, कोषाध्यक्ष एवं सदस्य
२३.	श्री कोमल चित्रकार, पूर्वमहासचिव, कोषाध्यक्ष, सदस्य
२४.	श्री भीमबहादुर श्रेष्ठ, पूर्व कार्यसमिति सदस्य, सदस्य
२५.	डा. चिन्तामणि योगी, पूर्वकार्यसमिति सदस्य, सदस्य
२६.	श्री शरच्चन्द्र वस्ती, पूर्वकार्यसमिति सदस्य, सदस्य
२७.	श्री खेमराज रेग्मी, पूर्वकार्यसमिति सदस्य, सदस्य
२८.	डा. सागरराज शर्मा, पूर्वकार्यसमिति सदस्य, सदस्य
२९.	श्री तोया गुरूड, पूर्व कार्यसमिति सदस्य, सदस्य
३०.	डा. विश्वकेशर मास्के, पूर्वकार्यसमिति सदस्य, सदस्य
३१.	डा. मीना आचार्य, पूर्वकार्यसमिति सदस्य, सदस्य
३२.	डा. पोषराज पाण्डे, पूर्वकार्यसमिति सदस्य, सदस्य
३३.	श्री दीपकुमार उपाध्याय, सदस्य
३४.	श्री जगतमान शाक्य, सदस्य
३५.	श्री सूर्यनाथ उपाध्याय, सदस्य
३६.	श्री पुरुषोत्तम बास्कोटा, सदस्य
३७.	डा. प्रेमराज पन्त, सदस्य

३८.	डा. कनकविक्रम थापा, सदस्य
३९.	डा. सुरेशराज चालिसे, सदस्य
४०.	डा. विजय केसी, सदस्य
४१.	डा. अनुसूया जोशी, सदस्य
४२.	डा. ईश्वरप्रसाद उपाध्याय, सदस्य
४३.	श्री भोजराज पोखरेल, सदस्य
४४.	श्री मुकुन्द शर्मा पौडेल, सदस्य
४५.	श्री वरूणप्रसाद श्रेष्ठ, सदस्य
४६.	डा. रेवतबहादुर कार्की, सदस्य
४७.	श्री विमलप्रसाद कोइराला
४८.	श्री वीरेन्द्रप्रसाद मिश्र, सदस्य
४९.	श्री वंशधर घिमिरे, सदस्य
५०.	श्री पवनकुमार ओझा, सदस्य
५१.	श्री बुद्धीनारायण श्रेष्ठ, सदस्य
५२.	श्री केशवप्रसाद आचार्य, सदस्य
५३.	श्री किरण थापा, सदस्य
५४.	श्री मदनकृष्ण शर्मा, सदस्य
५५.	श्री जयरामसिंह बोहरा, सदस्य
५६.	श्री प्रकाश ए राज, सदस्य
५७.	श्री दोलखबहादुर गुरूड, सदस्य
५८.	डा. सूर्यप्रसाद ढुङ्गेल, सदस्य
५९.	श्री सुरेन्द्रवीर मालाकार, सदस्य
६०.	श्री कृष्ण ज्ञवाली, सदस्य
६१.	श्री राजुमानसिंह मल्ल, सदस्य
६२.	श्री रामप्रसाद श्रेष्ठ, सदस्य
६३.	श्री गीता अर्याल, सदस्य
६४.	श्री खेमराज पाण्डे, सदस्य
६५.	श्री विनोदप्रसाद विष्ट, सदस्य
६६.	श्री सुरेन्द्रबहादुर भारिजू, सदस्य
६७.	श्री महेन्द्रनारायण श्रेष्ठ, सदस्य
६८.	श्री सीताराम अग्रहरी
६९.	श्री राजेश्वर नेपाली, सदस्य
७०.	श्री चन्द्रेश्वर आचार्य, सदस्य
७१.	श्री केदार सुवेदी, सदस्य
७२.	श्री हरिबहादुर थापा, सदस्य
७३.	श्री आर्या श्रेष्ठ, सदस्य
७४.	श्री सुनिता गुरूड, सदस्य
७५.	श्री फुर्वा तामाङ, सदस्य

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा सदाचार जिल्ला सम्पर्क कार्यालय

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालले भूकम्पबाट अति प्रभावित जिल्लाहरूमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा सदाचार कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ । उक्त कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेका जिल्लामा खोलिएका सम्पर्क कार्यालयको ठेगाना निम्नानुसार रहेको छ ।

१. ओखलढुङ्गा

सिद्धिचरण नगरपालिका वडा नं. १२,
जिविस टोल बजार, फोन: ०३७ ५२०२४६

२. दोलखा

भीमेश्वर नगरपालिका वडा नं. ३,
चरिघ्याङ बजार, फोन: ०४९ ४२९४९९

३. रामेछाप

मन्थली नगरपालिका वडा नं. १,
बिनिता चौक, फोन: ०४८ ५४०५२९

४. सिन्धुली

कमलामाई नगरपालिका वडा नं. ६,
प्लट नं. २ बजार, फोन: ०४७ ५२९९९८

५. सिन्धुपाल्चोक

चौतारा साँगाचोकगढी न.पा. वडा नं. ५,
जुगल बजार, फोन: ०११ ६२०९५५

६. काभ्रेपलान्चोक

धुलिखेल नगरपालिका वडा नं. ७,
सरस्वती बजार, फोन: ०११ ४९१०६८

७. रसुवा

गोसाईकुण्ड गाउँपालिका वडा नं. ६
धुन्चे बजार, फोन: ०१० ५४००७४

८. नुवाकोट

विदुर न.पा. वडा नं. ४, नगरपालिका अफिसरोड
फोन: ०१० ५६०४०७

९. धादिङ

निलकण्ठ नगरपालिका वडा नं. ३,
शान्तबजार, फोन: ०१० ५२९३९६

१०. मकवानपुर

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ५,
सिचाई टोल, फोन: ०५७ ५२३४०३

११. गोरखा

गोरखा न.पा. वडा नं. १, शक्तिचोक,
बैंक रोड, फोन: ०६४ ४२०००८

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल संस्थागत आवद्धता नवीकरण गरिने प्रक्रियामा रहेका संस्था

१. महिला जागरण संघ

इलाम नगरपालिका-८, सिंहबाहिनी, इलाम
फोन: ०२७-५२१६४९

२. नागरिक सरोकार मञ्च

विराटनगर उपमहानगरपालिका-११, मोरङ

३. संकल्प समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना

इनरुवा नगरपालिका-३, इनरुवा, सुनसरी
फोन: ०२५-५६१९४४

४. मानवअधिकार र वातावरण विकास केन्द्र

त्रियुगा नगरपालिका-१२, बुद्धचोक, उदयपुर
फोन: ०३५-४२१५६३

५. सामुदायिक विकास समिति

सिरहा नगरपालिका-७, सिरहा,
फोन: ०३३-५२०५८१

६. अभियान सिन्धुली

कमलामाई नगरपालिका-६, सिन्धुली

७. मानव अधिकार सचेतन तथा विकास केन्द्र

भीमेश्वर नगरपालिका-१०, चरिकोट, दोलखा
फोन: ०४९-४२१२४०

८. जनचेतना तथा विकास कार्यक्रम

जनकपुर उपमहानगरपालिका-९, धनुषा

९. क्रिएटिव ग्रुप अफ नेपाल

गौर-५, प्रभु बैंक नजिकै, प्रभातचोक
रौतहट, फोन: ०५५-५२१५६५

१०. आज्ञा सोसियल कन्सर्न नेपाल

सूर्यविनायक नगरपालिका-६,
भक्तपुर, फोन: ०१-६६१४५३९

११. प्रोफेशनल महिला सहयोगी समूह

का.म.पा-३, पानीपोखरी, काठमाडौं

१२. मानवीय विकास तथा स्रोत व्यवस्थापन नेपाल

नीलकण्ठ नगरपालिका वडा नं. ३
पुछारबजार, धादिङ

१३. सदाचार अभियान

वीरगञ्ज, पर्सा

१४. भ्रष्टाचार विरुद्ध अभियान

भरतपुर महानगरपालिका -१०, रेडक्रस भवन,
चितवन, फोन: ०५६-५२३७४०

१५. सुशासनका लागि नागरिक समाज

पोखरा महानगरपालिका-८, नयाँबजार, कास्की
फोन: ०६१-५३३६४४

१६. पारदर्शी सरोकार समूह

ट्राफिकचोक, बुटवल उपमहानगरपालिका-४,
रूपन्देही, फोन: ०७१-५४६३२३

१७. पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगर

सिद्धार्थनगर नगरपालिका-९, भैरहवा, रूपन्देही
फोन: ०७१-५२१३६८

१८. सुशासन अभियान

रेसुङ्गा नगरपालिका- १, पुतलीबजार, तम्घास, गुल्मी
फोन: ०७९-५२०८५४

१९. जवाफदेहिताको लागि असल छिमेकी नेपाल

बागलुङ नगरपालिका-२, बागलुङ
फोन: ०६८-५२१२७७

२०. विकासका लागि सामाजिक सद्भाव

तुलसीपुर उपमहानगरपालिका, दाङ
फोन: ०८२-५२३१४९

२१. बागेश्वरी असल शासन क्लब

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका-१०, बाँके
फोन: ०८१-५२६१५४

२२. नागरिक सरोकार संघ

विरेन्द्रनगर नगरपालिका-८, सुर्खेत
फोन: ०८३-५२१२९४

२३. भवानी जनहित विकास केन्द्र

गमगढी, मुगु

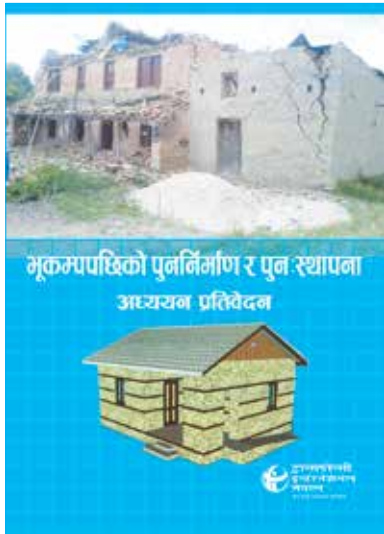
२४. सदाचारका लागि सामाजिक पहल

धनगढी उपमहानगरपालिका-५, धनगढी, कैलाली
फोन: ०९१-५२०४६०

२५. समाज कल्याण समाज

महाकाली नगरपालिका-४, दार्चुला
फोन: ०९३-४१०१४२

6Lcf0{g]kfn sf]gofKsfzg

मितिपात्रो वि.सं.२०७५

भ्रष्टाचार विरुद्ध एकजुट होऔं

भ्रष्टाचार र सार्वजनिक सेवासम्बन्धी उजुरीका लागि सम्पर्क गर्नु मिल्दछ

सम्पर्क नम्बर: १६६० ०१ २२ २११

टोलफ्री: ०१ ४४४५२६२

फोन: ०१ ४४४५११२

फ्याक्स: ९८४३२४१९०९

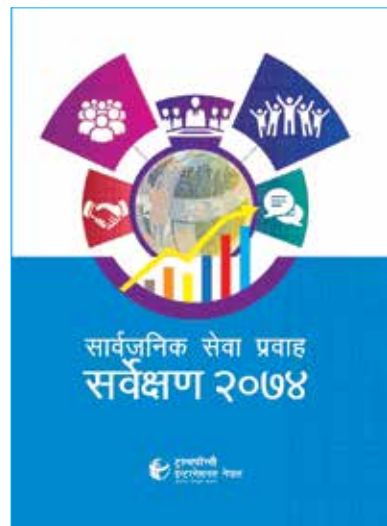
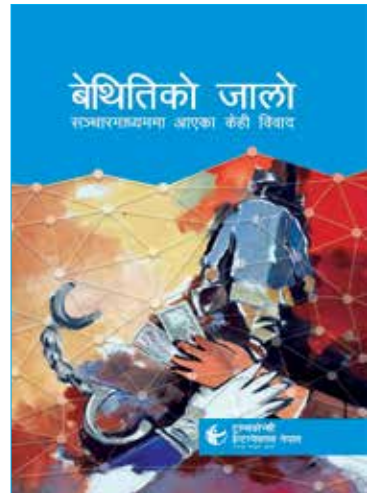
ई-मेल: complain@tinepal.org

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल
भ्रष्टाचार विरोधी संस्था

संस्था: प्रमुख कार्यालय, काठमाडौं, नेपाल, पोस्टाकोड: ११४८८
फोन: +९७७-१-४४४५११२, ४४४५२६२, फ्याक्स: +९७७-१-४४४५११२
टोलफ्री नम्बर: १६६०-०१-२२-२११, मोबाइल: ९८४३-०१-४४५११२
Email: tinepal@tinepal.org, Website: <http://www.tinepal.org>

टीआई नेपालको स्थापना दिवसका दिन आयोजित कार्यक्रमका अतिथिहरू, काठमाडौं ।

जलवायु वित्त सुशासनसम्बद्ध सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमका सहभागी, काठमाडौं ।

जलवायु वित्त सुशासनसम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक कार्यक्रम, काठमाडौं ।

सार्वजनिक सेवाप्रवाहसम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन विमोचन कार्यक्रम, काठमाडौं ।

महालक्ष्मी नगरपालिकासँग गरिएको सदाचार प्रतिवद्धता हस्ताक्षर कार्यक्रम, ललितपुर ।

रूपन्देहीको ओमसतिया गाउँपालिकामा आयोजित सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम, रूपन्देही ।

काठमाडौंको शंखरापुर नगरपालिकासँग गरिएको सदाचार प्रतिवद्धता हस्ताक्षर कार्यक्रमका सहभागी र अतिथि ।

गुनासो सुनुवाई कार्यक्रम, गुल्मी ।

बैकमा आयोजित जलवायु वित्त सुशासनमा 'इन्टेग्रिटी टक' विषयक कार्यक्रमका सहभागी ।

ढाकामा आयोजित तेस्रो 'इन्टेग्रिटी डायलग' कार्यक्रमका सहभागी ।

सार्वजनिक नीति र भ्रष्टाचार विषयक छलफल कार्यक्रमका अतिथिहरु, काठमाडौं ।

काठमाडौंमा आयोजित स्वयंसेवक परिचालन कार्यक्रमका सहभागी, काठमाडौं ।

भारत भ्रमणका क्रममा रेडक्रस मुम्बईका प्रतिनिधिसँगको भेटघाटमा टीआई नेपालका कर्मचारी, मुम्बई ।

ताइवानमा आयोजित एसिया प्यासिफिक क्षेत्रीय बैठकका सहभागी ।

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको सङ्गठनात्मक संरचना

साधारणसभा

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका सबै सदस्य सम्मिलित सभा नै साधारणसभा हो । जसको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्दछन् । यो टीआई नेपाल सञ्चालन गर्ने सर्वोच्च निकाय हो । साधारणसभाले अध्यक्ष तथा कार्यसमितिका सदस्यहरू निर्वाचित गर्ने, नीतिगत मामिलामा कार्यसमितिलाई निर्देशन दिने र वार्षिक तथा आर्थिक प्रतिवेदनहरू पारित गर्ने काम गर्दछ ।

कार्यसमिति

कार्यसमितिमा हरेक दुई वर्षका लागि निर्वाचित हुने नौजना सदस्यहरू रहन्छन्, जसको अध्यक्षता अध्यक्ष स्वयम्ले गर्दछन् । कार्यसमितिले नीतिगत मार्ग-निर्देशन जारी गर्ने, कार्ययोजनाको तर्जुमा/कार्यान्वयन गर्ने तथा कार्ययोजना/कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने काम गर्दछ । कार्यसमिति तथा सचिवालयको समन्वय गर्ने जिम्मेवारी महासचिवको रहेको छ ।

व्यवस्थापन उपसमिति

व्यवस्थापन उपसमितिले टीआई नेपालका काम/कारबाहीहरूको कार्यान्वयन गर्ने काम गर्दछ ।

व्यवस्थापन उपसमितिमा अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महासचिव, कोषाध्यक्ष तथा कार्यकारी निर्देशक रहने व्यवस्था छ ।

सचिवालय

कार्यसमिति तथा व्यवस्थापन उपसमितिद्वारा पारित साङ्गठनिक कार्ययोजना, कार्यक्रम तथा परियोजनाहरूको कार्यान्वयनका लागि सचिवालय जिम्मेवार रहने गरेको छ, जसको नेतृत्व कार्यकारी निर्देशकले गरेका छन् ।

जिल्ला सम्पर्क कार्यालय

टीआई नेपालले हाल भूकम्पबाट अति-प्रभावित जिल्लाहरूमध्ये काठमाडौं, भक्तपुर र ललितपुरको उपत्यकामा र अन्य ११ वटा जिल्लामा सम्पर्क कार्यालय सञ्चालन गरेको छ ।

आवद्ध संस्था

नेपालका २४ जिल्लामा २५ वटा स्थानीय गैर-सरकारी संस्थाहरू हाल टीआई नेपालसँग आवद्ध रहन नवीकरण प्रक्रियामा रहेका छन् ।

भ्रष्टाचार विरुद्ध एकजुट होऔं !

भ्रष्टाचार र सावजनिक सेवासम्बन्धी उजुरीका लागि सम्पर्क गर्ने माध्यम

हटलाइन (निःशुल्क)

१६६००१२२२११

एसएमएस ९८४३२४१९०९

टेलिफोन ०१-४४७५२६२

इमेल complain@tinepal.org

फ्याक्स ०१-४४७५११२